شیرشاه سوري

Ketabton.com

د افغانانو ترمنځ د یووالي هڅوونکي

لیکونکې : اسلم راهي ، ایم ، اے

ژباړونکې: قریب الرحمن سعید

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي یووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قیام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهیواد دازدۍ د بیرته تر لاسه کولو هغه ویاړلې لاربنود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړیکیدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږدهیواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځیدلې ، په ډیر درنښت ډالۍ کوم.

د زړه په مینه

قریب الرحمن سعید

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم : شیرشاه سوري د افغانانو تر منځ د یووالي هڅونکې

لیکوال: اسلم راهي ، ایم ، اے

ژباړن: استاد قریب الرحمن سعید

د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰/۲/۱ | 21-04-2011

انلاین چاري: مختاراحمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو ، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځاې ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

دشيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ايليټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيداې شي چې داټول سره را يوځاې او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوې دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کرچار را ډاګيزه کړ. ان تر د ې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نوموړې د شيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچنې والې څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دي او ترڅنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او دخلکو او مسافرينو دارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابوالفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په د ې ټولو کارونو يې د پردو دراخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم د حيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مخلوقاتو د پیدا کونکې او پالونکې ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمر خپل نُور د تلونکو کاروانونو په څیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټیټ کړې و . د افقونو د قافلو شونډې یې تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تیارو کې را نغښتله ، او د غوښتنو لاله زار یې وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یې د هغوې د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لړیدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را ښرګند شول چې خپل آسونه یې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و . په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. د هغه په څیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یې د بریښنا په څیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . د هغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له ورایه په ښکا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نرې او غښتلی جسمانی جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیرو په څیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په څیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په څیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې : صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته ننداره کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته و ځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې. په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یې کیښود اوبیا بیا یې ښه و نیوله او کله یې چې غشي ور خوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یې ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یې غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یې دهغه تندي ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په څیر یو بهادر او میړنې زوې یې راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په څیر یې ښه خطا نه شي. زویه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې. راځه چې اوس یې ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکار شوو ګیدړو لورې ته ور نژدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې دننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار ددې ښځینه اواز په اوریدو سره ډیر اندیښمند شول او د ښکار کړل شوو ګیدړو په لور د تللو په وخت کې یو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته یو ځل بیا دهغه ښځې نسوانی اواز تر غوږو شو ، دویم ځل ددې ښځینه اواز او چغو په اوریدو سره د صاحب خان او دهغه د پلار حال نور هم د اندیښنو نه ډک شو ، بیا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته یې وویل:

پلار جانه ! داسې بریښې چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځای کې کومه نجلۍ په کوم مصیبت او غم کې را ګیر شوې ده ، یا پرې چا حمله کړې ده او یا یې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته او سه زه به ولاړ شم او ډاګیزه به کړم چې څه پیښ شوي دي؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا [1] نومیده ، په ډیره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره زویه ! زه تا ځانته تللو ته نه پریږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځینه اوازونه را ځي. بیا به ډاګیزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاریخپوهانو له مخې صاحب خان د شیرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوي و . که څه هم صاحب خان میراثي غلام و خو د تاریخ پوهانو د وینا په اساس په هغه کې د تاج دپه سر کیدو ورتیاوې موجودې وې. په هغه کې د یوه ډیر ښه سپاهی او دیوه ډیر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډیر مزې ، د ډیرې ښې ځوانۍ خاوند او ښایسته انسان و . تایخپوهان دا هم وایي چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و . »

دواړه په خپلو آسونو باندې کیناستل او دهمغه چیغو او فریاد د ځای په لوریې خپل آسونه ور ګړندی کړل .

دواړو پلار او زوي خپل آسونه په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپریدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې دهغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوی و او په خپل مخکې یې یوه نجلۍ په زور را خملولې ده او دهغه سره ډیر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وینه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمدستي تم شول او هغه سپور چې نجلۍ یې دخپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کیوت. اوس نو نجلۍ دهغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستي د آسه را ټوپ کړ او په یوه منډه یې ځان د صاحب خان او دهغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډیرې اندیښنې او حیرانتیا سره خپل زوي ته مخ کړ او ورته یې وویلې:

صاحب خانه زویه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاریږي. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځایه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې ددوې تر څنګ پراته دي نو دا را ته دد ې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاریږي. ملک سکا تر دې ځایه خبره وکړه او بیا لږ څه غلي شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته رانژدې کړې و. د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولې او ورته یې وویل :

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما ددې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په یوه ځل خپلې تورې د تیکو څخه را وویستلې ، خپل ډالونه یې کلک کړل ، بیا صاحب خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وویل: ګنګا ته یوې لورې ته ودریږه اوس به زما په شتون کې تا ته هیڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځایه بلې لورې ته یوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لورې ته و دریدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او دهغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړیده اوبیرته پرې تازه والي او خوشحالۍ را و ځرخیدې . تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او دهغه دپلار لورې ته راغې اوپه جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلي یاست ؟تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا څرګنده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده . مونږ ته خو ستاسې دخولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده . اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړشو .

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل :

ګوره بد اخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی دهغې عزت ، عصمت او ابرو دعزت او درنښت وړ دې . اوپه هرصورت به دهغې عزت اوعصمت خوندی ساتل کیږی . ګوره ! که چیرې تا په رښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځای د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو دهغې لورې ته ، که رښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي .

دهغې ددې ګواښ نه وروسته هغه وکړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې ؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په شیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لږ واټن کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې اوخوف نه په لړزه کې وه.

هغه وکړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په شیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې دهغه څټ له تنه ور پرې کړ . صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست اودهغه یو بل ملګرې یې هم زمکې ته را ځملاوه ،د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و . په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و . دوې پنځه واړو صاحب خان او دهغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو اوغمونو کې ډوبه شوه او دخپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځای او یوه وار ددې پلار اوزوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان دهغوې درې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو. تر ډیره وخته پورې ددوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان دهغوې درې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و ښنت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې دهغه پلار چې ددو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمې شوې دې او دمقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. ددې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و ښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه اودهغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په دې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.

اوس نو صاحب خان ددرې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یواځې ولاړ و . هغه دخپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا دهمدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې دهغوې درې واړه سره مقابله پیل کړه . تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې دهغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یواځې دوه کسان هلته پاته و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوي د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم د هغوي پاته دوه نور ملګري ډير انديښمن شول ، او س نو د صاحب خان حوصله د پخوا په نسبت ډيره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ځل هغه د هغوي دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يې د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يې هم له منځه يوړ . او س نو په مقابلې کې يواځې يو کس پاته شوې و ، خو هغه د تيښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يې کړ .

د صاحب خان د دې کرچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډيره زياته خوشحاله وه ، د هغې په مخ کې لکه د ګلونو د پرپر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او د صاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يې ورته وويل :

صاحب خانه ! د دې بد اخلاقو د لاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندي کړ او بيا دې هغوي ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب دې پر ما ډير زيات احسان وکړ . که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنى هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا د دې احسان بد له پوره نه کړاې شم . صاحب خانه ! تا يواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ . ګوره صاحب خانه ! که چيرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرصت په لاس راشي نو زه به ستا د دې احسان بد له ضرور در کړم .

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا د دې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته يې د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يې پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بيا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کيښود او هملته يې خپل شهيد پلار دفن کړ . بيا هغه خپل آس ته راغې او د خپل پلار د آس واګې يې د هغې د زين سره و تړلې او بيا يې غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يې و کتل او ورڅخه يې و پوښتل :

ګوره ګنګا ! ته څنګه د دې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلې ؟ او س چيرته غواړې ولاړه شې ؟ شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل :

ګو ره صاحب خانه ! د دې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګيو سره پړاو کړې د ې . په اصل کې مونږ د غه ځاې ته د ښکار له پاره راغلي و . زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلي اوزه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس د هغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه د دې غرنۍ اوزې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زما نور ملګرى او « زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول . دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه د دوې سره يو ځاې د دې اوزې د ښکار له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې د همدې حملې په جريان کې تاسې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندي پاته شوم . او س ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، د هغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يې وويل چې : را ځه ، زما سره يو ځاې راځه . شهزادګۍ ګنګا هم سمد ستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه .

هغوي دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر او سه پورې لږ مخته تللې و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ د هغه ځايه را ښکاره شول . د هغوي په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې دى چې د همدې غرنۍ اوزى (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو . د دوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتى وينځه (داسي اوما) ده . د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ويې ويل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته داوما سره زما د ورپيژندلو اړتيا نه شته ، زه هغه ډيره ښه پيژنم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه يې وپوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پيژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وينځه اوما نژدې راورسيده ، او ويې ويل:

زه به ووايم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهيسې ما پيژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګيدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به يې پوستکې ورکول او بيا به يې هملته د رهتاس په ښار کې قيام کاوه ، نو ډير وخت دا سې کيدل چې ستا پلار به د هغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په يوه سراې کې قيام کاوه ، او ما به د هغه سراې څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډيره وخته راهيسې پيژنم. د اوما د ځواب د اوريدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه .صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره عجيبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چيرې ته يې بده و نه ګڼې نو زه غواړم يوه خبره درته وکړم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ په ډير غور سره ورته وکتل او بيا يې ورته وويل: څه ويل غواړې ؟ هر څه چې وايې وې وايه. صاحب خان په ډيره نرمه ژبه ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ويريږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما د غه د غربت او از ستا د قصر د ديوالونو سره ټکر نه شي او د جدايي د بل کړې او ر په څير د سوځيدو ښه اختيار نه کړي. خو هغه خبره چې زه يې درته د هر لالچ نه پرته کوم د هغې په کولو سره لږ څه ويره احساسوم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د هغه حوصله ورکلکه کړه او ورته يې وويل چې ويريږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دي هغه ووايه. زه پرې نه خفه کيږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډيره شوه خو ورته يې وويل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځاې کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تيزو سترګو سره وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې ايا ته غواړې زما د اوما څخه يې هم پټه کړې ؟صاحب خان ورته وويل چې نه ! اوما کولې شي دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وويل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وينم چې هغه څه وايي. په دې خبره يې خپل آس را تاو کړ او بيا يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې: صاحب خانه اوس وايه ، ته ما ته څه وايې ؟صاحب خان ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ويل غوښتل چې تا ته ډاګيزه کړم چې زه د ډيره وخته راهيسې له تاسره مينه او محبت کوم او غواړم له تاسره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په څير تکه سره و ګرزيده ، بيا يې حرکت وکړ او خپل ښې لاس يې پورته کړ او په پوره قوت سره يې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او يوه کلکه څپيړه يې په مخ وواهه. او بيا يې په خپل همدې قهرجن اواز کې وويل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مينې او محبت اظهار وکړې او يا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځيدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې ووايې چې زه ستا د وصال غوښتونکې يم . تا خپل حيثيت ته کتلي دي . ته د سپې په پيالۍ کې د اوبو څښونکې يو ککړ او ناولې انسان يې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وويل ، نو تا د هغې د ويلو نه مخته بايد سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ يم ، په دا سې حال کې چې ته يو معمولي انسان يې. ته د کوچياونو د يوې قبيلې څخه يې ، او بيا د همدې کوچي قبيلې د سردار غلام يې ، تر څنګ يې په ځنګل کې ګيدړې را نيسې او بيا د هغې پوستکي پلورې او خپل ژوند پرې تيروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکي باروئ او بيا د رهتاس په ښار کې يې پلورئ ، دا چې زما پلار تاته اهميت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پیري ، ددې اخوا ستا زما سره او یا زما دپلار سره نور څه اړیکی شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له ما رسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو یاد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي . اوس نو ددې ځایه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او دهغه ځایه ولاړه .

کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځایه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډیره پټه توګه صاحب خان ته وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ویلی دی . او د یوې خور په څیر زما احترام او درنښت کوی . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وینځه او خدمتګاره یم خو بیا به هم ستا داورې سره اوږه یو ځای کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهیږم چې ته د ډیره وخته راهیسې شهزادګۍ ګنګا سره مینه کوې نو که بګوان وغواړي داسې یو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولویږي ، صاحب خان ورته وویلې :

زما خورې اوما ! هسې ته یې واوره چې هغه وخت لرې نه دې ، زه وړاند وینه کوم چې ډیر ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وویل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووایم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغوړزی نو دیوې سپی په څیر به یې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بیا د کتلو وی . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وویل : واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي ، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کیږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځایه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځایه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ویشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې یې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بیا یې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : چې تاسې څوک یاست او څه غواړئ ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه یې یو کس وویل : ګوره صاحب خانه ! تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی . ته خو پوهیږې چې د قتل سزا قتل دې . خوهغوې هم یو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو . مونږ تاسې نیسو او دخپل اقا شیرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځایه درې میله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وویل چې : دغه مخته په سپینو کالیو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره یې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بیا به زه له تاسې سره چیرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس یو ځل بیا وویل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي یو اځې ته له مونږه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګاری او ساتونکو سره یو ځای دهغه ځایه خپل منزل په لور ولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسیده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره یو ځای پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور ښه راغلاست یې وکړ . اوپه ډیره اندیښنه یې تر ې وپوښتل :

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چیرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډیره اندیښنه را پیدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډېره لرې تللې وم او دا زما ډېره ستره بې عقلي او لویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه. او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو او دهغې ځان، عزت او ابرو یې خوندی وساتله، او بیا یې د خپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و، او ټوله خبره یې ورته په ډېر تفصیل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اوېدو وروسته راجه هرکشن ډېر غمژن معلومېده، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل
:

ګنګا لورې! تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هر چا ته دبل سره د خپلې مینی او محبت د څرګندولو حق ورپه برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوی او بیا یې پوستکي باسې او په ځاې ځاې کې یې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده. ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره سره بیا هم هغه یو ډېر میړنې، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیداې. لورې! ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډېر زیات درنښت او عزت کوم. اودهغه سره دخپلو زامنو په څېر سلوک کوم، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت، عصمت او ابرو خوندې کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې او په پایلو کی یې هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ. او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړاې شوه. په دې وخت کې ته باید را مخته شوې واې او هغو خلکو ته به دې ویلې واې چې دې انسان زما عزت، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا دخبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې او هغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل، ساتونکې په یوه منډه راغلل، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلی په لور ولاړ شئ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي، ددې قبیلی سردار ته وواياست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمدستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته یی کمچینه ورکړه. په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمې ته ورستون شو.

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ، داسې معلومیده چې دا وګړې به د ددې وسله والو ځوانانو سالاروي. هغه ته په را نژدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی، ماته څرګنده نه ده. خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډېر غور سره وکتل او بیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته! زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تا ته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سلیمان دغرونو اوسیدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بیا یې دهغوی ډیرې خلک دې لوری ته را واستول ، تر څو دلته د اوسیدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړیکې جوړې کړي. په همدې خلکو کې د سور د قبیلې یو وګړی ابراهیم خان هم موجود و.

دا ابراهیم خان په خپله یو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او میړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کیده . ددې ابراهیم خان درې زامن و چې د یوه نوم یې حسن و . دې حسن څلور ودونه کړې و .دهغه لمړی ښځه افغانه او اخری ښځه یې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د یوه نوم فرید خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فرید خان بیا شیرشاه سوری وګرزید. تر څنګ یې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د یوه نوم یې سلیمان او دبل احمد و . حسن خان د دویمې او دریمې ښځې څخه هم څو بچیان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، یوسف ، خرم او شادی خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه یې یو هم د یادونې وړ نه دي.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقیقت کې یوه وینځه وه او څنګه یې چې غوښتل نو همغسې به یې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فرید خان به ۱۴۸۸ ز کال هوشیار پور ته نږدې په باجوړه نومې ځآې کې پیدا شوې و .

د فرید خان یعني دشیرشاه نیکه ابراهیم خان لمړی پنجاب او بیا بنور ته ولیږل شو . په هغه وخت کې په دې سیمه دجمال خان په نامه یو سړی حاکم و . هغه ابراهیم ته د هغه د خدمتونو او میړانو په ویاړ د بنور جاګیر ورکړ. ابراهیم بیا په همدې ځای کی وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغی ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه . اوس نو سکندر لودی ته هلته داسې یو وګړې په کار و چې په پوره دیانت سره د باربک څارنه وکړاې شي . په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والی و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدلید و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته یې د سهسرام ، حاجي پور ، خواص پور او ټانډا سیمو مسؤلیت هم ور وسپاره ، تر څنګ یې هغه ته ستر اعلی منصب هم ورکړ.

د جاګیر د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړی ښځې اودهغې د دوو زامنو هر یو فرید خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښایسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نیولې و .

په دې سره دحسن خان اړیکې د نورو اولادونو سره د مور میرې په خیر وګرزیدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فرید خان دخپلو دوو زامنو سلیمان او احمد خان بدترین دښمن ګاڼه. د میرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګیدو سره فرید خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې یې د جمال خان څنګ ته پناه یوړه.

دکوره د تیښتې وروسته فرید خان د ډیرو سترو سترو ستونزو او محرومیتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله یې له لاسه ورنکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصیحت کاوه چې بیرته د خپل پلار په لور ورستون شي . خو فرید خان د بیرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل یې هملته په جونپور کې خپل تعلیم ته دوام ورکړي.

د فرید خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډیر زیات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د یوې معمولې وینځې هندوې ښځې د اغیز لاندې راغې او خپل اولادی یې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه کړچار باندې ډیر پښیمانه شوې و ، په همدې خاطر یې د جونپور والی جمال خان ته پیغام ولیږه چې په هغې کې یې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فرید بیرته سهسرام ته را ولیږی اوکه نه دلته به یې تعلیم او تعلم نیمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې د هغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د ځرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویې ویل:

و اوره زما دوسته ! نه یوا ځې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرا زه ویل کیدل ، اود لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء هم دلته په جونپور کې اوسیدل.[1]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې د هغه د غفلت په اساس د هغه ډیر زحمت کش زوې د هغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، د دې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. اوددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم راپیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوا ځې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او د هغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. د هغه د راتلو وروسته نه یوا ځې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، د خلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته و ټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به دهغې په ترلاسه کولو کې هیڅ ډول غیږ نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور ، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و . ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاترې ګرزیدلې و ، ځکه چې هغه د هر وګړې سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات د قدر وړ وګرزید.

داسې څرګندیده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وی رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلې وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوې سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړی. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې ناکامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړې و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ورولیږه چې په کې یې ورته لیکلې و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلې وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم. ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هرچاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو . بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړی.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ورپه غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی.خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډمن نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې . دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د يو ځاې څملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فريدخان د جاګير څخه بې واکه شوې نه و ، او دهغه په ځاې دهغه دواړه زامن سليمان او احمد نه وټاکل شوی.

فريدخان د دې حالت څخه ډير زيات و زوريد ، او يو ځل بيا يې دخپل پلار کور ته خداې پاماني وويله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهيم لودي دربارته ورغې خو ابراهيم لودی دهغه د ا غوښتنه چې د سهسرام جاګير دې بيرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهيم لودی فريد خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګڼه نو په دې خاطر يې د فريدخان د غوښتنې دمنلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فريد يو ځل بيا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور يې مخه کړه. دولت خان د دې نه مخته په اګره کې د يو ستر جاګير خاوند او په اعلی منصب باندې فايز و ، بيا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو . همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پيغام او بلنه ورکړې وه ، فريدخان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې اودهغه سره يې خپل اړيکی ټينګ کړل او بيا همدا اړيکی د دوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبديل شول.

دولت خان لودی هم ابراهيم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفريدخان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هيڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فريد خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په ۱۵۲۵ زکال کې دفريدخان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهيم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فريدخان د حسن خان د جاګير وارث و ګرځوي ، هغه هم د فريدخان د وراثت په اړه يو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فريدخان د خپلو ميرنيزو ورونو سليمان او احمد سره دښمن وګرزيد.

کله چې فريدخان دخپل پلار حسن خان د جاګير د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سليمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځايه و تښتيد او ديوه افغان سردار ، سرادر محمدخان سور خواته ورغې او هملته يې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جويند خاوند و ، هغه بيا دهمدې سردار سره يو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فريد پر خلاف يې سازشو نه پيل کړل.

محمد خان سور د دې وخت نه ډيره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فريدخان دپلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړي ، احمدخان په فريدخان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګير د ورونو تر منځ وويشي ، خو فريد ورته ويل چې هغه خو سليمان او احمد خپل ورونه ګڼي او په جاګيرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګير په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګير نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوې دی. هماغه و چې سردرامحمد خان سليمان را و ګماره تر څو په فريدخان باندې حمله وکړي ، فريدخان په دې پوهيده چې شايد هغه و نه توانيږي په يو اځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کيدو په خاطر يې د بهار د والی بهار خان څخه مرسته و غوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فريد د ابراهيم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپايلو په انتظار کې کيناست. په ۱۵۲۵ زکال د پانې پت په ميدان کې د بابر او ابراهيم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فريد د دې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و . په حقيقت کې فريد فکر کاوه چې که چيرې د بابر په مقابله کې ابراهيم لودي برې تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتيب به خپل ورور سليمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چيرې په جنګ کې بابر بريمند را ووت نو هغه به فريد دخپلو پرګنو دحاکم په څير و مني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته د شیرشاه سوری هغه زوړ عسکر لړ څه په خبرو کې تم شو ، ساه یې واخسته ، غاړه یې تازه کړه او بیا یې د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل :

ګوره صاحب خانه ! د پانې پت په میدان کې ابراهیم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانی پت په پریکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانود حاکمیت درې نیم سوه کلن دوران پای ته ورسید او ددې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهیم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم یې سیکې جارې کړې او خطبه یې هم په خپل نوم و ویله.

په دې ورځو کې فریدخان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسیده ، یوه ورځ هغه د بهار خان سره یو ځای د ښکار کولو په نیت ووت نو فریدخان د یوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه یې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هیسې بهار خان هغه ته د شیرخان لقب ورکړ او تر څنګ یې د خپل زوې جلال خان استاد هم وټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شیرخان د سهسرام په لور وخوزید ، د سهسرام د جاګیر انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقیقی ورور نظام خان په لاس کې و. خو بیا هم د شیرخان بسپنې ته یې اړتیا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فریدخان او د هغه د پلار حسن خان سره یې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبیلې څخه و. د هغه د همدې قبیلې پورې اړوندو زیاتو افسرانو او درباریانو شیرخان ته د یوه قومی او ولسې ځواکمن شخصیت په څیر د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فریدخان د تللو وروسته سردار محمد خان د فریدخان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پیل کړ . او د هغه په لاسو یې دا فرمان جاری کړ چې شیرخان دې د خپل پلار جاګیر د خپلو ورونو تر منځ برابر وویشې ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړې. هغه نه یوازې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان یې هم د هغوې د منځګړی په څیر وټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شیرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنید برلاس سره اړیکی پیدا کړل. جنید برلاس د بابر د ډیرو ښو عسکری قومندانانو څخه و. شیرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره یې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنیو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې د دوې اطاعت کولو ته تیاری کړې. د مانک پور صوبدار د شیرخان دا رایه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره یوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زیات کړې و.

همغه و چې شیرخان ته یې فوځ ورکړ ، شیرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه یې په یو شمیر نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته یې په سردار محمدخان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جویند پورې ورسید. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شیرخان په جویند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته یې پیغام ولیږه چې متن یې داسې و :

« یو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډیرې ښې اړیکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپین ږیرې هم یې. زه هیڅکله هم دا نه شم زغملې چې یو عزتمند افغان سردار دې د پردیو په پناه کې واوسي ، ته بیرته را ستون شه تر څو ستا سیمی بیرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډیر نیک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شیرخان په ډاډ ګیرنه سردار محمدخان بیرته راستون شو ، شیرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سیمی یې بیرته هغه ته په لاس کړې. د دې وروسته سردار محمدخان هم د شیرخان د دې نیک سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو او بیا یې هیڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره یې ورسره ډیر ښه اړیکی وساتل.

د دې سوبې وروسته شیرخان نه یوازې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به یې یو بل ته تحفی او تحایف هم ورلیږل ، د شیرخان د بریاو په اساس ډیر شمیر افغانانو د هغه په دربار کې ماموریتونه پیل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځاې کول و. وروسته بیا شیرخان د جنید برلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته یې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ لید نه کې د شیرخان دوړتیا و اندازه واخسته او بیا یې خپل سالار جنید ته وویل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیچا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلی. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندی کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوازې د حالاتو د خرابید و اندیښنه موجوده وه بلکه شاهی اقدار هم تر نیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په څیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې د هغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې تر څنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه وکاږي.

شیرخان ددهلی د فوځی مهم له پاره د بابر سره یو ځاې ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوي آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی وچې دا و انګیرې چې ددې دوستي د بابر او هغه د والی جنید سره تر کومه ځایه تللې شي. په هر صورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړي تر څو د اړتیا و په وخت کې یې په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید څخه بښنه و غوښته. او ورته یې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهي یو څل بیا دمه وکړه او بیا یې صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوې چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهی ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستي دخپل خنجر په څوکه هغه پرې کړ او ویې خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یې وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلي دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دو مره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابرته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دې او تر څنګ یې دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه د اړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتي. بابرته په خپلې غونډۍ کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلې دې نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربارته ډیرې قیمتی تحفې او سوغاتونه ورلیږل تر څو د خپلې غیر حاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوې دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه داده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.
تر دې ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بیا یې ورپسې وویل:
صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزیدلې وي ، د بله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان د ورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.
په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، د دې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یې د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یې همغسې د خپل زوې استاد پریښود.
په دې توګه په ۱۵۲۸ د زکال کې شیرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د راټولولو ډیره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینې نه وروسته د شیرخان لاس نور هم غښتلې شو . ځکه چې جلال خان یو اځې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمرانې عملا د شیرخان په لاسو کې وه . شیرخان د افغانانو د ځواکونو په راټولولو کې خپلې هڅې ګړندی کړې خو هغه ته ترټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډیر افغانان د هغه مخالف شوې و . د شیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړې نو د دواړو ژوندې پاته کیدل شونې نه دې .
د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یې د بهار سره یو ځای شوې و . پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالي څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راوړي خو هغه د شیرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.
په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو . شیرخان د یوه ډیر ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډیر بد شکست سره یې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځای خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیرې خزانې هم له لاسه ورکړې . د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځای دې د سولې لاره خپله کړل شي او د شیر خان سره یو ځای دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزي. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا و ګڼله ، په پایلو کې یې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول .
په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ . جلال خان ته یې شک ورواچاوه چې که چیرې شیرخان د خپلې مخې لرې نه کړي نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.
همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځای د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته د دې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یې د هغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیدای. ددې تر څنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تردې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځی یرغل هم کړي و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډیر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیورې لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډیره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمنۍ را واخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پریښود او د سهسرام په لور بیرته ورستون شو. دشیرخان بدبختي داوه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله دهغه دښمنان ګرزیدلې و.

دشیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال دحکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او تر څنګ یې بنګال او بهار یو ریاست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانی په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډیر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډیره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نورکسان هم په خپل فوځ کې را یوځای کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارې پیل کړ.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې دهغه د فوځونو شمیره ډیر ه کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړي چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړۍ ددښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځای شاته و تمباوه، او دهغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ ز کال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمهستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډیرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه دشیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتېدو وروسته شیرخان د بهار حکمران وګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته دهغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځای لاډو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او دهغې ځای خزانه دهر څه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، دهمدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډیر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډیرښت راغې.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځای کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، تر څنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډیره او په راتلونکې کې دهغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډیر بهتر وګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته دشيرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بيا يې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور يې هم ګړندې کړ. بيا يې صاحب خان ته وويل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شيرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه يې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهيم لودی ورور محمود لودی شيرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهيم لودی ورور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهيم د ماتې وروسته د سنګرام سينګ لورې ته تېښتيدلې و. بيا يې هملته پناه واخسته او بيا يې د کنوه په جنګ کې دهغه سره يو ځاې برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر يوې مودې پورې په چتوړ کې اوسيده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس يې راجپوتانه پرېښوده او بيرته را ستون شو او پټنه يې خپل مرکز وټاکه.

په شيرخان باندې د محمود لودي دومره زيات احسانات و چې شيرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو يو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شيرخان د افغانانو د را ټولولو او يو ځاې کيدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چيرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بيا خو د افغانانو د اتحاد او يووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شيرخان د يوې مودې راهيسې ورته بېړې را وهلی وې

کله چې محمود لودی شيرخان د خپل لښکر سره يو ځاې د پانې پت ميدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شيرخان ورته پيغام ولیږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تياري نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهور ه کړه چې څرنګه چې شيرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفاداری په اساس هغه د حيلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چيرې ته غواړې په دې جنګ کې شيرخان دخپل ځان سره را يو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شيرخان د خپل لښکر په را ليږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بيا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزيد. شيرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چپ چاپ دهغه د لښکرو سره يو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همايون د ناروغتيا په اړه انديښمن و ، په دې اساس يې بلې موضوع ته هيڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د درياب څخه راتير شو په لکنهو يې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې يې زوې همايون په تخت کيناست.

کله چې همايون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسيد نو هغه د جونپور په لور وړاندی تګ پيل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودې او همايون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتيد. محمود لودی يو ځل بيا فوځ منظم کړ خو بيا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړيسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لويه وچه کې دشيرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شيرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړي او دخپل سلطنت پولو ته پراختيا ور نه کړی نو تر هغې به ارام کښينه نی.

تر دې ځايه د شيرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بيا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بيا يې ژبه روانه شوه او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددي حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړي .خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستي او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوي دې . شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاي پړاو کړې دي او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به ددواړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلي ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور ورو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې . تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره ووېله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلى مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلې ځلې وکړې ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په خير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړي ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم . ددې خبرو وروسته صاحب خان غلى شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا ووېل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم . زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته ووېل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکى لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم . زه او زما ورور دواړه د يوه کوچي قبيلې د سردار غلامان يو . زما پلار هم همدغه زمونږ سره و . اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو مړ . تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا ووايم چې زه د دغه کوچى قبيلى د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم اوبيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې . درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې . بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختى په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم . او زما نوره ډيره بدبختي دا ده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځى اودخپل ځان له پاره مې ورنه ګڼې ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځى ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته ووېل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښته و نه منله اوبيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړې يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې . بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشى نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان ووېل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی . په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيرښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلى به يې هم تر سره شي .

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته د دریابونو د یو ځاي کیدو د ځاي سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځاي پړاو کړې و . د هغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې د هغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلي ،نیولي او له ځانه سره یې را روان کړي. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د شیرخان د درېدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاي کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته د هغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډېر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډېر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکې وینم . د هغه د سترګو او د هغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د ې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوي مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو او ازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو او د صاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما د لښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تا ته شیرخان وایی او زه تا ته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په د ې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځاي و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښنو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډېر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمد ستي د خپل پلار سره یو ځاي د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندي ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښنودل ، بد قسمتۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوی ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندي وساته او هغه مې د هغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. د هغې پلار هملته د ښکار د ځاي سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډېره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول او په ډېره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله. شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډېر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلی سرداریم. زما نوم فدایي خان دي ، دغه خ،ان چي ستا تر مخه ولاړ دي د هغه نوم صاحب خان دې ، دا زما غلام دي. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کي د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځی ؟ د هغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویی ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورني غلام و ، بیا زما د پلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. د هغه په دې خبره فداي خان سمدستی وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چي ستا سي کورنی غلام و او بیا ستا سي څخه وتښتید نو ماته راغي او د خپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځای زما غلام شو. دا دریواړه پلار او زامن د ګیدړو په ښکار کي ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چي دوي د لته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کي ډیر زیات زیاد ښت راغلی دې ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چي همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دي د همغه ملک سکا زوي دې ، او دغه ځوان چي له ما سره یو ځای د لته ستا دربار ته راغلي د هغه ورور مقرب خان نو میږی چي د صاحب خان مشر ورور دې.

د فداي خان د دې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یی ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فداي خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چي ستا کوم وسله وال ځوانان چي د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوي هغه خلک و چي غوښتل یی د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګی ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یی کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلي ، او د دې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چي صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لری او غواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چي شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت او کرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چي د دې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چي صاحب خان یو غلام دي او هغه نه غواړي د یوه غلام سره یو ځاي شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدایي خان خاموشه شو ، نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چي هغوي د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکي ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چي تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تا څخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چي که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا د دې څخه لس واري زیات کسان هم وژلي واي نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر او ویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چي تا د دې مقدس کار له پاره وژلي دی ، نو که هغوي ستا د لاسو څخه خوندی هم پاته شوي واي نو ما به یی د لته سر له تنو جدا کړې و. زه ډیر افسوس کوم چي د هغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوي دي. ملک سکا زما د کورنۍ میراثي غلام و. زه د هغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوي یم. اوس زه نه غواړم چي ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدو مره ووایه چي ته یوازې ګیدړې ښکاروې او که په توري وهلو او د تیغ وهلو په فن کي هم مهارت لرې ؟

دشیرخان د دې پوښتني په ځواب کي صاحب خان تر ډیره وخته پوري په فکر کي ډوب و ، بیا یی خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یی وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کي شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چي لکه څنګه مي چي په پخوا وختو کي په ځنګلونو کي ګیدړې ښکار کولي نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چي ستا ښی او چپ لوري ته څوک ناست دي نو که چیري ته یی را وپیژنی نو زه د هغوي تر مخه یو څه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کي د خوشحالۍ نښې نښانې را وځلیدې او بیا یی وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لوري ته زما زامن ناست دي او زما چپ لوري ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دغه په دې خبره صاحب خان خپله سينه نوره هم پرانسته او خپله غړې يې پورته کړه او په ډېر جرئت سره يې وويل:

شيرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دغوي له ډلې څخه چې هر څوک غواړي له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نو که چيرې ما دغوي د هر يوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بيا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تيروم او که چيرې زه دغوې په مقابل کې بريمند شوم نو بيا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته يې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوريدو سره شيرخان تر يوه وخته پورې هغه ته په توصيفي سترګو سره وکتل او بيا يې په استفهاميه بڼه خپلو زامنو ته وکتل او ورته يې وويل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کومه اندازه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهيږم چې ستاسو څخه يو هم دهغه سره د تيغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هيبت خان نيا زي تر ټولو ستر تيغ وهونکې او ځواکمن انګيرل کيږي ، ددې ترڅنګ برهم جيت هم ددې دعوا لری او وايی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دويمګړې نه تر سترګو کيږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به يو يې د صاحب خان په مقابله کې ازمينبت کوم ، د شيرشاه ددې وړانديز په اړه دهغه زوې عادل خان په خنداکې وويل چې:

درونده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل ورور په څير ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د برهم جيت او يا هيبت خان نيازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډيره سهی ښکاري ، هسې خو هيبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډير مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپير به يې موجود وي ، او برهم جيت هم همداسې درو اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګند يږی ، خو پلار جانه زه تاته يوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شيرشاه په ډيره مينه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه يې وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وويل:

دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هيبت خان د جسمانی او فزيکې اړخه ډير توانمند تر سترګو کيږی.نو په دې خاطر دهمدې هيبت خان نيا زي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمايه. تر څنګ يې برهم جيت د توري وهلو او د تيغ وهلو په فن کې دير عيار او چالاکه ګڼل کيږی ، نو د توري وهلو له پاره د صاحب خان سره برهم جيت را مخته کړه. شيرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته يې وويل چې همداسې به وکړو .

ددې پريکړې وروسته شيرخان خپل سالاران هر يو هيبت خان نيا زي او برهم جيت را وبلل. دواړه دشيرخان مخې ته را غلل او و دريدل ، شيرخان اول د هيبت خان نيا زي لورې ته وکتل او ورته يې وويل:

هيبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر او بازوګانو دې چې کوم اوسپنيز خولونه تړلي هغه هم را پرانيزه. هيبت خان د شيرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګې سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و دريد. شيرخان ورته وويل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسمانی ځواک مقابله وکړه. تر څنګ يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د يوه نوم هيبت خان دې او دبل نوم برهم جيت. هيبت خان به له تاسره د جسمانی ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هيڅ ډول وسله نه استعماليږي ، او بيا به د تيغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهيم جيت له تاسره کوي ، ايا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې: شيرشاه !ته حاکم يې او ستا هره پريکړه ماته دمنلو وړ ده. او زه هيله کوم چې زه به ستا د هيلو مطابق عمل وکړم. ددې خبرې سره سم شيرخان هيبت خان نيازی را مخته کړ او د مقابلې د پيليدو حکم يې وکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نژدې شو نو ودرید ، بیا یې په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل : اې د لیوانو او ګیدړو ښکارکونکیه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې . تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوې و. د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی. ته یوکوچې بنجاره یې . ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې. دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یې څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانود ښکارکولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکارکولې شم . کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه ځو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم
هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره درواز ې تر شا ټکولې. خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړم ، او ستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان در وښایم. بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .
هیبت خان واوښت راواوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یې پورته کړ او غوښتل یې چې صاحب خان ته یو دروند ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او د هیبت خان په سوک یې سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختئ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .
په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یې وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر و درید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یې درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول. صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لږ څه اندیښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یې هیبت خان ته وویل:
ګوره هیبت خانه ! داسې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یوکوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلي ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلي ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږې اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه . ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته. زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پرمخ په زمکه پریوت.

داسې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یې درې څلور لغتې نورهم وواهه ، هیبت خان د لکه د دروند بار لاندې اوښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلې. بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه و نیو ، را پورته یې کړ او څو څپیړې یې په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پرمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانۍ توګه ورمخته شو ، بیا یې د ویښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یو لاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې د ګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ور و غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلې ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو دهیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملاې. کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه دهغه دنوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې دهغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړاې ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې دهغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر اوعظیم یې."په لاشریک خداې مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایي شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یو اځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به دهغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمد ستي را پورته شو او د شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دې چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړاې شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمد ستی وویل:

دروندہ شیرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې ، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دي ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم. د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه. او د صاحب خان په څیر یو اځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته. دهغه په دې خبره برهم جیت سمد ستي متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیان یې له ځانه لرې او هیسته وا چول. هغه دخپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه او سپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو دمقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان ځنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوازې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږې ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې د دې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچې قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ، ستا ماتول ماته ډېر اسانه دي . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې وښووله او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې ، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه درباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزیدلې شپې د خوبونو په څیر درویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن د هر چا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سرې پوهیدې شي . د هغه په دې خبره صاحب خان سمد ستې وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت ووایي چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځی . هسې خو زه تا ته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشی نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ورګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالي کې د پخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تا نه را پریباسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملی توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، د هغه به دې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې د خپلې تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډیره اسانۍ سره په خپل ډال سره تم کړ ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندۍ توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډیره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس د اور سره د اینبول شوو اوبو د پوکڼیو په څیر کر زیدلې دې . تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا اندازه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږی او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شاته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،
د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښۍ پښه د ځمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وڅرخید او یو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ او خپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یو اځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:
برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دې ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یوا ځې انسانی جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت او د خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځاې ته را ستون شو او هملته کیناست.
شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنی شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په څرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې. وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:
شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولاې چې زه به په ځنګل کې ګیدړې او لیوان ښکارکوم او بیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم. شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځاې ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همدا سې تورزن وي.صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ درېږي او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا اوس تاته دخپلې خیمې تر څنګ دخیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:
شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړشم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې: هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچي قبیلې سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:
ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې دغلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس وو ایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه دخبرې په ځواب کې فدایی خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنايت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر ستر ګو کيږي ، ګوره شيرخانه !دوې دواړه زما غلامان وو اوماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړينې په اړه ډير درد را رسيدلې دې ، خو د ګيدړو او ليوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنى را کړې ده چې دوې لا دپخوا څخه د خپلې ازادۍ قيمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هيڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،ترڅو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څير کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شيرخان د هغه ډيره شکريه وکړه اوبيا صاحب خان، فدايي خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدايي خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

صاحب خانه زويه !ماته په دې اړه هيڅ معلومات نه و چې ته د شيرشاه کسانو نيولې يې او دلته يې د شيرشاه دربار ته راوړې يې. ماته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را ليږلې و او ترڅنګ يې دا هم راته ويلې و چې زه ستا ساتنه وکړم اود شيرخان څخه دې خلاص کړم. کيدې شي تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت اوعصمت خوندي ساتلى وي. خو دلته په راتلو سره ، زويه ، يو ستر انقلاب راغي. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا دخپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زويه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شيرخان د فوځ دسپه سالارۍ اودهغه د زوې کيدو په اساس د زړه له کومې مبارکي وايم ،صاحب خانه ! زما زويه !هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پيغام را وليږه چې ستا په تعقيب پسې راشم نو هغه دا پيغام هم را ليږلې و چې کله چې د شيرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته وو ايه چې له ما سره خامخا يو ځل ووينې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړۍ دراجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبيا کله چې د هغه ځايه فارغ شوې نو بيا د قبيلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بيا ته دخپل ورور سره يو ځاې بيرته دشيرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان دهغه ددې خبرې سره اتفاق وکړ اوبيا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډيره ګړندۍ توګه يې دخپلو ځايو په لورو ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږه شيبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسيد. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددريابونو ترمنځ په يوې غرنۍ لړۍ کې پروت و. هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دريابونه د ګنګا د درياب معاونين ګرزيدلې و. دپړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه اونيغ د راجه هرکشن محل شکله خيمې ته ورسيد.

دخپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته يې وويل: زه راجه را بللې يم ، کيدې شي تاته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وويل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بنديز نه شته. صاحب خان دهغه شکريه ادا کړه او بيا خيمې ته دننه ورننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دې او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ورننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه اوبيا دهغه ځايه پورته شوه اوپه ډيره غصه او بيزارۍ سره دهغه ځايه ووتله اودخيمې بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن دخپلې لور په دې کرغيړن حرکت سره ډير په فکر کې ولويد خو خپل ځان يې سره کنترول کړ اودخپل لاس په اشارې سره يې صاحب خان ته د کيناستو ځاې ځيګې ور وښود او ورته يې وويل: صاحب خانه ، را څه کينه. ته ولې ولاړ يې. ما خو فداې خان ته پيغام ور استولې و چې تا را ته ضرور را وليږي ، اوس وايه کله چې ته دشيرخان عسکرو و نيولې نو څه ډول سلوک يې درسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما د شیرشاه سورې د څو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې دهغه خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې او دهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندې یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځاې ته را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته ووایه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وویل:

ګوره راجه : کله یې چې زه دشیرخان دربار ته ور وستلم ، نو هغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بیا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوې نومونه هیبت خان نیا زی او برهم جیت وو. دهیبت خان نیا زی سره ما د جسمي قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمینبت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم وګټله نو شیرخان ماته دخپل زویولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم یم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بیرته را ستون شم. درا ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې او سیږم. په لاره کې را ته زمونږد قبیلې مشر فدایی خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولرې ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځایه را پورته شو او صاحب خان ته یې وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمد ستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلې ناست و او هڅه یې کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بد و الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یې خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ یو زه تروه کړه اوپه ډیر قهر او غضب سره یې ورته وویل:

پلار جانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره.... څخه د خپلې رویې او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله اوپست انسان دې. زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښایي چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته یې وویل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلي دي او تا ور سره ډير نا غيره او ناجاړه سلوک کړي دي ، ولې دي په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړي .
د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا يو ځل بيا وويل:
پلار جانه ! ته ما ته د هغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه څخه د ښښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بيا دا هم درته وو ايي چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوم ، بيا به ته را ته دا هم وايې چې اوس زه د هغه وينځه و ګرځم او ټول عمر د هغه خدمتګاره شم ، زه به هيڅکله هم دا سې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا څخه ډير زيات احسانات کړي دي ، هغه دلته د ګيدړو پوستکي راوړي او مونږ د هغې د خوښې قيمت ورکوو ، هيڅکله مو هم د هغوې سره بد ديانتي او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړي دي او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنيو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هيڅکله هم د هغه څخه ښښنه و نه غواړم . د هغې په دې خبره راجه هرکشن وويل:
ګوره لورې ! که چيرې د شيرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره يې وړې وې ، او ته يې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا د پلار ، ستا د کورنۍ او ستا د رياست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وايم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، د هغه څخه ښښنه وغواړه . د خپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ويې ويل ، ته همدلته اوسه زه به د هغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بيا ګنګا د خپلې خيمې څخه د نقدي پيسو يوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چيرې چې صاحب خان ناست و . هغې دا د پيسو کڅوړه د صاحب خان په غيږ کې ور واچوله او بيا يې په ډيره کرکه او نفرت سره ورته وويل: ګوره د ګيدړو ښکار کونکې او د هغو څخه پوستکې ويستونکيه او د کوچې قبيلې د ټيټ ذات غلامه ! دا چې تا د شيرخان د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا د هغې معاوضه او انعام دې ، درواخله .
د شهزادګۍ ګنګا د دې خبرو څخه صاحب خان ډير نا ارامه شو په ډيره غصه او قهر سره را پاڅيد او د نقدي پيسو هغه کڅوړه چې څو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غيږ کې ور اچولې وه ، را واخسته په زوره يې د ګنګا په خوله ور ويشتله . ګنګا هيڅکله هم د صاحب خان څخه د دا سې سلوک هيله نه درلوده . د هغې رنګ تک ژيړ شوې و . په زمکه پرته د پيسو کڅوړه يې را پورته کړه او بيا يې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غيرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته يې وويلې: ګوره لور جانې ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم . ګنګا په ډيرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بيرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره همدلته کيناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه يې ترې ښښنه و غوښتله ، وروسته يې بيا په ډيره رازدانه توګه د صاحب خان سره خبرې پيل کړې ، تر ډيره پورې دواړه همدلته ځانته يو ځاې ناست و ، بيا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ .

٦

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن د خپله ځايه پورته شو او هغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه . هرکشن ورته را نژدې شو او په ډيره مينه او محبت سره يې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بيا يې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وويل:
ګنګا لورې ! ګوره ، ته خپله غصه هيسته و غورزوه ، ما ستا په اړه يوه ډيره ستره پريکړه کړې ده ، د هغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه يې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پريکړه ؟ هرکشن ورته وويل: ګوره لورې د دې ځايه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډيره غير معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه څوک چې په سوئمبر کې بريالي شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د رياستونو شهزادګان هم را بلم او دخپل رياست عام جنګجويانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم، ايا زما دا وړانديز ستا له پاره دمنلو وړ دی؟

د خپل پلار هرکشن ددې وړانديز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه، او په نرۍ شانته خندا کې يې وويل: پلار جانه! زه ستا ددې وړانديز سره متفقه يم، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بريالې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په وياړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ ددې ځواب په اوريدو سره راجه هرکشن ډېر زيات خوشحاله شو. او بيا يې وويل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه، زه په پړاو کې قدم ووهم، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخيمې څخه بيرون ووت،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخيمې څخه د وتلو سمدستي وروسته خپلې کوچيانۍ قبيلې ته راغې، دهغه ځايه يې خپل ټول سامانونه را ټول کړل، اودخپل ورور مقرب خان سره يو ځای دهغه ځايه را ووت او په تل پاتې توګه د شيرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې يې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پيل کړل.

۷

شيرخان يعنې شيرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو تر منځ دخپل لښکر سره يو ځای پړاو کړی و، هغه په ډيره انديښنه کې ناست او د همايون د فوځونو د راتلو انتظار يې کاوه. همايون هم دخپل يو ستر لښکر سره د شيرشاه سورې د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل يې چې په هرصورت چې شوني وی د شيرشاه سوري څخه د بهار سيمه بيرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په دې وخت کې يو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې دهمدې بدلون له مخې همايون د شيرشاه سوري په لور د راتللو پريکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځيد.

هغه د څو تيرو کلونو راهيسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړي او غوښتل يې ريښې يې په هندوستان کې له بيخه وکاږي، هغه ددې کار له پاره عجيب او غريب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زکال راهيسې ناست و او لمړی هندوستانی حکمران و چې د بابر د پاني پت او کنوه په جنګونو کې يې دحرب د فنونو استعمال زده کړی و.

بيا هغه د خپل ځواک د زيادښت له پاره دترکانو او مغلو په څير يو منظم فوځ جوړ او هغه يې په ډيرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنيې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوی روزل شوي توپچيان را و غوښتل، ددې څخه علاوه يې د پرتګاليانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفينو باندې برلاسي تر لاسه کړی و. دهمدې نوې منظم جوړشوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې يو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همايون څخه يې د مخته تللو هڅې پيل کړې.

خو دومره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد يې د بابر او همايون څخه پټ وساتل، هغه د خپل سياسی تدبر له لارې همايون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړي د مغلو د واکمنۍ نه بيرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړي.

کله چې همايون د شيرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خانديش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و. په شمال کې د سيند د ارغون حکمران خليج د پاراس څخه په ويره کې و. او د شرق په لور يې هم د بابر او همايون څخه لوبه بايلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بيابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې یې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کینه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه یې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې یې د ناګور ، او داجمیربانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څخه تر بوندې پورې او انتر رنتهمبور پورې هیڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او یا سرغړونه وکړي.

د میواړ خپلواکې د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د ۱۵۳۵ ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تیر شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته رانا سانګا ډیره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زیات د بهادرشاه دغه نوې را ټوکیدلې فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښن ګرځیدلې و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غیرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایی. پخپله د مغلو پادشاهان د اسلام ددین یو اځې نمایندګان ګڼل کیدل.

ددې تر څنګ کله چې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همایون د شیرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمایون د نه موجودیت نه په ګټی اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د رانا سانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جیت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همایون ته یو سفیر ور واستوه ،او دهغه څخه یې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همایون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ورنه کړاې شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشیر شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل یې چې په هر صورت چې شونی وی شیرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پیښې ډیرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ویره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د یرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفیران د سوداګرو په لباس کې دشیرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته یې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځاې شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شیرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله یو سي.

هغه سفیران چې د سوداګرو په لباس کې شیرشاه سوری ته ورلیږل شوی و نو بهادرشاه دهغوې په لاسو څه ډیر رقم هم شیرشاه سوري ته ورلیږلې و . او هغه ته یې دخپل ځان سره د را یو ځاې کولو بلنه ورکړې وه.

شیرشاه سوري ډیر د عقل خاوند او دور اندیشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفیرانو څخه نقدې روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره یې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی یې ډیر عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جیبونو څخه پیسې راباسي او خپل جیب پرې ډکوي.

په حقیقت کې په دې وخت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سیاست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي ، په اصل کې شیرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همایون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتیب حالات د شیرشاه سوري په حق کې بدلیدل را بدلیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفی او د محبت نه ډک لیکونه وراستول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، اودبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شونې ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و ترلاسه شوی نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځای د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر او سه پورې په تخت نه دې ناست . هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې داسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځای د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینی او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه . هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځای په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته دد فاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتار خان دخپل لښکر سره یو ځای د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ . همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځای د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، اودخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه اودخپل وروور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتار خان دحرکت څخه سخته خوابدې ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځای د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یې په تاتارخان باندې ناڅاپي حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځای شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتار خان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتار خان او د همایون د وروور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ځې یې هملته ورپرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړی وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر څنګ يې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همايو ن د شيرخان په لور مخته تګ پرې ايښې او بيرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډيرې ويرې واخست ، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ يې همايون ته هم د هغه د احتجاجي ليک ځواب ووايه ، همايون ته داليک په اګره کې ورسيد. په هغه ليک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤليت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا يې د هغه خپلسرې ګڼلې وه. د بهادرشاه دې ليک په همايون باندې ډير زيات اغيز وکړ ، ددې وروسته د همايون او بهادرشاه تر منځ د ليک د ليږلو را ليږلو لړۍ روانه وه ، هر يوه ، يو بل ته درې درې ليکونه و ليکل ، او د هغې ځوابونه يې وويل. بهادرشاه په خپلو ليکونو کې د همايون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته يې ددين ساتونکې ووايه ، او د مذهب او شريعت په نامه يې د هغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې يو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همايون هم چې غوښتل يې د شيرشاه سورې پر خلاف يو ځل بيا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف يې دومره توجه و نه کړه ، ددې پايلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سياسي چالونو په واسطه خپل ځان د همايون د کنترول څخه ازاد کړ. دد ګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې نه بيرون د زرفشان په باغ کې قيام وکړ. او بيا يې د شيرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ يې د بنګال د حاکم محمود په لور يو قاصد ور وليږه چې هغه دې هم د خپل لښکر سره تيار او سي تر څو د شيرشاه سورې پر خلاف په عملياتو کې ګډون وکړي.

٨

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو رياستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددريمي ورځې د مقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونيو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نيسي ، اوهر هغه جنګجو يه او نښه ويشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې وګټې نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځي.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بيرون د جشن په څير ميلې لګيدلې وې ، بې شميره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په داسې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سين د راجه پورن زوې سانول داس ، د ميواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بيرون د خلکو ازدحام ډير زيات و ، تر هغه ځايو چې د سترګو نظر رسيده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په يوې ګول دايره کې سره را ټول شوی و ، اوبيا ددې ګول دايرې په منځ کې يې شاه نشين جوړ کړې و. دا ځاې د لرګيو د يوې سترې ماڼۍ په څير ښکاريده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې ناست و او تر څنګ يې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړيو ځايو کې کينولې وې.

د مقابلې تګلاره څه داسې وه چې يو فيل يې د ميدان په منځ کې ډير ښايسته جوړ کړې ، درولې و. د فيل په سر باندې د يوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. اوبيا ددې لرګي د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو يوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان يې کړې و چې هر يو نښه ويشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او يا د هغې سره نژدې په نښه ويشتو کې بريالي شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کيږي

په مقابلې کې ګډون کونکې هر يو نښه ويشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشي ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې يې د نښې د ځاې سره نژدې ولګيږي نو هغه به کامياب شميرل کيږي. هلته د شاه نشين په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، او دهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشي تهیه کړي او تر څنګ یې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول . د فیل د سر په سر دولاړ لرګې په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښختې ایښول شوې او چونه یې پرې اچولې وه . دهمدې ځایه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور وارول.

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و . خپل کمان یې نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تیرانو څخه یې یو هم په نښه و نه لګید . یواځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګیدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د میواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشي ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشي یې په نښې وویشتل خو دهغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداس نوبت راغې او هغه هم دخپلو پنځه غشو سره یو ځای د نښې ویشتو په ځای کې کیناست . هغه هم په ډیر مهارت سره غشي وویشتل خو یو ېې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د ریاست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمایي. خو د ټولو بدقسمتي داوه چې د یوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګید ، په اخر کې یو سپور هلته جمګټی ته را ننوت . دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څیره یې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه . کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټۍ ته را ننوت نو په یوه ټکان سره یې خپل آس و دراوه ، خو آس یې عکس العمل وښود او لکه د الف په څیر په هوا کې و درید او شنړار شو. کله چې آس خپل ځای ته راغې نو دغه کس ترې په یوه ټوپ سره را ښکته شو . هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه یې کیښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشین په لور ور وخوځید چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې یې د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ویشل .

په تور و کالیو کې را نغښتې دغه اجنبی نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ورغې او دهغه څخه یې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشي و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې د برخې اخستلو دمخه د ې دغه نقاب د څیرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهیږې چې ته څوک یې او څنګه ځوان یې او د کومه ځایه راغلې یې. خو هغه ځوان ورته وویل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را یې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته ولیکه ، خپل نوم دې وښایه ، خپله پته او ادرس دې ووایه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښایم او نه خپله اته پته درته لیکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همداسې وی نو ته بیا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزید او او ویې ویل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بیرته ستون شم . دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشین باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي لهجې سره وویل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. که چیرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي . چورامن د راجه دحکم سره سم پنځه غشي دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبي لاس وروارود کړاو يو اځې دريي ترې را واخستل او پاته دوه نوريې بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشي در واخله، ددې څخه به ستا په ښې ويشتوکې ښه والې راشي.

هغه اجنبي ورته وويل: ګوره چورامنه ! ښه ويشتل په درې غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد دريې په ښه و لګيږي ،نو همدا درې غشي بريالی شميرل کيږي خو زه به دخپلې ښې له پاره يوآځې همدا درې غشي را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشي به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شي. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل: ګوره اجنبي ! تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې درې غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ازميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوې نو بيا خو پنځه غشي در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شي. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبي وويل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې درې غشو په واسطه دخپل فن ثرګندونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځآې ته چې غشي ورڅخه په ښې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يې د فيل په سر د ولاړ لړګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې ښه يې و کتله ، دخپلې اوږې څخه يې هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يې په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يې په زمکه باندې کيښود اوبيا يې لمړی غشي په کمان کې ورکړ ، ښه يې و نيوله ، ساه يې و درولـه اوبيا يې غشي په ښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا ښه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او دهغه دښايسته او حسيني لور شهزاګی ګنګا په څيرو باندې هم خوشحالی را ثرګنده شوه .

ددې وروسته هغه اجنبي ځوان خپل دويم غشي تيار کړاو د پخوا په شان يې ښه و نيوله او دويم غشي يې په ښه وويشت. دويم غشي هم د ښې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګی ګنګا دد ې ځو ان ددې ښې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالی له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يې کله د هغو غشو په لور چې په ښه کې ور ننوتي و کتل او کله به يې دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په څير يې ښه ونيوله ، ساه يې و درولـه او خپل غشي يې د ښې په لور ور خوشې کړ ، دا غشي هم د نورو دوو په څير د ښې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاي کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو د پورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه . په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګی ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تراوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يې چې دغه درې غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندی توګه لاندې راغې اودهغه سره يې غاړه ورکړه ، او ورته يې وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګی ګنګا هم مخته راغله او ورته يې وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کرچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د ثرګندونې په اساس مبارکي وايم . ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبي په نري شانته او از باندې وويل: زه او س هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو ځرګندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړی ورځ ده. اجنبي ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو، آس يې په قمچينه وواهه، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډيرژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل او بيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سوري د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره ګړندۍ توګه د کالپۍ تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتی لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليړل شوی قاصد په لاسو همايون ته لاس بند (راکهي[۱]) ور وليږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترځنګ راني کرم وتي د همايون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربار ته دهغې د پيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپۍ په مقام کې خپل لښکر تم کړ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوي تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نژدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث او ځيړنه وکړه، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو. د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو. همايونه! زما زويه! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ويلې و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره ځرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي، زه به زويه! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپۍ نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګواښ لاندې راځی.

واوره همايونه زويه! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باوري شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون دکاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا وروړ عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړاندېز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یې وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلوبولو وروسته بیا دشیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.
په دې وخت کې دهمایون وزیر معید بیګ یوه را پورته کیدونکي ګواښ ته هم اشاره وکړه او ورته یې وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه ګنډه کړې وی او په دې توګه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې اوبرغل لاندې راشو . اوپه دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي .،ددې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بیرته د کالپې نوې کلې څخه د ګجرات دحاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .
د کالپې څخه بیرته د ګجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنګ پور پورې را ورسید . بیا یی دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وګرزید . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اورکې ځان سوځولې و.
کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبی سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه یی تار ومار کړل او د پاڼو په څیر یی سره وشیندل.
دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یی مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلې ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یی سره راټول او د ګجرات په لور یی خپلې پښې سپکې کړې.
د ګجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتګ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اورکې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرم وتي زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ورحواله کړ او په خپله د اګرې په لور وخوځید. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی اود شیرشاه د ځپلو په لور یی تګ ته تیار کړي.
شیرشاه سورې تر اوسه پورې د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو د یو ځاې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبرورسید چې همایون د کالپې تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینګه کړي اوبیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توګه ورکړاې شی. دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.
شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمی نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یی خلکو ته په غونډیو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې.
کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . د هغه ښي اړخ ته د هغه زامن هريو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړۍ صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شيرشاه د لښکر سپه سالار و د هغه وروسته د شيرشاه نور سالاران لکه هيبت خان نيازي ، اسمعيل سوري ، حبيب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان ښتني ، او برهم جيت ناست وو. کله چې ټول سالاران کيناستل نو بيا هغوي ته د خپلې وينا په حال کې وويل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څير زمونږ سره د ټکر کولو له پاره د ې لورې ته را روان و ، د کالپۍ د سيمې څخه بيرته ستون شوي دي. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډير ګوابنمن راڅرګند شوي دي. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بيرته ستون شوي دي. خو اوس مونږ اراده کړې چې د هغه د نه موجوديت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ، او په بنګال او بهار کې يو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چيرې همايون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شيرشاه د لږ څه تم کيدو وروسته يو ځل بيا د خپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ويې ويل:

زما دوستانو ! په ياد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نيمايي شانته وي او همايون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هيسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال او سنې حکمران سلطان محمود هم په تيرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډير ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې د هغه سرکوبې لازمه ده. که چيرې د بنګال تر ولکې پورې همايون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بيا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو. ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډير زيات نازيږی ، هغه د همايون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووايا ست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

د شيرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر يوه وخته پورې يو د بل سره په مشورو لګيا شول.د هغه وروسته هيبت خان نيازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وويل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ بايد بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ د همايون پر خلاف جنګ نه شو کولې. ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رايه څرګنده کړه او د شيرشاه خبره يې تائيد کړه. شيرشاه تر يوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر يې کاوه ،بيا يې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته يې وويل:

صاحب خانه زويه ! ته ولې غلی ناست يې ؟ته خو هم لږ څه ووايه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار يې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وايه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟د هغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شيرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړانديز ډير په ځاې او ډير ګټه ور دې او عملی ښه هم لری. ځکه چې همايون اوس ددې ځايه ډير لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. د هغه په دې خبره شيرشاه ټکان وخوړ او د هغه لورې ته يې وکتل او ورڅخه يې وپوښتل: زويه ! ته د کومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟په ځواب کې صاحب خان ورته وويل:

زما ستره اقا ، درونده شيرشاه ! که چيرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هيله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود د خپلې مخې لرې او د بدترينې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به يې مخ کړو .او دهغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بريالی شو . خودهغې وروسته به زمونږ له پاره دوو اړخونو څخه خطرات را پيدا کيږي.

لمړی خطره داده چې که چيرې زمونږ په لاسو د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تيښته بريالې کيږی نو هغه بهضرور د همايون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به دهمايون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې ننښتي وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نوبيا به هم سلطان محمود ددې څخه يو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شيرشاه يو ځل بيا هغه ته متوجه شو او ورڅخه يې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زويه ؟صاحب خان ورته وويلې:

شيرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته څرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې دپرتګاليانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا ديوه سرحدې ښار نه اخوا يوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .اوهغه د پرتګاليانو مرکز دی . د پرتګاليانو سره ډير ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګاليانو سره يو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ يې دهغوې سره ډيره زياته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده . همدا راز دوی د پرتګيزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې يې ډير زيات مال اوشتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ويريږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همايون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتګاليانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه اوهاند کوي . نو په دې خاطر زه وړانديز کوم چې په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نيسئ ، يو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همايون او دريم د پرتګاليانو . داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په يوه وخت کې هم دهمايون څخه اوهم د پرتګاليانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی اوپه مونږ به يرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ بايد چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و اوبيا يې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقانه توګه يې ورته وويل:

صاحب خانه زويه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم . په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالارۍ حق ادا کړ . د يوه سالار نظر بايد همداسې ژور او هر اړخيز وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زويه !ته انديښنه مه کوه ، په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې به زه دخپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همايون نه علاوه په پرتګاليانو هم ژور نظر ساتم .

دهغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شير شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نوبيا خو په بنګال باندې دحملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار . ځکه همايون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګيا دي ،نو دهغه د غير حاضرۍ څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ بايد په بنګال باندې ولکه وکړو . او خپل ځانونه مستحکم کړو . شيرخان راپورته شو او ويې ويل: که چيرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر بايد په بنګال باندې دحملې له پاره کوچ وکړي . دشيرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو دخوا او څخه لښکر دشيرشاه تر قومندې لاندې وخوځيد او په بنګال باندې دحملې له پاره يې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددويم سوئمبر له پاره پروګرام تيار کړې و . دا ځل بيا هم د پخوا په څير د رهتاس د کلا نه بيرون په ډاګ ميدان کې دخلکو ګڼه ګونه ډيره زياته وه خو د مقابلې کولو طريقه او تګلار ځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سوروالي د ننبي په څير غوره کړل شوې و خو دا ځل ويل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . او د مقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وي چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او د مقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په څير پنځه غشي ورکول کيږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې د دې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالي ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و . او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . د دې ځايه د پاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانياني (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله ښه ايښودې وې او د هغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوي و چې د ښختو د دې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشي ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په څير تر هر څه لمړۍ د راى سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په څير په هماغه شاه نشين باندې په ډير وياړ ناست و ، او د هغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و . چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشي ورکول . دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد دا و چې د هغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو د مخه د راې سين د راجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه د خلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د ننبي د ويشتلو له پاره و دريد. بيا د دغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو د هغه يو غشي هم په ننبه و نه لګيد نو سانول داس د دې ناکامۍ سره سم ټيټ سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير د ښه بخت خاوند و چې د هغو د پنځه غشو څخه يې يو په ننبه و ننبت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . د سورج مل په دې ننبه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او د هرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې د هغو کوترو په لور ور ويشتل خو د هغه بد قستمي وه چې يو يې هم په ننبه و نه ننبت. او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. د هغه وروسته د کورنيو ننبه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. د دوې څخه هغوې ته غشي ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوې هم خپل خپل بخت ازمېښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالي نه شو.

کله چې اخرى ننبه ويشتونکي ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبى آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته ودراوه ، دا ځل هم د پخوا په څير يې کله چې د خپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په څير و دريد ، او ډير زيات و شنريد. په همدې وخت کې هغه اجنبى هم د خپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ د شاه نشين لاندې ناست د چورامن وزير په لور ورغې او ورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو ننبه ویشتونکو په څیر ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازمیښتولو له پاره غشي نه راکول کیږي؟ چورامن هغه ته په ډیر غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسیت په ځای شفقت او مهرباني را څرګندیده. هغه دخپلې همدې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جایزه یې واخسته ، ویې کتل چې دا ځل یې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یې هم په تورو کالیو کې راپټ کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس و ښیې. او یادې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او ننبه راته و ښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

چورامنه !دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې د برخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او ننبان تاته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل او یا د هغه په ذات او خبرو کې دلچسپي اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګرزیدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډیره مینه یې د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي اوخپل وزیر چورامن ته څه وواېي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دي دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې وازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکي اجنبي ور مخته شو او غشو دهغه ډیري څخه یې د پنځو په ځای یو اځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې؟ کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نو که چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شي نو دهغه بل په واسطه به خپله ننبه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه !غشي خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږې نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم اود همدې درې غشو په واسطه به خپله ننبه سهیې کوم او دخپل فن څرګندونه به کوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي یو اځې درې غشي په موټې کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځاې ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. اوبیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډیره ګړندۍ توګه میدان ته را ورسید. او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځاې ته ورننډې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یې په ډیر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل او دهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانو د قبیلې سردار ، سردار فدایي خان دې. فدایې خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې اوبیا بیرته په خپل آس سپور شو او د میدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پیدا شو او بیا یې د خپل پلار په لور په کتلو سره وویل:
پلارجانه ! د کوچیانې قبیلې دغه سردار ، فدایی خان په دې وخت کې میدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوان د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدایی خان به له ده سره څه خبرې کړې وي . ایا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچیانو د قبیلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دغې پلار هرکشن ورته وویل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګیرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان او س ګیدړې ښکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شیرشاه د لښکر سپه سالار دې او شیرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره یو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم ځوک دې. کیدې شې چې دا د فدایی خان کوم پیژندګلوې وي ، او فدایی خان هغه ته کوم ډیر مهم پیغام راوړې وی او هغه یې ورته همدلته اورولې وي ، دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یوځل بیا وویل:
پلار جانه ! که چیرې دا هغه ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بیا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د لیکلونه ډډه کوي ، ولې په ورځپانه کې خپل نوم نه لیکي. دهغې په دې خبره هرکشن وویل: شونې ده چې هغه به په دریمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړي. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چیرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټې نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څیر ښایسته ، حسینه او شتمنه نجلۍ څه ډول پریږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ویلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دریم ځلې مقابلې تر سره کیږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به راڼژدې شي اوستا سره به دخپلې مینې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! یوه خبره راته وکړه.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه یې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: دغه اجنبی ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله یې ګټلې وه نو که چیرې هغه دویمه اوبیا ورپسې دریمه مقابله هم وګټي اودهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبیا هغه دکوم ریاست شهزاده نه وی اویا هغه کوم لوې اوستر شخصیت اویا د ښه حیثیت خاوند نه وي نو ایا بیا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څیر د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضي اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وویل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه یې نه پیژنم چې ځوک دې. دهغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبیلې سره اړیکې لري.. خو ددې سره سره بیا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دویمه اودریمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه ! که داسړې هسې د کوچې خس هم وی ، اویا ډیر زیات غریب او اجنبي هم وی ،بیا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او ویاړ احساسوم. که چیرې ماته د شتمن او دولتمند میړه ضرورت وې نو بیا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتیا وه. زه تاته ډاډ درکوم چې هر ځوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بیا به هم زه هغه په ډیره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوریدلو سره دهغې پلار هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ورته وویل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې یوه منطقي ځواب هیله وه. اوس نو د مقابلې د پیلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چې دغه درې واړه کوترې يو دبل تر څنګ په هواکې رواني د ميدان مرکزي برخې ته را ورسيدې نو هغه تور پوشه اجنبي خپله نښه و نيوله او يو په بل پسې يې خپل غشي وويشتل . دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې يو په بل پسې ولګيدې اوپه هوا کې يې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پريوتې.

دنښو د ويشتلو سره سم ټول خلک د ډيرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دريدل اوددې نقاب پوشه په سوبه باندې يې نعرې سورې وهلې، تر څنګ يې هر چا خپل کالي په هواکې غورزول ، لاسونه يې پړکول او ددې اجنبي په بريا و يې خوشحالي کوله. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړ و .

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ويشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ اوشيرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورايه ځلولې.

ددغه اجنبي ځوان به بريا و باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحاليو سره يو ځاې خپله خوشحالي هم نه شوه پټولاې. بيا يې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې ووېل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دويمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څير په پوره ميړانې سره وګټله ، زه هيله من يم چې نوموړې به دريمه مقابله هم په همدې شان وګټي . اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړي. نو زما لورې ! که چيرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دريمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو نه په ډوب اواز کې ووېل:

پلارجانه ! که چيرې دا اجنبي زما د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه مياشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څير د اوسيدو له پاره تياره يم. ځکه چې دوه مياشتې وروسته زما د نڅا او موسيقۍ درسونه پاې ته رسيږي او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهيرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزيدو ») له پاره تياره اوسم . په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې ووېل:

ګوره زما لورجانې ! ځنګه چې ته غواړې همغسې به وشي ، که چيرې دا اجنبي ځوان ستا د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم وګټي نو بيا دوه مياشتې وروسته ، کله چې ستا د نڅا او موسيقۍ درسونه پاې ته ورسيږي زه دهغه سره ستا د واده کولو تيارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبي نوم څه دې ؟ دکوم ځاې دې ؟ دکومه راغلې ؟ او د کومې قبيلې سره اړوند دې؟ او يا دا چې دا د کومه ځايه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلې ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې ووېل:

پلار جانه ! که مونږ ددې شاه نشين څخه ښکته شو او د پخوا په څير دې اجنبي ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دويمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو . هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړانديز و مانه ،او بيا دواړه پلار او لور په ډيره بيړه د شاه نشين څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکي اجنبي ځوان ددې درې واړو کوترو د ويشتلو وروسته ، کرار کرار دخپل آس په لور روان و . کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډيره بيړه هغه لورې ته و ر روان و .کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بيا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله اوپه خپل خوږ اواز اوخوږه ژبه يې ورته ووېل: ګوره اجنبي ! ز ه تر اوسه هم نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې ؟ ته څوک يې او دکومه ځايه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلې؟نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دويمه برخه هم وګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډير بختور ، او ستر شخصيت ګرزيدلې يې . زه تاته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو ددريمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم او نښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته د کوم ځایه دلته راغې او نه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، او دهرم له پاره ظلم او تیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریا و نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کوم ځایه راغلې یې. او څه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم او از سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا دې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه او په یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په دا سې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سوري شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ ز کال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیرډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سوري شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې دا سیمې ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې او هلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځاې د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دې. د کهرک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم ددې سیمه کې پراته دې. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۲ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلاد سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهي د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لري. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اږدوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږدوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یواځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربي برخې څخه یرغل کونکې او سې ملاماتونکې تماميږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهرک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونې نه دې چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وی اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځي سالارانو په دا سې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سوري په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه د دې حملې په اړه خبر ور رسیدلی و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړی و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته راغی. دلښکر یوه برخه یی همت‌ه د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوي باندې ددواړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقی برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې ددې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځای کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یی ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو سترسالاران دهغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې درۍ باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوي ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خودمونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړي زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلي دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکي دا هم وایی چې تر څو د یرغل کونکي ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یی د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولی. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې ددې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی. او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یی وکړې.ددې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ او ورته یی وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه ووایی نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یی او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والی لري ، وو ایه چې ته او س څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه ددې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځای کیږي ، ما کتلې ده. زما مشوره داده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي. هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته راستانه شي او د ګنګا د دریاب په غاړه دې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځای کیدو ځای ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي او بیا دې همت‌ه تم شی. په دې ځای کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پای ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دې اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لوري دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.
زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکې حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دې. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.
تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.
صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندي کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر خواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .
تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یې بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویې ویل:
ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ماسره پاته شي او د بلې برخې قوماندانی به یې ته په خپله کوې. له تاسره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ اوهیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ماسره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجي خان بټنی او برهم جیت ملګري وي.
صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچو تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را خرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د دفاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ور نه شی. په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.
کله چې شیرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سورې د خپل لښکر سره یو ځاې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پېچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په داسې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځای سورج ګړ ته نږدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د دروا غجن سهار ننبې ننبانې را ښکاره شوې وې ، نو هملته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پای ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازي ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډېره را زدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرید و له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځای سورجګړ ته را رسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځآیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کیدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر اوقوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي . په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یواځې هیبت خان نیازي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویې پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډېره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ .

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یی د اسماعیل سورې په قومنده کې او دریمه برخه به یی زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځای په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هر صورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځای کیدو ځای ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځابه راوځي . نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځای د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځای کې ځای په ځای کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځای کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه يوسئ نو ښکاره ده چي ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګير دکلا په لور تيښته کوي. تاسي به هغوې تعقيب کړئ. د سورج ګړ ښخه را تښتيد ونکي به يقينا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګير د کلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره يو ځاې کيږي چې د اسماعيل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بيا به تاسي دواړه د اسماعيل سوری سره يو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګير په لور د راتلونکو لاره مه نيسئ ، ځکه کله چي ماتې خوړلي لښکر په تيښته راو تښتي او مونګير کلا ته ورشی نو بيا تاسي درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چي دا بګيل فوځونه د مونګير کلا ته د شمالي دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه يوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان وټاکم. اوبيا به په خپله د مونګير کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسي هم د مونګير کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه يوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره يو ځاې د مونګير کلا هم خپله ولکه کې راوړو .

زما دوستانو واورئ ! مونګير د اسې مستحکمه او ټينګه کلا ده چي هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخير انګيرل کيږی. اوپه ماضي کې هيڅ حکمران په هغې په ګنګا په درياب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې. په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هيله من يم چې هغه پلان چي مونږ تيار کړې دي که چيرې پرې په پاک نيت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګير به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشی. ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هيبت خان نيا زي ، حبيب ککړ او اسماعيل سوري درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل. تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او د کومې معاملی دحل کولو هڅې يې کولې ، دهغې وروسته هيبت خان نيازی په ډيره عاجزی سره صاحب خان ته وويل:

صاحب خانه !هغه پريکړه چي تا کړې ده ،په خداې سوګند چي دهغې نه بله ښه پريکړه نه شي پيدا کيداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملي کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبيب خان يو ځاې دخپل ټول ځواک سره يو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو . هغه کار دې چې اسماعيل سوري ته ور سپارلې دې هغه يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چيرې ته دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د مونګير په کلا کې ورداخل شې ، نوبيا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګير کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکي توګه وويل:

هيبت خانه !که چيرې ته ، حبيب خان ککړ او اسماعيل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستي لښکر په درې برخو وويشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکريې په درې برخو وويشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګير په لور يې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعيل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګير اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نيولو له پاره ولاړ. او دريمه برخه يې هيبت خا ن نيا زی اوحبيب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور يې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعيل سورې د تللو وروسته هيبت خان نيا زې او حبيب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره يوځاې دشپې په تيارو کې د توپا ن په څير سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې يې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسيدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې. په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلي کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې يې دهغې ځاې دښار نه بيرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تيار کړې و . دهيبت خا ن او حبيب ککړ له پاره دې کار ډيره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې يې د ټول لښکر حالت ډير ابتر کړ. د سورج ګړ نه بيرون هيبت خان نيا زې او حبيب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډيره بده ماتې ورکړه او کله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د ميدا ن ښخه و تښتی او ښار ته ور ننوځی نو هيبت خان نيا زې او حبيب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یی قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یی هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار دد یوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم دد یوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار دننه ساتونکې فوځ هم دننه ښار ته وتښتید اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول. په دې توګه په ښار کې دننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یی ترې ووژل. دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبې دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه.
دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یی یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړې ، اوپه خپله یی یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ د ماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.
دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته وررووان و. خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و . په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ ترمنځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو ترمنځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت یی هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپریښوول. تر دې وخته پورې ددوې ترمنځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې د مونګیر څخه سورج ګړ ته د مرسته کونکو فوځې ډلګیو ته د سورج ګړ د ماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو د هغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن د هغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او د مونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې ترشا را رسیدلې و او ځان یی د اسماعیل سورې سره را یو ځاې کړ او بیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو ترشا ولاړل.
د بله اړخه صاحب خان په خپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او د حالاتو څارنه یی کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله د هغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یی دخپل لښکر په واسطه و تړله .
فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو اودهغوې دپښو د ټکار اوازونه تر لرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په څیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړې څاڅکې په څیر په حرکت راغې. اودهمغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.
صاحب خان د هغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل اوهلته یی خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو ترمنځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې د هغوې ترمنځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. اوتر څنګ یی هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلی او دروازه یی په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د مونګير په کلا کې د درد د نوبت ځير د يو ځپانده ترنګ بنه ځانته نيولې وه. هغه لښکر چې را تښتيدلې و او کلا ته را ننوتى و او يا تر اوسه پورې را تښتيدل او کلا ته را ننوتل ، په هغوې يې د هرڅه اول را کيښودل.

د صاحب خان د ا ناڅاپى او ځواکمنه حمله د اسې ويرونکې او خطرناکه و ګرزيده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې د غه را تښتيدلى له منځه يوړل او تر څنګ يې په کلا کې د ننه موجود ساتونکې هم يو د بل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا د ننه د سلطان محمود د لښکر په عامه وژنه لګيا و نو په همدې وخت کې هيبت خان نيا زى او اسماعيل سورى هم د خپلو لښکرو سره يو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه يې د مونګير په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تيغه تير کړې و . او په کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان د دې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبيب خان ککړ ته پيغام ور وليږه او ورته يې هدايت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي او د هغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګير په کلا کې اسماعيل خان سورى و ټاکه او هغه ته يې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسيږي او ټول مزاحمتى ځواکونه له منځه يوسي . او په کلا باندې خپله ولکه ټينګه کړي . خو په خپله يې د هيبت خان نيازي سره يو ځاې خپل نيم لښکر واخست او د مونګير د کلا څخه را ووت او د کول د دريا ب په غاړې کې پروت شيرشاه سورى په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شير شاه سوري هم د ګنګا د درياب څخه پورې وتې و او هلته يې پټ سنګر نيولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار يې کاوه.

د بنګال حکمران سلطان محمود يو نرى ، کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شميره سفرونو کې ډيرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسيدلې و چې شيرشاه سوري په هغه د حملې کولو له پاره په ډيره ګړندى توګه مخته را روان دې. خو هغه ته د ا خبر نه و ور رسيدلې چې صاحب خان په يوه شپه د سورج ګړ او مونګير کلا دواړه ولکه کړې دى ، د شيرشاه سورى د حملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود يو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې د خپل ځان سره واخسته او اراده يې وکړه چې پخپله به مخامخ د شيرشاه سورې سره ټکر کوى خو بله برخه يې د شپې په تياره کې د شيرشاه سوري په لښکر باندې د چريکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې د د اسې دوه اړخيزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لورې ته د شيرشاه سورې د لښکر بيخ و تار و کاږى. شيرشاه سورى لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ويشلې دې او د هغې يوې برخې ته يې حکم کړې چې پر مونږ د اړخ له خوا ناڅاپى حمله وکړي. هغه د مخامخ لورې د بنګال د حاکم د فوځ د حملې انتظار درلود.

د شپې په تياره کې د ګنګا د درياب دې لورې ته سخت وينه تويونکې جنګ و نښت ، د جنګ ميدان د چغو ، سورو او د اسونو د شرنهار څخه ډک و .تورې او ډالونه يو له بله سره جنګيدل ، د مړه کيدونکو چغې او د زخميانو اه او زارى تر لرې لرې پورې تر غوږو کيدې . په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود د لښکر هغې بلې برخې د شيرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د ناڅاپې حملې په واسطه د شيرشاه سورې د لښکرو په ليکو کې کمزورتياوې را پيدا شوې وه، خو شيرشاه سورې يو ډير ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې د حملې د تم کولو له پاره د خپل لښکر يوه برخه را بيله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هيبت خان نيازي دواړه د سلطان محمود د لښکر په هغه برخه باندې يرغل وکړ چې د شيرشاه د لښکر پر خلاف يې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلی و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوی و. او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم راکمه شوه. په دې وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوری نوموړی سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته د هغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر داوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست او د هغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارې کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړی و او تر ډیره پورې د بنګال د حکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتی و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سورې او صاحب خان دواړو یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو ددریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړی و، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمې مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځای ښایسته کړل شوی و. هلته د پخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړي و، او بیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلي و، او بیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلی و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړی و، اوشرط یې دا ایښودی و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نود هغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوی ته به د پنځو په ځای درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوی و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره همله په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځای را څرګند شو. او بیا په نوبت سره په هغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځای کیناسته او بیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم او نه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي، دکومو زمکو پورې اړوند دې، دکومې قبیلې څخه دې، په داسې حال کې چې هغه زما د ترلاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلي هم، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلار جانه! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره همله لاندې درېږم او په شاه نشین باندې نه کینم. همله به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و درېږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به د هغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را ښکاره کړه.

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې خپلې لور ته په ډیره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده. دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولی شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې د هغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږ ځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و. دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس د راجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ او په هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو دهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت.

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و. هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم د هغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه د نښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګی یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې هملته پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې. دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل او تر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه.

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې. پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې. په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړی دي. خو دټولو بد قسمتی وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبی ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دي او که چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یې وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلې انسان یم. درې غشی نه ازمایم ، زه به همدا یو غشي اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافی وي ،خلک چې زما نښه ویشتل ووینی نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشې را پورته کړ اودهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبی آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبی زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې د دکومه ځایه راغی ، نوم یې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبی آس یې د شاه نشین لورې ته یوړ.اوهملته یې ودراوه.

دغه اجنبی نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځاې کې ودرید چې دبانس دپاسه نښلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کیده. هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یې په زمکه کېښووده او بل یې نیغ ودراوه ، بیا یې خپل کمان سنبال کړ ، تیر یې په کې ننویست ، تر ډیره پورې یې نښه تر سترګو نیولې وه ، بیا یې خپله ساه ودروله اوخپل غشې یې په نښه ور پریښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه یې په ډیره تیزۍ سره و څرخاوه.

د اجنبي د نښې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یې مبارکۍ ویلې.

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا وتاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبی نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه. خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول. اجنبی هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبی ! ته خو ډیر دښه قسمت خاوند یې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یې. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږد راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټی نو هغه څو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږي. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو دګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایې. او دخپل مخ او څیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په څیر د یوه زړه ور نښه ویشتونکې مخ او څیره ووینم. او ستا دښځې کید و تر مخه لړه تر لړه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې. تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبی نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړو. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټ اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وویل: نو ته ولې ماته زما دخبرو ځواب نه راکوې؟ خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د دریمځلي مقابلو دګټلو سره سم د خپلې خوشحالۍ او خپل نصیب په اړه ډیر پورته خیالات اوفکرونه لري ، او غواړي چې شهزادګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وي خبرې وکړي. ته څه ډول اجنبی یی چې زما د خوږلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دریمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډیره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. او خپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایې؟ ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبي دخپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یې شهزادګۍ ته وکتل او دپخوا په نسبت په لږ څه لوړ اواز یې په ډیره غصه او قهر ورته وویل: شهزادګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډیره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډیره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه. په همدې وخت کې یې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږي چې هغه څوک دې ، دکومه ځایه راغلې او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و. هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفی ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفی ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ، اوس هغه له تا سره د واده کولو حقدار دې. او د ښځې په خیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم وو ایه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځاې د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډیره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپریدو وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یې خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور ولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای اوسیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډیره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډیر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډیر حیران یم چې هغه ستا ددریمې مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتیا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډیره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه ترشا و استاوه تر څو هغه معلومه کړي چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځاې د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګټلو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې يو ساتونکې دهغې په تعقيب پسې روا کړې. هغه هم په لړ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و. ترڅو هغه وپوهيږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځايه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه، اوس هغه د رهتاس څخه نزدې اته ميله لرې ورانو ويجاړو ته رسيدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې نبنه ويشتونکې او جنګجويان را ووتل ، او دهغه لاره يې و نيوله. دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په يوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ويې دراوه.

بيا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نيوکونکو لورې ته ورغې ويې کتل چې هغوې درې واړه ، يو د راې سين شهزاده سانول داس ، بل د ميواړ شهزاده سورج مل او دريم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بيا د راې سين دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته يې وويل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهيږو چې ته څوک يې ، اود کوم ځايه راغلې يې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دريمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو. ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووينه ، زه دراې سين شهزاده سانول داس يم ، زما سره څنګ کې د ميواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ويجاړو کې ستا لاره نيولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسيدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډيره يخه تنده او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نيولې ده او زما د وژلو نيت موکړې. دا ځل د ميواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وويل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د تر لاسه کولو دريمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه يواځې مغلوب کړي يو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش يو ځل بيا په ډيرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وويل:

زما لاره نيونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګوابن کوم چې زما لاره پريږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دليله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، يو خبره په غور سره واورئ ، که چيرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نوبيا په دې ويرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د ميواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وويل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل يوه خبره ده او په دې ويرانو کې زمونږ د دريواړو سره ستا دټکر خبره بيله ده. مونږ درې واړه به په تا يو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبورشوې يې چې خپل مخ اوشيره پټه و ساتې. که چيرې ته دکوم اعلې ذات هندو وايې او يا دکوم رياست شهزاده ، نوبيا به دې داسې خپل مخ او شيره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څير به دې په ښکاره مخ او څرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووايه چې ته څوک يې ؟دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډير قهر سره وويل:

درې واړه بې غيرته شهزادګانو ! واورئ ! که چيرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بيا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟په ځواب کې يې دا ځل د راې سين شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هواود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل دروړو. ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې د مرغانو دخوراک کړو خو د هر څه دمخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځای ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم وغرید او دپخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یواځې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نوبیا یاد ساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پرېږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا ددې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځای ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لرې څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګوڼه کې پټ کیناست ، او حالات یې ځارل چې څه پیښیږی. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبی خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وي نو بیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانول داس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار یې ورتمام کړ.

سانول داس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپور ور وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پری نه ښود . اوپه هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګوڼې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د رادسیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشې یې په کې کینښود اوبیا په یوه لوړ ځای وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګوڼه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

اې په دې ګڼه ګوڼه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګوڼی څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پيژني ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کيږي او زما لمړې غشي د زړه په سر و ر ننبلي. ددې نقاب پوشه دغه ګواښ ډير اغيزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبي ځنګ ته راغي او ودريد. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بيرته په شا و تاړه ، غشي يې ترې وويست. خپله توره يې په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې يې ډال و نيو ، بيا يې د هغه څخه وپوښتل او ورته يې وويل چې وو ايه ! ته څوک يې ؟ او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوي وې ؟ په دې وخت کې دغه تعقيب کونکې ورته په لړزيدلی اواز سره وويل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتيا وو ايم نو ته به راته ښښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وويل: وايه ته څه ويل غواړې ، که چيرې تا رښتيا وويل نو زه درته هيڅ هم نه وايم ، دهغه په ډاډ دغه تعقيب کونکې ورته وويل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو د ډلې څخه يم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سويمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ يې د خپل نوم اونښې د ښوولو پرته دهغه ځايه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقيب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات يو سم چې ته څوک يې ،او د کومه ځايه راغلې يې اودکوم رياست اوسيدونکې يې. ددې اجنبي تعقيب کونکې د ځواب په اوريدو سره هغه نقاب پوشه د لړ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګنديده چې هغه مسکې مسکې کيږي ، بيا هغه وويل: چې په رښتيا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سويمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوې په دې ورانو ويجاړو کې زما لاره نيولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوی نه دې پری ايښې چې دشهزادګۍ ګنګا سويمبر وګټی. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما وو ژني. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقيب کونکی وويل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتيا هم ددې وړ وو چې ووژل شی. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وويل: ګوره ! ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره يوسه ، او ددې ځايه بيرته ستون شه ، خو که چيرې بيا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو ياد ساته چې دهغو شهزادګانو په څير به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځايه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقيب کونکی ددرې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل اوپه ډيره بيړه بيرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقيب کونکې په لور يې د هغه تر شا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بيا يې په خپل اس پښه واړوله اوپونده يې ورکړه او دجنوب شرق په لور يې په ګړندۍ توګه خپل سفر پيل کړ.

درهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګاا و د خپلو نورو رانيانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځاې ته راننوت او راجه هرکشن ته يې وويل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقيب پسې استولې و هغه هم بيرته راستون شوې او غواړی دشهزادګۍ سره ووينی. د ساتونکې دډلې د مشر ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځايه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل مونږ دواړه پلار اولور به دهغه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار يې دواړه دهغې خونې څخه بيرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لړ واټن کې خپل اس د واګو نيولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډيره بې قرارۍ سره يې و رځخه و پوښتل: ايا دهغه نقاب پوش تعقيب دې وکړ ، هغه څوک و او دکومه ځايه راغلې و او اوس چيرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټيټ اچولې و او غلې ولاړ و بيا يې شهزادګۍ ته وويل: زه ډير افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقيب نه شو کړاې. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډيره حيرانتيا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقيب و نه شو کړاې ؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې دې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل ځخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول او دهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو او هلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو څخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی څخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خو کله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې د راې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووهه اود آسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګر ې حالت ته کتل او د څه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې ووهه چې وجود یې دوه ټوټې شو او همهلته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود اوماته یې ګوابښ وکړ چې زه د ځنګله څخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړي. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلې وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې څخه را ووتلم.

کله چې هغه زما څخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست او سیدونکې یې ؟کیدې شې هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومې ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ او هغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره د هغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله او ورته یې وویل:

پلارجانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشې ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !د ا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وې دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه ځوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو دقبیلې مشر فدا یی خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و .

پلار جانه ! ته ماته د فدا یې خان اته پتّه معلومه کړه . او هغه ماته را ولیږه تر څو دهغه څخه و پوښتم چې په مخ اوخیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې . پلا رجانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هر صورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیداکوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما دسویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم . زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم او دخپل ژوند ملګرې به یې ګرځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو دقبیلې دسردار فدا یی خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم . ته به دهغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، او بیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول او همغه ځای ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړولو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوډ په لور وتښتید . هلته ګوډ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت او هر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نو بیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي. اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړۍ دا چې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و او په ځای ځای ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولاې. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایی پری نږدی او دشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را ونه دانګي ،نو په دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځای کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونو په هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړی دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوډ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتی و. دا چې میلو جسارتی څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده .

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډیره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډیرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والي نونوډا د خپلو بحري قداقانو قومندان میلوجسارتی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولی و . اوهغه ته یې ویلی و چې هغه دې د چټه ګانګ د بندر ګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړي. دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډیره ستره او قوي بحرې بیړه هم تیاره کړې وه. خو دا بد میلوجسارتی بدقسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندري توپان سره مخ شوه ، بیړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلو جسارتی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځای کیږي. چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کها او دریم یې مت مهری دي.

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتی اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځاې د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارتی جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتی اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحري غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتی تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې داشوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ او هلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارتی اودهغه ملګرې د زندان ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتی نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یو ځل بیا میلو جسارتی دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ورولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزې ښار ګوډ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتيی د خپل والی د حکم سره سم یوه بحری بیړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه ښه راغلاست ووایه ، خو څرنګه چي میلو جسارتيی یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال څخه یی غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یی هملته را ښکاره کړ. هغه خپل مال د چونګي د ورکولو پرته ښار ته د ننه په غلا راوست. او دخپل جارحانه سلوک په اساس یی د چټاګانګ خلک دخپل ځان په خلاف را وپارول. په همدي وخت کي د میلو جسارتيی یوه بله بدبختی هم پیل شوه او هغه داسي چي د بنګال دحاکم دخوشحالولو له پاره یی هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دي تحایفو کي یوڅه خوشبو لرونکي بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دي بحری غلو دهمدي کپتان میلو جسارتيی په قومندي د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړي و او په هغو بوتلونو چي د مسلمانانو مارکه پري نښتي وه همغسي پري ایښي وه.

کله چي دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندي کړل شول نو هغه ته را ښکاره شوه چي دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دي خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتيی د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یی د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوي د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کي یی واچول.

ددي کار سره یو ځاي د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والی خدابخش ته هم حکم ولیږه چي میلو جسارتيی دي د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځاي ونیسی ، نو هماغه و چي د چټه ګانګ مسلمان والی خدابخش ، میلو جسارتيی او دهغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کي میلو جسارتيی او دهغه ملګرو ته دا خبر وررسید چي هغه نیول کیږی. نو په دي اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دي جنګ کي دمیلو جسارتيی لس کسه ملګری ووژل شول او پاته یی ژوندي ونیول شول. دمیلو جسارتيی په ګډون ټول بندیان دچټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چي میلو جسارتيی ګوړ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کي ور و غورځاوه. کله چي دمیلو جسارتيی او دهغه دملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والی نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلي بحري بیړی دهغوي د ازادولو له پاره هغه لوري ته واستولي خو دهغه بحری بیړه هر ځل د نکامی سره مخ شوه ، نو په دي اساس میلو جسارتيی همداسي د بنګال دحاکم سلطان محمود په بندیخانه کي قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود دهمدي میلوجسارتيی له لاري غوښتل دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی ترڅو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را یو ځاي کړي.

دخپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چي د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتي وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوړښار ته را ستون شو ، نو هلته د راتلو سمدستي وروسته په هماغه دویمه ورځ یی دپرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتيی را وغوښت. هغه وخت چي میلو جسارتيی د سطان دربار ته راغي نو سلطان محمود دخپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یی دهغه استقبال وکړ ، او بیا یی د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پوري سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتيی په لور یی کتل ، او بیا یی ورته وویل : ګوره جسارتيی ! ته پوهیږي چي دلته مي د څه له پاره را بللي یی. دهغه په دي خبره جسارتيی په حیرانتیا او د هیلي په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یی ورکړ. زه نه پوهیږم چي د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خاني څخه را ویستلي یم او دلته یی دخپل ځان سره کینولي یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چي که چیري تاسي زما څخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. دمیلو جسارتيی ددي ځواب په اوریدو سره د سلطان محمود په څیره کي خوښي را ښکاره شوه. او بیا یی دخپل مقصد خبره را واخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتي ! ما پرېکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګري هم ازادوم. خو ته به هم زما يو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره ميلو جسارتي ډېر خوشحاله شو اوپه ډېره نا قرارۍ سره يې خپل اړخ بدل کړ او ويې ويل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکريه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپرېښولو اراده يې کړې ده .ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرايط غواړې پر مونږ کېږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وويل:
ګوره جسارتي !کيدې شي هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسيدلي وي چې شيرشاه سورې په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړي په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه يوځل ماته د ګنګا د درياب په غاړه ماتې راکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ يې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګير باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه راځي دهغې په مطابق شيرشاه سورې تر څو ورځو پورې غواړي زما يو بل ستر سنګر تيلياګړهي هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چيرې شيرشاه تيلياګړهي هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نو بيا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شي ، او هيڅوک او هيڅ ځواک به دهغه مخنيوی ونه کړاې شي. زه غواړم چې تاسې پرتګاليان زما سره د شيرشاه په مقابل کې ودرېږئ،
تر دې ځايه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بيا د بحرې غلو پرتګالي قومندان ميلو جسارتي په خبرو پيل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تاسره به زمونږ په يو ځاې کيدو باندې په ډاډمنه توګه د شيرشاه سوری مخه و نيول شي. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بيړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چيرې هغوې ټول د شيرشاه سورې پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شيرشاه سوری نه يوازې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تيښتې ته اړ شي . اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بيرته ګوا ته ولېږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته يو ليک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې ليک د ورسيدو سره سم به دهغه ځاې والی نونوډا کنها نه يوازې بحری بيړه را وليږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شيرشاه سوری په مخنيوی کې بريالی شو.
دميلو جسارتي ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بيا يې وويل:
ګوره جسارتي !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځيد. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور يې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د يوه سالار په څير اوسې. ستا د اوسيدو ټولې اړتياوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تيارېږي. هلته به تاته د اوسيدو له پاره ډېره ښه حويلۍ درکول شي.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تاسره هلته بندې خانې ته ولاړ شي دهغه ځايه ټول پرتګاليان ازاد کړئ ، ته هغوې بيرته دخپل والی نونوډا کنها لورې ته و ليږه او خپل ليک هم هغوې ته ورکړه .تر څو دشيرشاه سورې سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بيړه او خپل لښکر دې لورې ته راوليږي. ددې خبرې سره سم ميلو جسارتي دخپله ځايه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره يو ځاې زندان ته وليږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګاليان بنديان و هغوی يې ټول ازاد کړل ، ميلو جسارتي دهغوې په لاسو يو ليک هم د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته وليږه . دې ليک ډېرې ښې پايلې درلودې ځکه د ليک په ځواب کې د ګوا والی نه يوازې خپله بحری بيړه د بنګال دخليج په لور را وليږله بلکه د خپلو پرتګاليانو څخه جوړ شوې ستر لښکر يې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور وليږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د درياب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شيرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقيقت کې هغه دهمايون د فراغت د مخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګير ، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تيريده او د تيلياګړهی پورې رسيده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر ټولو پورې دغه دتيلياګړهی مستحکمه کلا پرته وه .. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسيدله. اوبيا د سکري ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بيرته را څر خيدله.

اوبيا د ګنګا په غربي غاړو کې مخته تلله او د تيلياګړهی کلا چې د درّې په غربی څنډه و کې پرته وه ، او اوس يې هم کنډرې تر سترګو کيږی ، د سړکونو ټولې لارې پرې را څرخيدلې وې .ددې کلا يوې لور ې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډير سخت او ناهمواره غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لری. خو دجنوب په لور تر اتيا و ميلو پورې د بنګال د بهيربوګ د سيمې تر بيرونيو پولو پورې پراخه پرته ده.

دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا درياب د شرق لورې ته ډير تيز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تيلياګړهی په شمال کې يو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئيسانو ان تر پوانتې پورې ډيرې زياتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتی نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې يوازی يو شاهی سړک جوړ شوې و.

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزيدلې وه چې نه خو پرې حمله کيداې شوه او نه يې محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسايل ډير قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځاې دې چې په ۱۲۰۰م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سينګ د بختيار خلجي د لارې دنيولو هڅه کړې وه. خو بختيار خلجي ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پيښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شيرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختياخلجي په څير لوبه کول غوښتل.

په هر حال شيرشاه سوري د تيليا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګيزه کيده چې هغه غواړی تيلياګړهي په مستقيمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ويل کيږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځاې په ځاې کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشيرشاه سوری ژور جنګې چالو نه درک نه شو کړاې.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګاليانو آند داو چې څرنګه چې د شيرشاه سوری سره بحری بيړه نه شته او يواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا درياب استعمال نه شي کړاې او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسيږي. ځکه چې هغه به په تيليا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تيلياګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځاې ځاې د سنګرونو په ځاې داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګاليا ن پوره هيله من و چې شيرشاه سوری به په هيڅ توګه په تيلياګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تيليا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تير شي.

شيرشاه سوري هم په يوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تيلياګړهی کلا دواړه په يوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تيلياګړهی څخه په لږواټن کې و دراوه. بيا يې د لښکر يوه برخه دخپل زوې جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان وړور مقرب خان يې ورته معاون و ټاکه ، او هغوې ته يې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوی دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې یرغل و .
دشیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یې حمله وکړه او دبنګال لښکر او پرتګالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نوبیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ. هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سورې دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، اوپه خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه. شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران اوسیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه. په دې سیمه کې سړک نه و. یواځې وړې وړې لارې وې چې دیخنۍ په وخت کې دانسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړ وې. ځکه دد ې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څو لاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یې تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې.
د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغاړلې وې. دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چیرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوړ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په څیر را خپور شوې و.
په هغو وختو کې د بنګال مرکزې ښار همدا د ګوړ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي. اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړی د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوړ باندې دیرغل دمخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همدا سې تیر شي او دګوړ ښار محاصره کړی نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیان وررسوي.
دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه. او هغه یې په پواینتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه. خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پواینتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود اویا دهغه اتحادې فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو دهغوې لاره به و نیسي.
صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پواینتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان اودهغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول. صاحب خان اودهغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پواینتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یې په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پواینتې په ښار یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته يې خپل والی و ټاکه او يو کوچنې لښکر يې هم دلته په يو اينتې کې دخپل والې د مرستې له پاره پريښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته يې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بيرته د شيرشاه سوري په لور ورغې. کله چې صاحب خان د يو اينتې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بيرته د شيرشاه سوری سره يو ځاې شو نو بيا شيرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډيره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ . او دخپل لښکر سره يو ځاې هلته د ګوډ دښار په څنډو کې را څرګند شو.

کله چې شيرشاه سورې دخپل لښکر سره يو ځاې د ګوډ ښار ته را نژدې شو نو ويې کتل چې د ګوډ ښار په ډيره مستحکمه توګه کلا بند شوې دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دي ، اوکلا ډير ستر ستر ديوالونه لری چې عرض يې په هيڅ ځاې کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تيريدلې نه شي . اودهغه پياده فوځ ددې خندقونو او ديوالونو څخه د ميړو په څير معلوميږي . خوشيرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پريکړه يې کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګاليانو ته هملته په تيليا ګړه کې خبر ورسيد چې شيرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اوډګوډ ښار يې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوريدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه و ښويده ، نو په دې خاطر يې تيليا ګړهی هملته په خپل حال پريښود او دخپل لښکر او د پرتګاليانو د لښکرو سره يو ځاې په ډيره بيړه د ګوډ په لور را وخوزيد. دشيرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره د تيلياګړهې ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګاليانو سره يو ځاې د ګوډ مرکزی ښار ته را نژدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شيرشاه سوري په محاصره کې دې. اوهغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواړي. نو په دې اساس هغه د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړانديز وکړ او هغه ته يې خپل قاصد ور وليږه ، او د سولې او امن غوښتنه يې ترې وکړه. شونې ده چې شيرشاه سوري هم د سولې له پاره تيار و نو دهغه د سولې وړانديز يې و مانه ، اوپه دې ترتيب د شيرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرايط وليکل شول . دهمدې شرايطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته د جرمانې يا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلايی سکو د ورکولو وعده وکړه . او تر څنګ يې د ګوډ نه تر سکرې ګرې پورې ټوله سيمه چې نژدې ۹۰ مايله کيږی اوعرض يې هم نژدې ۳۰ مايله کيږې دشيرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرايطو په بدل کې سوله وشوه اوپه دې ترتيب د سلطان محمود په مقابل کې شيرشاه سوری ته ډيره ښه سوبه ور په برخه شوه . ددې سوبې څخه شيرشاه سوري ته نه يواځې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سياسی علويت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتيلياګړهې دره هم دشيرشاه سوري په لاسو کې ور پريوته ،او داسې څرګنديده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته په دې امتيازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه وليکله ، اوس نو شيرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده .

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لوري ته دهغه مشیران او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړي چارواکي سره راټول شوي و . ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځای په ځای شوی و. ددوی تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لوري ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړي چارواکي راټول شوي و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځای په ځای شوی و. ددوی تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین و زمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډیره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې نندارې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه او بیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډیره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه ! تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتی توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې ! دغه نڅا چې تا نن د ننداریچیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې داسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې وو ایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک داسې ښوونه او روزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار جانه !دا خلک ته ددې ځايه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تا سره يوه ډيره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآيه رخصت کړل او ټول وزيران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه يې تخليه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بيا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه يې و پوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ويل غوښتل ، اوس يې ووايه. دهغه په دې خبره ګنګا وويل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس يې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه يا درې کسه ځوانان د کوچيانو دقبيلې دسردار فدايي خان د پيدا کيدو په خاطر و استوي ، پلارجانه !دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبيلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووينم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې يې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره يو ځل فدايي خان هلته راغلې و او پټې خبرې يې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدايي خان هغه ښه پيژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدايي خان را پيدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سويمبر يې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حيرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګيو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ ځرخکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې يم چې زما سويمبر يې ګټلې دې. اوبيا يې زما پريښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قيمت چې کيږی زه به دا ځوان پيدا کوم او ژوند به ورسره پيلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سويمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزيدلې دې. پلارجانه !که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وويلې چې ، «زما نه خوښيږې» خو زه غواړم چې هغه را پيدا کړم او ور سره و اوسيږم اودهغه ناخوښې په خوښيو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلي اوبيا ددرې غشو په ځاې يو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په يو وار يې وڅرخوي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبيا راجه هرکشن د لږڅه سوچ اوفکر وروسته وويل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ يم. که چيرې تا زما د ساتونکې ډلې سالار ته د فدايي خان د پيدا کيدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډير ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تاييد او ملاتړ به درته په برخه وي. که چيرې ته د سويمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه يې ، نو زه ايشور ته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه برياوې درپه برخه کړې ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځايه پورته شو ،دهغه د پورته کيدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانياني هم را پورته شوې او ټول يو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شيرشاه سوری بيرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسيدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شيرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همايون سره سازشونه پيل کړې دي ، او تر څنګ يې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځوا کمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلي کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او د هغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږی او بیا د همغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د د نظم و نسق د جوړولو نه نوې نوې فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو. په همغو ورځو کې چې شیرشاه سوري دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او د هغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، د هغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه. هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و. الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه.

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه. الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه او دخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود د هغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا او د هغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیداې شي سلطان مرزا او د هغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړلو نه وروسته د هغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي او لوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا او د هغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل او بدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوې ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل.

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ. په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و. مرزا عسکری په احمداباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تازی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه. او دخپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې. دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې بښنه وکړه او د هغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون د هغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره د جنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ دشیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری دخپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې ونه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستا سې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډیره وستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یې خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یې یو لیک ورولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یې دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونې ده چې همایون به دخپل والی هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وې نو په دې اساس یې د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستي قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه.

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ. ځکه دا حالات دهغه له پاره ډیر مناسب و. اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یې شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو او ولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و . هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یوازې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي.

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سورې مقبولیت ډیر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه.

همایون اودهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یې حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی. هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یې دخپل ځان سره و ساتله ، او بله برخه یې صاحب خان ته ورکړه. او بیا یې د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځای د بنګال د مرکزې ښار ګوډ په لور روان شو .

دشیرشاه د څنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورسوه څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سورې دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یې هغه ښار محاصره کړ. ددې ترڅنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځای د سیمو د چور و چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یې د ګوډ محاصره کلکه کړه.

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یې غښتلې کړ. دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډیره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت او په ډیر لږ وخت کې یې دا سیمې بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ یې هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه . اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری دد ې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړې ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه د شیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی و ه . خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وي د هغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یې دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یې د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینی وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پرینبول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پرینبوله ، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځاې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه . اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یی دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځاې دا غوره ګڼې چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې د هغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځاې کې خپل قدم مستحکم نه کړاې شي .

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړاې شي. ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتې تدابیر درلودل ، تر څنګ یې د ښار چا رچاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و . همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سوري په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړی. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همايون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزيد. دبله اړخه دشيرشاه سوری جاسوسانو هم دهمايو ن د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمد ستې شيرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همايون غواړې د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لورې ته ولاړشي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شيرشاه سوري ډير انديښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان يې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پريښوول او په خپله يې د صاحب خان سره يو ځاې لښکر واخست او د چنار کلا د ساتنې له پاره يې د ګوډ څخه هغه لورې ته کوچ وکړ.

شيرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندی توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمايون د لښکر د ورسيدو تر مخه دوې ور ورسيدل ، هغه د کلا څخه د بارودو يو ستره ذخيره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنيان وويستل او هغوې يې هلته په غرونو کې پرتې د وندياچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکميل نه وروسته شيرشاه سوری دهمايون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سروانی وټاکل ، هغوې ته يې خپل نيمايی لښکر ورکړ او په خپله د صاحب خان سره يو ځاې دکوهستان په ونديا چل کې د بهارکنډ د کلا په چار چاپير کی کينا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمايون په لښکر باندې ګذار وکولی شی.

همايون هم د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسيد. دچنار کلا د غره په يوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نږدې ۱۵۰ فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسيږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نږدې ۱۸ ميله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځايه د چنار د کلا سره يو ځاې د دا يرې شکل جوړوی او بيا تر شمال پورې غځيږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونيسو نو يو نيم ميل تشکيلوي ،ددې کلا عرض په ځينو ځايو کې ۱۰۰ ګزه او په ځينو ځايو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسيږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا درياب په پوره تيزۍ سره بهيږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانيو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره يوځاې کيده.

دا کلا په ډير زيات ستراتيژيک اهميت کې پرته وه او دحربی اهميت له لورې دا ځاې ډير زيات وزن درلود. که چيرې همايون په هماغه لمړيو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شيرشاه سورې د راتګ د مخه را رسيدلې واې نو په ډاډمنه توګه به يې کلا نيوله او دشيرشاه سوری ملا به يې ورماتوله. که چيرې همايون په خپلو راتلو کې لږڅه ګړنديتوب کړې واې نو همايون به چنار ته د شيرشاه څخه دمخه را رسيدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شيرشاه خپلې ښځې اوکوچنيان دکلا څخه ويستلې واې او نه به يې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به يې د جنګ سامانونه دکلا څخه بيرون د کوهستان ونديا چل ته منتقل کړې واې او نه به يې دبهارکنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همايون د خپل غفلت په اساس د شيرشاه سوری په دام کې نښتې و. شيرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هيڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همايون دهغه دا غوښتنه پوره کيدو ته پری نه ښوده.

همايون نږدې درې مياشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شيرشاه سوري جرنيلانو هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په داسې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری هملته په ونديا چل کې په سنګر کې ناست و. شيرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همايون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همايون به د محاصرې داوږدوالي څخه ستومانه شي او بيرته به ستون شي. خو داسې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو دهغه ډیرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زیاتیدل. په اصل کې د چنار د کلا د سوبې کولو ټول مسؤلیت ، همایون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه وراچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و، د قسطنطنیې او سیدونکې و ، پخوا د ګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بیا یې هغه پرېښوده او دهمایون لښکر ته راغې اوهمایون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومندانې ور کړه. او د لښکر اعلې قومندان یې و ټاکه.

حالات داډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نیولې ان د مغل سراې پورې د همایون د فوځ خیمې ولاړې وې او کیدې شې چې دهمدې په اساس به دهغه ځاې نوم هم مغل سراې ګرزیدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته یو ستر ښارګوټې جوړ کړې و.

د همایون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ بې د سمندر له لارې هم دهمایون د بحري کشتیو بیړۍ چنار کلې ته د وسایلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتنې خراب موقعیت په خاطر اغیزمنه بمبارې نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زیاتیدو او د ناکامه بمباریو له مخې رومې خان هم سربداله شوې و. هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره یو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو برید وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شیرشاه سورې لښکر د کلا د دیوالو څخه ننداره کاوه. کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق یې دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بیچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسیدلې دې نو هغه ته یې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته یې کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تیرید و سره دغه افغانان په خپل ځان باورې کړل. د شیرشاه سورې عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړې چې د رومې دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځایونه ور وښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعې پلان په اړه یې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهید و وروسته غلام یوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتید. او خپل بادار رومې خان یې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې یې تر لاسه کړې و خبر کړ ، رومې خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همایون خان څخه د کشتیو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، تر څو ددې لارې و توانیږي د شیرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسیل لارې چارې بند ی کړاې شي.

همایون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړین ګڼې ترسره کولاې یې شي.

ددومره زیاتو اختیاراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومې خان په څو میاشتو کې دکشتیو د پاسه داسې یو مینار جوړکړ چې د چنار کلې هر یو کونج ترې د ورایه ښکاریده. دمینار د تیاریدو وروسته رومې خان دهمایون څخه اجازه و غوښته چې د کشتیو دا مینار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنګ یې دا غوښتنه هم وکړه چې همایون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه دیرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوې نه وي.

همایون همداسې وکړل ، اخر جنګ پیل شو او تر نیمې شپې پورې یې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډیرو سختو هڅو سره سره بیا هم کلا فتحه نه کړل شوه. ددې یو علت دا و چې د شیرشاه سورې عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتیو دا مینار تر اور لاندې و نیو او ددې مینار یوه برخه یې له منځه یوړه ، خو په دویمه ورځ تر سهاره پورې رومې خان هغه بیرته ترمیم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شیرشاه سورې عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه يوه ورځ به دوي په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددې ويرې څخه همايونه ته د سولې پيغام و ليږه او د کلا دپرېښولو له پاره يې ورته شرط وړاندې کړ چې د هغې په مقابل کې به دوي ته سلامتئ او امن ورکوي.

همايون هم د شيرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوي دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتيب يې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وينو په تويولو لښتې وبهول. که څه هم هغه رومي خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو د هغې يو باوري سالار «مووید بيګ» چې د دربار يو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا يې په کي و ليکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. د دې پايلې دا شوې چې رومي خان دشيرشاه سوري د دوه زره توپچي عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل او په دې ترتيب د چنار په کلا باندې همايون ولکه وکړه.

دبله اړخه شيرشاه سورى هلته د چنار په کلاکې د خوراک ښباک او فوځي مواد زياتې ذخيرې ځاې په ځاې کړي وې او د دې شيانو دخوندی ساتنې له پاره يې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هيله يې درلوده چې د برسات د موسم د پيل کيدو پورې به دوي په کلا کې ددې د عسکرو او د کلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ يې شيرشاه سوري دا هيله هم درلوده چې که چيرې د برسات د موسم دپيل کيد و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د يرغلګرو مقابله وکولاې شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتيب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزيات کړي او د همايون په مقابل کې به يې حالت نورهم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو د هغه دا هيله پوره نه کړه، په درې مياشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو د همايون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې د برسات موسم ته لا تر اوسه دوه مياشتې پاتې وې. اوس شيرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همايون د هغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شيرشاه سورې ته يو بل بد خبر ورسيد چې د هغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار يې محاصره کړې و نو د محاصرې په وخت کې مقرب خان په ډيرې ميړانې سره د کلا د ديوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپير کنل شوي ډوب او هلاک شو. دمقرب خان د مړينې خبر صاحب خان ته لکه د برق د تکان په څير وګرزيد. د بله اړخه شيرشاه سوري هم د مقرب خان په مړينه او د ګوډ دجنګې مهم په نيمايي کې په پرېښولو باندې ډير انديښمن شو، خو بيا هم د شيرشاه سوري زوې جلال خان د ګوډ د کلا د نيولو دې پلان ته دپخوا په څير دوام ورکړ. ترڅنګ يې شيرشاه سوري د همايون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له يوه اړخه خپل اړيکې ښه کړل او د بله اړخه يې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن د همايون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شيرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زيات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل په يوه خونه کې ځانته ناست و چې د هغې لور شهزادګۍ ګنګا د غې خونې ته ورننوتله، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډيرزيات خوشحاله شو او په خپل څنګ کې يې ورته دکيناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کيناسته. تر يوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو، بيا راجه په ډير غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و يې پوښتل:

ګوره لورجانې ! ايا د کوم ضروري خبرې په خاطر دلته راغلې يې. او يا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کينې. د هغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او و يې ويل: نه پلار جانه ! زه د يوې ډيرې ضروري خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلې يم. هرکشن ورته په ډيره مهربانۍ سره وويل چې اوس نو ووايه لورې !ته څه ويل غواړې ؟ د هغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبيلې د سرادر فدايي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بيرته را ستون شوې دې . هغه نه فدايي خان پيدا کړې او نه يې د کوچيانو د قبيلې کوم درک خرک معلوم کړې دې . په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم . دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ويې ويل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وويل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وويل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچيانو د قبيلې د سردارفدايي خان غلام و او ګيدړې به يې ښکارولې او پوستکي به يې ترې ويستل او پلورل به يې. هغه نن سبا د شيرشاه سوري په لښکر کې شامل شوی دې او په دې ورځو کې د «وندهياچل» په غرنيو سيمو کې ميشت دې . شيرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې په همدې ځاې کې پړاو کړې دې، او اوس ورته خبر راغلې چې همايون د شيرشاه سوري څخه د چنار کلا نيولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره يو ځاې د نارينه و عسکرى کالي وا غوندم او د وندهياچل د غرنيو سيمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووينم ، او دهغه څخه د فدايي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چيرې زه د فدايي خان سره ووينم نو بيا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» يې ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهياچل غرونيزه سيمه ددې ځايه ډير لرې نه ده او زه به دهغه ځايه ډير ژر بيرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار يې راجه هرکشن ورته وويل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په يوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په يوه درنګ سره وويل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو . راجه هرکشن ورته وويل:

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د يوه ځل څخه زيات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ايا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کيږدي ؟ او ايا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته دفدايي خان په اړه معلومات درکړي ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ وويل:

پلارجانه ! ستا انديښنې په ځاې دي ، خو ته پوهيږې چې صاحب خان له ما سره ډيره زياته مينه کوي ، زه به دهغه سره داسې نرمې او د مينې نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډيره خوشحالي ور په برخه شي. او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدايي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتيب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې دهغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته يې وويل:لورې ته دا کار هم وکړه او پايلې يې ووينه ! ما خو تاته ويلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بيا دواړه پلار او لور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تيارې پيل کړ ، هغې ته يې دخپلو ساتونکو څخه يوه ډله ورکړه. او په دې ترتيب ګنګا دخپلې اوما سره يو ځاې د دندهياچل د غرنيو سيمو په لور و خوزيده .

۱۹

د کوهستان په «وندهياچل» کې ميشت صاحب خان يوه ورځ په خپله خيمه کې يواځې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسي اوما دواړه يو ځاې ور ننوتلې. دواړو دنارينه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه يې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځايه په يوه ټکان را پورته شو او په يوه درنګ يې خپله توره د تيکي راوويسته او دوې ته يې وويل چې څوک ياست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خيمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخيمې بيرون ولاړو افغان ساتونکو څخه يې يوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډيره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خيمې ته را ننوتي دي ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سريې ټيټ کړې و وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرصیب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره يې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره ځو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بيرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه یوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله يې دهغې داسي اوماده. اوما ویل چې هغه تا خپل ورور ګڼي. نو که چيرې هغه له تاسره ويني نو ناراضه کيږي به نه. کله چې دوې خيمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې ځارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفريب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځايه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته يې وويل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه يې و پوښتل:

اوما خورجانې ! ته ځنګه يې ! ايا څه داسې ضروري خبره وه چې ته يې د شهزادګۍ سره يو ځاې تر دې ځايه زما خيمې ته په را تللو مجبوره کړې يې ؟دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځاې شهزادګۍ ګنګا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ويل غواړم. زه پوهيږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه يې . بلکه د شيرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار يې. ته د ډير زيات عزت او مرتبې خاوند يې. نو په دې خاطرمې د څه ويلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډير غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بيا يې په نرم او مينه ناک اواز سره وويل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خيمې ته راننوتې يم نو ته ما ته د کيناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وويل چې نه ! هيڅکله هم ! زه تاته دکيناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته يې ويل غواړې په ولاړه ولاړه يې ووايه ، زه به يې ځواب درکړم اوبيا زما دخيمې څخه ووځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ انديښمنه او غمګينه شوه ، او په نيغه يې ترې وپوښتل:

ګوره صاحب خانه ! د شيرشاه سورې په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچي قبيلې د سردار غلام وې. دهغې قبيلې د سردار نوم فدايي خان و. ما ددې فداې خان ډيره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هيڅ ډول معلومات نه دي تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدايي خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډيرغور سره د کتلو وروسته وويل:

ستا د کوچي قبيلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپيښ شوي چې دهغې د پيدا کيدو په خاطر ان زما د خيمې پورې را ورسيدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډيره غمژنه توګه وويل چې:

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل رياست کې درې سختې مقابلې پيل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سين ، ميواړ او کالنجر شهزادګانو او تر ځنګ يې ځايي اتلانو هم ګډون درلود. خو هيڅ يو يې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بريالې نه شو. خو دا مقابلې يو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را ځرګند يده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به يې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه يو ځاې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې يم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دي چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړې. خو د مقابلو ددريم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وويل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بيا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدايي خان څخه دهمدي کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دي ؟د کوم ځاې او سيدونکې دې ؟او اوس چيرې اوسيږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډېرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ! فدایي خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلي هغه څوک دې؟ دکومه ځایه راغلي او بیا چیرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزداګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلي و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایي خان به دا نقاب پوښ پیژني. صاحب خانه! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تاسره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایي خان دځای ځیګي په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا! څو میاشتې کیږي چې ما د فدایي خان قبیله پرې ایښې ده، اوس نه پوهیږم چې فدای خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځای قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایي خان د ځای ځیګي په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډېر عزت او درنښت سره زما دخور په څیر زما سره اوسیدلې شې. دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره! ستا ددې وړاندیز ډیره ډیره مننه! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره یو ځای راغلې یم او دهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا! ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل، دهغې ځواب دې واورید. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډیره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځای دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. او بیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یواځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید. په دروازه کې د دریدو سره سم یې په ډېره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه وغوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډېره مهربانۍ او پلرنې شفقت سره وویل. دلته راشه او زما تر څنګ کینه، زویه! زه غواړم له تاسره په یوې ډېرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه! دهر څه دمخه باید تاته وواېم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، ما لښکر ته هم اعلانونکې ورلیږلې دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته دصاحب خان په ځای د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه، واوره! دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډېر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یواځې یې. په خدای سوګند چې زه په دې غم کې له تاسره شریک یم.

خواص خانه! درېمه خبره داده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شي سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایي برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. او په ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي. خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ورلیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلي لښکر سره یو ځای هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دي او کوم چې د خواص خان سره درځی د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوړ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پيغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه يادوئ. وايه زويه ! زما ددې وړانديزونو په اړه ته څه ويل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وويل:

زما محسنه ، زما پالونکيه ! زه به په ځواب کې څه ووايم ! ته چې هر څه ماته وايې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وينا په مطابق به زه همدا نن د ګوړ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د وررسيدو سره سم به انشاءالله تاته ډير ښه خبرونه را وليږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم ترڅو چې د ګوړ کلا نه وي سوبه شوې.

د خواص خان ددې ځواب په اوريدو باندې شيرشاه سوري ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې ورته وويلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجوديت کې ارام نه کينم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهياچل دغرنيو سيمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکې توکي دنورو اړوندو شيانو سره يو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځاېه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وويل: زما درونده شيرشاه !دا ډير غوره نظر دې د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د يوې بلې سترې کلا د پيدا کيدو اړتيا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتياوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتياوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې يې د رهتاس کلا ډيره ستره او مستحکمه ده. که چيرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او دبيرون څخه کوم يرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې دهغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شيرشاه سوري ورته وويل: خواص خانه زويه ! ستا په نه موجوديت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به يې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تيار کړم. له ماسره را ځه ، ددې خبرې سره سم شيرشاه سوري خواص خان له لاسه و نيو او د خيمې څخه بيرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات يې مکمل کړل. لږه شيبه وروسته خواص خان د يوه درووند لښکر سره يو ځاې د وندهياچل دغرنيو سيمو څخه د ګوړ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

يوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوړ د ښار په چارچاپير کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، يوه ساتونکي ورته په غوږ کې وويل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شيرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسيدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره ويني. ددې خبر په اوريدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله يې خپل يوه ساتونکي ته ورکړه او بيا يې دهغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وويل چې همدا اوس اوس يو عسکر په منډه منډه راغي او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وويل : چې نه خواص خان په يواځې ځان دلته را رسيدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسيدا و د جلال خان تر مخ په يو ټوپ د اسه را کيوت. جلال خان په ډيره بيړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل اويو بل ته ورغاړې وتل. بيا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمگین شوې یم، را ځه چې زه دې دهغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دریدو سره د خواص خان سترگې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودریدل او فاتحه یې ولوستله ، او بیا بیرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یې جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه ووایي خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ویې وپوښتل:خواص خانه وروره !ته ځانته یې که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډیر راز سره وویل:

گوره جلال خانه وروره ! زه د گوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډیر ښه خبریم. زه ځانته نه یم له ما سره یو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر هملته پړاو کړې دې ، گوره جلاله وروره ! له ما سره وخت نه شته ، ډیرې لرې ورځې دلته پاته کیږم. کیداې شي د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنگ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یې د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په گوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي اود هغې د نیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډیر اړین دي . خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونږ د گوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په گوډ باندې په پرلپسې توگه حملې کړې دې ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوې یم. ددې یو علت دادې چې دگوډ د ښار کلابندې ډیره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میږیو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډیر ملاماتونکې کار دې.اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دي. او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې گوډ سوبه کړو.

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویې ویل: گوره جلال خانه ! نا هیلې گناه ده. زه د گوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا د دیوالونو څخه ښه خبر یم. دا هر څه ما په خپلو سترگو کتلي دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته داډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دگوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویې پوښتل:دا به څنگه شوني وی؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو ترڅنگ دخندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د گوډ د محصورو عسکرو سترگې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د گوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم اوبیا به دخپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د گوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستي او پرته له کومه خطره د خندق څخه را تير شي. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه ځوتنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلو سره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي اوستا لورې ته به دښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دند ه تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل :

خواص خانه ورو ره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته د پلې کولو وړ نه بريښي. تر هر څه لمړۍ ما ته و وايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستي وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې . خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعي هڅې هم پيل کړې.

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وي اوکوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر څومره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې دکومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ورخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباري پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکر وواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړ اوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې. بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستې وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړۍ يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه اوبيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته درسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وتړلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې ځملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شور و زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د هغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیرشول او د ګوډ د محاصره شوې ښار دیوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

د شپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او د ګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړی قدم و. هغه د دې قدم وروسته د بل قدم د اخستو له پاره ځان تیارول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځاې د ښار د دیوالونو څنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور و غورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باندې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، د هغه د حملې څخه یواځې هغه برخه خوندي پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وې خبر ورسید چې د هغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو د هغوې د پښو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ور ورسید چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوي و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سوري د لښکرو پر خلاف بمونه او غشي ورول، هغوې د هغې څخه را وګرزیدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

د دې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکرسره یو ځاې دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځاې په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکي په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځاې د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوړ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوړ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و، کله چې دهغه د تیزو حملو څخه د ښار ساتونکي په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت اودهغوې عامه وژنه یې پیل کړه. په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکي دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبیا خواص خان او جلال خان دواړه دښار ددیوالونو څخه را کیوتل.

ددیوالونو څخه د را کیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول، ځکه د ګوړ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و، اوس نو د ښار په منځ کې چې څو مره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان اوجلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل، او په دې ترتیب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت، خواص خان د ګوړ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوړ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا ه غه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزید او د ګوړ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ. د ګوړ دښار د سوبې وروسته خواص خان یو اځې څو ورځې هلته پاته شو اوبیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ اوپخپله بیرته دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل غرنیو سیمو ته دشیرشاه سوری سره د یوځاې کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لور د خواص خان دا ستولو وروسته، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو. په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه، خپل اولادونه، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړي و. خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او دبله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه، چې شیر ګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالي تر څنګ د ډیرې مودې له پاره د خوراکې او جنګې موادو د ذخیرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې د حملې او یرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطر یې، خپل اولادونه، ښځې، خزانې او نور ټول وسایل ددې کلا څخه ویستل پیل کړي و. خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه ددې کار د تر سره کولو له پاره ډیرو سختو لارو څخه چې د کرمناسه او د سون ددریابونو تر منځ پرته وه کار واخست. ددې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې اودهغې کلا ولکه کول یې هم په سترګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولایت د شاه اباد په سیمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور میله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه میله پراخه پرته وه . د لته زمکه ډیره زیاته غریزه او د سترو سترو غونډیو څخه ډکه ده . د هغې په جنوب کې د سون د دریاب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شی دې کلا ته ور ننوځي خو دا ډیره سخته او عمودی لاره ده . په دې لاره کې د پاتخو په جوړولو سره بیا لږ څه اساني را پیدا کیږی . ددې کلا دیوالونه ډیر مستحکم او تر ډیره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس د هغې دیوالونه د لاندې څخه کنټل کیدا ای نه شي . نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په دیوالونو باندې هیڅ ډول اغیز نه شیندي .

شیرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځای ځیرې څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهیده چې ددې کلا سوبه د سون د دریاب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شوني ده او د همدې لارې بریا تر لاسه کیدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره یو ځای کړ او د شپې په تیاره کې یې د سون د دریاب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

تر نیمې شپې پورې شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځای د سون د دریاب د غاړې څخه د رهتاس د کلا دیوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه عسکرو هیڅ هیله نه درلوده چې شیرشاه سوري به پرې په دې توګه یرغل راوړي ، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همایون په شیرشاه سوري باندې حمله کړې ده او د هغه څخه یې د هغه د چنار کلا هم نیولې ده ،او شیرشاه سوري د همایون څخه د پټیدو په خاطر د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پټ شوي دي ، نو په دې خاطر هرکشن ته نه د همایون له اړخه خطر موجود و او نه د شیرشاه له اړخه یې په دې اړه فکر کاوه .

شیرشاه سوري د همدا اسې موقع نه ډیره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د دریاب د سترې مورچې له لورې یې د غرنیو لرېیو د پاسه د رسیو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا دیوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډیره پټه توګه تر سره کړ ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په دیوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ویده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول .

د رهتاس دیوالونو ته د ورنژدې کید و په وخت کې شیرشاه سوری خپل فوځونه په ډیره پرده کې دیوالو ته نور هم ور نزدې کړل او بیا یې ددو برجونو تر منځ د رسیو پاتخې و غځولې ، بیا د شیرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او یا خنډ څخه په دیوالونو ور ختلي و . د ښار دیوال خو فته پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسیو په پاتخو باندې د خپلو فوځونو د ورختلو وروسته شیرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وویشل . د هغوې یوه برخه یې د خپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه یې د هیبت خان نیازی په قومنده کې ورکړه . بیا دواړو یو ځای دا پریکړه و کړه چې شیرشاه سوري به د دیوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې یرغل وروړي او هیبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي . بیا به دواړه لښکرې یو ځل بیا یو ځای کیږي او بیا به ښار ته د ورکیوتلو هڅه کوي . ددې پریکړې سره سم شیرشاه سوري ښي لورې ته او هیبت خان نیازي چپ لورې ته یرغل پیل کړ .

شیرشاه سوري او هیبت خان نیازي دواړو په ډیر راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه یوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پیدا شوې وه . ددې وروسته شیرشاه سوري د خپل متحده لښکر سره یو ځای د دیوالو څخه لاندې کیوت او د سون د دریاب په لور چې په هغه ځای کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او د هغې ځای په ساتونکو یې حمله وکړه . دد ېځای د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شیرشاه سوري د کلا دروازه پرانسته ، او د خپلو ساتونکو په ولکه کی یې ورکړه . په همدې وخت کې د ښار د ننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ور په برخه شوې و . خو اوس وخت له وخته تیر شوې و ځکه چې د دیوالو د پاسه چې د هغوې څومره لښکر و هغه شیرشاه سوري له منځه وړې و . اوس نو شیرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و . خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډېره بېړه دخپلو لښکرو قومندانې کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه . کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه . د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه او حکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي ،ترڅو جنګ ډېر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شی.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ور ښوول شوي ځای ته ولیږه . هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست . په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نژدې شوي و . پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړي ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلې یې کلکې اوپورته وې ، پرې حمله وکړه .

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړاې.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډېر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځای را ښکاره شواود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه . دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ . ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکنټلو نه و ، هغوې د چینجو وهلو لړګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه ، هرې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره ګړی د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو ، تر څنګ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډېره ګړندۍ توګه را ځغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سوري مخې ته راغې . شیرشاه سوري اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډېر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سوري هغه و پیژاند. په ډېره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو اوپه ډېره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا !ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل : اقا ! خواص خان یوځې په یوه شپه کې د ګوړ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا !تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځای شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډېر زیات خوشحاله شو . تر څنګ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې . ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ. هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې او دهغوې په ځاې یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و. د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته. په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه. په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې. راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همداسې پریښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځی نو سمدستي دې خپلې تورې را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي. هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړې ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده. شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر تر لاسه شوې و.

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل. دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یواځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي. د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لورې ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسې یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني. هغه ما ته خپله خور ویلې دي. دهغې ددې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې. خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې. خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دی. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼې ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلې دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شي ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم. دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په خواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خيمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا يوځل خواص خان ته په ډير غور سره وکتل او ما يې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خيمې ته را ننوت نو شيرشاه سوري ور پورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست يې ورته وواېه ، هغه ته يې غاړه ورکړه او دهغه تندي يې ښکل کړ. ورته يې وويل:

خواص خانه زويه ! زه تاته د بنګال د ګوډ دښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وايم. خواص خان ورته وويل چې:

زما محسنه شيرشاه سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وايم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سوري خواص خان له لاسه ونيوه او خپل څنګ کې يې کيناوه او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه زويه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته ښنه کړې او ازاد کړې مې دي ، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پريکړه کړې چې هغه به تاته د وينځې په څير در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده ، ستا خوښه چې له ځانه سره يې ساتې او که ازادوی يې. بيا شيرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وويل:

شهزادګۍ ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وينځې په څير ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته يو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې يواځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و ، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوډ يې سوبه کړې دې. ددې وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل:

خواص خانه زويه ! ما ستا خيمه دخپلې خيمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د يوې وينځې په څير در سپارم.ته اوس ستړې ستومانه يې، خپلې خيمې ته ولاړ شه او ارام وکړه ، زه به بيا وروسته درسره تفصيلي خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما هم له ځانه سره يوسه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وينځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وينځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځايه پورته شو او دخپلې خيمې په لور روان شو ،ګنګا دخپلې خولې څخه يو لفظ هم و نه ويست او د خپلې اوما سره يو ځاې په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خيمه د شيرشاه سوري د خيمې تر څنګ درول شوې وه ، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشيرشاه سوري د خيمې په څيرو ، ترڅنګ يې کوم ضروري شيان چې دشيرشاه سوري په خيمه کې ايښودل شوي و په دې خيمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خيمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خيمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خيمې تر نيمايي پورې رسيدلې و چې تر شا يې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه همل‌ته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډيره عجيبه توګه کتل او بيا يې ورته وويل چې ګوره ګنګا دا زما خيمه ده او ته ماته شيرشاه د وينځې په څير را کړې يې. اوس نو ته د خيمې په دروازې کې ولې ولاړه يې ؟را ننوځه ، دا خيمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته همل‌ته په دريدو سره وويل:

ګوره خواص خانه ! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې يم او شيرشاه سوري هم زه تا ته د وينځې په توګه در کړې يم نو ما ته وواېه چې زه به په دې خيمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تيروم.

خواص خان تريوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ورنه کړ خو په ډير غور سره يې ورته کتل ، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ويجاړه او حيرانه ده لکه يوه مرغۍ چې د نيمې شپې په تيارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهيږي چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څېر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څېر ګرزېدلې وې. د وجود غوړوالې يې له منځه تللې او په يوې ژېړې لويدونکې پاڼې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا د يوې بې وزرو مرغۍ په څېر چې جاله او د جالې ډکې يې ټول له منځه تللي وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ويرکوي، بدله شوې ده. داسې بريښيده چې د هغې د ژوندانه د مستيو ټول هغه وختونه د ورانو ويجاړو او غمونو، حسرتونو او دربدريو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډېره عجيبه توګه د خواص خان لورې ته کتل، داسې څرګنديده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډېر څه ويل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پيدا کيدو د هغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډېره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله، نو شهزادګۍ ګنګا هم د خواص خان په لور وکتل او بيا يې ورته وويل: زه پوهيږم چې ته اوس زما ډېر بد دښمن يې. خو زه په دې هم پوهيږم چې يو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مينه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره د هغه څو برابره زياته کرکه او نفرت کوي. خو بيا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده د هغې ځواب زما حق دې چې را يې کړې. د هغې په دې خبره خواص خان وويل: ګوره شهزادګۍ ګنګا! ته د اوما سره يو ځای همدلته په خيمه کې کينه، زه ځم او بيرته د راستنيدو وروسته به تاته د دې خبرې ځواب ووايم، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خيمه کې زما د وينځې په څېر ډول ژوند بايد تر سره کړې. د دې خبرې وروسته خواص خان د خپلې خيمې څخه ووت. د هغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او د خپلې اوما سره يو ځای د خيمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کيناسته.

په خيمې کې د کيناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډېره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې د خپلې پوښتنې د ځواب او يا د هغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خيمې ته راغې، د هغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځايو څخه پورته شوې. خواص خان هغوی ته رانژدې شو او په ډېره نرمه ژبه يې ورته وويل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما! تاسو دواړه کينئ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته د دريدو اړتيا نه شته. اوما، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ويلې دې او اوس هم ته زماد خور په څېر يې، پرتا هيڅ بنديز نه شته، ته ازاده يې، هر چېرې چې دې زړه غواړي تللې شی. او که چيرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره يو ځای اوسيدل غواړې نو هم ستا خوښه! د هغه په دې خبره اوما سمدستی ور ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

خواص خانه وروره! تر ټولو لمړی خو زه تاته د دې مبارکي درکوم چې ته د شيرشاه سوري د لښکر ستر سالار يې، د هغه زوی يې، او تا ته يې د صاحب خان په ځای د خواص خان لقب درکړی دی، او ستا د کړچار په مقابل کې يې ته ډېر ښه ستايلی يې. خو زه د خپل ژوند په اړه تا ته بايد ووايم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسيږم. چيرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځای هم وي.

د هغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل:

ګوره اوما! ما هم دستا په څېر د ځان ځارونکې او ميړنۍ پيغلې څخه د همدا سې ځواب هيله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسيږې. د دې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو او بيا يې په ډېره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل:

ګوره ګنګا! زه پوهيږم چې ته شهزادګۍ وې او ته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ يې. په دې کې شک نه شته چې لږه شيبه مخکې شيرشاه سوري ته ما ته د يوې وينځې په څېر را حواله کړې يې. خو زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وينځې او غلام د په احساسا تو نه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړی خبره داده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته دخپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

دخواص خان دې خبر و ښايسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې دسرو شونډو هغه سورو الې يو ځل بيا د تازه او بو ډک کړ او دهغې په ښايست اوحسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلي راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نيک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او داسې بريښيدله لکه د ګلابو کالې يې چې په ځان کړې وې او يا يې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپيره کړې وې.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اويا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږڅه وړاندې دهغې حالت مړاوې اود يخ مړکړل شوي نغرۍ په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه اوبيا يې دهمدې خوشحاليو نه په ډک اواز خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادي دې راکړه اوبيرته دې همغسې شهزادګۍ و ګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نوخواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځايه ولاړه شې نو درهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس دکلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم اوبيا له تاسره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره مننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونې نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې و اوسيږم اوته زما دلته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما درونده خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم دخپلې اوما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تاته ويلي و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دي اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړي دي. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه يې زه نه پيژنم چې هغه څوک دې ، د کومه ځايه راغلې و او اوس چيرې دې. خود کوچيانو د قبيلې سردار د فدايي خان چې ته يې هم ډير ښه پيژنې ، هغه اجنبي نقاب اغوستونکې ډير ښه پيژني. زه له تا دا هيله لرم چې په او سنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې يو خيمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره او سيږم. تر څنګ يې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدايي خان لټه وکړه او څنګه يې چې درک درته معلوم شي نو را وې ښايه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خيمې څخه ووزم او دهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو او مشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسيدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خيمه کې او سيدلې شې ، خو تر هغې چې د فداى خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تا سره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپيدا کړم او تاته به يې په اړه معلومات درکړم. بيا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ما سره يو ځاى راځئ تر څو ستاسې د اوسيدو ځاى ځيرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډيره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا رواني شوې.

خپلې خيمې سره نژدې خواص خان هغوې د يوې خيمې مخې ته ودرولې ، بيا دخيمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودريد او دخيمې ددننې برخې په لور يې اشاره وکړه او ويې ويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خيمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه او سيږئ ، په دې خيمه کې ستاسې د اړتياو هر څه اينبول شوي دي او لکه څنګه چې د شيرشاه سوري اوزما دخيمې تر مخه پيره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخيمې تر مخه هم پيره ولاړه وي. اوهيڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خيمې ته نه ننوځي. دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خيمه کې د اوسيدو په وخت کې به دوه خبرې يادې ساتې. لمړۍ دا چې هيڅکله به هم زما خيمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ا زاده کړې يې اوزما او ستا تر منځ هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده يې ، چيرې دې چې زړه غواړي تللې شې. زه تا خپلې خيمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړيکو په اړه بدګماني را پيدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانيو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دويمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نيولې ده نو که چيرې دلته د اوسيدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما يا شيرشاه سوري باندې بريد وکړې نو ياد ساته چې داسې کارکول به ستا حماقت او بې عقلي وی. که چيرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته يې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده يې نو خپله ښيګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځايه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کيدو وروسته بيا وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره يو ځاى دې خيمې ته ور ننوځه ،او په همدې خيمې کې و او سيږئ ، ددې خبرې سره يو ځاى خواص د خپل جيب څخه د نغدو پيسو يوه کڅوړه را وويسته او د شهزادګۍ په لاس کې يې کيښوده او ورته يې وويل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تا سره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دي نور کالي هم نه وي.دا نغدې پيسې درواخله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پيسې اچولې دی چې ته د خپلې اوما سره يوځاى پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پيسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ريږديده اوپه ډيره عجيبه توګه يې خواص خان ته وکتل ،ځکه خواص خان هغې ته د نغدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کځوړه په زوره په لاسو کې اېښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کځوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ټیټ سر خپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته دهغه نوري سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پرېښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ اودهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریی غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه دهمایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوی جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سوري په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، تر څو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهي خزانه او نور شاهي لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستې دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایونه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویا بلې کلا ، د پریښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او دهغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري دهمایون سفیر ته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سوري وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې نه علاوه به زه ټول شاهې نښې لکه چتر، تخت او ...نور ټول شیان د همایون دربار ته ور ولیږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همایون بیرته اګرې ته ستون شي، له ما سره جنګ و نه کړي او ترڅنګ یې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شیرشاه سوري پیغام د همایون مخې ته راوړ او هغه ته یې په دربار کې واوراوه. همایون ددې پیغام په اورېدو سره تر یوه حده پورې خوښي ښکاره کړه او فضل خان یې بیرته د شیرشاه سوری لورې ته و استاوه، ترڅنګ یې شیرشاه سورې ته د خپله اړخه یو آس او خاص خلعت هم ورولیږه. دغه سفیر ته یې دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه ټول شرایط مونږ منلي دي نو په دې اساس دې شیرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همایون بابر دا پیغام واخست او یو ځل بیا د وندهیا چل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو.

د سفیر د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره یو ځای په بنارس کې د همایون دربار ته ورغې. هغه ډیر سخت زخمي و او د وجود په ځای ځای یې پټۍ تړلې وې. د همایون په دربار کې د حاضریدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شیرشاه سوري اعلي سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سیمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده. هغه همایون ته دا هم وویل چې د شیرشاه سوري په هیڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې د حملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ، او پخوا له دې چې شیرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لړ پاته فوځ باید بیرته د بنګاله را وویستل شي، او که نه شیرشاه به د همایون پر خلاف داسې بغاوت وکړي چې بیا به یې ماتول د همایون له پاره شوني نه وي.

د بنګال حاکم سلطان محمود همایون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چیرې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال یرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره یو ځای د همایون ترڅنګ وي او په دې توګه به دوا ړه یو ځای شیرشاه سوری د بنګاله تیښتې ته مجبور کړو. د بنګال د حاکم سلطان محمود د دې حال په کتلو او سلاګانو سره همایون سمد ستې، د نه څه کتلي نه لیدلي په څیر، دوه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته یې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دویم دا چې هغه خپل سالار خان خانان یوسف خیل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د یوه لښکر سره یو ځای د بهارکنډ په لور وخوزیږي، هلته دې په شیرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته یا ووژني او یا دې بندي له ځانه سره راوړي.

د همایون ددې ارادو په اړه شیرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر یې د همایون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همایون سفیر ته د خداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت یې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کیدو په اړه یې په ډیره اندیښنه کې انتظار پیل کړ.

همایون د بنګال د حاکم سلطان محمود د وینا په اساس په بنګال باندې په داسې وخت کې د یرغل اراده وکړه چې د خپل باوري سفیر له لارې یې د شیرخان سره د پیل شوې خط وکتابت پایلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو د حکم په وخت کې هغه ته دا ډاګیزه شوې نه وه چې شیرشاه سوري به د هغه شرایط منلې وي او که نه. خو همایون یو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بیا یې د شیرشاه سوری د معقولیت د حدودو څخه د اوښتو شرایطو تصدیق هم کړې و نو بیا هم په کې د سولې ځای نه پاته کیده.

د همایون دا رادو په بدلون کې د شیرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و، بلکه د سولې د پلان د شنډیدو په اړه ټول مسؤلیت د همایون خان په غاړه پریوځي. د همایون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړاندیز تر غور لاندې و چې شیرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایونه ورکړل شي، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاه سوري له اړخه پر هر وړاندیز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله یې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیر شاه سوری همت او وړتیاوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاه سوري ددې کلا نه ډیره ستر او مستحکمه ، د رهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاه سوري نه شو مجبورلای چې هغه دې پراخه میدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زور ازمینبت کړي. او نه د شیرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزیت موجود و چې د هغې ځای د نیولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنیزو سیمو کې شاتلو ته تیار دې چې د هند تر نیمایي برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاه سوري ته په همایون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شیرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطیعې رویې باندې افرین ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون ټول شرایط منلي دي،خو یوا ځې د بنګال د ولکې د پریښولو څخه یې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې وچې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شیانو سره یو ځای همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همایون ته د ورتسلیمولو له پاره تیار و ، اودا ټول هغه څه و چې همایون په خپلو سوله لیک کې یاد کړې و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و ، هغه د همایون د باج ورکونکي په څیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیار و ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت څخه ډیر لرې په یوه کونج کې اوسیدو ته تیارشوې وا وهلته هم د خپلواکه په څیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ ډول جنګ ته تیار نه و .

همایون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شیرشاه اوهمایون ترمنځ جنګ یو بل شکل و نیوه ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاریده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګڼل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیدای شو چې شیرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیار وې.

نو که چیرې شیرشاه سوری په بنګال کې یو ا زاد اوخپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نو بیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واې ، خو د همایون د ټولو شرایطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورلیږل ددې خبرې دلیل دي چې همایون غوښتل په هر قیمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه یې یوسي.

یا په بل ډول دا سې هم ویل کیدې شي چې هغه جنګ چې شیر شاه سوری د همایون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ا زاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګید اودا ټول د همایون د رویې په اساس وشول ، هغه بې صبري چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګیزه کیږي چې هغې خپل شرایط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاه سوری ته پریږدي. که چیرې همایون په بنګال باندې یرغل نه واې کړې نو شیرشاه سوري به د هغه مطیع اوفرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شیر شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یوا ځې او یوا ځې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و اوسي اوپه همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځاې د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوي د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلي دي نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوي دې ټول د دې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږي نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتي چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګڼي.

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سورى او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلي و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوي دي نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نوهغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یو ځاې دمنیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاک سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره دهغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقې برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سورې دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمرنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سورى د لښکر څارنه دې کوي . ددې ترڅنګ همایون خپل ورور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې دمنیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي. دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوی له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړې حتما تیښته کوي، نوپه دې خاطر باید دهغوی د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي او ترڅنګ یې د شیرشاه سوری په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سورې ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و څنډی.

دشیرشاه سوری مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سوري ته ور رساوه، په دې خاطر شیرشاه سوري یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو. شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه داسې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سوری یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت. اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوی تر مخه روان دې. کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تراوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلې دي، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نوهغوی ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سوری اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و.

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سوری په اړه دا خبر واورید نوهغوی حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوی ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوی وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سوری د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځای کې وه هملته تم شو. هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سوری هغه ځای پرې ایښې و او دمونګیر په لور روان شوې و.

شیرشاه سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ور ورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجي خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځای دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځای چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه. هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي او خپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندی توګه د خپل لښکر سره یو ځای سفر کاوه، او دګنګا جنوبې برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشری یو لښکر و لیږه اوهغوی ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوی نه مخته په دې ځای دشیرشاه سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په متو ولکه کړې ده، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړې دي، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالی سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستخو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلي لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یې پړاو وکړ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې درې د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله، هغه زرکسه سواره ددرې د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یې یرغل ور ووست. ددرې نه بیرون د دواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته دخپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید، نو هغه ددې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر را ولیږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و. دغه نوې راغلي لښکر دخپل لښکر اسونه وتړل، خپل زرې کالی یې را پرانستل، د اسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواړه خوب ویده شول. خو ددې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا ددرې څخه را ووت او د همایون په دغه نوې راغلي لښکر باندې یې یرغل را وست، د همایون څو کسه عسکرو چې دخپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې ددې ناڅاپې جنګ دویرې په تیښته لاس پورې کړ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او ددې لښکر ټولې خیمې، آسونه، جنګي وسایل، خوراکي مواد، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته د همایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم د خلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه، خو په اخلاقي توګه یې ډیر زیات اغیز شیندلې و. دشیرشاه سوري دلښکرو دغه لمړني بریالیتوب دهغوې همت او میړانې کې نور هم زیاد ښت را وست. اوس نو دهغوې په سترګو کې نه یواځې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه دهمایون ویره یې هم د زړونو څخه وتلې وه.

۲۶

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ، دهمدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې دخیمې بیرون د ساتونکو ډلې څخه یو ساتونکې د خیمې ددروازې لورې ته راغې، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې؟ دهغې ددې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړي د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې، هغه وایې چې نوم یې فدایی خان دې. د فدایی خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ دخپله ځایه راپورته شوه او دهغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایی خان هلته مه تم کوئ سمد ستي یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو د قبیلې مشر فدایی خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او وې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزاداګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو چې کله د فدایی خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره دفدایی خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما درونده فدایی خانه! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم، دهغې په دې خبره فدایی خان ور مخته شو، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بيرته په خپلو ځايو کې کيناستې ، فدايي خان هم دهغوې تر مخه کيناست. بيا نو فدايي خان په خپله د خبرو پيل وکړ.

شهزادګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو يوه ډله ماته راغلې وه اوماته يې دا پيغام راوړې و چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډيره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوې يم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا ورځخه وپوښتل چې:

فدايي خانه !ته پوهيږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدايي خان وويل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوي دي. شهزادګۍ ترې بيا وپوښتل چې ته پوهيږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې يو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدايي خان په ډير غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته يې وويل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې يې په ډيره ښه توګه وګټلې ؟ اوددريمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسيدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ويلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ايا همدا خبره ده ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډيرې غمژنې شانته شوې او ويې ويل چې هو ، همداسې ده. فدايي خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر يې چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دويمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبر ې وکړې.

فدايي خان ورته وويل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ماڅخه څه غواړئ ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

فدايي خانه ! زه نه پوهيږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې يې زما دترلاسه کولو مقابلې (سويمبر) وګټه. ما دهغه دنوم د پيدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډيرې هڅې وکړې خو هغه ماته هيڅ ونه ويل اونه يې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددريمې مقابلې دګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې همدومره راته وويل « چې زه دهغې نه خوښيږم ». نو فدايي خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پيژنې نو په دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟ دهغې په دې خبره سمد ستې فدايي خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه يادېږي. صاحب خان چې يو وخت زما غلام و او زما د کوچياني قبيلې غړې و ، هغه خواص خان چې يو وخت يې ګيدړې وژلې او دهغوې څخه به يې څرمنې ويستلې او خپله ګيده به يې پرې پاللـــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې يو وخت يې له تاسره ډيره زياته مينه کوله. خو تا دهغې مينه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورتيل واهه. هغه دې په خوله په څپيړه وواهه اوديو انسان په څير دې هغه ددې ورو نه ګڼه چې هغه هم تا ته د رانژديکيدو وړتيا لري.

شهزادګۍ ګنګا ! ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره ميړانه وګټلې ، ستر ستر نښه ويشتونکې او ماهرين يې په ډګر کې په ډيره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سين شهزاده ، د ميواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې يو خنډ ګاڼه ، نو په دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بيرته خپل ځاې ته ستنيده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونيوله اوغوښتل يې خواص خان له منځه يوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه يې د مرګ کندۍ ته ورکيوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وويل چې: فدايي خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې يم ځکه چې ما د خواص خان ترشا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او د کومه ځایه راغلي دې . خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر د دربار په وړاندې ونیول شوو د وچو منقلبو دوه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړای شول.

فدا یي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډیره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څیر یو معمولي وګړي تر لاسه کړی دې ، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څیر یو میړني ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکي ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډیره غمژنه او اندیښمنه توګه وویل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې د دې خبرې سره سم فدا یي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم ، د دې خبرې سره سم راپورته شو او دخیمې څخه را بیرون شو .

د فدا یي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه ،خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځې او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته یې یو وخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومې له تا څخه کرکه لرې اوس ووایه چې د دې هر څه د ډاګیزه کید و وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دې چې له تا سره د محبت او مینې کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لرې.

تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې !ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه د دې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره د خپلې مینې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دې . په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې د دې لارې تمویلاوه ، په دې کې هم هیح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپیړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري د لښکر ستر سالار دې بلکه داسې یې وګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوري خپل زوې ویلې دې. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدې.

دهغې د دې خبرو وروسته اوما یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډیرو سترو نښه ویشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې د دې پوښتنو په مقابل کې شهزادګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل :

ګوره اوما !تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دې. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لرې ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي ؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هيڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډير زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې څرګندونه وکړه نو زه ډيره و قهريدم او دهغه سره مې ډير ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په رېښتيا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هيڅ حيثيت نه درلود ، هغه ګيدړې ښکارولې اوخپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډير کمتر انسان ګاڼه.

هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خيالات تر ډيره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده. اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سوري د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، يواځې دانه بلکه شيرشاه سوری هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دي. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبريا ليتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را نښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويې ټول بتان مات کړي دي، اوس همغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو د امين په څير د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده. اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يواځنې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې .

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډيره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې ددې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيداکيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره راګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډيره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تاسره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ماته داسې برېښې چې دهغه دغه انتهايې محبت په انتهايې نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې څرګندونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا دمينې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندېښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په څير ، د انديښنو په تور سيورې او د يواځيتوب په دښتو کې ، د بېګانه کوهيانو په څېر ورانه ويجاړه شوې وه . خو هغه په خپل ځان باندې کنترول وموند ، ځادر يې په سر کړ او د خپلې خيرې څخه يې د انديښنو دغه تور سيورې لرې او په ځاې يې خندا او خوشحالې را وړه او بيا يې وويل:

اوما ! زه پوهيږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه د همغه ډول سلوک سره مخ کيږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم .اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم . ځکه چې هغه زما دمحبت او مينې مرکز دې ، زه به دهغه سره د نژدې اوسيدو هڅه وکړم او دهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم او دهغه په زړه کې به دخپل محبت او مينې ولولې بيرته ځپانده کړم ، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کيږدم ، زه هيلمنه يم چې په دې خپل مقصد کې به بريالۍ شم .

تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځايه راپورته شوه او د اوما په لور د کتلو سره يې وويل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه يواځې د خواص خان خيمې ته ورځم او دهغه د پخلا کولو هڅه کوم .زه به د خواص خان په پښو کې پريوځم او دهغه څخه به بښنه وغواړم او دهغه تر مخه به لاسونه ورغځوم ، په هره توګه چې زه وتوانيږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم . په دې خاطر ته همدلته اوسيږه ، له ماسره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه بښنه و نه شم غوښتلې . اونه به ترې په سهې توګه التجا وکړاې شم . دشهزادګۍ ددې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه . او ورته يې وويل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هيڅ څرګنده نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شريکه يم چې ته سمدستې او په همدې وخت کې د خواص خان نژديوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور ور روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخيمې ساتونکې را څرګند شو ورته يې وويل چې شهزادګۍ ګنګا !د لښکرو سالار هيبت خان غواړي له تاسره ووينې.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حيرانتيا سره وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې اوما خورې ! ددې هيبت خان به له ماسره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ماسره ووينې؟ نه هغه ما پيژني اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نوبيا ولې له ماسره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خيمې څخه بيرون يو اواز راغې. « شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هيبت خان ستا دخيمې نه بيرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ يم. او غواړم له تاسره خبرې وکړم. کله چې هيبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډيره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخيمې دپردې ترشا ودريده ،اوما يې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودريده. بيا شهزداګۍ ګنګا وويلې: هيبت خانه وروره ته څه ويل غواړې؟ هيبت خان ورته وويل:

زما ګنګا خورې !لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځايه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه و پوښتم چې رهتاس ته د رسيدو وروسته به ته همله په خپل قصر کې قيام کوې اوکه بل کوم چيرې د قيام کولو نيت لرې. دهيبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته يوډول انديښنه راپيدا شوه ، هغې په حيرانونکې توګه اوما ته يوځل بيا وکتل بيا يې ددروازې تر څنګ د دريدو سره سم وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! ايا ته ماته ويلې شې چې په خپله خواص خان چيرې دې او ايا زه دهغه سره کتلاې شم. دهغې په دې خبره هيبت خان ورته وويلې چې: شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شيرشاه سوري او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره يوځاې دشپې په تياره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللي دي ، ايا دتللو په وخت کې امير خواص خان له تاسره نه و کتلي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره بې وسۍ سره وويلې چې نه ! هيبت خان يوډول وضاحت وکړ او ورته يې وويل چې خورجانې ، کيداې شي هغوې په بيړه کې و چې له تاسره يې نه دي کتلي . اوکه چيرې له تاسره يې کتلي واې نو کيداې شي چې تا هم دهغه سره يو ځاې د تللو اراده کړې واې او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په يوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهيږم چې امير خواص خان له تا سره د هغه وخته مينه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې ! ددې ځايه د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور د کوچ کولو نه مخته شيرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړي دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې ددې لښکر عمومي قومندان زه په خپله يم. اقا شيرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډير ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کيدو حکم کړې دې ، بيا يې ويلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره يو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چيرې اوسيدل غواړې ، ځکه چې اقا شيرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ويلي و چې که چيرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قيام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قيام کول غواړې همغه برخه ورته خالي کړئ او که چيرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسيدل غواړي نو هملته ورته د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړئ.

د هيبت خان ددې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر يوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بيا يې د هيبت خان څخه وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچيانو د قبيلي څخه راووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه ددې مخته هيڅ معلوم ځاې ځيګې نه درلود خو اوس هغه د شيرشاه سوري په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خيمه کې نه تيروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په دې خبره هيبت خان وويلې:

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شيرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسيدو د ډير ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډيره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شيرشاه سوري د خواص له پاره د اوسيدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هيبت خان ځواب ورکړ او ويې ويل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزير چورامن محل شيرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسيږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

هيبت خانه وروره ! که چيرې شيرشاه سوري خواص خان د براهمن وزير چورامن محل ورکړې وي نو بيا به زه هملته د چورامن په محل کې و اوسيږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکيت کې دې او شيرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ور تسليم کړې يم. هيبت خان يو ځل بيا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وايې همغسې به کيږي. اوس زه ځم ، لږه شيبه وروسته به لښکر ددې ځايه کوچ کوي ، تا او اوما ته به هملته د چورامن په محل کې د اوسيدو له پاره بهترين انتظام کيږي. ددې خبرې سره سم هيبت خان د هغه ځايه ولاړ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بيرته د خيمې منځنۍ برخې ته ورغلې او هملته کيناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډيره انديښمنه او په غمونو کې ډوبه معلوميده ، اوما ته يې مخ کړ او ورته يې وويلې:

اوما خورې ! ما هيڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تياره کې به شيرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بيرته څه وخت را ستنيږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مينه کې سوزيږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مينې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکين ورکاوه او ورته يې وويل چې: خورجانې ! ته انديښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هيلمنده يم چې زه به وتوانيږم چې خواص خان له تا سره بيرته راضي کړاې شم. د اوما د ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بيا د لږې شيبې وروسته لښکر د هغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور يې کوچ وکړ.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر او سه پورې د خپل لښکر سره هملته د تیلیاګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوی جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولای په اسانۍ سره د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د میاشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوډ ښار ته رسیدلی و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوډ په ښار کې د اوسیدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یې چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي، د تاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یې خپل ځان د فرید الدین ابو المظفر شیرشاه سوري په لقب وناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې یواځنې پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړۍ او اخرد امتیاز ور په برخه شو چې هغه په عربي او هندي دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوډ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یې د تاج د په سرکولو مراسم هم مخته تر مخته ترسره کړل.

د تاج د په سرکولو موضوع د سیاسې اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده. ځکه د تاج د په سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللی دی، او دهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسي خلا را منځته شوې وه هغه د شیرشاه سوري د همدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ یې د بنګال اوسیدونکي ددې کار سره عادي شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هر څومره خلک وو ژل شي، یا کورنۍ انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید د ګوډ تخت خالي پری نه ښول شي. د په تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاو ترڅنګ یې د خپل لښکر ټول حربي الات، مالونه او وسایل سره را ټول کړل.

د ګوډ په ښار کې یې د خپلې ورتیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځای د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ، شیرپور د بنګال د اوسنۍ قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت. د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ور واستوه، چې هغه دې هم د تیلیاګړهې څخه را ووزي او د شیرپور په لور دې ځان را ورسوي. د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تیلیاګړهي دره خالي کړه او د خپل پلار سره د یو ځای کیدو له پاره شیرپور ته ورسید.

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوډ ښار خالي کړې دې او د هغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهي د درې څخه وتلی دی نو بیا یې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهي د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځانونه ورسوي. شیرشاه سوري د خپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځای تر څو ورځو پورې هملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د هغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای ګوډ ته را رسیدلی دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځای د شیرپور څخه راووت او د بهارکنډ د لارې څخه یې بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

او ما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران دا وسیدو ځای و، خو اوس هغه د خواص خان ملکیت ګرزیدلی و. د هغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او د محل څخه بیرون باغچه کې یې د اوما لاره ونیوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې د محل نه بیرون د ساتونکو سالار پخوانې ساتونکې لرې کول او په ځای یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستو مانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه وپوښتي چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډېرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډېر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ورته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ما سره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه دا سې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ورته اوما وویلې: زه تا ته همدا سې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمد ستي په ډېرې نا ارامۍ او ډېرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوړ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لورولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یوځاې د شاهي محل په لورولاړ اوخواص خان هملته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډېره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې !کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځاې دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې د دې خبرې په ځواب کې اوما د ډېرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې اوسیدل غواړي اویا بل ځاې ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې د دې خبرې په اړه ګنګا په ډېره پریکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما ! ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې د دې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډېره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تاسره یو ځاې دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډېر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې ! دا وروستۍ خبره ده . لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وي خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یوځاې دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځاې په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزداګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځاې ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمد ستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړ وو ، شهزادګۍ یوه ساتونکې ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزداګۍ ګنګا ! بې شکه چې تا د نارینه و جنګي لباس په تن کړې دې خو ددې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تاسره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبيا يې وويل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووينم، ځکه زه دهغه سره ډېر ضروری کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بيرون په ډېره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شيبه وروسته هغه ساتونکې بيرته راستون شو ، سرېې ټيټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويلې. ګوره شهزادګۍ ! اميرخواص خان خو اوس ويده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووينې. امير خواص خان وايي چې که چيرې ګنګا له ماسره کوم ډېرضروري کار لري نوولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې يې وو ايي ، امير خواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډېره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته يې وويل :

ګوره وروره !له ماسره اوس هيڅ وسيله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شيرشاه سوري خواص خان ته د يوې وينځې په څير ورسپارلې يم اوس خو زه د امير خواص خان خدمتګاره او وينځه يم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس دامير خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه بايد همدا اوس اوپه همدې وخت کې دهغه سره ووينم ،زه خيمې ته ننوځم ،اميرخواص خان به له تا نه خفه کيږي ، که هغه خفه کيږي نو له ما څخه به خفه کيږي. که چيرې له ماڅخه خفه هم شي نو زه به يې د زغمولو له پاره تياره يم. تاته به کوم زيان نه در رسيږي . زه به ورته وايم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم . ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خيمې ته ور ننوتله.

کيدې شی چې خواص خان د خيمې نه بيرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوريدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خيمې دننه يو نظر و څغلاوه، ويې کتل چې خيمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځايه راپورته شوا وکيناست ،نوساتونکې ډاډه شو او يوې لورې ته څنګ و دريد.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه او کله چې دخواص خان خواته ور ورسيده نو خواص خان په ډېرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل :ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووينم نو بيا ته ولې زما خيمې ته را ننوتلې ، ايا زما دساتونکې خبرو په تا هيڅ اغيز و نه شنيده . که چيرې تا دکوم ډېرضروري کار په لړ کې له ماسره ليدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته يې کول غواړې ، تېولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به يې ويلې و . دهغه په دې خبره ګنګا په ډېرې بې وسی سره په ژړا کې وويل: ايا تا ته له ما څخه اوما ډېره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وويلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډېره بده دښمنه. ددې خبرې په اوريدو سره د ګنګا رنګ تک ژير شو اوبيا يې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وويل: راځه همداسې لکه ته يې چې وايي سهي ده . خو ددې هر څه سره بيا هم زما له تاسره کتل ډېر اړين و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډېره يوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم .خواص خان ورته په ډېره ناخوالې سره وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هيڅ مهمه اوخاص معامله نه شته. اونه زما او ستا تر منځ کوم اړيکې شته. ګنګا ورته وويل چې: هر څه چې ته وايي همغسې سهي دي. خو ما تاته دا ويل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدايي خان د پيدا کولو له پاره استولي و نو دهغوې په کومک باندې فدايي خان راغې او له ماسره يې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډېره زياته ممنونه او مشکوره يم چې زما د وينا په اساس دې فدايي خان را پيدا کړ ،خو فداېي خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو دسويمبر مقابلې يې ګټلې وي. ددې خبرې په اوريدو سره خواص خان يو ځل بيا خپله ناخوالې وښوده. او ورته يې وويل:

د فداېي خان په اړه تا ته ددې ضرور ته نه شته چې زما څخه ممنونيت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وايي چې ماته معلومه شوه چې ستا سويمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هيڅ اړه نه لري. هر هغه چا چې ستا سويمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویې ویل : زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یې ګټلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډیر په غصه شو او ویې ویل :

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې یې. اویا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر اوددا سې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یې په لږ څه تیز غږ کې وویل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر درکړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یې وویل چې: ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تاسره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې اوخدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډیره بده لهجه یې ګنګا ته وویلې چې :ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یې ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته اوستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خوکله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې دترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډیر قهر اوغضب سره زه په څپیړه ووهلم اوودې ویل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې اومحبت څرګندونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یې بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویې ویل :

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې :ته د سپیو په لوښو کې اوبه څښونکې او په خاورو اوایرو ککړ انسان یې، زما اوستا تر منځ دومره توپیر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د شبنم د اورښت او د عذاب او درپه درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې : زه د یوه کوچې قبیلې سره تړاو لرم اوترڅنګ یې زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې دګیدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یې ناولې پوستکې اچولې و اوستاسو په ښار کې به یې پلورل. تا دا هم ویلې و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ایم چې ستا څټ د ر مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته اوسیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و . بیا یې په نرې ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کيناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډيره غوره داوې چې سمدستي اوپه همدې شيبه کې له دې ځايه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع د بحث له پاره زما لورې ته بيا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوريدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتيرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنيدل شوو مړاو ګلانو په څير مړاوې اود اخرې شپې د را غورزيدلو پاڼو په څير نښتې نښتې او خوره وره ولاړه وه. بيا يو ناځاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې يې و نيولې او ورته يې وويل: د رب ، بګوان او ايشور په خاطر ماته بښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي بښنه وکړه. زه له تا څخه د بښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مينه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مينه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمينې اومحبت د وينځې په څير دلته له تاسره و اوسيږم .که چيرې ته له ما څخه مخ اړوې ، که له ما څخه دکرکې ښرګندونه وکړې خوبيا به هم زه د يوې يخې چينې ، وچ غملړلي درياب ، اويا په تالابونوکې دمنجمد عکس په څير دلته و اوسيږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه يې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پريوته اوبيا يې ځان راټول کړ اوبيرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ يو ځل بيا ټيټ شو اودخواص خان تر مخ د سو زيدونکې لمر دتور سيورې په څير وچه کلکه و دريده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبيا يې ورته وويل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په ياد ساته چې ته دخپلې رويې اوسلوک ،دخپل کبر او خپل وياړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلولمبې ، د اور ديوال ،د تيرو اورونکې لمحه او دصليب وينه ثابته شوې يې. تا زما سره ډيره بده وضعه کړې ده او زه دې يوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګيدړې ويشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته يوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را ياد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مينه کوله چې تا د کوچنيوالي څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مينه ښرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډير کمزورې ثابت شوې يم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې ښرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نيکه رويه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبيا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ويلې وې چې ته د بل کوم چاسره مينه لرې .که چيرې همداسې نه و نو بيا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و ، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپيړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ويلې دي چې د يوه درونډ اوشريف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر يو کرکجن انسان ګر زيدلې يم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار دمينې اومحبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولويې او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تياره شپه ، او د زيړې پاڼې په څير ګرزيدلې يې ، ورځه اوددې ځايه وځه. ته اوس د غم نه ډک يو داستان يې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړيکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کيسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې ميوه ګڼلې يې او هيسته مې غورزولې يې. واوره ! که چيرې ته زما د زړه خبره اوريدل غواړې نو له ځانه سره يې وليکه:

ته يوه ډيره غليظه ، پسته ، او ذليله پيغله يې. او زه په هيڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډيره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یې. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. او که نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نو ویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا او سلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل:

هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځای د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړې و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوړ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خو کله چې لښکر د ګوړ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازي زما خواته راغي او له ماڅخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځای کې د اوسید و له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نو ما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځای اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځای په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تاڅخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خا ن په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخوانې وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، دآس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې:ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلاې خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نوبیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا !ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خو بیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د ښیپیږ ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې ښرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزادګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندي کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزيدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مينې او محبت غوښتنه کوله نو بايد چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګيدړو ښکارکونکې ووايه ،بيا په يوه بل وخت کې هغه زمونږ خيمې ته راغې ، زما پلار ماته وويل چې دهغه څخه بښنه وغواړم خو زما څټ دکبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هيڅ هم تر لاسه نه کړای شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکۍ يو ناڅاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې !خواص خان هم زما سره يو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډيره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډيره پسته او ذليله نجلۍ وويله. ان تردې ځايه راغې چې زه يې تهديد کړم چې د خيمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره دخيمې څخه بيرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه څخه دا اجازه راختسې او راغلې يم چې ماته به د اوما سره يو ځاې په دې محل کې د اوسيدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسيدو اجازه راکړه.

تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه اوبيا يې په ډيره بې وسۍ سره دا وما په لورو کتل او په خبرو يې پيل وکړ اوويې ويل:

اوما جانې خورې ! زه به يو ځل دوه بيا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان څخه هم زيات عزيز ګڼم ، اودهغه سره محبت او مينه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چيرې ددې سره سره بيا هم هغه ماته بښنه و نه کړه نو بيا به زه دا محل پريږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته يې وويل چې: ته به چيرې ځې ؟ګنګا ورته وويل چې:

ګوره اوما جانې !درهتاس په ښار کې يو زيارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بيلتون په سو زيدونکو لمحو کې را تاوې تيرې کړم. اوما ورته سمد ستې وويل:

زه هم دهغه زيارت څخه خبره يم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې او سيرې. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه يې. ګنګا ورته وويل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سويمبر وګټه ، نو د رواياتو اورواج په مطابق بايد زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وي. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما ميړه واې ، نو هغه دميړه کيدو په ځاې زه رټلم او ويې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به يم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته دغه زيارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به هملته د بيلتون د اور په لمبو کې تيروم ، دهغې ددې خبرې په اړه اوما وويل:

اوس خو دهغې زيارت حالت ډير زيات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسيږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کليو اوکورونو کې خير خيرات را ټولوي اوپه همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . ددې زيارت دربار هم په همدې خير خيرات باندې چليږي. ګنګا ورته د ډيرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وويل چې :

ګوره اوما !که چيرې هلته اوسيدونکې ټولې کونډې خير خيرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه يم زه به د هغوې سره يو ځاې خير خيرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه يم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زيارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څير به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تيروم .

دګنګا ددې خبرو داوريدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بيا يې دګنګا په لور وکتل او رته يې وويل:

ګوره ګنګا خورې ! که چيرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې دهغې په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره اوما ! هيڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډيره زياته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس دا سې یې وګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څیر پیژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تا ته خور وایي خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼي. خو زه نه غواړم دا سې څه ترسره شي ، او اوما جانې ! بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم دخواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هرصورت ستا ملګرتیا کوم. که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تا ته ښننه ونه کړي نو بیا به د دې ځایه ووځو او همل ته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو واوره چې زه به هم له تا سره هم هغه زیارت کې او سیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما د دې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یوځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یوبل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې. بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړ.

۳۰

یوه ورځ ماښام په دا سې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځاي کې د ډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه ویې کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه د دې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه د دې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې دا سې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو ! ګنګا خورې ! ته یې غیرمعمولې خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ماته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او ویې ویل چې: د خوشحالۍ خبره خو دا ده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه د حویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوې دې. ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره یې ساتونکې هم ملګري دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي . د هغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په ښه وویل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي . که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شیرشاه سوري دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځای ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دې. د هغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تا ته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې د هغه په زړه کې تا ته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضي به شي.

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما دلاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، او یا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې :

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستا سره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستا سره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ د دې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. داوما ددې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دې خو دخواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما دمرګ سبب به وګرځي. اوما ورته یې په زیړه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به دهغه څخه لرې والې تا ته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې !ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تازه کړه چې پخوا دې دخواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې :

اوما خورې !کاشکې ما داسې کولاې شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلاې شوې چې دخواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکارکولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې !غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما دصاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما دهغې کرکې څرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو ددې هر څه سره بیا هم ما دهغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما دهغه احسان هم له یاده وویست اودهغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خودهغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې !کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر ترنامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما ددې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، دهغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځاې نه درلود ،خو څه وخت چې دې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو دهغه بریا ، دهغه میړانه ، دهغه ننبه ویشتل او دهغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله دهغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې ددې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر دد ربمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوشه زما دخپلولو په ځاې ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، اوبیا ولاړ. دهغې وروسته چې کله هغه د سویمبر ددرې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نوبیا زه نوره هم ددې په مینې کې ورونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوشه پیدا کوم او دخپل ځان له پاره به یې ترلاسه کوم، داځکه چې همدغه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخرې پولې ته رارسیدلې و ،هغه زما د ژوند انه ترټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نوپه دې خاطر ما دهغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدايي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دی نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوڅومره مینه او محبت مې چې د سویمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زړه کې را پیدا شوې و هغه ټوله مینه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې یو وخت زما له پاره د ډیرزیات دنفرت وړ و ، اوس راته ډیر زیات نادر او نایابه ګرزیدلی دی. واوره ! څومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زیات محبت او مینه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څیر وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زیارت کې زما ژوند څه ډول تیریږي. ما خو غوښتل چې په همدې حویلۍ کې و اوسیږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووینم ، اودخپل زړه دمینې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځایه ولاړه شم او په هغه زیارت کې و اوسیږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مینې او محبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلې شم . که چیرې ته په ریښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولاې اودهغه څخه د لرې پاته کید و زغم هم نه لرې. نو بیا خو هغه دخپل ځان په لور د مایل کولو له پاره یوه بله طریقه هم شته. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې ، هغه کومه یوه ده. اوما ورته وویل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چیرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه اوستا سره یې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نو بیا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چیرې داسې ونه شول نو بیا راځه او سهار وختي به دهمغه زیارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ویلي و چې په اوسنیو حالاتو کې د هغه زیارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې څومره کونډې ښځې اوسیږي هغوې د خیر خیرات د راټولولو له پاره بیرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې همهلته په هغه زیارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خیرخیرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسیږم او دخیر خیرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حویلۍ مخې ته را ځو. دخیر غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډیره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهیږم چې خواص خان ډیر همدرده او ځان ځارونکې انسان دي ، هغه به هیڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وي کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دي نو دهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډیره زیاته کرکه اونفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به یې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګیدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په څپیړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهین کړ. نو بیا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بیرته په محبت او مینې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سویمبر مقابلې وګټلې او ستا له پاره یې خپل نفرت په محبت او مینه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طریقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخیر خیرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووینې. ته به دخپل سلوک او رویې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ویلي دی چې هغه ډیر د خدایه ویریدونکې ،نیک اوهمدرده انسان دې ، زما په فکر که چیرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو دیوې کنډې په څیر خو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغیز لاندې راوړې شي اوهغه په خپله مینه کې را نغاړلې شي ،که چیرې ته داسې وکړای شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځلیدې ،تر لږه وخته پورې یې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل اوبیا یې ورته وویل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډیره غوره ده اوزما په فکر چې عملې کیدای هم شي . که چیرې په ریښتیا توګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره یې دشهزادګۍ په توګه دخپلو اړیکو دسمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څیر دهغه دمینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا یواځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزیدلې دې ، زه په دې پوهیږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شی نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نیمګړې وي ، زه به د یوې کونډې په څیر د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا دمشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم . بیا به ووینم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . دد ې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شیان یې په لوښو کې سره را یوځای کړل ، هر څه یې راواخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزیده چې خواص خان په کې میشت و .

۳۱

دخواص خان دې ماڼۍ ته د راتلو وروسته ،ښایسته او زړه وړونکې شهزداګۍ ګنګا د ستورو په څیر ځلیدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې دکمرې نه بهر یې پهره کوله هغوی هم شهزداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبرو چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وینځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره یوځای شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ویې کتل چې د خونې په یوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه یو ټکان وخوړ ، سترګې یې پرانستې او کله یې چې وکتل نو ګنګا ددرنښت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټیټ کړ اوبیا یې په خپل خواږه او از سره د حقیقت نه ډک الفاظ دملغلرو په څیر خپاره کړل اوویې ویل:

زه تاته دې ماڼۍ ته په راتلو سره مباکي وایم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هیله لرم چې ته به پخواني خفګانونه او نارضایتونه یوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شیرشاه سورې زه تاته د یوې وینځې په څیر درکړې یم اوددې نه اخوا تا زما د سویمبر په ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډیر غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښي په خپلو لاسو کې نیولي و اوهملته ځای په ځای ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! ایا ته ما د یوه تور ، له منځه تللي او پخواي چینجووهلي لرګي په څیر انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و ئرخوې. واوره ! زما له تا سره هیڅ ډول اړیکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شیبه کې زما د خونې څخه بیرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اویا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو یاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم ، ستا ښګینه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره یو ځای دلته اوسیدل غواړې په پټه خوله و او سیږې اوکله چې هم ددې ماڼۍ څخه تلل غواړې نو هیڅوک به هم ستا لاره و نه نیسي، بس ، زه ددې نه اخوا نور څه درته نه وایم.

دخواص خان ددې خبرو څخه داسې بریښیده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښویدلې دي ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو یې حرکت نه شو کولای ،دهغې ددې حالت په کتلو سره ورته خواص خان یوځل بیا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره يو تياره ښارکوټې ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خيرن زړه د افق په څير ګرزيدلې يې . يو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندروې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره يې . ورځه او په آينده کې دې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه .

دخواص خان په دې خبرو شهزداګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تيرو شوو وختو د ويجاړو په څير و ګرزيدله . دهغې د وصل ګمان د هجر او بيلتون په يقين بدل شوې و . تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ويده او د منجمدو ساعتو په څير ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بريښيده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي اويا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړي وي ، په خپل ځاې ولاړې شهزداګۍ تر يوه وخته پورې خپلې شونډې چيچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبيا يې د سترګو څخه د اوښکو سيلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډيره بيړه را وګرزيده او د خوراک سامان يې له ځانه سره راواخست او په منډه دهغه ځايه را ووتله .

هغه بيرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما يې ورته په کې په ډيره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښې يوې لورې ته کيښودل اوبيا په يوه ځاې کې کيناسته او دکوچنيانو په څير يې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو يې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورځخه يې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پيښ شوي دي ، ايا خواص يو ځل بيا له تاسره بدتميزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره يې وويل چې :
اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته يې سپکې سپورې وويلې اودخپلې خونې څخه يې راته د تللو حکم وکړ . اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرزيدلې يم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څير يم چې نه شاخونه لری او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تيارې شپې دهغه توپان په څير ګرزيږم چې په مقدر کې يې غم او له منځه تلل ليکل شوي دي . اوما خورجانې ! ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مينې د مار په څير چيچلې يم . خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه څيرې په څير روان دې . خو اوما خورجانې !داسې بريښي چې د خواص خان سره زما د محبت لمر نور په ډوبيدو دې . ويريږم ، او زړه مې لړزيږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بيلتون کې به د پيريو په څير دا اوږدې شپې او دکلونو په څير دا ورځې به څه ډول تيروم .

د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بيا ديوه هوډ سره راپورته شوه او ويې ويل چې : ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خويندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زيارت په لور ورځو ، که چيرې خواص خان ته را شړلې يې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نيسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي . د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډيره عجيبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبيا يې ورته وويل چې : را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بريا زمونږ په برخه کيږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې .

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو د ماڼۍ نه بيرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته يې وويل چې : امير خواص خانه !دلته په ماڼۍ کې او سيدونکې شهزداګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه دشپې وختي ددې ځايه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ويده وې او مونږ نه غوښتل تا دخوبه بيدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړاې شو ، خواص خان د هغه خبره په ډيره بې پروايې سره واخستله اوبيا يې ترې وپوښتل چې هغوې چيرې ولاړې ؟ ساتونکې ورته وويل چې : کله چې هغوې د ماڼۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له او ما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي ، نو په دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله او هغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیر ښه شول چې تا د هغوې لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبرته د کوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خوا ته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو هملته د رهتاس د ښار د (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځای کې ځانته د اوسیدو ځای ونه پیدا کړي و او هملته اوسیدې . دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځای یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلاې. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او د هغې ځایه یې بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځای د دې ماڼۍ شاوخوا د خیر خیرات د غوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به د خواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اود هغې اوما د نورو کونډو سره یو ځای د خواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو د تبیلې څخه بیرون را وتلې او تر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلې دې. د هغه د لیدلو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو د تبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزي دروازې ته را روان دې ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او د خیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځای د هغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یواځې توپیر یې دا و چې ډیره کئ ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې د خپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب را خپور کړي و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاته شوه خو ګنګا مخته راغله او د خواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او د خیر غوښتلو غږ یې وکړ . د آسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان د هغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې او هغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوا زونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا د خیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اوا ز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، د ګنګا په لور په کتلو سره هغه د خپله آسه را ښکته شو او په ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ د هغه د خبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې : مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر او سیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځای دې ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ د خیر غوښتنو له پاره بیرون راوځې او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، د خیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دې. د هغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې :

ته خو همدا اوس د خپل اوا ز او د خپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دې ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور او پلار مړه شوي دي او د یوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بد معاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزيده را ګرزيده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د يوځاى ژوند د تيرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هيڅ بل د اوسيدو ځاى نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خير خيرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنواو مصيبتونوپه اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب يې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خيشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ويلې ويلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان همدلته خاموشه ولاړ و خوبيا يې په ډيره مينه ترې وپوښتل چې : ايا تاته کوم تکليف دي اويا دې هلته په لنګر ځاى کې څوک تنګوى؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وويل چې : غم خو زمونږ دکونډو مقدر ګرزيدلې دې . څرنګه چې زه اوس هم ډيره ځوانه او تنکۍ يم نوپه دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ويني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه دتکليف ، غم او يا ګوابښ د راپيدا کيدو په خاطر نه دې ، بلکه ستا دغو دوو درې خوږو جملو په ويلو سره زما زړه ويلې شو او ما ته ژړا راغله ، تر اوسه هيچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلي چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځاى ته راغلې يې اويا پر تا څه تير شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډير زيات اغيزمن شو ، ان تر دې چې تر ډيره يې خپل څټ ټيټ کړې و اوبيا يې وويل :

ګيتا ! که زه تاته يو څه ووايم نو ته به يې ومنې ، ګنګا ورته سمدستي وويل چې : حتما يې منم ، ولى به يې نه منم . ته وايه ماته څه ويل غواړې . ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کاليو څخه څو سيکې را وويستلې اودګنګا په لور يې لاس وروغځاوه ، ګنګا دخپل اړخ دڅپتي پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سيکې ور واچولې . بيا ورته خواص خان وويلې چې : ګوره ګيتا ! ته به سبا همدا وخت دلته درواز ې ته راشې او دخير غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دومره څه درکړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې .

اوس ته ورځه . ستا نورې خير غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې . ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډيره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بيا بيرته ستنه شوه او په ډيرې بيړې سره د نورو ښځو سره يو ځاى شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ .

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسيده نو اوما په ډيره بيړه ور وړاندې شوه او ترې ويې پوښتل چې : ګنګا جانې ! ته ډيره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وويل : ګنګا ورته په ډيره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډيره خوشحاله شوه اوبيا يې ورته وويل: ګنګا خورې ! داسې بريښې چې ستا دبرخليک او ستا دنيک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کيږي اوهغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس يې د يوې نقاب پوښته پيغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بيا را بللې يې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بيا به زه ووينم چې هغه تاته څه ويل غواړي. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله رواني شوې اود نورو کونډو سره يو ځاى دخپل لنګر ځاى په لور مخته ورتللې .

بله ورځ ، دتيرې ورځې په څير ، ګنګا په خپل وخت خيرخيرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحويلۍ درواز ې ته روغله او د خير غوښتو اواز يې وکړ . دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل ميلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره يې وويل ، ګيتا ! ما هلته په ميلمستون کې په ډيره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډيره مړژواندې توګه وويل چې : تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم . خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډير غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپين دشيدو په څير کالي ، هغې دهمدې کاليو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتيرې ورځې په څير نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خير غوښتنې له پاره ورغلې وې . دخواص خان په خاموشه پاته کيدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې یم ،خو زما ښځه یوه بې عقلې ښځه ده ، چې پرون ما له تاسره ډیرې خبرې وکړې خو ما ستا ښځه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ویې ویل چې ګیتا ! زما نوم خواص خان دې او د شیرشاه سوری دلښکرو ستر سالاریم ، ګوره ګیتا ! ما ته پرون ددې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شیان اخستې دي، که چیرې ته یې بده و نه ګڼې،نو هغه د خپله ځانه سره یوسه او د خپلو اړتیاو له پاره یې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: څه ډول شیان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځنې اړتیاو دپوره کولو له پاره دي ،که ته یې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په میلمستون کې کینه ،خو که چیرې ته نه غواړې زما حویلۍ ته ورننوځې نو زه به ټول شیا ن دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډیره بې وسۍ اویو ډول مړژواندې اواز کې وویل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډیره شریف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حویلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په میلمستون کې کینم نو زما سره د راغلیو کونډو ته به شک پیدا شي چې زه د څه له پاره حویلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کرچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پیل کړي اوستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خا ن ورته سمد ستې وویل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پریږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زیات معتبر دې. په حقیقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډیر زیات اغیز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شیان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل یوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وویل چې:

دننه حویلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووایه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. اوهغه بوجۍ چې هلته په میلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بیا ساتونکو ته ووایه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دمیلمستون څخه یې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته یې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اودګنګا په لور یې ور اوږده کړه او ورته یې وویل چې: در واخله یې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتیا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وویل چې ایا زه دا پرانستې شم تر څو وګورم چې په دې کې څه شیان دي. خواص خان ورته وویل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په داسې حال کې په زمکه کیناسته چې د خواص خان په لوریې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ یې پرانسته ، ویې کتل چې په هغې کې ډیر زیات قیمتې کالي دي ، دسرو زرو اوسپینو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښایست او زینت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په زمکه پریښوده اوبیا یې دخواص خان په لور په کتلو سره وویل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه یې دپورته کولو جوګه نه یم. تر هغوې چې دکالیو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره یوسم او هلته په لنګرځاې کې به یې استعمالوم. د سپینو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره یوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمد ستي وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزیدلې او ژړغوني اواز سره وویل چې: مهاراجه !زه په خپل کور کې نه بلکه د زیارت په لنګر خانې کې اوسم . اوهلته د غل غدو ویره هم شته ، نو کله چې زه دومره قیمتې شیانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وایی به چې معلوم نه ده چې زه دخیر غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځایو ته ورځم. دسپینوزرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زیاتې کونډې یې په لاسو کې اچوي ، د کالیو څخه به هم زه څه ډیرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډیر قیمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقیقت کې زما داستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات اونامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې یې خواص خان غوښتل څه ووایی چې دحویلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوې ټولو ته وویل چې: دې کونډې ته په غور سره ووینئ، کله چې هم دا دلته زما د حویلۍ دروازې ته راشي او د خیر غوښتلو او ازوکړې نو خالي لاس یې مه لیږئ، که چیرې زه په خپله په حویلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته یو څه ورکوم او که په حویلۍ کې نه وم او دې او ازوکړې نو واورئ چې: دا به خالي نه پریږدئ. که چیرې دا سې مو وکړل نو ستاسو څخه به یو هم و نه بښم.

بله خبره داده چې دا کونډه چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې اوسیږي که کله هم دکوم فریاد سره دلته راشي او یا ورته کوم ستونزه پیدا شي او یا د چا پر خلاف کوم شکایت وکړي نو په همغه وخت کې یې شکایت رفعه او اړتیاوې پوره کړئ، په دې کار کې به لږ څه ځنډ ون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګیتا دې، دا ډیره محتاجه ده، او س تاسې ټول ورځئ، او په خپلو خپلو کارونو کې مصروف شئ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې د هغه ځایه ولاړل، خواص خان یو ځل بیا ګنګا ته وویل چې:

ګیتا! ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه یې او له ځانه سره یې وړل غواړې جدا یې کړه او له ځانه سره یو سه یې. پاته شیان به دلته په حویلۍ کې ستا د امانت په څیر ایښې وي، کله چې هم ورته احتیاج پیدا کړې نو یا یې له ما څخه او یا که زه نه او سم نو د کوم ساتونکي څخه یې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصیلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې: مهاراجه! ایا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وویل چې: ګوره ګیتا! ماتاته پخوا هم ویلي دي چې زه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یم، د تیرې په څیر خو په یوه ځای کې نه شم پریوتلې، زه نن دلته یم، کیدای شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړ شم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کیدای شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځایه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ویلې شم، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووایم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتیا وي، دلته حویلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتیا وړ هر شې تر لاسه کیږي. او س ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتیا وړ شیان له ځانه سره واخستل، او نور شیان یې هملته پریښول او د هغه ځایه ولاړه، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړ و، ګنګا به هم بیا بیا شاته را کتل، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني او مسکې ولاړ و، کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره یو ځای شوه نو بیا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او د ننه حویلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شیرشاه سوري او خواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸ز کال د جولای میاشت کې) همایون د بنګال دې ښار ته ورننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همایون تر ټولو لمړی کار دا وکړ چې د ښار د بیا جوړولو او پاکیدو حکم یې وکړ تر څو د جنګ د تباهیو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افیون خوړونکې همایون ته د ګوډ ښار دومره ښایسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم یې بدل کړ او د جنت اباد په نامه یې و نوماوه. هغه هلته د خپلو تم کیدو په وخت کې د بنګال ولایت د خپلو امیرانو او سالارانو په منځ کې وویشه، هغه هلته نژدې نهه میاشتې په ډیر عیش او عشرت کې تیرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په میاشتو به یې هم دخلکو سره د کتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شیرشاه سوری هملته د رهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته یې د اوږدې مودې د تیرولو هوډ کړې دې نو هغه د همایون په ولکه شوو سیمو باندې د بیرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه د برسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام او نور کلاګانو څخه د فوځونو د برتي کولو له پاره کار پیل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډیر زیات ډیرښت راوست، د برسات د موسم د پای ته د رسیدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته د رهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو د همایون پر خلاف عسکري عملیات پیل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کېدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان تر قومندې لاندې پرېښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین و ټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري د خپله ځانه سره وساتله او د خپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، او برهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار د ځارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به په خپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي د خپل لښکر سره یو ځای د ګوډ د ښار څخه را بیرون شي او د بهار د لارې به د شیرشاه سوري سره د ټکر د کولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د همایون سره ټکر وکړي او د هغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لور ور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته د همایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي او دا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

د دې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره ور ووت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوي په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ.

د رهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په څېر کې د همایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه ، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلا د همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار د کلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ او شاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله د هغه په منګولو کې پریوزي. هغه د همدې فکر په اساس د چنار کلا د لمړی حملې څخه شاته پرېښوده او د بنارس په لور و خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکز و . هغوې د دې ښار د دفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځای په ځای کړی و . خو د مغلو دا ځواک دشیرشاه سوري د یرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې د مغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ . په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځای مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې ووا ژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې د مغلو خومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځای باندې د خپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری د جونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته د همایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او د دې ځای دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید. بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځای دي چې د فیض اباد څخه او یا میله شمال لورې ته پروت دي ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځي کومک او خوارکي توکي را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سورې د دې حالت په کتلو سره لږ څه اندېښمند شو ،په دې خاطر یې د خواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځای په بهرایچ باندې یرغل یوسي. ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. د شیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لور ور وخوزید او د شپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوي لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپاې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوح په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بللې وهلې وی هغوی ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوی په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوی خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سوری د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل او دهغوی په واسطه یې د منې او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره دمغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نودهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه ، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړۍ په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ور کړل شو او باور یې پرې راغي نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغلله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته وروغورځوي.ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي .

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه . زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیگ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوی یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوی دري واړه یو ځای شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په وررسید و سره هغوی دري واړو د همایون وروور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګري کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون وروور مرزا هندال هم ددې دري کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکي شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د وروور مرزا هندال اودهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست اوپه دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځای یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ .

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځاي د نورو کونډو ښځو سره یو ځاي ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یوائې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نږدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځاي دهغه یو ساتونکي بیرون راووت. د ساتونکي په کتلو سره ګنګا داسې وګماړله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي . ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوي وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکي یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکي را نږدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتي چې په دې وخت کې هغه ساتونکي په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې اوبیا یې د ساتونکي په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

داسې څرګندیږي چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکي ځواب ورکړ چې :

ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیره ورځ د خپل فوځ سره یو ځاي د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه اوهغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې وو ایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي .

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه ویجاړه شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځاي ته راوست او د هغه ساتونکي څخه یې وپوښتل .

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکي وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شوني ده چې جنګ په لږ وخت کې پاې ته ورسیږي اویا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، اوکه نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستاسو څخه شکايت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجوديت کې هم تاسې زما د يوې خور په ښېر پالنه وکړه. نو ولې به هغه ته شکايت کوم. ساتونکې ورته وويل چې: خورجانې ! ستا ډېر ممنون يم. ددې خبرو څخه وروسته ګنګا بيرته ښاته ستنه شوه. دهغه ځايه په بيړه بيړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره يو ځاې او ما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډيره انديښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده. اوما ترې په ډيره نرمۍ سره وپوښتل چې:

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډيره غمژنه او انديښمنه يې. ايا خواص خان وپيژندلې ؟ اوله تاسره يې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وويلې چې:

اوما خورې ، هيڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حويلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخير غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحويلۍ يو ساتونکې بيرون را ووت او ماته يې دا څو سيکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره يو ځاې دبهار منځنيو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشيرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د بنارس په لور ورغلې دې.

اوما يو ځل بيا د ګنګا په لور په ډېر غور اودقت سره وکتل ، بيا يې وويل چې: ښه شول چې اوس دې په غمژن کيدو او انديښنو باندې و پوهيدم. ګوره ګنګا جانې ! ته انديښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګيتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نژدې کيږې. هيله ده چې يوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګيتا په ښير خپله دميني محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووينو چې خواص خان په رښتيا هم له تاسره د ګيتا تر نامه لاندې مينه او محبت کوي نوبيا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلي ښيرې سره دهغه تر مخه ځان را ډاګيزه کړې اوزه هيلمنه يم چې دهغه دغه مينه اومحبت به د ګيتا نه بيرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بريالیتوبونو او خوشحاليو ورځ وی، ګنګا ورته په مسکا سره وويل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پيښ شي. ددې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره يو ځاې مخته ولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سيمه باندې د ولکې کولو وروسته شيرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسيد چې همايون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شيرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همايون ته دخپل ورور ميرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شيربهاول د وژلو خبر ورسيد نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پيښه په ۱۵۳۹ ز کال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځايو کې نورد ارام کولو نه ستړې شوي و او خپل ځانونه يې درانه شميرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنيمت دمالونو څخه به ښه ډېر تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هيڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځاې د والي په ښير کار وکړي ، نو په د ې خاطر همايون خپل ډېر ميړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګير قلي د بنګال د حاکم په ښير و ټاکه ، تر څنګ يې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې يو لښکر هم ورکړ. خو دشيرشاه سوري د پرلپسې يرغلونو له امله همايون ډېر محتاط معلوميده ، هغه د بنګال څخه د راستنيدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډېر ښه انتظام کړې و ځکه شيرشاه سوري ددې ځايه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور يې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړۍ دا چې خپل ورور ميرزا عسکري يې د بهاګلپور سيمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته يې ددې کار د ترسره کولو له پاره يو درونډ لښکر هم ورکړ ترڅو ميرزا عسکري په کول کانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشيرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګیزه کړي چې هغه اوس چیرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ یې د مونګیر څخه د په شا شوو لښکرو باندې د شیرشاه سوري یرغل ته هم ځاې پاته نه شي .

همایون یو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړي باوري سلاکار خان خانان ته یې د مونګیر په لور د ورلیږلو حکم وکړ . او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې د همایون د لښکر د وررسیدو پورې دې خان خانان هملته به مونګیر کې میشت وي .

د فوځي ستراتیژۍ له مخې مونګیر د ځانګړې اهمیت خاوند ه سیمه وه . او د دې سیمې د لاسه ورکولو سره ډیر زیات خطرات مخته را تلل .

لمړۍ دا چې د دې ځایه د میرزا عسکری په خلاف د کول کانګ د لویو لارو څخه یرغل کول شوني و . دویم دا چې د ګنګا څخه د تیریدو په وخت کې همایون ته د بیرته را تللو په لاره کې خنډونه را پیدا کیدای شول . په دې خاطر میرزا عسکري همایون ته خبر ورکړ چې شیرشاه چې تراوسه پورې یې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او ترڅنګ یې د قنوج ټوله سیمه په خپله ولکه کې اخستې ده اوبیا یې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بیرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بیرته د رهتاس دکلا تر څنګ را ټولول پیل کړي دي .

د میرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسیدو سره همایون ته لږ څه ډاډ را پیدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هیڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر یې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګیر د سیمې پورې را ورسید . اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په یوه اړخ کې د مونګیر سیمه پرته وه او بلې لورې ته همایون دخپلو لښکرو په لور ور رسیدلی و .

میرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همایون سره یې لیده کاته وکړل . هلته د میرزا عسکري د را رسیدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همایون ډیر خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزیران یې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بیرته ستنیدو له پاره د ګنګا د دریاب څخه په کوم ځاې کې تیرشي .

د همایون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بیا د ګنګا څخه تیر شي . یواځې د همایون یو ډیر ځانګړې سلاکار موید بیګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همایون په آند باندې اغیز کونکې و . هغه د همایون د ټولو سلاکارانو او وزیرانو د راې سره مخالفت وکړ او همایون ته یې وویل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظیم الشان مرتبې خاوند یې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې یې د همغې لارې څخه بیرته ستون شې او که نه بیا به شیرشاه سوري وایی چې همایون د هغه له ویرې اصل لاره پریښودہ او د تیښتې او پټنو سپکولو لاره یې و نیوله او د خپل فوځ سره یو ځاې و تښتید »

په همایون کې یوه کمزوري دا وه چې ډیر وخت به یې خپلې پریکړې نورو ته پریښودې ، هغه د موید بیګ دا سلا و منله ، او پایلې یې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګیر په سیمه کې د ګنګا څخه پورې وت . په دې دوران کې نه کومه پیښه را منځته شوه او نه د شیرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو . د بله اړخه خان خانان هملته په مونګیر کې د خپل لښکر سره یو ځاې د همایون د ور رسیدو منتظر و . خو همایون د خپل ځانګړې سلاکار موید بیګ په مشوره بله لاره نیولې وه .

د ګنګا د دریاب څخه د تیریدو وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همایون لښکر د ګنګا د دریاب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شیرشاه سوری نه غوښتل چې یا د هغوې سره ټکر وکړي او یا د هغوې په لاره کې بندیزونه را پیدا کړي . د همایون لښکر په درې برخو باندې ویشل شوې و ، یوه برخه یې د همایون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د ورور میرزا عسکري ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان تر قومندې لاندې وه. تر څنګ یې د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و. د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای همله په مونګیر کې منتظر پاته و، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوي نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړې دې. او یا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتې هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا و چې خان خانان همله د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوي وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو، د جنګي بیړیو، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نزدې ور ورسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې. په دې توګه یې هر شې خیمو ته منتقل کړ، همایون د خپلو لښکرو او جنګي سامانونو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره را ټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ.

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله، د دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلي شوي دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دي که چیرې دا سې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو، زما ملګرو او زما ورونو! د الله تعالې په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایدار ده دې. که چیرې تاسې ټول دوستان، زامن، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو واورئ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځې یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو، شیرشاه سوري لږ څه تم شو، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده، وو ایاست، تاسې څه مشوره راکوئ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې. ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته ووایه، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ درونده مشره ، زمونږ لاربنوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په یقین سره چې همایون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او دهغوې ترمنځ د سولې ټولې لارې یې پخپله تړلې دي، هغه وخت همایون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف یې عملیات کولې شول او مونږ یې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همایون دغه حالت ته راوړو ، او ډیر ژر به هغه وخت راځې چې مونږ به یې تعقیبوو او همایون به دخپلو فوځونو سره یو ځای د هندوستان څخه په تیښته تښتي.

شیرشاه ! زمونږه مشره ! هره پریکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډیرو خرابو حالاتو کې هم دخپل ځان ځنګ کې ووینې. دخواص خان دځواب په اوریدو سره شیرشاه سوري ډیر ډاډمن او خوشحاله شو او بیا یې وویل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ اوستاسو ترمنځ دآندونو یو والې موجود دې نو زه غواړم چې یو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قیام وکړم ، دهغې نه وروسته به ددې ځایه خپل پړاو پورته کړو او دهمایون دلښکر تعقیب به پیلوو. مونږ به د ټولو ترمخه د همایون په فوځ باندې شپیني وینه تویونکي عملیات کوو ، ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې زما سره وي او بله برخه به یې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پیلوي.

خواص خان به دهمایون د فوځ په اړخ باندې یرغل کوي ،اوکله چې همایون اودهغه سالاران د اړخ دحملې په لور متوجه کیږي نوزه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو دلښکرو ځواک په څو برخو باندې وویشو او نه جبران کیدونکې زیان به ور واړوو. او زه هیلمن یم چې ددې شپیني وینه تویونکې عملیاتو له مخې به مونږ ډیر ستر بریالیتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو یو ځل بیا د شیرشاه ددې آند سره توافق څرګند کړ. ددې وروسته شیرشاه سوري غوښتل د غونډې د پای ته د رسیدو اعلان وکړي چې دخیمې بیرون پهره کونکي سپاهې دننه خیمې ته راننوت او شیرشاه سوري ته یې وویل:

اقا ! بیرون یو مخبر راغلې اوغواړي یو ډیر مهم خبر تاسې ته درکړي. ددې خبر سره سم شیرشاه سوري او دهغې ټولو سالارانو په ډیرې اندیښنې سره ددروازې په لورې په کتلو شول ، شیرشاه هغه ساتونکي ته وویل چې مخبر دننه را ولیږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر دننه راننوت، دهغه په کتلو سره ،شیرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ایا د همایون په اړه دې کوم ښه یا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وویل چې :

اقا ! له ما سره د همایون په اړه هیڅ خبر نه شته ، ځکه چې همایون د ګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما یو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شیرشاه سوري ټول سالاران ډیر په اندیښنه کې ولاړ و ، شیرشاه سوری هم ترې په ډیره اندیښنه کې و پوښتل چې : څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وویل چې:

اقا ! په تیرو وختو کې یو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ اوغارت کولو یو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نومیده ، یو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزیدلې و ،سلطان محمود دهغه د نیولو او د له منځه وړلو ډیرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت دهغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د یرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکی کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پیښنه کې له منځه تللې وي، خو حقیقت داسې نه و.

حقیقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنیو لړیو کې چیرې دخپل ځان له پاره دیوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډیر زیات کړي دی ، اوس اوریدل کیږي چې هغه د یوه ستر لښکر خاوند دې. اودهمدې لښکر سره یو ځای هغه زمونږ په سیمو باندې برید کړې او هلته یې په اوسیدونکو کې ډیره ویره او دهشت پیدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوریدو سره شیرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبیا یې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه یې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وویل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره یو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه برېښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پيژني نو هغوی وایي چې مهارت اوس د یوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دې ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخیریدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتیب هلته خپل سلطنت جوړ کړی.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شیرشاه سوری ورته وویل چې:

مخبره ! ستا ډیره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبیا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! داسې برېښي چې قدرت یو ځل بیا تا ازمایي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځایه کړم اودهمایون پر خلاف فوځي عملیات پیل کړم خوداسې برېښي چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زویه ! زه غواړم په خپلې پریکړې کې بدلون راوړم.

شیرشاه ددې خبرې وروسته بیا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر یې وکړ اوبیا یې خپله پریکړه وا وروله.

خواص خانه زویه ! لښکر به د پخوا په څیر په دوو برخو ویشل کیږي. هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي ، ترڅنګ به یې د لښکر نیمایي برخه ستا تر قوماندې لاندې وي ، خو بله برخه به یې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نیمایي برخې سره یو ځای سبا یا بل سبا ددې ځایه کوچ کوم ،اودهمایون تر شا به ورځم. زما زویه ! هغه وخت چې زه له دې ځایه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره یو ځای ددې ځایه کوچ وکړه خو ته به دهمایون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من یم چې که یواځې ته په مهارت باندې یرغل یوسې اود میړانې ، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهیږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډیره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډیربښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خیال هم وی چې څرنګه چې زما اود همایون ترمنځ اوس جنګ پیلیدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زویه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هیڅکله هم پرې نه ږدو. زه هیلمن یم چې ته به ډیر ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبیرته به دهمایون پر خلاف زما کومک ته را ورسیږې

دشیرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډیر خلوص او مینه ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

شیرشاه ! زما دروندہ مشره ! ته په دې اړه هیڅ اندیښنه مه کوه ، ډیر ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته یې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې وروښیم او تر څنګ به یې ملګري ټول د تیغه تیر کړم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اویوځل بیا یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! زه به نن نور مخبران هم ورواستوم ترڅو دا ډاګیزه کړي چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره یو ځای چیرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځای چیرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتیاوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره يو ځاې شيرشاه سوري هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شيرشاه سوري د خپل نيمايي فوځ سره يو ځاې د همايون د فوځ په تعقيب ورووت ، او خواص خان د نور نيمايي فوځ سره يو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ويالو د امواجو په خير دشپې په تياره کې ځان ورکاوه. تيارو اوبارانونو د زمکې په ختو کې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زيارت په لنگر ځاى اودهغې په شاوخوا سيمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د يخ وهلي ويالې په خير خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خيمه ځاې او د مفلس د وينو په څاڅکو باندې د رنگين شوې لمن په څير سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې ميشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د ماښامي د تيارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سواليه توگه وکتل اوله ځانه سره يې وويل چې په دې وخت کې څوک دي چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه يې پرانسته ويې کتل چې ددروازې تر شا دپوخ عمر يوه ښځه ولاړه وه ، يو څرمنيز ځادر يې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کيدو په خاطر و . خودا سې څرگنديده چې هغه لنگرځاې ته د بيرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې يو بل اضافي ځادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې ښځې په ډير محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گيتا نومې يوې کونډې سره غواړم ډيره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وويل شو چې هغه په همدې کمرې کې اوسيږي ، ايا زه دننه کوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځايه راپورته شوه اود اوما د ځواب ترمخه يې وويل چې هو !دننه را ځه ، همدا زه گيتا يم ، ته له ما سره څه کار لرې ؟ دگيتا د نوم د ويلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په څير دروازه بيرته وتړله. د څرمنې هغه ځادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه يې هملته ددروازې سره يو ځاې را ځوړند کړ خو د څرمنې هغه ځادر يې چې په لاسو کې نيولې و هغه يې د گنگا په بستره باندې کيښود ، اوبيا د گنگا ترمخه کيناسته او ويې ويل چې:

گوره گيتاجانې لورې !زه د يوې ډيرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې يم. که د شيرشاه سوري ستر سالار خواص خان تاته د څه کار کولو په اړه ووايي نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمدستې وويل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟خو زه به تاته يوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چيرې ما ته سترگې پټې کړي او په اور کې مې هم ور واچوي نوبيا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ايا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پيغام راوړې دې ؟هغه زړې ښځې ورته وويل چې:

گوره گيتا لورې ! ستا آند سهي دی ، زه به تاته په تفصيل سره ووايم چې زه دخواص خان په حويلۍ کې کار کوم ، زه يې څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې يم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې يم او دا پيغام يې را کړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چيرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حويلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې يې اوپه ډيره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره و ويلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو دشیرشاه سوري سره یو ځاې دهمایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا د درياب په لور ورغلې دې . دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله دهمایون سره د ټکر له پاره ور روان دې . خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دې . خو دتللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ،هغه ددې ځایه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه ددې ځایه دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ کوي خو دکوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تاسره یو ځل کتل غواړي . ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته . که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د ځرمنې څادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ما سره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ما سره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم اوخواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه . دهغې په دې خبره ګیتا سمد ستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تیاره یم ، که دشپې په دې وخت کې خو پریږده ، که خواص خان ماد سیلیو اوتوپانو او یا اوریدونکي اور په څپو کې هم دځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم . ددې خبرې سره سم ګیتا دخپله ځایه پورته شوه او د اوما څنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل :

اوما ته همدلته اوسه ،زه به د ګیتاودهوا په بهه دخواص خان په لورې ورشم او دپخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ما سره ولاړه شې نوخواص خان به تا و پیژنې نو زما ټوله ډرامه به دناکامۍ سره مخ شي اوبیا به زه یو ځل بیا دخواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم . په دې خاطر به زه یواځې ددې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمد ستې پورته شوه ،خپل کالي اولباس یې تبدیل کړ ،دهغې دپاسه یې سپین رنګې څادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بیا په خپلې بسترې پروت هغه څادر چې دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو . زه له تاسره تللو ته تیاره یم . ددې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځاې څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لړواټن وهلې وچې یو نا څاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه ، یوه دهغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه تر شا وتړل ، دهغې پښې یې هم ور وتړلې ،بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه اوپه هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، دبګۍ پردې یې را پرېښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بیچاره ګنګا هملته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګې دپردو په خوزیدو سره د رڼا ځرک دننه را ځي ددې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځایه را پورته شي او په خپله ځاې کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې ددې لاسونه اوپښې تړلي و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې دشپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي . هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې دهغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې دهغه تر څنګ په خواړه خوب ویده شوې دې.څرنګه چې ددې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول اوپه دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل اوبیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه اودخوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وېښ شو نو بګۍ ځغلونکي ووېل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووېنه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ دهغه په دې خبره هغه خوبې ملګري ووېل چې: هغه به لوږې اخستې وي . که ته وایې نو زه به یې لاس او پښې پرانځم . دخولې څخه به یې هم هغه ټوټه لرې کړم او دخوراک ځښاک څه به ورکړم . دهغې وروسته به یې بیا پښې او لاسونه سره وتړو ، دهغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکي توافق وکړ ، هغه دخوبه را وېښ شوي دخپله ځایه پاڅید او دبګۍ دیوې برخې څخه یې داوبو مشکیزه را واخسته ،بیا یې دهغې څخه لږ څه اوبه راواخستې او خپله خوله او مخ یې پرې پریمنځه ، بیا یې مشکیزه دبګۍ یوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ یې وچ کړل بیا یې دلمړې دشهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بیا یې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .

ګنګا بیچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله یې څپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټیټ سره ناسته وه ، بیا یې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک یاست او ولې مو ما ته فریب راکړ او را مو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته یې دروا غ ووېل او زه یې د لنګرځاې څخه په دروا غو را وویستم،دهغې ددې خبرو سره سم هغه کس یوځل بیا دخپله ځایه پورته شو د اوبو مشکیزه یې را واخسته او دګنګا په لور یې ور اوږده کړه او بیا یې ورته ووېل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډېر زیات عزت او درنښت خاونده یې . ته لمړۍ خپل خوله او لاسونه پریمنځه بیا به درته ووایم چې مونږ څوک یو او ته مو ولې له ځانه سره را وړې یې او ولې مو د زیارت د لنګرځاې څخه را وویستلې . دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکیزې څخه اوبه ورتویولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پریمنځي، او بیا یې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه یې په کې ځان رانغاړلې و. بیا یې هغه کس ته ووېل چې : اوس راته ووایاست چې تاسې څوک یاست چې زه مو د زیارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې یم او چیرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته ووېلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په ریښتیا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوریت و ، هغې ښځې چې ته یې د زیارت د لنګرځاې څخه را وویستلې هغه زمونږ یوه پیژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره یوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوریدلې وي؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته ووېلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته یې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته یې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته ووېل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بیرته ځواب ورکړ چې :

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مین دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې، هغه ستا دلاسته راوړو په خاطر ستا په سویمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله . برعکس ستا هغه سویمبر یو نقاب پوشه وګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت یو باغي سرکشه انسان ګڼي ، ځرنګه چې هیڅوک هم هغه د مخ له رویه نه پیژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته . هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، اوته هلته په راج محل کې ښه و نڅیدې نو په هغه ورځ هم مهارت د یوه پنډت سره یو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کیږي تا دهغه لورې ته یوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان یو ، او مونږ دهماغه مهارت د وینا په اساس په رهتاس کې قیام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شیرشاه سوری په رهتاس باندې یرغل راوست او دغه کلا یې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې یرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول اوته شیرشاه سوری و نیولې او خپل لښکر ته یې بوتلې او هلته یې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وینځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وينځې په څير هم دخپل ځان له پاره و نه منلې . زه پوهيږم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و . بلکه داسې يې وګڼه چې دا د يوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهين و چې هغه يې د يوې وينځې په څير هم و نه منله . دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وايې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وينځې په څير و نه منلم ،دا زما او دهغه تر منځ ذاتي معامله ده. دهغې په دې خبره دغه کس يو ځل بيا وويل چې: زه پوهيږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده . دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډير غضبناکه توګه وکتل او ورځخه يې وپوښتل چې ته په څه پوهيږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وويل چې :

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وويل چې مهارت ته دخپل سويمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره يې مينه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سويمبر په مقابلو کې برخه واخستله . دا دهغه بدقسمتي وه چې هغه په دې مقابلو کې بريالې نه شو ،بيا هغه مونږ دواړه ستا د ښارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو . په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم څارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډيره بيړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې يې چې ستا د سويمبر مقابلې يې ګټلې دي. اود مقابلو دګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې درته وويل چې « زما نه خوښيږې».

بيا يې کله چې ته د وينځې په څير د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچيانۍ قبيلې د سردار فدايې خان د را پيدا کيدو غوښتنه وکړه ، فدايې خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سويمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته يې نوم صاحب خان و . هغه به هغه وخت ګيدړې ښکار کولې او خپل ژوند به يې پرې تيراوه او له تاڅخه يې سخته کرکه او نفرت کاوه . دا ستا بدقسمتي ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مينه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مينه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مينې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بيا تا د دروا غو څخه کار واخست او د زيارت په لنګر ځاې کې دې ديره ځاې جوړ کړ. په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډير زيات خپلوان اودوستان اوسيږې او تا کولې شول د هغوې سره يو ځاې واوسيږې. خو ستا له پاره ډيره سخته او اړينه داوه چې دخواص خان محبت او مينه دې په هيڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ويستلې.

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډيره کلکه څارنه کړې ده . اومونږ به ټول وخت ستا په تعقيب او څارنه کې وو . هلته د زيارت په لنګر ځاې کې د اوسيدو وروسته تا يو بل ستر قدم واخست اود يوې کونډې په څير دې دخواص خان د بيرته خپلولو هڅې پيل کړې . هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره يو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خير غوښتلو غږ دخواص خان د حويلۍ تر مخه پورته کړ ، تر يو څو ورځو پورې ته ناهيلې معلوميدې ،خو يوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بريالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاسه غږ ته ځواب ووايه. بيا هغه له تاسره د زړه خواله پيدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسي ډاګيزه کړه، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډير زيات اغيزمن شو، دهغې وروسته بيا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حويلۍ تر مخه د خير خيرات د غوښتلو غږ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کيده ان تردې چې کله دويمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتيا و ډير وسايل هم درکړل او ترڅنګ يې خپلو ساتونکو ته وويل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتيا پيښيږې نو ستا هغه اړتيا به پوره کوي او ستا د شکايت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مينه او محبت چې د يوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس يې ته د يوې کونډې په څير غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوروروړو او هغه به تا د خپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه د مهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست او یا مو نومونه څه دي ؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان له پاره پیدا شوې او د همغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا د هغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې او تا ورڅخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه !تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله،دا زما شخصی کار دی، خو اوس هغه زما د ژوند انه منزل دې او زما د جسم روح دې، په دې اړه زه د دې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وې یې پوښتل چې ایا ډوډۍ خوري؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولا سونه به دې ترم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او د همغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې ښځ درپرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا د دې سړي د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ.بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه وتړل او پخپله ولاړ او د خپل آس ځغلونکي ملګري ترڅنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تر دې چې د دې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه د تیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده.بګۍ د دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، دننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، د دې کورنو او بازار څخه د تیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

دبګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پخوا تر دې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، دګنګا لاس وپښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:ګوره ګنګا ! زه یو ځل بیا تا ته ګواښ کوم چې دلته د شور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردرا مهارت حکم دی، راځه چې زه دې اوس همدلته وروړم، هر هغه څه چې ته غواړې وو ایی د همغه په مخکې یې وو ایه . ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، د همغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه د همدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا د یوې داسې کمرې ترمخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړې ور مخته شو او د هغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. د دې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه ،ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل ،بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې د دې کمرې په مخکینۍ برخه کې د پادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوی دی. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د ځلوېښتو کالو په شاوخوا کې و ،مخ یې زخمي شوې و، چې د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تېر سره کوي. کمرې ته د ورننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا ! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دې، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سرادره ! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژني، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو ! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده ،دا به څوک و نه پيژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې دباندې ودريږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: «ته مه ځه، همدلته ودريږه» د هغه په دې خبره ګنګا ودريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تاته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا ! ما د يوه اجنبي او ناڅرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بدقسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تا سره مينه کوله ،بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و او د هغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم
.

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د يوې لورې د محبت او غوښتنې څخه څه نه جوړيږي او بيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوي وي او د هغې وروسته د هغه له پاره يو ډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه ترلاسه شي، نو مهارته !د دنړۍ په بازار کې هم داسې وګڼه چې زه هغه شي يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلې نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دښتمنۍ او يا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لتاړ شوې يې خو تا ته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې درکول شوي.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وايې،دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې، واوره ! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخوانې صاحب خان دې چې ګيدړې به يې ښکار کولې، او له تا سره يې مينه او محبت کاوه، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ او ستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې، او کله چې تا د سويمبر د برۍ شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بيا هغه ته مسترد کړې، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه، وو ايه چې زه سهي خبره کوم ؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په بڼه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاي کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده،ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلي و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړي او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بريا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شی. که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبیا یاد ساته چې ته به یوائې زما لاش ومومې. زما روح به له تاسره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لړ څه اندیښمن شو ،فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره همدردۍ او مینې سره ورته وویل چې:

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مینه او محبت کوي ، نو ته بیا ولې دهغه په یاد کې د تیرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څیر مړژوانده ژوند تیرول غواړې. ګوره ګنګا ! يو هغه خواص خان دې چې ته یې هیسته غورځولې یې او نه درته کوم اهمیت درکوي اوبل زه یم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خیالونو او فکرونو کې لړ په اغزنو بوټو خپل ژوند تیروم. زه خو تا د غمونو او اندیښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسیدو اود محبت او مینی دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته یې یوځل بیا یې په خبرو پیل وکړ:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څیر دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څیر ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟په داسې حال کې چې تا له هیچا سره (او رنه اوه ځلې دګرزیدو) پیړې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره مهارته ! ته به دا ښرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مینه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې: ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه یې. زه خو تاته عزت ، توقیر او ترخنګ یې ستا خوندي ساتنه او درننښت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پریباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مینه کوې هغه ته هیسته غورځولې یې. ته اوس داسې يو فصل یې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ریبلې یې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک یې بویولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخیال دې. نه خو زه بې مالکه فصل یم او نه دبیابان د ګلاب ګل. یاد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مینې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وویلې چې: هو ! زه پوهیږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د یوې کونډې په څیر به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مینه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا ښرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا یې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بیرته را ستنه شي. هغه به تاته هیڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زیات نه کړي. ګنګا ورته وویلې چې: نه !داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې یې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پریکړه ده ،که څه هم ته زما څټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پریکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر يوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بیا یې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا یې را تښتولې وه ،دننه خوني ته را ننوتل. بیا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته یې وویل چې: تاسو یو کس ګنګا ددې کمرې څخه بیرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه یو کس ګنګا د کمرې څخه بیرون وویستله ،کله چې ګنګا بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې: زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډیره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هیر کړي او زما سره د واده کولو له پاره تیاره شي خو هغه ددې هر څه سره بیا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بریښي چې هغه دخواص خان سره د ړندو سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زیاتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډیره ښه اونیک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې د هغې محبت را خپل کړم او بیا یې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
د مهارت د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ملګري وویل چې:
ګوره کلو! ستا خبره سهي ده، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زور زیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دا دې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به د خپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیا و د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم د خپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته، زه هم همدا سې غواړم. اوس ته ولاړ شه او زما د دې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده، هغه دې خوا څخه ښایسته کړل شوې ده، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته د ګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي، د هغه د اړتیا و د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې د دې کمرې په پاکولو او ښایسته کولو دنده په غاړه لري، د ګنګا د خدمت له پاره و ټاکئ او ورته وو ایاست چې نوموړې هر وخت د هغې سره یو ځای وا وسیږي. هغې ته دا هم وو ایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه، او ما چې در ته څه وویل همغسې اقدام وکړه. د دې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې د هغه ځایه ووت.
کله چې د مهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همل‌ته ولاړ دې، خپل ملګری ته یې خاصه اشاره وکړه، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه، بیا د هغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت د خپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه، د هغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو او هلته به دې د زیارت په لنګر ځای کې ورخوشې کړو. د دې خبرې سره سم یې ګنګا هملته په هغه خونه کې یوا ځې پریښوده او دوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه، په همدې خونه کې کیناسته، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه، هغه ډیره بدحاله، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همدا سې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. د هغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه، هغه ښځه ور مخته شوه او ګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې! ته ولې زما د راتګ سره سم ما ته د خپله ځایه پورته شوې. زه خو یوه وینځه یم، ما ته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. د دې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته، دا ښځه نوره هم مخته ورغله او د ګنګا په پښو کې کیناسته، د هغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي د خپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله او پورته یې کړه او په خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه، بېشکه چې ته به وینځه یې خو زه د مالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم. ته همدلته له ما سره یو ځای کینه، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
د ګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه، وارخطا شوه، خو بیا هم د ګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا د خدمت له پاره ټاکلې یم، اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم، ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیا و د پوره کولو هڅې به کوم. ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تا ته څه ویلي دي؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې! ما ته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دې، خو زما نوم هم واوره، زما نوم نیرمل دې. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ما ته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسیدو مجبوره یم. ما ته یې ستا په اړه دا هم ویلې دي چې ته یوه کونډه یې او د رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې د هغه ځایه په زور را وستې او دلته یې ځای د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته اوسیږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.

کله چې نیرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځاې یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چاسره چې زما کوژدن شوې وه نو داسې یې وګڼه چې هغه زه پریښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه او هلته د زیارت په لنګر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې دیره شوم ،ګوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځاې یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ماسره به درواغ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې اود یوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروازه یې وتړله ، اوبیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اور ته یې وویلې چې: ګوره ګیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سوري د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړې،ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وې؟

دګنګا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: ګوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته دقیام په دوران کې له تاسره ډیره ښه سلوک او کړچار وکړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوړلنیو باران وکړل شي ترڅو ته تر اغیز لاندې راشې اودمهارت سره واده ته تیاره شې . دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړاې شي ، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچۍ په څیر ګڼم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک څښاک غم وکړم. ګنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک څښاک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځاې وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.

یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .

ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اورلګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړی ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همدلته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان رانازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي يې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه يې لږ شانته پرانسته اوبيرون يې وکتل ، هغه ډيره حيرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا ديخوا منډې او چيغې سورې وهي ، ګنګا ډيره وارخطا شوه، اود وارخطايي او ويرې له لاسه يې دروازه بنده کړه او بيرته خپلې بسترې ته راستنه شوه اوهملته کيناسته.

لږه شيبه وروسته هغه زړه نيرمل هم په منډه او ساه نيونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کيناسته ، او بيا يې په يوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګيتا لورې !دلته اوس يو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې برېښي چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شميرل شوې دې، ګنګا ترې په ډيره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نيرمل ته څه وايې ، ژر يې راته ووايه. نيرمل ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره ګيتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده،ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نيرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور يې په غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګيتا لورې ! دا حمله ستا هغه کړې ده. نيرما په دې خبرو باندې ګنګا بيچاره لږ څه وخندل او بيا يې ورته وويل چې ووايه نيرما ، ته څه ويل غواړې ؟زما چا دلته يرغل راوړې دې ؟ نيرمل بيا ځواب ورکړ چې:

ګوره ګيتا لورې ! دشيرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې يرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشيرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره بيړه دمهارت په دې ځاله باندې يرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځايه بيرون ولاړ او هلته يې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوي چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه څومره ملګري موجود دي يو اځې دهغوې شميره دخواص خان د فوځ دوه هومره کيږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تياره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او هملته بيرون د جنګ کولو اراده لري. اوس به ووينو چې ددې جنګ پايلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ايا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي . ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ويې ويل چې: ګوره نيرما ! که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بريالې کړي،ګوره نيرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډير داسې ميدانونه سوبه کړې دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بريمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چيرې دشپې په تياره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وايي چې دشپې په همدې تياره کې مهارت د خواص خان په لاسو نيست اونابود شي . ګوره نيرملې ! زه تاته يوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوې ،نيرمل ورته وويل چې لورې ته څه وايې ژر يې راته ووايه. ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره نيرملې ! زه ډاډه يم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کيږي خو که چيرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چيرې د تيښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم اوکه چيرې مهارت بيرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه يې هم له ځانه سره چيرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نيرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووايه چې درهتاس د زيارت دلنګرځاې يوه کونډه چې ګيتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته يې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګيتا نومې ښځه وايي چې هغه يواځې اويواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت يو ځل بيا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نيرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به د هغه د لاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا سې د ې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا سې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووایم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل دد ې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه او بیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

٣٩

خواص خان تر او سه پورې د مهارت دد ې تمځاې څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځاې باندې یرغل کونکې دې. او دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. دد ې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست او دشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځاې په ځاې کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همدې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یو سې او هغوې مات او بیرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خو د هغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت د پټنځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه د خپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې د خواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر دد ې ناڅاپي یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو د هغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او د مهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په داسې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سرې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپي یرغل د هغوې د لښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خو بیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و ، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې او د هغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و.

خو دد ې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن برې باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همدې احساساتو سره یو ځاې د تکبیر اواز پورته کړ ، د هغه د تکبیر د اواز سره د هغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، دد ې تکبیرونو څخه داسې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوې وې، د همدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوڅونکو اوسپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان دد ې حملې څخه ډ یر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان دې نا څاپي یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې وه چې د هغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه د هغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې د پښو د ټم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښي لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شوني ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځاې ته ور ننوځی او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځاې ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځایه څخه تر د مهارت د دې ځایه پورې د هغه لښکر د نیمایی څخه هم زیات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ یې واړاوه او د تیښتې لار یې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست، کله چې مهارت خپل د اوسیدو ځاې ته ورسید نو خواص خان یوځل بیا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر یې هم د نیمایی څخه زیات د تیغه تیر کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره یوځاې به ډیره ستونز منه توګه د غرنیو لړیو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځاې څخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکر یې د ناڅاپی یرغل په خاطر تیار و ساته، تر څو د مهارت د بیرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅآپې یرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړاې شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځاې ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخری مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې د مهارت د هستوګنځې نه بیرون پړاو کې و چې د هغه یو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! یوه زړه بوډۍ ښځه غواړې له تا سره ووینې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې ایا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او یا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وویل چې نه ، امیره ! مونږ هغه ښکتته پورته وکتله ، هغه بیچاره وایی چې غواړې له تا سره یوه خبره شریکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که داسې وي نو هغه سمد ستې ما ته را ورسوئ. د دې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځایه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته یې دغه هندوه نیرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډیر درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې ، ما ته خبر راغې چې ته ما ته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نیرمل ورته په ډیره منیه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تا ته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم ، ایا ته کومه داسې کونډه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې اوسیدله او نوم یې ګیتا و. د نیرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویې پوښتل چې ادې ! ته یې څنګه پیژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې ګیتا ډیره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژني ، نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه ! ګیتا همدا اوس ستا کومک ته اړتیا لري، خواص خان ترې په ډیر بیړه وپوښتل چې:

ادې ! ته څه ډول خبرې کوې ، ګیتا ما ته څه اړتیا لری ؟ هغه خو د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده، د دې خبرې سره سم نیرمل خواص خان ته د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګیتا د راتښتولو پیښه بیان کړه او دا یې هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځاې ته راوستل شوه او بیا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګیتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه یوائې او یوائې د خواص خان سره د مینې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې یې ورته په ډیر تفصیل سره بیان کړې.

دشیرشاه سوري د کتاب دریمه برخه

۳۹

تر او سه پورې خواص خان د مهارت د دې تمځاې څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د یرغل له پاره په ډیره چټکه توګه مخته را روان دې. د دې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پیل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه يې د فوځ دتمځاي څخه بيرون وويستل ،پخپله هم د شپې په تياره کې دخپلو فوځونو سره يو ځاې ووت او هلته په يو سنګر کې پټ کيناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسيږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکې حمله وکړي او په دې توګه به هغه بيرته وځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځايو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څير مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پريوت. دهغه دغه نا څاپي حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ ليکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې څرګنديده چې د مهارت دغه ناڅاپې يرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کيدونکې زيان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهيلې کيدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډيرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپې يرغل دهغه د لښکرو لمړنې ليکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډير ژر بيرته خپل ځان را جوړ کړ او بيا دخپل لښکر سره يو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تيښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بيرته خپل لښکر سره را يوځاې او منظم کړې و . اوپه پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تيار شوې و. دشپې په دې تياره کې يو ځل بيا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ. خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتيا سره مصروف و ، اما تر څنګ يې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پريکړه وکړه او هوډ يې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپي ماتې په بريا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه يې خپل بريا حتمي ګڼله ، دخواص خان ددې حملې څخه ډير زړه خوړينې شو او د شاته تلو هڅه يې پيل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپي يرغل څخه هغه داسې شو لکه چا يې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډير بد او ويجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره يوځاې شاته دخلاصون لاره لټوله.کيدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شي او بيا دهغه ځايه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر يې په خپلو حملو کې ډيرښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسيد نو د جنګ د ميدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله يې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي يا شاته منډه کړه او و تښتيد . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه يې نيمايي د تيغه تير کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره يو ځاې په ډيره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځايه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودريد. اما تر څنګ يې خپل فوځ ته دناڅاپي يرغل په مقابل کې د تيارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کيده چې مهارت به يو ځل بيا د رامخته کيدو او يا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼا کې دمهارت پر خلاف پريکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې د هغه یو ساتونکې په ډېره بیړه د هغه خواته راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! دلته یوه زړه ښځه ده او غواړي له تاسره سمد ستي ووینې. خواص خان د هغه ساتونکي لوري ته په عجیبه توګه وکتل او بیا یې په ډوب شوي اواز وویل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکي ورته وویل چې: نه ! امیره ! مونږ هغه و چیړله ، خو بیچاره وایې چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وویل چې که خبره همداسې وي نو سمد ستي یې دلته راوړئ د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او بیا یې دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته یوه نیرمل نومې هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نیرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان د هغې د درنښت په خاطر د ځایه پورته شو او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره میرمنې ! زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګیزه شوې ده چې ته ما ته څه ویل غواړي. نیرمل ورته په ډېره مینه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تاته یوه ډېره مهمه خبره کول غواړم. ایا ته داسې کومه کونډه ښځه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې یې ژوند کاوه ، او هغه ګیتا نومیده. د نیرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې: میرمنې ! ته یې څنګه پیژنې؟ هو ! تر هغې چې ما پورې اړه لري زه درهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې او سیدونکې ګیتا ډېره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژ نې. نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه ! همغه ګیتا ستا کومک ته اړتیا لري. خواص خان ترې په ډېره بې قرارۍ سره وپوښتل: میرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې؟ ګیتا ماته څه اړتیا لري؟ هغه خو هلته درهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده. بیا ورته نیرمل په ټول تفصیل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګیتا د مهارت د دوو کسانو لخوا د هغه ځایه را تښول شوې او بیا دلته د مهارت د اوسیدو ځاې ته راوړل شوې او بیا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګیتا یې غوښتنه و نه منله او د مهارت تر مخه یې دخواص خان سره د خپلې مینې څرګندونه کړې ده.

کله چې نیرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان د هغې د خبرو سره علاقه پیدا کړه او ورڅخه یې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې ! دا ستا ډېره مهرباني ده چې تا ماته د ګیتا په اړه په پوره تفصیل سره خبره وکړه ، تا د دې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښیو انبار وا چاوه. زه د دې نه مخته په دې نه پوهیدم چې ګیتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنیو خبرو څخه زما زړه ډېر خوشحاله او ډاډمن شو ،په رېښتیا هم ګیتا د دې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه یوه غمځنه او غم وهلې پیغله ده. خو دا را ته ووایه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. د هغه په دې خبره نیرمل ورته وویل چې:

ګوره خواص خانه ! دګیتا بیچاره ګۍ بد قسمتي دا ده چې هغه ډېره زیات ښایسته او ښکلې ده ، د هغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول یې شوني نه دي ، مهارت هغه دغه زیارت کې د پناه اخستو تر مخه چیرې کتلې وه ، او هغه پرې د همغه وخته راهیسې ځان ځاروي، هغه غوښتل د هغې سره واده وکړي خو ګیتا نه غوښتل د هغه سره واده وکړي، ګوره زویه ! زه غواړم تاته دا ووایم چې: د مهارت دخلکو په واسطه د ګیتا د راتښتولو وروسته هغوې ګیتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل یې چې هغه په هر صورت چې کیدې شي واده ته تیاره کړي. خو ګیتا ورته په ډاګه د دې کار څخه انکار کړې دې. او ورته یې ویلې دي چې هغه به یوائې او یوائې دشیرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي او بس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګیو پورې مینه کوي او که چاپه زور ورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بیا به د هغه لاش ووینې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زویه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تیاره کې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه یووړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتیدلی دی اوهغه غواړې د شرق له لورې د غرنۍ لړیو څخه بیرون شي اوخپل بل کوم ځای کې ځای په ځای شی. زویه !د شرق په لور د تیښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګیتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګیتا ازاده کړې. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته نیرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پریکړه اعلان کړه چې:

ګوره ادي جانې ! هغه څه چې تا وویل ، ماته هغه ټول رښتیا ښکاریږي، ستا دعمر څخه هم داسې څرګندیږی چې ته به دروا غ نه وایې. هغه تفصیل چې تا ماته د ګیتا په اړه ووایه هغه ټول حقیقت ته نژدې دي ، خو ددې سره به زه د احتیاط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چیرې له ما سره دې دوکه اوفریب کړې و نو ښځ به دې در پرې کړم. ددې خبرې پریکړې سره سم یې هغه ساتونکې ته چې نیرمل یې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نیرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه یې وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې هملته پرېښوده اوبله برخه یې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتیدلی و.

خواص خان په دې ټوله سیمه کې ډیره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقی برخې کې ، یعنې هغه ځای کې چې دا غرنۍ لړۍ پای ته رسیږي او میدانی سیمه پیلیږي ، هلته یو ځل بیا خواص خان خپل فوځ په دریو برخو باندې وویشه دهغوې دوه برخې یې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه یې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکینې برخې کې ځای په ځای شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتیارو په څپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره یو ځای ددرې څخه د راوتلو وروسته میدانې سیمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځای دهغه مخه و نیوله. مهارت خپلو عسکرو ته د تم کیدو اشاره وکړه اوخپل یو کس یې مخته ور ولیږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولی یې ددوې مخه و نیوله. دهغه یو عسکر په منډه منډه راغي او د لږ ځنډ وروسته بیرته را ستون شو اومهارت ته یې خبر ورکړ چې لاره بندونکي پخپله خواص خان دي او هغه دجنګ له پاره تیار ولاړ دي. په دې وخت کې مهارت ګیتا هم دخپل ځان سره یو ځای په آس کینولې وه، کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګیتا سر د خوشحالیو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وویل چې:

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن یم چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځایه راوړې دي. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کیدای شي چې هغه دا انګیرې لی وي چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړې دي او زه د یو څو ملګرو سره یو ځای خپل ځای ته ورغلی وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زیات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډیر ه بده ماتې ورکوم اودهغه ښځ به پرې کوم. په دې ترتیب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بریا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته یې مخ ور واړوه او ورته یې وویل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځای کې کینه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان ځټ ور پرې کړنوبیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګاڼه او سمدستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د یوې غونډۍ په سر و ختها و هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دې دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تږیونکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپیلامې څخه لږ څه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښې لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړې و، نا څاپه را پیدا شول او د تکبیر د اواز دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښې او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړې وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړې چې دخواص خا ن د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تویونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښې او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رڼا ورځ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون یې دهغه ټول ملګرې یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سورې تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ اوپخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړونې کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و. همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و. دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نږدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایی خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر دروند ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډېره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په خیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډېر نرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځای وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنګر ځای کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډېره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاس ته د هغه ځای په را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروا غ وایی او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ ګنګا سر ټیټ کړ ، او تر ډېره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پور ته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وې نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟ خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

واوره ګیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. اوس وو ایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما ! زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل زوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما د رسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

واوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شوا و یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او څیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا اوسم. او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا د خپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځای شي نو بیا به زه د خپله مخه د غه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او د خپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلو لو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډېره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، او یا دې د کومې خبرې په لړ کې د دې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو د ومره را ته وو ایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره در ته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاي کې و اوسیږې. هلته په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې همله د اوسیدو انتظام وکړم. ګیتا ورته د ویرې څخه وویل چې:

زه به هلته ستا په نه موجودیت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم. ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه یې، نو که چیرې هلته ځانته اوسیږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنګرځای څخه را وتښتولم،نو په دې توګه به مې ستا د حویلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به د خپله ځانه هیڅ دفاع و نه شم کولی. اوس خو دلته ته په ډیر بنه وخت کې زما د کومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شو را رسولی او که نه هغه بدبخته او شیطان خو زما د عصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر یوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا یې ترې وپوښتل چې:

ګیتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حویلۍ کې و اوسیږې نو بیا ته ماته ووایه چې ته چیرې غواړې و اوسیږې ؟ګنګا ورته وویل چې: ما په داسې ځای کې وساته چې زه ستا د مټو لاندې خوندي و اوسم .امیر خواص خان ورته وویل چې: نو بیا خو د جنګ په وخت کې داسې ځای زما خیمه ده. که ته غواړې په هغې کې اوسیدې شې. د هغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټیټ کړ او ورته یې وویلې چې:

ستا خیمه زما د پاره ډیره غوره او بنه خوندي ځای دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم ځانته نه شم اوسید لی. دا کار زما او ستا د واده نه وروسته شوني دې. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نو بیا خلک زما او ستا تر منځ د اړیکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګیږي ، خواص خان ترې په ډیره اندیښنه توګه و پوښتل چې: د دې نه اخوا به زه ستا د خوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام وکولی شم. ګنګا ورته مشوره ورکړه چې:

د جنګ په وخت کې شیرشاه سوري هم د خپل حرم ښځې د خپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم د هغوې سره وې. خواص خان ورته وویل چې هو همدا سې وه . بلکه د شیرشاه سوري ښځې به د جنګ په دوران کې هم د هغه سره یو ځای اوسیدلې ،د هغوې له پاره به پړاو کې څو خیمې ځانګړې کیدې ، د هغه په دې خبره ګنګا سمدستي ورته وویل چې: ایا دا شوني نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم د همغو ښځو سره یو ځای و اوسیږم. هغه زړه ښځه چې نیرمل نو میږي او زما په اړه یې تا ته پوره تفصیلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ما سره یو ځای اوسیږي هغه به زما ډیره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتیا او په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خیمو کې د اوسیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سره ووینم نو د همدې لارې به درسره کتلای شم. خواص خان خپله پریکړه وکړه او ویې ویل چې: ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خیمو کې ستا او د نیرمل د اوسیدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې د دې ځای په ولاړ شو، د دې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په یوه اس باندې ګنګا سپره کړه او د دښمن نور آسونه یې د خپله ځانه سره را مخته کړل او د خپل لښکر د هغه دویمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم د خواص خان د عملیاتو په اړه پوره پوره خبر ور رسیدلی و، هغوې د دې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته یې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې دویمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوې د تکبیر او الله اکبر په چغو هغه بدرګه کړ. هغوې په ډېره توګه د خواص خان او دهغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلې ته را ورسید نو حکم یې وکړ چې هغه زړه نیرمل راوړئ. هغوې هم نیرمل دخواص خان مخې ته راوړه ، د نیرمل په کتلو سره خواص خان وویل چې :

ګوره ادي ! زه ستا ډېر زیات ممنون او شکر کونکې یم چې تا ماته د ګیتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ. اوس زه غواړم ګیتا په خپل لښکر کې له ځانه سره یوسم. ګیتا به هلته د ښځو به خیمه کې قیام کوي ، ایا ته هم دګیتا سره یو ځای تلل غواړې ؟ اویا دهغې سره یو ځای او سیدل غواړې ؟ګیتا غواړی چې ته ور سره یو ځای و اوسیږې ، نیرمل سمد ستي وویل چې: که چېرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نیک بختي وګڼم

د نیرمل په دې ځواب سره نه یوائې ګیتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بیا خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د مهارت دغه د غرنیو لړیو په هستونګنځې کې ور ننوت، د هغې ځای هر څه یې سره را ټول کړل او بیا د خپل لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوري سره د یو ځای کیدو په خاطر را روان شو .

۴۰

د مهارت په لور دخواص خان د کوچ څخه وروسته شیرشاه سوري هم دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د همایون سره د ټکر په لور و خوځید.د شپې په تورو تیارو کې هغه وخت چې د همایون لښکر په دغو ورانو ویجاړو سیمو کې پرمختګ کاوه ،شیرشاه سوري په ناڅاپي توګه د همایون د لښکر تر شاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تیاره شوې وه . ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځای بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شیرشاه د خپلو لښکرو سره یو ځای د همایون دلښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تیارو په دې توپان کې حمله وکړه . د شیرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وینه تویونکې وه چې د همایون د لښکر د وروستۍ برخې لیکې یې سره ګډې وډې کړې ، دهغوې بې شمیره عسکر یې له تیغه تیر کړل ، دشپې ددې تیارو په لړیو کې دهمایون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سیورې په څیر د تباهۍ سره مخ شوې وه .

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه یوائې شیرشاه سوری د همایون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه دهغوې خوراکي سامانونه او جنګي وسایل یې هم ترې په ولکه کې واخستل ، تر څنګ یې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتیو کې بار د همایون دلښکر سره روان و په هغوې هم شیرشاه سوري ولکه وکړه . په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شیرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همایون په لښکر د شپینې وینه تویونکې عملیاتو نه وروسته ، شیرشاه سوري دشپې په تیاره کې ځان یو نامعلوم ځای ته وویست. بله ورځ چې د چوسه په سیمه کې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسید چې دشپې په تیاره کې شیرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې یرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري دتعقیبولو پسې و لیږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې یې پورته کیدونکې خاورې اوبادونه تر ستر ګو شول. همایون سمد ستي خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګیزه کړي چې دخاورو اوبادونو دغه وریځې د چا دلښکرو په واسطه را پورته شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږ ځنډ وروسته دهمايون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شيرشاه سوري د يوه پريکنده جنګ سره دلته را رسيدونکي دي . هغوي ورته دا هم وويل چې د خاورو او دوړو دغه وريځې چې د غرب له لورې پورته کيدي هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شيرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندي د غاړې څخه راتيريدل . د ګردونو او خاورو د پورته کيدو د وريځو په کتلو سره همايون ته يو ډول تذبذب او انديښنه را پيدا شوې وه . هغه ته خو يو اځې دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا يرغل راوړی و ، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه ددرياب په لورو ، نو که چيرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کيدو ننښې موجودې وای نو بيا به همايون دومره په انديښنه کې نه پريوته . ځکه هغه ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا يرغلونه کوي ، خو اوس دا سې ډاګيزه کيده چې شيرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې .

په دې خاطر هغه دد ې هڅه کوله چې ځانته ډاګيزه کړي چې دغه د وريځو په څير پورته کيدونکي ګرد د چا دلښکر دي ، همايون په دې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شيرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شيرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را يوځاې شوې وی . ځکه همايون ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته استولي و ، ددې ترڅنګ همايون په دې شک کې هم پريوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم يو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلي وي . په هرصورت دهمايون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شيرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ايښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانو مې دلدل د غاړې څخه را تيريږې او دهمايون دلښکر تر مخه د خيمې وهلو اراده لري

دشيرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همايون خپل ټول فوځي سلاکاران را وبلل اودهغوې تر مخه يې دا پوښتنه کيښووله ،چې اوس په دا سې حال کې چې شيرشاه سوری خپله سينه ډال کړې او غواړی دهمايون دلښکر سره د جنګ له پاره تياري ښيي ، نو دهمايون له اړخه بايد څه ډول عکس العمل وښوول شی . دهغه په دې خبره دهمايون دلښکرو د سالارانو څخه يو سالار قاسم حسين سليمان ورته وويل چې :

دروندہ شاهنشاه ! شيرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقيب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسيدونکي دې ، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حيوانات به يې د جنګ کولو قدرت نه لری ، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همدا سې وخت کې د شيرشاه سوری په لښکرو باندې يرغل وکړو . ددښمن د ستومانتيا څخه به مونږ ته په اسانه توګه بريړا په برخه شي او شيرشاه سوری به دماتې سره مخ شي .

همايون د خپل سالار قاسم حسين سليمان له اړخه دغه مشوره ډيره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمايون ډير دوست او ملګري سلاکار مويد بيګ را ټوپ کړ ، هغه همايون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بيړه ښه کار نه دې ، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو ، مونږ ته په کار دې چې په ډيره ښه توګه د خپل فوځ ليکې سمې کړو اوبيا د شيرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو . همدا سې وشول ، شيرشاه سوری هم را ورسيد اودخپل لښکر سره يو ځاې يې هملته پړاو وکړ ، هغه سمدستې يو تيز تلونکي قاصد د خواص خان په لور ور وليږه ، اوهغه ته يې دا پيغام ور وليږه چې د همايون سره د يوه پريکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شيرشاه سوري په ډيره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه ددرياب څخه اخوا ورتير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو څو ورځې لا تېرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یوځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډېر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یوځای شوی و . او کولی یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګونی یرغل وکړي . کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبر ورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغې .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شا یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلی و ، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي ؟ دغه ددې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه ځواب داوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دې چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تاسره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ ، تر هغو چې دوې وغواړي هملته دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوې دې او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نژدې شو او په پلرني شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډېره ممنون یم چې تا زما زوي خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، زه تا ته او له تا سره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم . ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او ددې دواړو له پاره ډېرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوې د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړې دې ، ددې نه مخته ما د تورا د ویالي څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړې و خو همایون د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړې دې چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې و تړم . او بیا په هغه داسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کار ونه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

درونده شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډېر په ګټه کې یو . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډېر خوښ شو او ورته یې وویل چې : زویه ! که خبره همداسې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړه . پرېږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بیا دهغې وروسته په همایون باندې دپریکنده ګذار له پاره ځان تیار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړي چې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځي دې له ځانه سره راوړي دي ، په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې : دهغه د هستونګنځي څخه ماته ډیره څه تر لاسه شوي دي ، په هغې کې خوراکې توکې او جنګي سامان هم شته . او دا به ټول دهمایون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم . شیرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه ، بیا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم همدلته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شیرشاه سوري دلښکر سره یو ځای پړاو وکړ.

۴۱

دسنګم او ګنګا د دریابونو ترمنځ د پړاو په وخت کې د شیرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړی و ، هغوی خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوځونو لاربنده کړي تر څو دکرم ناسه ددریاب څخه تیر نه شي. دبله اړخه دوی دهمایون د لښکر د بسپنې د وررسیدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوی ته هیڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه وررسیده . همایون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغی او دچوسه څخه یې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه . هغه غوښتل چې یا خو اګرې ته ولاړ شي او یا هم د چنار کلا ته مخه کړي . خو په هر حال هغه باید د کرم ناسه ددریاب څخه دخپل لښکر سره یو ځای واوړي ، ډاګیزه وه چې شیرشاه سوري په یوه ډول همایون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و . دهغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره او یا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شیرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شیرشاه د کلابندۍ څخه بیرون کړي. ترڅنګ یې د باران موسم هم مخته راروان وچې په طبیعي توګه یې همایون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همایون دا محسوس کړه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاه سوري په پړاو یې سپکې او ورې حملې پیل کړې ترڅو شیرشاه سوری د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، او په دې توګه همایون د خپل لښکرسره یو ځای د چوسې څخه ځان وکاږي.

شیرشاه سوري هم دهمایون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر دهمایون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطرهر وخت تیار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همایون لښکرو به بیا بیا د کرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغوی ته کله کله ډیر زیات زیان هم ور رسیده . ځکه کله به چې هم هغوی دا ډول هڅې کولې نو د شیرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوی وینه تویونکې حمله کوله او هغوی به یې دماتې خوړلو وروسته تر ډیره پورې تعقیبول . په دې ترتیب دهمایون دغه یرغل کونکي فوځ ته ډیر زیات زیان ورسید.

دبیابیا زیانونو د پورته کولو په اساس دهمایون د فوځ حوصلې نورې پای ته رسیدلې وې ، نژدې یوه میاشت دغسې ورې غتې پیښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل . خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاه ډیر زیان رسیده . ځکه چې شیرشاه سوري تر ډیره ځایه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه . بیا یو بل افت راغی او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول ، او به دومره زیاتې شوې او ددریاب دغاړو څخه راووتلې چې دشیرشاه سوري د پړاو ځایونه یې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د شیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه دکرم ناسه ځارنه کولاې شوه ، ځکه دهمایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمایون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو څارنه یې هم کولاې شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره دکومک درسولو یو اځنی لاره همدا پاته وه .

د سیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری دهغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځایه دهمایون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته . هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې د دریاب د ګودر څخه به د تیرید و له پاره ورته لاره همواره شي .

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړ وو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوې و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځاې دهلی ته راغلې وپه داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره یو ځاې هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه وځنډل .

مرزا بهندال همدلته په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نو که چیرې دد ې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو دهغه د مړینې وروسته به هغه همدلته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو او هیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې دهمایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره یو ځاې د دهلي په لور را وخوزید او د دهلي څخه بیرون یې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ . ترڅنګ یې دحالاتو ځارنه هم کوله . مرزا عسکري هم هیله درلوده چې دهمایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي او دهمایون په ځاې به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمایون مرګ ته تږي او دهغه د ځاې ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون او دهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او دهغه لښکر ته دداسې نا امیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعي پایلې دا وې چې دهغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې دهرې لارې چې شونې وي دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په يو ځاې د شيرشاه سورى د لښكرو مقابله وكړاې شو . په دې توګه به هغه و توانيږي چې ددريابونو دمنځه د شيرشاه سورى پړاو ختم كړي، په دې لړكې به په خپله همايون د شيرشاه سورى پر خلاف يرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم ددريابونو دمنځنۍ سيمې څخه بيرونه كاږي او تر هغې به يې تعقيبوي تر څو شيرشاه سوري دهندوستان پريښوولو ته اړ شي.

كله چې دهمايون داپيغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسكري ته ورسيد نو دواړه ورونه سمدستي دهمايون د بسپنې له پاره تيار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پريكړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښكرو سره يوځاې همدلته ددهلى څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسكري دې دخپلو لښكرو سره يوځاې د ګنګا او سنګم ددريابونو دمنځنيو سيمو په لور ولاړشي او د شا له لوري دې په شيرشاه باندې ير غل يوسي . هغوي به دخپلو قاصدانو په لاسو همايون ته داپيغام وليږي تر څو همايون د هغې لورې دشيرشاه په لښكر يرغل راوړي او په دې ترتيب د شيرشاه سوري كار د تل له پاره پاې ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلى خلک په دې خبر شول چې مرزا عسكري دخپل ورور همايون د كومک له پاره تيار شوې دې نو خلک ډير زيات خوشحاله شول او حوصلى يې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسكري اومرزا بهندال په لشكرو كې چې كوم پخوانى تجربه لرونكې فوځيان موجود وو هغوي هم ددې كاره ډيره راضي شول او بيړه يې كوله چې ډير ژر بايد د همايون مرستې ته وروداننګي، خو يو شمير نمک حرامه اوبدمستو سلاكارانو يوبل ډول سلا وركړه ، هغوي په پټه پټه د مرزا عسكرى غوږونه وړ ډكول ، هغوي ورته وويل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همايون سره دكومک كولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په يوه دام كې را ونښلوي. هغوي مرزا عسكري ته دا سلا وركړه چې كه چيرې د شيرشاه سوري په مقابل كې يې داځل دپادشاه سره مرسته وكړه اوهمايون لاس برې را ووت نو دشيرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسكرې د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسكري ته هلته چوسې ته د ناوخته وررسيدو سزا وركوي او بهندال ته به د بغاوت په اړه ناوړه سزا ټاكي .

د همايون ورور دخپلې بېعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال كې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره يې مناسبه وګڼله او دهمايون د كومک له پاره د وتللو څخه يې د ډې كولو له پاره بهانې لټولې

د بله اړخه كله چې همايون ته خبر ورسيد چې دهغه ورونه دهغه د كومک له پاره را تللو ته تيا ر نه دي ، نو مجبورا يې د شيرشاه سوري سره د سولې كولو له پاره تيارې و ښود.ددې كار له پاره همايون د خپل لښكريو مشر ، شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور وا ستاوه او هغه ته يې سپارښتنه وكړه چې شيرشاه سوري سولې ته تيار كړي . شيخ خليل د شيخ فريدشكر ګنج د كورنۍ څخه و او خلكو يې ډير زيات عزت او درنښت كاوه.

شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره يې دهمايون او دده تر منځ د سولې خبرې پيل كړې . په پيلامه كې شيرشاه سورى هم نه غوښتل د همايون سره په جنګ كې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې كه دهمايون سره د سولې كومه لاره پيدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شيرشاه سورى شيخ خليل ته وويل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار كلا اودهغې شاوخوا ټولې سيمې همايون بيرته هغه ته حواله كړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشيرشاه سوري ددې خواب په اوريدو سره شيخ خليل ډير زيات خوشحاله شو ، هغه ته دا هيله را پيدا شوې وه چې همايون به د چنار کلا اودهغې شاوخوا سيمې بيرته شيرشاه سورى ته ور پريږدي ،په دې اساس هغه په ډيره خوشحالى سره د شيرشاه سوري د لښکر څخه را ووت اود همايون د لښکر په لور راغې. هلته يې همايون ته هغه شرط ووايه چې د شيرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ويل شوي و. خو دهمايون په شاوخوا کې چې کوم نالايقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوي ټولو همايون ته په يوه خوله وويل چې شيرشاه سورى ته د چنار کلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شيرشاه سوري به هلته په چنار کلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمايون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همايون د شيرشاه سوري دغه شرط و نه مانه اوپه دې توګه ددواړو اړخونو تر منځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نيرمل په خپلې خيمې کې ديوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو څخه دا سې انګيرل کيده چې هغه ډيره انديښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خيمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نيرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته يې وويل چې: ګيتا لورې ! ته چيرې تللې وې زه د ډيره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته انديښنې را پيدا شوې وې چې هسې نه چې ته بيا په کوم مصيبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګيتا د خيمې په يوه کنج کې کيناسته او ويې ويل چې: نيرمل ! دلته دخواص خان تر څارنې لاندې به څنګه زه په کوم مصيبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نيرمل و پوښتل چې :

خو ګوره ګيتا لورې ! ته اوس چيرې تللې وې ، زه د ډيره وخته راهيسې په خيمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږځنډ له پاره بيرون تللې وم اوبيا ته زما په غياب کې له دې ځايه پسې ډيره اوږده ولاړې. ايا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وويلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نيرمل ترې بيا وپوښتل چې بيا نو ته چيرې ورکه وې ؟ د لږڅه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډيره مينه وويل چې :

ګوره نيرمل ! زه غواړم تاته خپل يو راز ووايم. زه همدا اوس د شيرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوي ټول دخپل را ز ملګري ګرځولې دي. نيرمل په ډيره عجيبه توګه ګنګا ته وکتل اوبيا يې ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول را ز ؟ ګنګا ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! زما اصلي نوم ګيتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تيره شوې قصه په تفصيل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نيرمل ورته په شکايت کونکې توګه وويل چې :

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې څخه ولې دا ټول حال نه وايه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا يې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې او سيدونکې ګيتا ګڼلې. دا داسې انګيرله چې دکونډتون نه مخته ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر يې دهغه ځآيه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان در وليږل. ګوره لورې ! ما فکر هم نه کاوه چې ته به يوه شهزادګۍ يې. په هرصورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښايست او ستا جسماني جوړښت ماته ويل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده يې. ځکه ستا په څير ښايسته پيغلې ما ډيرې کمې کتلې دي . اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګيتا نه يې بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. نو اوس را ته ووايه چې تا شيرشاه سوري او دهغه د کورنۍ غړي د کوم را ز په اړه دخپل ځان ملګرى کړي دي. ګنګا ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ته هيڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګيزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا يم. ددې ټول را ز د پوهيدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګيتا يم او يوه پاته شوې کونډه يم. بس نيرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بيان کړل نو دګنګا به نوم را څخه خواص خان کرکه کوي خو ديوې کونډې په څير زه دهغه د مينې په لاسته راوړو کې بريالې شوې يم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځاې همدا ګيتا اوسم. ددې تر څنګ به زه دګنګا سره دهغه دغه نفرت او کرکه هم په مينه بدلوم. نيرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ويې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وويل چې: اوس خو دا ډاګيزه شوې ده چې ما ديوې کونډې په څير د خواص خان مينه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ويريږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګيتا نه يم بلکه ګنګا يم نو زه ويريږم چې دهغه کرکه به بيا را وپاريږي، ځکه چې ما د ګيتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نيرمل ! خواص خان ډير پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګيتا سره مينه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چيرې هغه سمدستې دهغې سره مينه و نه کړ ي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مينه باندې بدله کړل شي. که چيرې همدومره وشي نو زه به بيا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم او دخواص خان ترمخه به را څرګنديږم او بيا به هغه دخپل اصليت څخه خبر کړم . بيا خو به زما هيله وي چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسيږي چې ما دګيتا په بڼه کې نه يوازې دهغه مينه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګيتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نيرمل ! کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بيا به زه ووايم چې دا زما د ژوندانه طلايي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کيدو سره نيرمل په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې :

ګوره ګنګا لوري ! ستا ډيره مهرباني ده او زه ستا شکريه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم .خودا راته ووايه چې د شيرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وويل چې :

ګوره نيرمل ! ما هغوې ته دا ډاګيزه کړه چې زه په اصل کې ګيتا نه يم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا يم ، شيرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پيژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم ديوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بيا هغه زه د يوې وينځې په څير خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زياته کرکه کوله چې زه يې د وينځې په څير هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشيرشاه سوري او دهغه د کورنۍ دخپل دغه را ز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ويلي دي چې زه به د ګتيا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مينه او محبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زياتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ويريږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګيتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، داسې وشول نو بیا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او د هغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندې پاته کیدل غوره و نه ګڼم .

ما د شیرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه څخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه او محبت باندې بدل وم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سیږي د هغه ځای په دلته را بللې ده . زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنګرځای ته استولي دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه وو ایی او بیا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ایی چې د خواص خان دحویلۍ څخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یو څو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پیژندونکې او د هغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مینه لرې او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې دغو بدمعاشانو ګنګا ډیره تنګه کړه نو یوه شپه د او ما په مشوره ګنګا د خواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه تر څو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړی او تر څنګ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړي، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همداسې ډیرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بیان کړي ، زه هیله لرم چې او ما به د رهتاس څخه په راتلو دلته لمړی ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله د خواص خان سره وینې او د ګنګا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان ددې خبرې له پاره هم تیار کړي چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځای پاته شي . په دې توګه زه هیلمنه یم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړي او دګنګا له باره به یې په زړه کې د محبت او مینې له پاره ځای را پیدا کړي. خواص خان په او ما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خور ویلې ده . اوس راته نیرمل ته وو ایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته داډ درکوم چې که چیرې او ما ستا ددې پلان په مطابق عمل وکړې نو بیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګیتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او دخوشحالۍ ورځ وي ، چې ته دخواص خان تر مخه دخپل مخ نه دغه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

د نیرمل ددې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکې د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګیتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه دننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و . هغه دغه غذا هملته ددوې تر مخ کیښوده او بیرته ووت. ددې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! له ما څخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تاته کړې وې ، هیره شوې وه . نیرمل په حیرانتیا سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ماته د شیرشاه سوري او د هغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وویل چې : هغه خبره چې زه یې اوس تاته کول غواړم هغه ددې ټولو څخه ستره ده . او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم . شیرشاه سوري او د هغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره دیو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما ددې کار څخه منه کړل. خو همدو مره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګیتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هیلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې دخبریدو سره سم دلته زمونږ خیمې ته راځي ، دګنګا په دې څرګندونې باندې نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر یې کاوه ، بیا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دایره کې را ننوتې یې نو بیا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا ! زه هم ستا په څیر اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دین په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه او ورته یې وویل چې: ګوره نیرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شیرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دین په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصیل څخه به خبریږې ،نیرمل ورسره اتفاق وکړ او بیا دواړو یو ځای د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شیخ خلیل په واسطه د شیرشاه سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شیرشاه سوري ته د چنار دکلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځای ټپې و دریدې. شیرشاه سوری هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمایون پر خلاف د پریکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پایلې دهمایون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به یې راوړي. شیرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون او دهغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوي. شیرشاه سوري ددې مقصد له پاره تبلیغاتي جنګ پیل کړ او دا یې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځای ته تښتیدلې چې د شیرشاه سوری مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شیرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپي یرغل په فکر کې دې او غواړي شیرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شیرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشیرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوس نو شیرشاه سوری ته دا یو ورځني کار ګرزیدلی و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سیمو په لور تر درې څلور میلو واټن پورې واستوي ، او دا به یې هم ډاګیزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره یو ځای دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بیرته خپلو ځایو ته راستنیدل او ویل به یې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شیرشاه سوری دغه ډول تمرینات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغیز وکړ چې نور یې نو خپل ځانونه د شیرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شیرشاه سوری د فوځ دغه حرکت او خوزښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو او ځپلو له پاره تر سره کیږي نو په دې اساس دشیرشاه سوری د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

یوه ورځ سهار وختي شیرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نیمایي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ ، خو هیچا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ورځي،خو شیخ خلیل ته لږ څه شک پیدا شوې و ، هغه سمدستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ ، خو همایون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهمیت ورنه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نیمې شپې څخه لږ مخته شیرشاه سوری دخپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او دمعمول په مطابق یې دهغوی تر مخه دهمایون پرخلاف یوه تنده او تیزه وینا وکړه . هغه دې غونډې ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي ، کله چې د شیرشاه سوری دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نوبیا شیرشاه سوری پر همایون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاې ته درسیدو نه مخکې ، شیرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په لیکو کې منظم کړي. کله چې دشپې یوه برخه پاته شوه نود شیرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر دمهارت د سیمې په لور ډیر نژدې ورغلې و.

د همایون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شیرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه میله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددریاب په غربي غاړه دخپل لښکر سره یو ځاې منتظر و . خو شیرشاه سوري هم په ناڅاپی توګه خپل تګلوري بدل کړ او دکرم ناسه ددریاب څخه تیر شو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره یوځاې شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د دریاب څخه تیر شوې و او ددې دریاب شرقي خوا و ته ور رسیدلې و. دهغه ځایه چې دوې ددې دریاب څخه تیرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نومیږی چې دهمایون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه میله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شیرشاه سوری اوخواص خان د همایون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو وروسته شیرشاه سوري یوځل بیا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شیرشاه سوری په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کیښوده اوبیا یې خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! مونږ به همدا نن شپه د همایون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زویه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به یې زما سره وي. هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجې خان بټني اوبرهم جیت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځاې دشپې په تیاره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپیني خونړې ګذار کوې . ستا ددې یرغل څخه به دښمن داسې وګڼي چې شیرشاه کوم لرې ځاې کې دې ، هغوې یوازې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزیدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ برید کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودریږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځاې ته را ورسیږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې دشپې په دې تیاره کې به مونږ دواړه وتوانیږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه تم شو اوبیا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګیرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

زما محترمه ، شیرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هیڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تیاره کې ددې ځایه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په یوه اړخ باندې به داسې وینه تویونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي . دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر دې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دې ، مونږهم لږ څه وروسته ددې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپې شپینې یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورتڼدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نوبیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ،که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ اوخپل مقصد مو حاصل کړ نوبیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي .

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به ووینې چې زما دغه ناڅاپې یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکې حالت کې وروا چوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ،بیا یې خپله جنګې غونډه پای ته ورسوله او د لږځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یامخبر ووینې سمدستي دی یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سوری دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپینې ناڅاپې یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سوری او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځاې دشپې په تیاره کې نوم ورکي شپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ اوبیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو څپو په څیر حمله وکړه .

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپې یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته . هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان د دې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډېر ګړندي شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دی تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښودله او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو ، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان مقابلې ته تیار شي . هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندي یا مړ باید و نیول شي ، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځای یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډېر تدبیر سره خپل کار مخته بوته . اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و . ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځای کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده،تر څو د دوې تر منځ ویره او دهشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بی عقلي وه ، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولای شو.

لږه شیبه وروسته ، کله چې د همایون لښکرو دا و انګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست ، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . تر څنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان د دې ناڅاپی یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بد والي سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې د دې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ . په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځای پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډیرښت او تیزوالي راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل .

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل ، د وینې لښتې روان و ، مرګونې جسدونو نخاوې کولې ، ژوند د تباهیو سره مخ و ، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پای ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانو کې د سهار د لمر د راختو پورې د شیرشاه سوری او د مغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډیره میړانه ، بهادرۍ او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو د هغه د غه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې د هغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمي شوې و ، عسکرو د خپل زخمي شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر د همایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې ، او د همایون لښکرو د خپلو ځانو د خوندی ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره د خپل لښکر د یوې برخې سره د جنګ په میدان کې جنګید ه ، خو شیرشاه سوري او خواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

د همایون د ژوندي نیولو د ویرې د هغه ساتونکو د هغه آس د قیضې څخه ونیوه او د جنګ د میدان څخه یې وویست او د ګنګا د دریاب په لور یې بوت. کله چې همایون و کتل چې د هغه لشکر ډیره بد ه ماتې وخوړه او لښکر ټول خور او رشوې دې او پاته یې هم د خپلو ځآنو د خوندي ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي او دا چې شیرشاه سوری او خواص خان د هغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره د هغه تر شا را روان دي ،نو په همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون د خپل ځآن د خوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې و روغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نږدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همدلته په دریاب کې ډوب شي ،مګر یوحبشي چې نظام نومیده او په دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه د دریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه و ژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه د حرم ټولې ښځې او د پړاو په ټولو سامانو باندې د شیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې دا سې نا څاپي یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړي لکه د شیرشاه سوری او خواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. او س نو د شیرشاه سوري په ولکه کې د همایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون د لښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا د دریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري د همایون او د هغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې د دې په ولکې کې راغلي وو ډیر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، او د نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري د هغوې د عزت او درنښت په خاطر د خپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او د هر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه د خپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ دوې له پاره همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دده سره سم هغه د خيمه ځاې په لور ولاړ هلته يې ددې ښځو او کوچنيانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بيا يې دهمايون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بيبيانې او کوچنيان هملته سره راټول او په ډير عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشيرشاه سوري په لاسو د همايون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډير زيات بد اغيز وکړ، ددې جنګ اغيز همدومره و لکه دسورج ګړ جنګ چې د بنګال په رياست باندې کړې و. اوس نو دشيرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډير پراخه شوې و ، که څه هم هغه نژدې دولس مياشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څير ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخليک په يوه ټوپ سره د بنګال او بهار د سيمو څخه اخوا د جونپور د مسلمان رياست خپلو اکې حکمران هم ګرځيدلې و. اوس نو هغه د دهلې دشهنشاه سره دهمعصرۍ او برابرۍ دعوا کولې شوه ، تر څنګ يې دشيرشاه سوری په څير زړه ور او ښه تدبيرکونکي له پاره دهلی هم ډير لرې نه و.

دګنګا په درياب کې د ډوبيدو څخه دخونديرا وتلو وروسته همايون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بيا د بنارس او چنار په لور و تښتيد. ځکه چنار تر اوسه هم د همايون د فوځونو په ولکه کې و. همايون دخپل همدې ماتې خوړلې لښکر سره يو ځاې د چنار کلا ته ورننوت. او هلته يې درې ورځې قيام وکړ.

همايون دا انګيرلې وه چې دشيرشاه سوري دلښکرو په لاس د ماتې وروسته به دشيرشاه سوری دلښکرو حوصلې ډيرې پورته وي نو په دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار د هغه ډيره خوښيده ، همايون دا انګيرله چې شيرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي. هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وويست ، او دګنګا په جنوبي غاړو باندې يې قدم کيښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دريابونو د را يو ځاې کيدو ځاې ته را اورسيد. خو هغه هلته د را رسيدو سره سم ډير حيران شو او په دې نه پوهيده چې په څه ډول د درياب څخه تير شي. په دې وخت کې ورسره کيشتۍ هم نه وې او د کشتيو پرته نه پخپله او نه يې لښکر په دې توانيده چې د درياب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همايون د ګنګا او جمنا د يو ځاې کيدو په سيمه کې په ډيره بده ورځ کې پروت و نو په همدې وخت کې د اريل راجه ، بيربهان ، دهمايون دکومک له پاره را وځغاستل ، بيربهان د اريل راجه و ، دا سيمه داله باد سره نښتې ده ، څرنګه چې په تيرو وختو کې همايون د هغه سره ډير احسانات کړي و نو په دې خاطر هغه هم ورته د مصيبت په وخت کې را ورسيد. په دې وخت کې دهمايون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهيسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خپلې سيمې ته يوړل ، هلته يو بازار پرانست او دهمايون او دهغه دلښکرو له پاره يې دخوراک څښاک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا يې هغوې ته د اوسيدو ځايونه برابر کړل او دهغوې اسونو او نورو حيواناتو ته يې ګياه او وابښه برابر کړل. په دې توګه د شيرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همايون د خپل دغه لښکر سره هملته د اريل د راجه بيربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون اودهغه لښکر ته د چوسې په سيمه کې د شيرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شيرشاه سوری دهغه دلښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه اودهغه ټول وسايل اوسامانونه يې په خپله ولکه کې اخستې و اوبيا يې هغه ټول په خپل فوځ باندې ويشلي و ، په دې اساس دهغه دفوځ حوصلې چې د همايون دلښکرو دماتې وروسته لوړې شوې وې ددې مالونو په ويش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

دجنګ نه وروسته هغه وخت چې شيرشاه سوری په خپله خيمه کې ځانته ناست و نو د خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودريد او دشيرشاه څخه يې پوښتنه وکړه او ورته يې وويل چې: تاسې زه دکوم کار په خاطر را بللې وم. شيرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالي ناست ځای ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! راشه او دلته زما تر څنګ کينه. ما ته دځو مهمو کارونو دکولو په خاطر را بللې يې. دهغه په دې خبره خواص خان مخته راغې اود شيرشاه سوري تر څنګ کيناست. هغه وخت چې خواص خان دشيرشاه سوري خيمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خيمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نيرمل هم ناسته وه ، دخپلې خيمې په دروازې کې يې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډيره خوشحاله شوه، دخپله ځايه راپورته شوه ،او په يوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بيا يې هغه د خيمې منځته راوړه او نيرمل ته يې ور وپيژندله. بيا درې واړه يو دبل تر څنګ کيناستې ، په دې وخت کې اوما په ډيرې انديښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې دبرسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې اوبيا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تيره کړه. که څه هم ماته ډاډ پيدا شوې و چې ته به دخواص خان په لور ورغلې يې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حويلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وويل چې دګنګا په نوم هيڅ يوه نجلۍ ديخوا نه ده راغلې ، نودې خبرې زه نوره هم په اورکې ودرولم. خو هيڅ مې هم د لاسه نه کيدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هيڅ درک دې راته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زيارت دلنګرځای څخه د راتښتولکيدو او بيا د مهارت د هستونګنځي پورې د راوستلو او بيا دخواص خان په واسطه د مهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصيل سره وويله.

اوما ددې ټولې قصې په اوريدو سره مسکۍ شوه ، بيا يې دخپل فکر په څرګندولو سره وويل چې: ګنګا ! زه خوشحاله يم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا ووايه چې ستا اود خواص خان اړيکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډير نيک او د ښه خويې خاوند انسان دې ، ډير مينه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس يې ته داسې و انګيره چې هغه له ما سره ډيره زياته مينه او محبت کوي. اوما ورته وويل چې:

ګوره ګنګا ! زه تاته ستا په دې برياليتوبونو مبارکې وايم ، اوس زما په فکر چې ته بايد دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې او دپوره اصليت سره دخواص خان مخې ته راشې. اوهغه ته دا حقيقت روښانه کړې چې ته ګيتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. دهغې په دې خبره ګنګا انديښنه وښووله او ورته يې وويل چې:

نه اوما خورې ! هيڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ويريږم چې خواص خان به دا کار يوه دوکه اوفريب و ګڼي ، هغه به دا و انګيرې چې ما دهغه محبت په فريب او چل ول سره خپل کړې دې. يعنې هغه کار چې ما دګنګا په حيثيت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګيتا په حيثيت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پيدا کړم. دهغې وروسته به بيا زه خپل نقاب لرې کړم اودخواص خان مخې ته به راشم. بيا به هغه وخت ماته کومه انديښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګيتا دواړو سره يو شان مينه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مينه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وويل چې :

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې يې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه انديښنه او فکر مه کوه. اوما ! دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې دمحبت د راپيدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تيب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشيرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوې دی او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وايم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشيرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وايې چې ګنګا د ليونتوب تر پولو پورې له تا سره مينه او محبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تيروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به يې ووايې . هغه ته به دا هم ووايې چې اوس خو هغه بيچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې اوستا په حويلۍ کې يې پناه اخستې ده. زاړه او شکيدلی کالي يې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووايې چې ګنګا سوګند ياد کړې دې چې په ژوند کې به يوازې اويوازې خواص خان دخپل ژوند ملګرې ګرځوي او که نه مړينه او په قبر کې ښخيدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کاليو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به يې واوروې

کله چې ته زما د مظلوميت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړلو ته تيار شي ،ګنګا تر دې ځايه خبره کړې وه چې اوما يې خبره ورغوڅه کړه او ورته يې وويل چې :

ګوره ګنګاجانې ! کله چې زه خواص خان ته ستا د مظلوميت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووايم چې هغه په رهتاس کې اوسيږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې اوستا حويلۍ کې يې پناه اخستې ده اوبيا خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړی او ما هلته ور وليږي نوبيا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وويل چې: تا خو زما خبره وانه وريده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې :

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وا يه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخيمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمدستي دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ويلي و چې مونږ دا ټول پلان د شيرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بيا به شيرشاه سوري له ماسره څه ساتونکې وليږي ، اوهغوې به ما ډيره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حويلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډيره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسيږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښين يا ماښام را ورسيږئ. په دې لړ کې شيرشاه سوري ددې احتياط څخه کار اخلي چې ددې ځايه د شيرشاه سوری دحويلۍ له پاره نوي ساتونکې ور استول کيږي اوهغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوي دي ، نو که چيرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پيدا کيږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهيدې. اوس له ما سره راشه تر څو ساتونکې درسره کړم هغه به دې د شيرشاه سوری دخيمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه ، ګنګا له ځانه سره د خپلې خيمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکې و هغه ته وويل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشيرشاه سوري دخيمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شيرشاه سورى دخيمې په لور روان شو ، ګنګا دخندا نه شنه ، بيرته په خپله خيمه کې د نيرمل په لور را و ګرزيده اودهغې تر څنګ کيناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شيرشاه سوري تر څنګ کيناست نوشيرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې يې. لمړی دا چې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همايون اوس د اريل دراجه بيربهان په ځاې کې پناه اخستې ده. ويل کيږي چې بيربهان په تيرو وختو کې د همايون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هر صورت د اريل راجه بيربهان ته بايد همايون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي ، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمايون د هغه دورونو او دهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بيا زه دهمايون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هيڅ ځاې کې دهغوې قدم ټينګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو يو کار و ، بل کار ستا د ذات او شخصيت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان يو دم دشيرشاه سوري په لور وکتل او ورته يې وويل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شيرشاه سوری ورته وويل چې: خواص خانه زويه !ته خو پوهيږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولونو سره مينه او محبت کوم همغسې محبت او مينه له تا سره هم کوم. ګوره زويه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچيان پيدا شي ، خواص خانه !ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه ، که څه هم ما هغه د يوې وينځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند رينښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځان له پاره غوښتله.او هيله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې ، ګوره زويه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زويه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتياتو کې هيڅ نه دې ويلي ، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کيږم. ګنګا داسې يوه نجلۍ ده چې زه پوهيږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښايسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چيرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ويلې شم چې تاسې دواړه به ډير دښه برخليک خاوندان وګڼل شئ ، دهغه په دې خبره خواص خان وويل چې:

زما مشره او اقا شيرشاه سوري ! ستا وينا بلکل سهي ده ، خو ته به په دې هم خبر شوې يې چې په تيرو وختو کې ګنګا زما ډيره بې عزتي کړې ده . اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مينه اومحبت دخپل زړه څخه ويستلې دې. اوس دهغې سره مينه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شيرشاه سوری وويل چې:

ګوره خواص خانه زويه ! په ژوند کې سړې تودې ، ښکته پورته .. هرڅه شته ، خو زويه ، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر يوه وخته پورې خاموشه و اوبيا يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاید چې ته به خبر شوې یې چې ما ګیتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډېره مینه لرم او هغه هم له ماسره همداسې مینه لري. خو هغې د یوه کار دپوره کیدو له پاره سوګند خوړلې دې او تر څو یې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ماسره واده کولو ته تیارېږي ، زما په‌آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کیږدي. دروند ه شیرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګیتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وایي چې هغه به ډېره ښایسته او نازنینه نجلۍ وي ،په تیر وختو کې پر هغې ډېر ظلم او تیرې شوې دې او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانیو تیریو او ظلمونو ازاله وکړای شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې :

ګوره زویه !دا خو ډېره ښه خبره ده چې ته ګیتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانیو ترخو بدله ورکړې نو بیا ته دګنګا د پخوانیو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زویه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تیرې شوې دې خو بیا هغې دخپلو دغو تیریو په اړه ستا څخه ښښنه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځایه هم معلومات شته چې هغه دښښنې له پاره ستا پښو کې پریوتې وه ، یعني په یوه ډول سره یې ستا په محبت او مینه کې ځان ډېر خوار او ذلیل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل یې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوریدلي دی چې تا هغه نوره هم ذلیله او سپکه کړې ده او هغه دې په ټیل وهلو سره دخپلې خیمې نه بیرون را ویستلې ده . زویه !دا ښه خبره نه ده ، زه اندیښمن یم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چیرې به اوپه کومو ځایو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تیروي . خواص خان غوښتل څه ووایي چې یو ساتونکې را ننوت او ورته یې وویل چې اقا ، اوما نومې یوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووینې. ددې خبرې د اوریدو سره سم خواص خان دخپله ځایه راپورته شو او ویی ویل چې: شیرشاه سوری ، زما اقا ! زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بیرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې یو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وینځه وه ، دا بیا دګنګا سره یو ځای زما دحویلۍ څخه ووتله او بیا را ته څرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چیرې او سې او په څه حال کې دي. شیرشاه سوری ورته وویل چې: نه خواص خانه ! ته همدلته په خپل ځای کینه ،زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه او ګنګا ستا دحویلۍ نه دوتلو وروسته چیرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چیرې ده .

دشیرشاه سوري دوینا سره خواص خان بیرته په خپل ځای کې کیناست ، بیا شیرشاه سوري هغه راغلي ساتونکي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمد ستې زما خیمې ته را وړه. هغه ساتونکې بیرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بیرته د اوما سره یو ځای راغې. شیرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کینې ، اوما چپ چاپ په ډېره کراره توګه مخته ورغله او دشیرشاه سوري تر مخ کیناسته ، خواص خان ورته وکتل او بیا یې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه یې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکایت په توګه په ژړغونې اواز سره وویل چې :

خواص خانه !تا خو ماته خور ویلې و ، نو بیا ته څه ډول وروریې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګیلې قصې به وروسته کوو ، خو دارا ته ووایه چې ته او ګنګا چې زما دحویلۍ څخه ووتلئ نو بیا تاسې دواړه چیرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډېر فکر او سوچ وروسته وویل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلومیت داستانونه ډېر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شیرشاه سوری ګنګا تاته د یوې وینځې په توګه د ر وسپارله نو هغه وخت زه ډېره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسیږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زما د ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې ، تا ګنګا د نظره وغورځوله حال دا چې ددې نه مخته تا ګنګا د خپل ځان له پاره خوښوله او د هغې سره دې ډیره زیاته مینه او محبت کاوه . هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې او ښېښنه یې درنه وغوښتله ، ان تر دې چې ستا پښو ته د رو غورزیده ، لاسونه یې درته جوړ کړل ، منتونه یې درته وکړل او د خپلو غلطیو په اړه یې در څخه عفوه و غوښته ، خو تا هر ځل د هغې دغه عذر او زاري په ډیره سپکه توګه مسترد کړه ، په دې اساس هغه ستا د حویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره ! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده ، د هغه کړچار ، خوې او عادت مې ډیر خوښیږي ، او بیا د خپل مور او پلار د مړینې وروسته خو د هغې ځآنته پریښول په کار نه و . هغه د خپل ښایست ، او ځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نو په دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا د ګنګا سره نه کومه مینه درلوده او نه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا د حویلۍ څخه د تللو وروسته د ګنګا د یوه خپلوان کور ته ولاړو .مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته . د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوند انه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو . ما ګنګا ته دا هم وویلې چې څرنګه چې هغه ډیره ښکلې ده ، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه د خپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یوائې او یوا ئې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دې. نو په دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک د خپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده . ګوره خواص خانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې او ستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډیره تسلي او ډاډ ورکړې خو د هغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا د حویلۍ نه د وتلو وروسته چې مونږ د ګنګا د کوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو د هغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لارې پرانستل شوې او بد نامیو اوبدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو ، د هغې په دې خبره خواص خان تري سمد ستي وپوښتل چې :

ستا او د ګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول ؟ په ځواب کې یې ورته او ما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! ګنګا زما سره یو ځاې د خپل دوست په کور کې پناه اخستې وه ، خو هغوې یو ځوان زوې درلود ، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال دا چې هغه ددې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه د ګنګا په لور د سترګو د پورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې ، مجبورې ، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوې کره پناه واخسته نو بیا د غه ځوان هم خپل ځان جوړ اوه او په ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور او پلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! ګنګا د هغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې د هغې د سویمبر مقابلې تر سره شوي دي او کوم چا چې د هغې د سویمبر مقابلې ګټلې دی اوس هغه د همغه کس سره ډیره زیاته مینه او محبت کوي او د هغه کس نوم خواص خان دې. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه د خواص خان څخه لرې او سیږي او که نه هغه د خواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډيره زياته مينه لري او ډير ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ور ستنه شي . هغې دهمدې ډول خبرو په څرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا څرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سورى د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلې وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړي نو د خواص خان دلاسو څخه خوندى نه شې پاته کيدې . دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډير زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړي دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبيا به هغه د ګنګا په بې ابرو او بې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډيره انديښمنه شوې ده . په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلى ته منتقل شوو. ددې حويلى او سيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډيرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلى ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شى ددې ځوان سره دې واده وکړى ا و که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حويلى کې هم يو څو شپې په ديرې بې خوندى سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي .

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما اواز نور کيناست . دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډير عمګين شوې و ، دلږ څه خاموشى او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژني.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه اوهغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلى کې و اوسيږو . ځکه چې په دې حويلى کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شي تنګولې . ګنګا هلته ستا حويلى ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې څرنګه چې خواص خان له ما سره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلى ته را ستنه شوې يم نو ما به ډيره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلى څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ما سره ولاړه شه اوهملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه وو ايم تر څو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلى ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دي چې زه ځم او دخواص خان سره وينم تر څو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دي نو دخور په ښه چې زه تا ته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په خیر ښکلې او ښایسته پیغله به تا ته په بل ځای کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پیلامه کې هغې له تا سره ناروا سلوک کړي و خو د هغې په ځواب کې تا هم د هغې سره یو ځل نه بیا بیا ناروا سلوک کړی دی او بیا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پریوته. هغه د شهزادګۍ په څیر څو ځلې له تا څخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هیله داده، دا سې وګڼه چې یوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا د خپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه یو ځل بیا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې او د هغې سره پخلا شې، یو وخت دا سې و چې تا د زړه له کومې هغه د خپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، لیکن اوس هغه بیچاره ، در په در ټکرې خوري، که چیرې ته کله هم د هغې دا حالت ووینې نو زړه به دې پرې وسوځي. د هغې وجود په پیوندي او شکیدلو کالیو کې را پټ شوی دی. خواص خانه وروه ! د دې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کالیو کې کتلې وه،نو که چیرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووینې نو د اغیز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس یو ځل بیا له تا هیله لرم چې ته د هغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه او بیا یې له ځانه سره همدلته لښکر ته راوړه او که نه یاد ساته چې د هغې بیچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کیږي ، دلته له تا سره به په لشکر کې د او سیدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. او بیا هر وخت چې ته وغواړې د خپل ژوند ملګرې یې ګرځولې شې.

او ما تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم د څه ویلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لورې وکتل او بیا یې ورته وویل چې :

خواص خان زویه ! هغه څه چې او ما وویل ټول سهي دي. ګوره زویه ! په مینه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپیدا کیږي ، که چیرې یو وخت ګنګا له تا سره ناروا سلوک کړی و نو بیا خو هغې بیچارګۍ د ښځې له پاره ستا پښې ونیولې. په دې خاطر زه تا ته د یوه زوی په څیر مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې او ما درته وویل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زویه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړی دی او ستا یادونه یې د سینې سره نیولي او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهیږم ، زویه ، چې که په دې وخت کې ته د هغې سره پخلا نه شې نو دا خو به ستا له لورې ډیر تیری وي. زه غواړم چې ته همدا نن د دې ځایه د رهتاس په لور ولاړ شې او هغه ځایه ګنګا د خپله ځانه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خیمو کې قیام وکړي نو بیا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې د هغې سره واده وکړې او خپله د ژوند ملګرې یې وګرځوې او خپلې خیمې ته یې راوړې. او کله چې د جنګونو دا لړۍ پای ته ورسیږي نو ته د هغې سره په تل پاتې توګه په یوه ښه محل کې ژوند وکړې، زویه ، ایا زما په خبرو باندې کومه نیوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې او ما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته یې وویل چې: خواص خانه وروره ! له ما څخه یو خبره چې باید درته مې کړې وې ، هیره شوې وه ،حال دا چې هغه ډیره با ارزښته خبره ده او هغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړی دی او مسلمانه ده. هغه د هندوانو د رم پریښې دی. او ما د دې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ دا وما لورې ته یې وکتل او بیا یې په پریکنده توګه وویل چې:

ګوره او ما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته د تللو له پاره تیار یم او دې ته هم تیار یم چې ګنګا د هغه ځایه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه د مخه دا خبره کول غواړم چې ما د خپل ځان له پاره یوه بله پیغله انتخاب کړې ده چې ګیتا نومیږي ، هغه به ډیر وخت هلته په رهتاس کې زما حویلۍ ته د خیر غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه د همدې خیرغوښتلو په وخت کې وپیژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه یې هم د زړه له کومې خوښوم ،بیا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بدقسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زیارت دلنګرځای څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځې ته یې له ځانه سره راوړه. خویو ځل بیا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګیتانومې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره اوسیږي او ما هوډ کړي چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګیتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند یاد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار یې و نه شي نو هغه به زما ترمخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د ګیتا مخ او څیره نه ده کتلې خو دهغې جسماني جوړښت وایي چې هغه تازه پیغله او دښه ښکلا اوښایست خاونده ده. خو که چیرې هغه ښکلتیا و نه لری نو بیا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خو به د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم او دخپل ژوند ملګرې به یې هم وګرځوم ، خو ایا هغه به ما سره دګیتا موجودیت ومنې .ګوره اوما ! که چیرې ګنګا ، ګیتا زما د ښځې په څیر له ما سره ونه منې نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګیزه کوم چې بیا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګیتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دویمه ښځه په هرصورت منې ، هغې ته به ستا په دویم واده باندې هیڅ ډول اعتراض نه وي.خو ایا زه دا پوښتلې شم چې که چیرې ګیتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نو بیا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګیتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تیاره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،او زه هیلمن یم چې ګیتا به زما په دې خبره باندې کومه نیوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډیر غمځپلې پیغله ده اوزه دهغې څخه همدا سې هیله کوم چې هغه به زما په هیڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شیرشاه سوری او اوما دواړه ډیر خوشحاله شول ، بیا ورته شیرشاه سوری وویل چې: خواص خانه زویه ! تا په خپله دې خبره زه ډیر خوشحاله کړم ، اوس ته ډیر ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره یوځای ولاړه شې؟ اوما په تیزۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بیرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره یو ځای و اوسیږم .دهغې په دې خبره شیرشاه سوري ورته وویل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بیا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تیرې کړې . په دې وخت کې اوما نوې موضوع ته مخه کړه او ویې ویل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځای ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګیتانومې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هروخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا سې بریښي چې هغه ډیره دپراخې سینې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښایسته هم ده . زه هیلمنه یم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څیر قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې ويې وپوښتل چې: ایا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وويل چې زه به ددې ځایه دبیرته ستنیدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصیلي خبرې کوم.

هلته په خیمه کې تر یوه وخته پورې چپه چپتیا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وويل چې: ګوره اوما خورې !د ګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ،هغې ته ووایه چې هغه دې زما خیمې ته یوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تاسره یو ځای د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځایه پورته شوه او ويې ويل چې: زه به اوس د لښکر د ښځو تمځای ته ورشم، هلته به زه د ګتیا سره تفصیلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګیتا ستا دخیمې په لور درولیږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځایه پورته شوه او د شیرشاه سوري د خیمې څخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: خواص خانه زويه !ته اوس خپلې خیمې ته ولاړشه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بیرته راستنیږې ، ځکه چې مونږ باید دهمایون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تیار کړو ، خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ويې ويل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به دګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ددې ځایه رهتاس ته ځم او بیرته به ډیر ژر خپل لشکر ته راستنیږم. شیرشاه سوري ورته وويل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره یو ځل ووینه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شیان ورولیږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پای ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تیار شوې یې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لورده ، په دې خاطر زه څه شیان ور لیږم چې هغه پرې خوشحاله شي. د شیرشاه سوري په دې خبرو خواص خان هم ډیر خوښ شو ،مسکې شو اوبیا هغه هم دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خیمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځایه را پورته شوه ،ترڅنګ يې نیرمل هم را پورته شوې وه. دا سې څرګندیده چې ګنګا او نیرمل دواړه د ډیره وخته په ډیره ناارامۍ سره د اوما د بیرته ورتللو انتظار کاوه.ګنګا مخته ورغله او اوما يې له لاسه ونیوله ، په خپل څنګ کې يې کینوله اوبیا يې ترې و پوښتل چې: اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږڅه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشیرشاه سوري په خیمه کې تیر شوي په تفصیل سره ووېل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په څیر اوما په خپله غیږه کې را ونغاړله. هغه يې په خوله او مخ باندې ښکل کړه اوبیا يې ورته وويل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چیرې د ګنګا په ښه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نوبیا به ، اوما خورې ! زه و پوهیږم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم دلاسه نه دې ورکړې. ما ته به ډاګیزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پیلید و دي او زما دهجر ، بیلتون او فراقت شپې او ورځې په ختمید و دي.

د ګنګا د خوشحالیو او بیا دهغې دخبرو دخلاصیدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پیل کړه او ويې ويل چې: ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شیرشاه سوري ډیر زیات ښه کړچار تر سره کړې دي ، شیرشاه سوري زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاینه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته يې وويل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پای ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې څرګندیږي ، ګنګا خورې !لکه چې ستا او دشیرشاه سوري ترمنځه په دې اړه پخوا هم څه پریکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وویل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شیرشاه سوري خواص خان خپلې خیمې ته ورغوښتې و، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه. هغه ساتونکې چې ته یې له ځانه سره را وړې وې دهغوی د ډلې څخه یې یو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل یې نیغ ولاړ او شیرشاه سوري ته یې ستا د راتلو خبر ورکړ. نوپه دې اساس شیرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خیمې ته را وباله. اوما خورجانې ! زه خو ستا ډیره ډیره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلومیت داستان په ډیره ښه توګه بیان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه اندیښمنه غوندې شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ایا څه شکیدلې اوپیوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته یې وویل چې: که نه وي هم ، نو څه کالې به و شکوو او له ځانه سره به یې یوسو. څه خبره ده ، ته څه ویل غواړې؟ اوما ورته وویل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وویل چې: ګنګا هلته ستا په حویلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پیوندي او شکیدلې کالي یې په ځان کې دي، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ویې ویل چې:ته اندیښنه مه کوه ، زه به دداسې کالیو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بیا یې ورته وویل چې: که چیرې همداسې ده ، نوبیا خو ورځه اودخواص خیمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون را وتلم نو خواص خان راته وویل چې ګیتا دهغه خیمې ته ورولیږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه اوخپل وجود یې په سپین څادر کې را وپوښه ،مخ یې هم په نقاب کې را ونغاړه بیا یې نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: نیرمل ، زما ډیرې ښې مورجانې ! زما دکالیو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه او بیا ورته پیوندونه ولګوه ، خو دا کار باید دخواص خان دخیمې څخه زما دراستنیدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخیمې په لور روان شوه.

په سپین لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخیمې دروازې ته روسیده نو په ډیره نرمه او خوږه ژبه یې خواص خان ته وویل چې: تا زه دلته رابللې یم. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې هو !ګیتا ! ماته دلته رابللې یې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کینه. ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کیناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پیل وکړي ګنګا ورته وویل چې:

لږه شیبه وړاندې لښکر ته یوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نومیده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړیکه ونیوله او بیا مې خپلې خیمې ته یوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وویل چې تا هغه دخپلې خور په څیر منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د یوه ساتونکي په لارښوونه ستا خیمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خیمه کې نه وې ،او دشیرشاه سوری خیمې ته ورغلې وې. اوبیا هغې هملته له تاسره کتلي دي. کله چې هغه بیرته زما خیمې ته راستنه شوه نو ماته یې پیغام راکړ چې تا له ما سره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم یو لوې داستان بیان کړ. اوس راته ووایه چې ته ماته څه ویل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وویل چې:

ګوره ګیتا ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ته زما ډیره زیاته خوښیږې ، زه له تاسره مینه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکي ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما خواب همدا دې چې زه له تاسره مینه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه یم خبره. د ګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومي وخندل و بیا یې ورته وویل چې :

ګوره ګیتا جانې ! او ما به تاته ویلي وی چې د ګنګا سره زما لید نه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې هو ! او ما ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دا چې په لښکر کې د شاملید و تر مخه تا د ګنګا سره مینه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې. خو وروسته چې تا د هغې د سویمبر مقابلې وګټلې نو بیا هغې ته د خپلې غلطۍ احساس پیدا شو اود زړه له کومي یې له تاسره مینه پیدا کړه خو تا خو ځله تیرې کړې او هغه دې د خپله ځایه په عزتۍ سره شړلې ده او د مینې په ځاې ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې یو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذ لت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خیال چې او ما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به یې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل چې: هو ! ما له تاسره همدا ډول خبرې کول غوښتل او تر څنګ مې یې دا هم ویل چې که چیرې زه ګنګا له تاسره یو ځاې خپله ښځه وګرځوم نو ایا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بیا به د ګنګا سره.

د خواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې وویل چې: ګوره خواص خان ! زما محبوبه ! زه په دې لړ کې د ډیر پراخه زړه او سینې خاونده یم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره یم چې تا ماته د لته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه او مجبوره پیغله وم چې د خپل تریخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځاې کې تیروله. دا خو زما بخت و چې د خیر غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنایی پیدا شوه ، تا له ماسره ډیره نیکه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ یم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مینه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ویاړم چې زه د خواص خان په خیر د یوه ځوان ښځه کیږم. تر هغوې چې د ګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ما څخه زیاته ستا د مینې وړتیا لری ، ځکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرځاې کې د خیر خیرات په غوښتلو تیراوه او په دې ترتیب مې له تاسره اړیکې پیدا شول خو د ګنګا معامله بلکل بدله ده. تا د هغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زیاته حقداره ده. نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ځاې ګنګا هم د خپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خداې سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفګان را پیدا نه شي. بلکه زه به ډیره خوشحاله شم او زه به په دې هم ویاړم چې زما د میړه خواص خان یوه ښځه یو وخت د رهتاس شهزادګۍ وه.

د ګیتا د دې خبرو په اوریدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پورې یې اواز د خولې نه راووت. بیا یې خپل ځان کنترول کړ او ویې ویل چې:

په خداې سوګند ګیتا ! چې زما له تا څخه په دې اړه د همدا سې ځواب راکولو هیله وه. ته په رښتیا هم ډیره پراخ زړه او د پراخې سینې خاوند وختلې ، ګیتا واوره ! زه همدا نن د خپلو څو کسو ساتونکو سره یو ځاې د رهتاس په لور ورځم تر څو ګنګا هغه ځایه راوکاږم او د لته یې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګیتا وویل چې: تاسې ضرور ولاړشئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمدستي وویل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوړود نه پاته کیږې. زه به په ډیره ناارامه توګه ستا د بیرته راستنیدو له پاره انتظار کوم ، بله دا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خیمه کې نه ساتې بلکه هلته به یې زما خیمې ته رالیږې. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خویندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه ، ګوره ګیتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بو ځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا و ما سره یو ځای نیغه ستا خیمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګیزه کړم چې: تر یوه وخته پورې به ته او ګیتا دواړه یو ځای و اوسیږئ، او کله چې د ګیتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کیدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړی به زه د ګیتا سره واده کوم او بیا د ګنګا سره. نور وو ایه ، که څه ویل غواړې؟ ګنګا ورته په ډیره خوشحالۍ سره وویل چې ، اوس نو نور څه ویل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بیرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه او ویې ویل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو ! ګیتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را ولیږه تر څو زه دهغې سره یو ځای د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تیار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خیمې څخه ووتله.

شیرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خیمې څخه بیرون یو ساتونکې را وباله ، دشیرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خیمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه او برهم جیت زما خیمې ته را ولیږه. د برهم جیت نه وروسته دښځو تمځای ته ولاړ شه او دهغه ځایه ګیتا نومې نجلۍ ماته را ولیږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خیمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په یوه ډیره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل. اوس ته ولاړ شه ، لمړی ورشئ او برهم جیت را ته را ولیږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووتل.

لږه شیبه وروسته دشیرشاه سوري د فوځ سالار برهم جیت دهغه خیمې ته ورننوت. شیرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډیره خوږه لهجه یې ورته وویل چې:

برهم جیته ! د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کارکاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووځه ، او دد ې څارنه وکړه چې همایون د اریل دراجه بیربهان په ځای کې دپناه اخستو وروسته څه کوي؟ خو ګوره برهم جیته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همایون د اریل دراجه بیربهان له ځایه را ووځي او بلې لورې ته وخوزیږي،نو بیا به ته بیرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې. تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډیر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې او ستا دبیر ته را ستنیدو تر وخته پورې به خواص خان هم بیرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې یې چې ما درته وویل ، اوس ته ورشه او دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شیرشاه سوری دخیمې دروازې ته را ورسیده. هغې سرټیټ کړې و او ویې ویل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې یم. دګنګا په کتلوسره شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې هو ! ګنګا ! ته ما را بللې یې. را څه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګ ته راشه ، له ما سره یوځاې کینه . ګنګا هم مخته ورغله او د شیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي ، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي ، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې . په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ اوسفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځاې هغه عسکرې ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیا ر دي ، دد ې خبرې سره سم شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو او دخیمې ځخه راووت ، ګنګا هم دهغه تر شا راووتله .

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو دتمځاې په لور را غلل . ګنګا خپلې خیمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري دهغې سره یوځاې وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبیا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره یو ځاې د رهتاس په لور وخوزیده .

دګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو . دهغه دراستنیدو سره سم خواص خان او وما هم دشیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل . او هلته دشیرشاه سوري تر ځنګ کیناستل . بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې : اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي . شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان د سترګو لاندې ځاره . بیا یې د نصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! ددې ځایه د رهتاس په لور دکوچ کولو نه مخته زه تاته یوه خبره کوم چې : هلته به دګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې . ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره دحالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي . ګوره زویه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت اوخوارۍ کې ور غورځولې دې ، نوپه دې اساس زویه ، ته به اوس دهغې قدر را اودرنښت کوې . که چیرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به دخپل ځان له پاره ویاړ ګڼي . په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم . زه به دګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاریو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره یوځاې دهتاس په لور وخوزیږم

شیرشاه سوري ورته وویل چې : ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لښکر سره یو ځاې ولیږه تر څو دهمایون اودهغه دلښکر ځارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلې دی چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان دځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړې نوسمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي اوبیرته به درهتاس ځخه راستون شوې یې . دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یوځاې ددې ځایه کوچ وکړو . اودهمایون په تعقیب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم اوسمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځایه کوچ وکړم . شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو دخواص خان او اوما سره یو ځای دخپلې خیمې څخه بیرون راووت ، دخیمې نه بیرون هغه وسلوال ه ډله چې خواص خان او اوما یې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تیاره ولاړه وه . بیا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره یو ځای د رهتاس په لور روان شول .

۴۷

یوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره یوځای د رهتاس په ښار کې خپلې حویلۍ ته ور ننوت . کله چې هغه دحویلۍ مرکزی دروازې ته ور ننوت نو د هغه ځای ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه یې کړه او د خواص خان دآس واګې یې په لاسو کې واخستې . خواص خان هم دخپله آسه راکیوت ، اوما هم د آسه راکیوته . خواص خان ددروازې ساتونکو ته وویل چې دواړه آسونه تبیلې ته یوسي او هغوې ته خوراک څښاک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبیلې کې وتړئ . هغوې ته ښه خوراک څښاک برابر کړئ او پریږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کیدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بیرته ستانه شو . دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبیلې په لور یوړل . دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځای ته ورسوه ، ورځه چې زه ووینم چې هغه ځانته دلته په حویلۍ کې څه مصروفیت لري . اوما چپ چاپ دحویلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان یې هم تر شا روان و . څرنګه چې د حویلۍ په پخلنځای کې د خیرنو او ناولو لوښو یو امبار لګیدلې و نو اوما تر هر څه لمړۍ خواص خان پخلنځای ته یوړ ، کله چې هغه پخلنځای ته ورغې نو خواص خان حیران پاته شو . هغه وکتل چې ګنګا بیچاره چې زاړه او شکیدلې کالی یې په غاړه کې و او په کالیو کې یې څو څو پیوندونه لګیدلي و او هلته په پخلنځای کې ناسته وه او ناولې لوښې یې پریمنځل . څرنګه یې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ یې کړ او دخپله ځایه راپورته شوه او دختیو هغه لوښې چې هغې د پریمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نیولې و هغه ترې لاندې پریوت او څو ټوټې شو . خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بیچاره حالت ډیر ماټیجن ګرزیدلې و . تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، او بیا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې :

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حویلۍ کې د قیام کولو په خاطر مجرمه یم . خو دا کار ما د اوما د وینا په مطابق ترسره کړې دې . زه له تانه هیله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بیا به مې ددې ځایه و نه شړې . ما یو څو ورځې همدلته پریږده . ترڅو زه دهغو ځناورو څخه یوڅو شپې دلته ارامې تیرې کړم ،خو که چیرې ته ما له دې ځایه ویستل غواړې نو بیا خو یو څو ورځې مهلت راکړه تر څو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځای پیدا کړم .

زما درونده خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغیو په خیر شوې دې چې د الوت څخه وتلي دي ، ددې رهتاس دخیر وشر هر کس زما له پاره یو څیرونکې حیوان ګرزیدلې دې ، هر څوک ماد خپل انګړ د سروزرو غوا ګڼي او غواړي ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي . اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زیړو پاڼو په خیر دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لویدو په لور روانې وي . خواص خانه ! یو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم . او هیچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه وو ر په برخه. خو اوس ما ډیر در په دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لور په ډیره بې عزتي سره وینې ، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړې او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې دیو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حویلۍ کې پرېږدې چې وا وسیږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسیدو ځای پیدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډیر زیات اغیز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپیدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بیا یې د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا !ته اندیښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حویلۍ کې ژوند کولې شې. داسې یې وګڼه چې اوس دا حویلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چیرې زه تا له دې ځایه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره یوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟که چیرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هیرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مخته ډیره اندیښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړیده لکه دشبنم څاڅکي چې د ګل په شونډو باندې ور پریوځي. هغه دومره په خوشحالیو کې ډوبه شوه چې تر ډیره ځنډه یې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بیا یې په لړزیدلې اواز سره وویل چې:

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ایا زما په اوریدو کې څه ستونزه راپیدا شوې ده اویا په ریښتیانی توګه تا داخبرې وکړې چې ما واوریدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و اوبیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوریدو په سیستم کې کومه غلطي نه ده راپیدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته دا هم ویل غواړم چې زه د اوما سره یو ځای دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلي یم. ایا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسیدې شې؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو یو تمځای دې ، ته به هلته دیوې بلې نجلۍ سره یو ځای اوسیږې. په دې وخت کې به زما او ستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي. اوبیا به ګنګا ته همزما یې. ته به زما د ژوندانه ملګرې یې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډیره زیاته خوشحالي راپیدا شوه ، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتیو په څیر سپین غاښونه د ورایه را څرګند شوي و ، هغې په واز ه خوله خندا وویل چې: خواص خانه !له ما سره داسې ټکې نه شته چې زه یې ستا ددې پریکړې له پاره د شکریې په توګه ادا کړم. خو داسې یې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وینځې په څیر دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهیږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وار له منځه یوړې. زه په ډیره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تیاره یم. اوزه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځای کې قیام کولو ته تیاره یم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. اوداسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غیب شوې و ماته بیرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وویل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د یوې بلې نجلۍ سره مینه پیل کړې ده ،هغه بیچاره کونډه او ډیره بې وسه ده. داسې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پیدا شوه خو وروسته مې ورسره مینه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپیدا شوه ،هغه یو وخت دلته د رهتاس دښار د زیارت په لنګرځاي کې اوسیده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته د ګیتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې یې ګنګا ته دوینا په حال کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! که له تا سره یو ځاي زه ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي. په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وویل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته اوګیتا یوبل ته سره را نژدې شوي یاست اوتا هغه په خپله مینه باندې لمانځلې ده ،نوزه پوهیږم چې ګیتا به په ریښتیانی توګه ستا دمینې وړ وي ، زه به په هیڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چیرې زما سره یو ځاي ته ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا داپریکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتیا دواړه یوځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاې شو. زه به دګیتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ګنګا ته وویلې چې:

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحالیو کې نور هم ډیرښت راوست اوس نو ته هم ځان تیار کړه. خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لورورشم څکه شیرشاه سوری د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شیان را لیږلي دي،هغه په یوې ټوکرۍ کې ایښي و ،کیدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم اوهغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځایه راووت.

بیا نور ډیر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وویل چې: ګنګا خورې ! ثومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وایم ،څکه چې ته به اوس د ګیتا ترڅنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز یې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تیرې کړې دی ، نو اوس به دهغې نه زیات راحتونه او اسانتیاوې ستا تر مخ نڅا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټی کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بیرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې یوه ټوکرۍ وه ، هغه یې ګنګا ته ورکړه اوورته یې وویل چې:

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې څه د اغوستن کالي دي چې شیرشاه سوری تاته رالیږلي دي ،ګنګا ! ته خپل داشکیدلې اوپیوندي کالی لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کومه جوړه ښه اوښایسته کالي را واخله او وای غونده. او دا راته هم ووایه چې لږه شیبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تیاریدې شې. ګنګا ورته سمدستي وویل چې:

لږه شیبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسی سره دنړۍ تر اخری کنج پورې هم تللو ته تیاره یم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وویل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځایه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاې کې د ګیتا او نیرمل نومې زړې ښځې سره اوسیږې.اوما به هم له تا سره هملته اوسیږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په یوې خیمې کې اوسئ. ګیتا د خپل یوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي اودهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبیا به همغه وخت زه تا او ګیتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کالیو هغه ټوکرۍ راواخسته اودیوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلی ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: ګنګا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو . په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړشم. تاسې دواړه خویندې یوځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یوځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یوځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلې دې. ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ اود همایون تر شا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسي په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ورخوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یوځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو ټیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سوري دا وانګیرله چې اوس نو همایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نو په دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپی راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي. خو کله چې همایون سهی اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوړه مالي پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیایی حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمي پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست اوخپله ټوله توجه یې د بنګال په لور وروګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب اودهغې وروسته د تعقيب دپرېښولو په خاطر شيرشاه سورى دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلوميده ، په دې خاطر يې دهمايون پر خلاف داخرې ګذار دکولو د مخه يې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګيرله چې ځرنګه چې دبهارولايت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړې . هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال څخه رابيرون شي او پر همايون يوځپلې ګذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمايون له اړخه يو ډير پوه ،مدبر او ميړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانګير قلى خان نوميده. بيا د بنګال او بهار په پولو د مونګير نومې کلاکې او هم دهغه ځاې ښارکې د همايون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلې نوم دلاورخان و چې ديوه ستر لښکر سره يوځاې هلته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همايون د بنګال څخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډيره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاورخان په واک کې ورکړه. اوهغه ته يې حکم کړې و چې هلته مونګيرته ولاړشي اوهملته دې قيام وکړي.تر څو د بنګال څخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سورى پرې کوم يرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي . خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونګير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې دګنګا درياب څخه پوريوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې هملته د مونګير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و .

شيرشاه سورى د بنګال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړى دلاورخان خان خانان چې هملته په مونګير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنګال حاکم جهانګير قلي خان اودهغه د لښکرسره . په داسې حال کې چې د جهانګير قلي خان ميړانه او بهادرى مغلو او افغانانو ټولو ته ډاګيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سورى خپل لښکر په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته دګنګا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ. بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه اوهغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونګير د مضوبطې کلاپه لور ورشي . اوهلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګير کلا دې په خپل واک کې واخلي . مونګير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه اوپه خپله ولکه کې يې اخستې وه. شيرشاه سوري د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجې خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه اوهغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي اوهلته دې په جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي. اوبنګال دې ترې ولکه کړي. خو شيرشاه سورى همدلته دګنګا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له ا ړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډيره چټکې سره دمونګير دکلا اوښار په لور ور روان و. دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګير حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سورى همايون ته ډيره سپکه ماتې ورکړې اوهمايون ددې ماتې خوړلووروسته د اګرې په لور تللې دې. ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې. ددې ترڅنګ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجې خان بټني او جلال خان جالو په مشرى د بنګال د حکمران جهانګير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګير په کلا کې د کلابند کيدو په ځاې په خلاص ميدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټېنګ وواهه. هغه دا وانګيرله چې که چيرې په خلاص ميدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به داګرې په لور ولاړشي او همايون ته به ځان ورورسوی. خو که چيرې په دې ميدانو کې يې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بيا به داګرې په ځاې دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګير قلي خان په ملاتړ دشيرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټني او جلال خان جالو مقابلې ته ورداننګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګير د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنيو لمنو په ميدانوکې يې دخپل لشکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لشکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنيو سيمو دلمنو څخه تيريدله چيرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې په ډېره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سيمو ته را ورسيد نو ويې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره يوځاې دخواص خان لاره نيولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سيمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو ترمخه پړاو وکړی.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زيات دې. خان خانان هيلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنيو سيمو په دې ژورو لمنو کې ډيره بده ماتې ورکوی اودهغې په بيرته ځغلولو به بريمند يږې. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې يو دبل مخې ته پرتې وې او ارام يې کاوه. بله ورځ سهار وختي دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پيلونکې دې. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ ليکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر يوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بيا چوپه چوپتيا شوه. خواص خان داسې وانګيرله چې خان خانان دجنګ پيلونکې دې اودخواص خان دا انګيرنه سهي ثابته شوه ځکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پيل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څير را پريوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پيل کې يې په جاريحيت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچيو په څير ورو غورزيد.

دمونګير دکلا او ښارنه بيرون دغرنيو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ ميدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزيد. دمرګ اوژوند لوبې رواني وې، د وينو سيلابونه اود زخميانو چغې اوسوري او د نيم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر ستر ګو کيدې

په لمړيو کې خان خانان به ډيره بې حمۍ سره او په ډيره تيزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غرثابت شوې و، داسې غرچې جرړې يې ترلرې پورې خپرې شوې وې.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ، خپلې ټولې حربې يې استعمال کړې خو ونه توانيد خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو ليکې يې يو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ ليکو کې درز راغلې دې نو بيا يې په خپل يرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش را پيدا کړ او په داسې بې باکۍ سره يې خپلې حملې پيل کړې چې د هغوی د لښکرو ليکې يې په مکمله توګه له منځه يوړې. او سمدستې يې په اخري ليکو باندې حملې ته دوام ورکړ. د خواص خان د دې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډېر را پورته شوې و او هغوې هم د خواص خان په څېر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لږې شيبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و ، او د هغوې دلښکرو ډېره برخه د خواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته يې بنديان کړل ، او خان خانان پخپله هم د خواص خان په لاسو ژوندې ونيول شو.

د بله اړخه د خواص خان په څېر حاجي خان بټني او جلال الدين جالو د خپلو لښکرو سره يو ځاې د بنګال د ګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته د هغه ځاې په حاکم جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه يوسي. لکه څنګه چې وويل شول جهانګير قلي خان ډېر زړه ور او ميړنی حاکم و او د پوهې او تدبر وړ شخصيت ګڼل کيده. هغه ته هم خبر ورسيد چې د شيرشاه سوری سالاران حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو د خپلو لښکرو سره يوځاې د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپي يرغل کولاې شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګير قلي خان د ډېر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پريښود ، د خپل لښکر سره يو ځاې د هغه ځايه ووت اود بنګال او بهار د پولې په لور د مونګير خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني د خواص خان سره يوځاې د مونګير په پخې کلا باندې بريد وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره يو ځاې شی او د مونګير د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګير قلي خان له اړخه ډېره ښه پريکړه وه ، خو داسې بريښيده چې قدرت د هغوي په خلاف پريکړه کړې وه.

کله چې حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو ته خبر ور رسيد چې د بنګال حاکم جهانګير قلی خان ښار پريښې او د خپل لښکر سره يو ځاې د مونګير د کلا په لور خوزيدلې دې نو هغوې په ډېره بيړه د جهانګير قلي خان په تعقيب پسې را ستانه شول او جهانګير قلي خان يې د مونګير او ګوډ تر منځ سيمې کې را ګير کړ.

کله چې جهانګير قلي خان وکتل چې حاجی خان بيټني او جلال الدين جالو د هغه په تعقيب پسې را روان دي او اوس ورته ډېر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ ميدان کې د تم کيد او هملته د جنګي ليکو د جوړولو حکم وکړ. د همايون د ماتې خوړولو وروسته د حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو حوصلې ډېرې سترې او ځواکمنې وې ،هغوې پريکړه کړې وه چې جهانګير قلي ته په ورنږدې کيدو سره به د هغه په لشکرو باندې يرغل کوي.

د بله اړخه جهانګير قلي خان هم داسې پريکړه کړې وه. هغه وخت چې د جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني ځواکونه د جهانګير قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګير قلي خان پرې د يوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وينې تويونکي حمله يې پرې وکړه.

حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو په پوره ميړانه او جرءت سره د جهانګير قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږديدو سره سم هغوې دا و انګيرله چې جهانګير قلي خان د هغوې څخه ډېر تجربه لرونکې او ميړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې ميړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدين جالو او حاجی خان بيټني لښکر يې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې بريد لاندې راوستې و. د جهانګير قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدين جالو او حاجي خا بيټني يې په مخ کې ددريدو وړتيا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنی دلښکرو حالت د ډیرې بدحالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه وکړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیادښت راوست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې دواړو ټولې حملې او پلانونه دناکامۍ سره مخ کول او ددواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه وچې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو دجنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځاې و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو اوحاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه څو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان دخپل لشکر سره یو ځا ېد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې دجهانګیر قلي خان په لاره کې و درید .

د مونګیر په چاپیریال کې دخان خانا ن لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د زوندې نیولو وروسته خواص خان دخپل لښکرسره یو ځاې د بنګال د ګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سورې ته هم د حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې دخواص خان په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو باندې ناڅاپی یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپی خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان دجلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله اوبیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه دخواص خان سره دا ډول کړچار شوني نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو دبله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکروته هم ورپه برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندې نیولې و. نو په دې اساس دخواص خان لښکر هم دپخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګید ه . د جنګ ډګرد دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګر زیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ې په شا روانې دې نو نوریې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان دخواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځاې یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتیدونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یوازې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه اوبیا یې همغه دخپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګیر د کلا څخه بیرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګیر څخه را وتلې او د جهانګیر قلي خان لاره یې نیولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډیره بیړه بیرته د جنګ د ډګر په لور ور وخوزیدل خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګیر قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني دخپلو لښکرو سره یو ځای هلته ور ورسیدل، نو هملته یې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ او بیا دوې دواړه دخواص خان خیمې ته ورغلل او دهغه سره یې وکتل. او هغه ته یې دجهانګیر قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبرې او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شیرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسید چیرې چې خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و، خواص خان دشیرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت او دهغه ښه راغلاست یې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شیرشاه سوری دخپله آسه را ښکته شو، او ورمنډه یې کړه اوخواص خان یې په غیږ کې و نیوه، هغه یې په تندي باندې ښکل کړ اوبیا یې ورته ډیرې زیاتې خوشحالۍ په حال کې وویل چې:

خواص خانه زویه! ستا د میړانې، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسیدل، زه تا ته د مونګیر د ښار او کلا نه بیرون د خان خانان په ماتې ورکولو اودهغه په ژوندي نیولو باندې د زړه له کومې مبارکي وایم، او ترڅنګ یې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګیر قلي خان په ماتولو اودهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکی وایم. خواص خانه! ته په یقین سره ماته دهغو ځوانانو څخه یې چې دشګو په غونډیو، د غرنیزو دیوالو په ځګرونو، دتندو توپاني هواګانو په وزرونو، په غوریدلې وریځو او کړکیدونکو بریښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پریښودې شی.

خواص خانه! ته په یقین سره دهغواتلو بچیانو څخه یې چې زما په دښمنانو د وریځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څیر را پریوتې. خواص خانه! زویه، ستا په میړانه، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتیا ویاړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان سره ځانته شو، هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ، بیا یې خواص خان ته یوځل بیا مخ کړ او ورته یې وویل چې: زویه! متحده لښکر به نن شپه همدلته قیام او ارام وکړي، بیا به په بله ورځ ماسپښین له دې ځایه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانیږو، خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې: محترما! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګیر دکلا څخه ډیر زیات د خوراک څښاک په ګډون فوځې سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګیر قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډیر څه راغلي دي. دخواص خان دخبرې نه وروسته شیرشاه سوری ورته په دیره مینه وویل چې: خواص خانه زویه، دا ټول سامان او وسایل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصمیم و نیسو. اوس ته ولاړ شه اوپه خپله خیمه کې ارام وکړه، دهمدې خبرې وروسته دواړه شیرشاه سوری اوخواص خان خپلو خپلو خیمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خیمه کې ځانته ناست و چې د خیمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه، هغې د زرق وبرق په څیر لباس په ځان کړې وې اوبلکل لکه د ښاپیریو په څیر په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه اوبیا یې په خیمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته یې وویل چې: زه دننه راتللې شم؟ دګنګا په غږ سره او از خان یوټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړونکې خندا راپیدا شوې وه. بیا یې په لوړ اواز وویلې چې ګوره ګنګا! اوس خو تاته زما خیمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډیر خوشحاله کړ ،په ډیره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یې وویل چې :

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به یې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندیښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات یوه برخه یې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که تړول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و اوبیا یې ورته وویل چې: ګوره ګنګا ! یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نو که چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ ګنګا تر یوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یې د خوب د راویښ شوو لمحو او په ډیره یخه تڼده د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ،زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه یې یو وخت دکرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه اوریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ، زما د نژدیکت ښایست او جمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بویې او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډیر زیات خوشحاله شوې و . او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! تا زما څخه د شکریې د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه او زما محبت یې. مونږ دواړو یو ځای هغه وخت دفن کړ چې زمونږ ددواړو تر منځ یې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یې د بیلتون دیوالونه درولې و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو دبل څخه بیل نه کړي. په ډیر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواد ه په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان دلښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یې وویل چې: یوازې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تاسره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شي چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یې ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یې په ځواب کې ورته وویل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سوری دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیایې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه . نو که چیرې هغه راتلای نو زه باید هملته پاته شوې وای ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو ځخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې :

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې ریښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو څخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ دځواب ورکولو دمخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! دخپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه . دخواص خان دخبرې دمنلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان دخپل ځنګ ایښې کڅوړې څخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې اودګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کیښودې او بیا ورته وویل چې: ووایه ګنګا ! ددې دواړو سیکو څخه کومه یوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست. زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، دخواص خان ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناڅاپه ور کړه شوه اودخواص خان سره ورغاړې وتله . خواص خان د مینې اومحبت په فضا کې دهغې په شا باندې لاس راښکود ، دهغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا دخولې څخه دهمدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووایي چې د خیمې دروازې ته یو ساتونکې راغې اوخواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کیدې شي چې هغه له تا سره د سبا ورځې دکوچ په اړه سلا مشوره وکړي. دهغې په دې خبره خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه. زه شیرشاه سوری سره دخبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، دماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو . ګنګا دخواص خان ددې وړاندیز سره اتفاق وکړ اوبیا خواص خان د شیرشاه سوری دخیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو اوګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یوځل بیا هلته په ګوډ کې دخپل تخت دکیناستو جشن لمانځې ، دهغه په اند چې تیر ځل دګوډ دلاسه د وتلو وروسته به دهغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلی وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یوځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شی ،ما هم دهغه ددې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،ددې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږ شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یوځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا دشپې تر ډیره ناوخته پورې دخواص خان تر ځنګ ناسته وه اودخپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او دښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم دد ې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوری ددویم ځل له پاره د خپل تخت ناستي مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشیرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمایون توپونو یې تر شا ګولۍ ویشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډیره بیړه او عجلې سره تر سره شوي و، په دې اساس یې د بنګال خلک د سیاسی او ټولنیزو پایلو څخه بې برخې پاته شوي و او د شیرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم یې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان وګڼل.

په دې خاطر شیرشاه سوری ته ددې اړتیا احساسیده چې دخپل تخت ناستې مراسم یوځل بیا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي او په دې توګه دخپل نظام د حاکمیت او مشروعیت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار وکړي.

ویل کیږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پیژندونکو او نجومیانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شیرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهیده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې یو کار اړین ګڼل کیږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کیناستو مراسم پیل شول ، شیرشاه سورې د پراخ زړه او فیاضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزیدې. دهر افغان قبیلی څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشیرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به یې نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شیرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه داخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباریانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شیندلو باندې ددې خوشحالیو مجلسونه نور هم خوشبویه کړي و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکي شربتونه هرې لورې ته ایښوول شوی و، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یې یادول. نه یوائې دلته بلکه هر هغه کور ته چې د شیرشاه سوري د فتحې لیک ور رسیدلې و همدغه ډول جشونه نیول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کیدو نه وروسته شیرشاه سوری هلته ډیره موده پاته نه شو او نه یې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زیات فوځ پریښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې یې خپله ولکه ډیره کلکه کړه ، تر څو د پرتګالیانو د حملو څخه یې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځای حکومتونو له پاره دهمغه ځایو خپل خلک ټاکل ، او ځای مسلمانانو او هندوانو ته به یې په خپل حکومت کې کارورکاوه. تر څو د نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ورپه برخه وي.

شیرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې اندیښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غیاب کې همایون یو ځل بیا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندې دیرغل کولو هڅه وکړي. نو په دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمایون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نیسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای دبنګاله را ووت، خو د راوتلو ترمخه یې هلته په بنګال کې یو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ویل کیږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکې نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسې هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځای په کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړي دي. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلی و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وايي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وايي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. ووایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواړه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې وګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې وګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دي چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولی یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوڼو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږي چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودونو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شي نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکر یې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوډ په لور را روان دې او غواړې په ګوډ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دي ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځای وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې. اوهغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، وو ایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایي برخې لښکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره یو ځای د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضرخان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې:

نه ، درونده شیرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځای هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یواځې ځان دخپل لښکر سره یو ځای د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوی په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځای د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوی کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې وا وسیږي،او زه په یواځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولای.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. اوهغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړي د خواص خان سره یو ځای جنګ کې ګډون وکړي. خواص خا ن ورته په خندا کې وویل چې:

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړي ،نو محترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځای په ورانو ویجاړو او کړنګونو کې د ستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د تکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځای شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یوبل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بیرته سره یوځای او دیوه ژوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه. زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې تړړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي. ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند در نه کړي او د ويرې احساس به کوي نو په دې اساس زه تاته وړانديز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډېره نرمه او د مينې ډکه ژبه وويل چې:

زه ګنګا د دې جرءت نه لرم چې ستا وړانديز ټال کړم ،که چيرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دې نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وايې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پريکړه ماته د حکم معنې لري. د ګنګا د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، د دې نه وروسته شيرشاه سوری او خواص خان دواړه د خيمې څخه راووتل ، لښکريې په دوو برخو باندې وويشه ، خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره دپالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شيرشاه سورې دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د ګنګا د درياب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

د بله اړخه د همايون حالات چې په چوسې کې د ماتې خوړلو وروسته ډير خراب شوي وو او لښکريې خپل مورال له لاسه ورکړی و بيرته ښه کيدو ته را نږدې شوی و. همايون د څلويښت شپيتې ناروغتيا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ يې انديښمنو زړونو ته د اميد او هيلو يوه روښنايي تر سترګو کيده. همايون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره و زغمله ، د هغه ورونو چې د هغه په غياب کې کوم ناوړه سلوک کړی و هغوې پرې اوس ډير زيات پښيمانه وو ،همايون هم د زړه له کومې دخپلو ورونو دغه غلطۍ ور وبښلې ، او بيرته دخپلې مينې په غيږ کې را ټول کړل ، خو د شيرشاه سوري په لاس د چوسا په سيمه کې د مغلو ماتې د تيموری کورنۍ د يووالي جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند و چې د دې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په ميدان کې ماتې کړي او تيښتې ته يې اړ کړي دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوې غالبيږي د منلو او زغم وړ نه و . پايلې يې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همايون څنګ ته راغي او د هغه سره يو ځاې شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې د دې نه مخته د همايون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې د همايون په واک کې ورکړې او د خپلو وفاداريو په اړه يې ژمنه وکړه. په همدې وخت کې هلته په اګره کې د همايون په شاوخوا کې يو لک فوځ را ټول شوی و ، د دې نه علاوه د هغوې سره يو ډيره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې يې د رومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همايون د شيرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګې تمرينات کول د همايون په ژوند کې يوه بله غمناکه پيښه را منځته شوه، همايون ډير شريف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان د هغه د خوې پر خلاف و ، خو هغه د هغو خلکو څخه نه و چې د نادانا خلکو د خدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښې.

هغه لوبه چې د همايون په دربار کې پيل شوې وه ،هغه څه داسې بيان شوې ده چې : د چوسا په جنګ کې د ماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همايون په ګنګا کې ډوبيدو ته ورنږدې شوی و نو هغه وخت يو حبشي چې نظام نوميده د خپلو مشکونو په واسطه د هغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همايون د ګنګا څخه را وويست او د درياب غاړې ته يې راوست نو هغه وخت همايون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقیدو څخه نجات ورکړې دې ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همایون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتیا څخه خلاص شوې و ، نوپه دې خاطر یې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله اوپه خپل موجودیت کې یې په تخت کیناوه او ټولو امیرانو ته یې دهغه د ادب کولو حکم وکړ. کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه یې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهې نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمایون ورور مرزا پهندال په دې وخت کې دلته موجود نه و. دهغه نه علاوه پاته ټول وزیران او رئیسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. دهغوې هر یوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له یوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه و خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل. او دد ې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته یې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همایون دخپلې خوش مزاجۍ په اساس دخپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو دهمایون خپل ورور کامران په خپله دهمایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همایون کامران ته ددهلي دتخت نه علاوه نور هر څه ورکړی و اوپه اخر کې د خپلې پیرزونیې له مخې هغه ته د جاګیر کاغذونه هم ورکړل خو دهمایون دغې ټولو نیکیو اوپیرزوینو دهغه زړه و نه نیو.

هغه په څرګنده توګه د همایون وفاداره و او ډیرې لافې به یې هم وهلې اوویل به یې چې هغه په یواځې ځان د شیرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقیقت کې دهغې په ویناو کې هیڅ ریښتونولي نه لیدل کیده. په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپي توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پیدا شو چې دهغه مشر ورور همایون ورته زهر ورکړې دي. دهمایون په څیر د نیک سیرت خاوند ورور په اړه داسې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پیښې رواني وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د دریاب غربي څنډې ته را رسیدلی دې او د جنګ له پاره تیار دې. کله چې د شیرشاه سوری د مقابلې له پاره همایون دخپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې ډیرې هیلې تړلې وې ، ځکه کامران دکابل حکمران و. په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پریږدي، خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې یې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بیرته یوسي. هغه په پوره ظالمانه توګه دهمایون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ یې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همایون دهغه تعاو ن ته سخته اړتیا درلوده کامران په ډیره بې حیا یې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو.

دیو شمیر تاریخپوهانو وینا ده چې د لاهور په لور دکامران مرزا کوچ کول د ډیرې ناپوهۍ او غلطیو سره ملګري و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتایي دورپای ته رسیدل او دشیرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ وګرزید. یوشمیر په دې آند هم دی چې که چیرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاه سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې دشیرشاه سوری مخه یې نیولې وې ، بلکه که دهغه په څیر څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سورى مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې . که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یوائې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مرازکوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې دایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نو بیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې دسپي په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پرېښوده او نه به یې په بیدیا کې شپه تیریده . ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډېره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یې د قندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون وروړ کامران لکه د توپان اوسیلۍ په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو ، په دې توګه دکامران مرازلاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو .

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی او دبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سوري د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نو بیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړۍ د غیږې دا ډاګ دګنګا د درياب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقي غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسني فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سورى د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان دا و چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیرید و ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوې . هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقي برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سورى د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډه کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوي و چې د دریاب په یوې غاړه باندې همایون د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و ،په داسې حال کې چې د دریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سورى په همدې ګودر د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و. همایون د شیرشاه سورى د ځواک د معلومولو له پاره د خپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله. د همایون د عسکرو دغې ډلې د شپې له اړخه د ګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاو بیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سورى په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سورى هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او د همایون دغه ډله چې د شیرشاه سورى د ځواک د معلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل.

د بهوچپور په سیمه کې د شیرشاه سورى په لاس د همایون د دې چریکې ډلې د ناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګي پلان بدل کړ ، اوس نو د هغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او دهشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر د هغه لښکر کرار کرار د دریاب د غاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

د قنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته د شیرشاه سورى څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، د دې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سورى یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . او په دې توګه همایون د خپلو لښکرو سره یو ځای د دریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سورى هم د مغلو دلښکرو سره یوځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و. قنوج ته د رسیدو سره سم د دواړو خواو لښکرې یو د بل په مقابل کې سره و دریدې. د همایون د لښکر تر مخه چې د ګنګا د دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج ښار ګوتې پروت و. د همدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل را رسیدل. د قنوج ښار چې څه موده د ګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربې برخه کې پاته و.

په داسې حال کې چې د دریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سورى لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه د بلګران سره نزدې پرته وه او شیرشاه سورى غوښتل د بلګران سیمه د خپل ځواک او قوت مرکز و ګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سورى پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځا ې د ګنګا په غربې سیمه کې پړاو کړې و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري د همدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و. په دې توګه دواړو لښکرو په خپل منځ کې دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یو هم د دریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه د دې منتظر وو چې کوم یو به لمړی د دریاب څخه د راتیریدو هڅې کوې.

د میاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې د جنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو د بله اړخه به شیرشاه سورى د دریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د همایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتللو او پخپله د خواص خان د راتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږي نو بیا به د همایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملاتړي. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا د دریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و او میاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به د هغه وړاندی تګ شنډ اوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوړ ښار ته ولاړ، هلته د ګوړ په ښار کې یی د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یی دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یی خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوړ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبرورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوړ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوړ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبرورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لورتللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره یی خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یی خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوړ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوړ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه. پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې اوخواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوړ په شا ر کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یی په خپل منځ کې سره پرې کړ اودهغوې دمنځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یی دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یی د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنيو ليکو څخه شاتنيو ليکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ ليکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډير وارخطا شو خو سمدستي يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لښکرې په ډيرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې دپيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډيره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لښکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاي ، دجنګ ټول لاسته راغلي آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاي کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوري انتظار کاوه

۵۲

کله چې شيرشاه سوري ته خبر ورسيد چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاي دهغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نوهغه سمدستي همايون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همايون سره ددرياب په هغه غاړه يو ځاي شو او همايون ته يې د شيرشاه سوري داپيغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لرې چې ايا ته ددرياب دې غاړې ته راپوريوځې او که زه ددرياب هغه غاړې ته در پوريوزم او له تاسره و جنګيږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پريږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دې لورې ته را واوړي. همايون بيرته دهمدې قاصد په خوله شيرشاه سوري ته ځواب را وليږه چې شيرشاه سوري بايد د درياب څخه د تيريدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره يو ځاي ددرياب څخه تير اود جنګ نغاره هملته وټنګوم. شيرشاه سوري د همايون ددې وړانديز سره موافقه وکړه او خپل لښکريې د ګنګا ددرياب دغاړې څخه درې څلور ميله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه اوهملته يې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسيد و سره شيرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وويستل اوهغه يې همله کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته يې خپله توپخانه نصب کړه اوپه هغې يې تجربه لرونکې ماهرين و ټاکل او ورته يې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شيرشاه سوري د درياب ګودر پريښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بيا دهمايون دحکم له مخې ددرياب څخه دتيريدو له پاره يو پول جوړ کړل شو اوهمايون پرې دخپلو لښکرو سره يو را تيرشو. ددرياب څخه د راتيريدو وروسته چې همايون دخپل لښکر سره يو ځاي په کومه سيمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځاې ښې اړخ ته يوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکيده او اوبه به يې د ګنګا په درياب کې ور پريوتې. همايون هم دپړاو د ځاې څخه دشيرشاه سوري په څير يو ستر خندق وويست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یې دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یې جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنگ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته د پاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دگنگا د دریاب څخه د تیرید و وروسته، پر هغه ځاي چې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې هغه یو پاک ډاگ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې او به راتللې. دې ځاې د بلگرانه نږدې درې میله واټن درلود. څرنگه چې همایون د اپریل په میاشت کې دگنگا ددریاب څخه تیر شوې و او هملته یې پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنگیږي.هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په گنگا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نږدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنگ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځاې شوې و، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنگ کولو له پاره هره گړۍ تیار و لاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و .خو داسې څرگندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وې، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو، گرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دگنگا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنۍ ځاې څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځاې ته یې یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یې په خپلو لښکرو کې د جنگ نغاره و ټنگوله، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توگه دواړه لښکرې د جنگ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه، د لښکر منځنۍ برخه یې د خپلې قومندې لاندې پریښوده، ښې اړخ له پاره یې خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یې هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یې خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه، او دلښکرو پنځمه برخه یې دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یې دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي، لمړۍ دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځاې په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنگ یې هیبت خان هم له ځانه سره ملگرې کړ. دښې اړخ قومنده یې جلال الدین جالو ته ورکړه اودهغه سره یې یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توگه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یې دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یې ورسره معاونین وټاکل، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یې دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنگ د ډگر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورگډ شوي و.

همایون د جنگ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنگ یې پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ او بیا یې د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې گذار وکړ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدين جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهنډال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت. دواړو مرزا عسکری او مرزا بهنډال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهنډال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهنډال د جلال الدين جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپاني حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومنداني یې د همایون د کاکا زوی ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپي برید لاندې راوست. خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت. د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړۍ یې د مرزا بهنډال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومندان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې

مرزا بهنډال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګي کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نیولې وې،هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړی اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهنډال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کیښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهنډال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپي حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه وررسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوي و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځاې دحاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر ددې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوډ د ښار په لور را روان دي ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لورتللي دې او د بنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځاې د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه ترڅو میلو واټن پورې خپل نظامې مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبخرکو په څیر حمله وکړه. پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ اودهغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکې یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځاي ، دجنګ ټول لاسته راغلې آسونه او دسپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددریاب هغه لورې ته یې دخبل فوځ سره یو ځاي کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه

د غم او مصیبت په دغه ډک ساعت کې ، یعنې هغه وخت چې خواص خان دهمایون فوځ په ډیره بده ورځ اخته کړې و نو شیرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په میسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاي لورې قوماندان مرزا عسکری و. د شیرشاه سوری دا چال ډیر پریکنده و ځلید ،ځکه د مغلو لښکر په میسره کې د شیرشاه سوری تر مخ ټینګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتیدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټولیدل نو دهمایون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره و ګرزید. دهمایون په لښکرو کې دهمدې را تښتیدلو عناصرو په واسطه یوډول بې نظمې راپیدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د ښخوا څخه د همایون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمایون د لښکر په زړه او میسره دواړو باندې یرغل وروستې و، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همایون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده یې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شیرشاه سوري هم د همایون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځایو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتیدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شیرشاه سوري د همدې وخت نه په ګټې اخستو سره دمیسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمایون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ یې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تیښتې سره مخ شوي واو جلال الدین جالو اوشیرشاه سوري دواړو د میسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همایون دلشکرو میمنه کې دشیرشاه سوري مشر زوې عادل خان په پوره میړانه جنګیده او غوښتل یې چې دهمایون د لښکرو دمیمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لړې شیبې دروند وینه تویونکې جنګ نه وروسته همایون ډیره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره یو ځاي و تښتید ، دهمایون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتید چې همایون دددریاب څخه د تیرید و په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې دریاب د جنګ د میدان څخه په پنځه میله واټن کې پروت و. دماتې خوړلو وروسته دهمایون په لښکر کې منډې ترړې پیل شوې وې. ددې پایلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډیرښت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځایه شو ، او په هغه باندې تیریدونکې ډیر خلک یا هملته تر پښنو لاندې شول او یا دګنګا په دریاب کې ژوندې ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همایون هم دخپل فیل سره یو ځای دپول د پاسه تیریده . په دې اساس همایون هم دخپل فیل سره یو ځای په ګنګا کې ور ولوید ، خو په دریاب کې د لویدلو وروسته فیل په مکمله توګه همایون خوندي و ساته او په لامبو یې دهغه ځایه بلې غاړې ته یوړ.

کله چې دهمایون فیل غاړې ته ورسید نو دهمایون یوه سالار همایون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همایون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتیدلې و او دهغه خوا ته را رسیدلي و دهغوې سره یو ځای د لیونې په څیر د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمایون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسیده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډیره کې یې غله او داړه ماران و د همایون سره ډیره بده وضعه وکړه او هغه ته یې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. ددې نه علاوه یې دهمایون هغه عسکر چې اخوا دیخوا را تښتیدلې و او همایون غوښتل هغوې بیرته له ځانه سره را یو ځای کړې ، له منځه یوړل.

کله چې همایون ته خبر ورسید چې دې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پیل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکری او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې دې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکری نه غوښتل د همایون دا حکم و مني. پایلې یې دا شوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تریخوالې ته ورسیده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچینه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همایون ته یې دخپل کاکا د زوې ناصر میرزا څخه ګیله وکړه خو کله چې همایون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرویزنه و نه کړه نو بیا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګیر په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه ددې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شمیره یې هم کمه نه وه. په دې خاطر هغوې دهمایون ددې پاته تښتیدلی لشکر سره دجنګ له پاره تیار شول. ددواړو خوا و تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمایون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تیښتې لار و نیوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصیبت وهلو په مخ کې د وحشي حیوانانو په څیر دریدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کیدل نو بیا به د امن شامتولې ګرزیدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همایون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دریمه ورځ د لمر پریوتو د مخه اګرې ته نژدې ور ورسید. دګنګا سره نژدې دشیرشاه سوری د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همایون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې د اګرې کلا ته د ننوتلو څخه یې هم ډه ډه وکړه . بلکه دیوه کس شیخ رفیع الدین په کور کې یې دیره جوړه کړه. دلته د اوسیدو په وخت کې شیخ رفیع الدین ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشیرشاه سوری په مقابل کې دې یوځل بیا د خپل برخلیک له پاره و جنګیږي.

په اګرې کې د اوسیدو په وخت کې همایون په فکري اړخه ډیر خپور وور معلومیده. په دې وختو کې یې هیڅ ډول پریکړه نه شوای کولې. دلته د اوسیدو په وخت کې یې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبدن هم شامله وه. همایون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخلیک د شیرشاه سوری لاسو کې و نه لویږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددی ټولو ښځو د خوندی وړلو دنده په غاړه اخلی. همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پرېښووده او ترې ولاړ. هغه دفتح پور سيکري سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ. دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه. هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و. داسې ځرګنديده چې د اسرافيل شپېلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې، سورې، ژړاوې او واويلاوې وې. خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پرېښود. دهمايون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه، د فتح پورسيکر کې يو ناځرګنده کس همايون په غشي وويشت، خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمي شو.

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يواځې يوه ورځ تم شو اوبيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومی غرنۍ لړۍ څخه تيرا و دريواړې سيمی ته ورسيد.

دبله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب اوغريب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلی و. يواځې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه، فيلان، جنګې سامانونه او مالي غنيمتونه تر لاسه شوي چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو څخه منارجوړ نه کړ او نه يې پرې دخوشحاليو جشن و لمانځه، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب څخه پورې ووت. هلته په قنوج کې تم شو، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه اوهغه يې وليږه تر څو دجنګ دميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړشي. دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړشی اوپه دې ځايو باندې حمله وکړي اوپه خپله ولکه کې يې واخلي. اوپخپله شيرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ.

همايون دخپل پاته شوې لښکر سره يوځاې د جنګ د ميدان څخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و. په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو، مغل چې په هره سيمه کې و، د سختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و. هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو څخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د راټوليدو جوګه نه شي. خو ددې څخه يو بل مقصد هم و اوهغه دا چې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان دالسلطنت دتباهيو سره مخ نه کړي.

دګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره، په دې وخت کې دشيرشاه سوری سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازی هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې روان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و. هغه د همايون څخه يومنزل لرې و، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته وتښتيد، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری اودهغه لښکر دهغه په درک خرک باندی وپوهيږي.

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ څخه شاته پاته اوجدا شوي و بې دريغه ووژل، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډير زيات احتياطي تدابير د ا هم نيول چي که په راتلونکي کي کله هم د همايون سره جنګ کيږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سيمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسيدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کيښود ، چي د شيدګړ په نامه يې و نوماوه . په همدي توګه کله چي هغه د بهوجپور څخه پورته د شمس اباد په لور راغي نو دلته يې هم يو نوي ستر کلي اباد کړ او تر څنګ يې يوه کلا هم جوړه کړه چي د رسول پور په نامه يې ونوموله.

کله چي هغه د خپل لشکر سره يو ځاي او د خپلو سالارانو خواص خان او هيبت خان نيازي په ملتيا اګرې ته را ورسيد او په دي خبر کړل شو چي برهم جيت ډير بې ګناه وګړي وژلي دي نو شيرشاه سوري په ډيره کلکه توګه برهم جيت د لعنت او ملامتيا وړ وګرځاوه او اراده يې وکړه چي په راتلونکي کي به هيڅ وخت هم برهم جيت په يواځي ځان قومندان نه ټاکي او نه به يې د نورو لشکرو د تعقيب پسي ځانته ور استوي.

۵۲

په اګرې کي د اوسيدو په وخت کي يو ځ د ماښام څخه لږ دمخه د شيرشاه سوري تمځاي ته راغي . په دي وخت کي شيرشاه سوري ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم يې هغه ته مخ کړ او ورته يې وويل چي: خواص خانه زويه ! دلته راشه او له ما سره څنګ کي کينه. خواص خان ورته وويل چي: تاسي زه را بللي وم ، خيريت خو دي ؟ شيرشاه سوري ورته مسکي شو او ورته يې وويل چي خيريت دي، فکر مه کوه. يوځل خو دلته زما خواته کينه ، په دي وخت کي په خونه کي هيڅوک نه و . د خواص خان د کيناستو وروسته ورته شيرشاه سوري په پلرني شفقت او مينه وويل چي:

خواص خان زويه ماته د يوه دير مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللي يې ، داسي کار چي هغه د زما د فرايضو څخه شميرل کيږي ، دا ډيره مهمه او اړينه دنده ده او زه غواړم چي همدا نن يې تر سره کړم. ځکه زه ددوو اونيو څخه زيات دلته په اګره کي نه تم کيږيم او غواړم چي د دهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زويه ! لکه څنګه چي ته پوهيږي چي ما هوډ کړي دي چي په راتلونکي نژدي وختو کي به برهم جيت د سالار په توګه هيڅ ځاي ته و نه ليږم. ځکه چي هغه ډير وخت غير مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چي له دي وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقيب کولو پسي وليږم. برهم جيت به له تا سره ستا د معاون په څير د رومي . خواص خان تر يوه وخته پوري د شيرشاه سوري خبري په ډير غور او دقت سره اوريدلي ،بيا يې شيرشاه سوري لوري ته وکتل او ورته يې وويل چي: ته د کومي دندي د اجرا کولو په لور اشاره کوي ؟ د شيرشاه سوري په شونډو باندي نرۍ شانته خندا را پيدا شوه او بيا يې خواص خان ته وويل چي:

ګوره خواص خانه ! ته دلته زما سره زما د زوي په څير يې ، په داسي ګنګا او ګيتا زما د لونو په څير دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسي يې وګڼه چي همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکي يم ، ستا د واده د مسؤليت نه د خلاصون څخه وروسته به زه وپوهيږم چي ما خپله دنده تر سره کړي ده. ګوره زويه ! زه غواړم چي په يوه وخت کي د ګنګا او ګيتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ي مقصد له پاره ګنګا او ګيتا دواړه را بللي دي ، فکر کوم چي تر لږي شيبې پوري به هغوي دواړه را ورسيږي د هغوي سره به د لښکرو قاضي هم ملګري وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ايه چي ايا په دي اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندا نه خوله وویل چې: زما د رونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې دهغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. دخواص خان له اړخه د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې په همدې ګړۍ کې دلښکرو قاضي او ترڅنګ یې ګنګا ، اوما ، دشیرشاه زوې ، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او دشیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود را نغاړلی و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشي خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلي دی نو د دې اړخه دا هم زما لور ده. دغه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته راغلي دې غواړم د اوما سره یې واده وکړم، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري د دې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زما د رونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده ، دا خو یوازې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان د دې پوښتنې په اساس دشیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري ، ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي ، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یوازې ګیتا وینم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوري په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلې دې ، اوس نو دخپله مخه نقاب لرې کړه ، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله ، په خپل لاسونو یې لمړی مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ ، خواص خان حیران پاته شو ، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه دهغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي ، دشیرشاه سوري دحکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو ، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

دټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم دخندا نه شین و ، دهغه د دې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې ، بیا یې په همدې خونه کې دخواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله ، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورځ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ دهغې خیمې ته ور ننوته. دغه ډیره دښایسته صورت لرونکې ، دګلونو په حیر دښکلې شکل لرونکې په خیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو دهغې دکتلو سره سم د خپله ځآیه راپورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډېره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې. راځه او له ما سره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځای کینوله او پخپله هم کیناسته. بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتي ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل وکړ او وېې ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تاباندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تاباندې داسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ او بیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځای ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټیدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډېره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابرېښېدې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بیا یې په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډېره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تا سره د غه ځانته لیدنه د ډېر صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سوري په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تا سره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره ووایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟ نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ما ډېر زیات احسان کړې دې او زه د هغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟ کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځای یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري د هغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې د هغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهې د مرګ کومې ته ورغې او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟ کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې ! دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شیرشاه سوري تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ما هغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما دخبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تا سره یو ځاي و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه دخپلې مينې په جال کې را ونغاړم، اوکله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نو بیا به زه د وخت او ځاي په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا ددې کار په اړه به له ما سره بسپنه وکړاي شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا دخواص خان خیمې ته ورځي ، ستا دهغې بلې ملګرې اوما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تا سره واوسيږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم دهغوې سره ځې نو زه به هم له تا سره اوسم اوستا دخیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست اوخپل جسم را بربنډوم اودخپلې مينې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به ددې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وې چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تا سره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې : په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا دځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې : ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ماخخه ستا په اړه و پوښتې نوزه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لورده چې زما دکتلو له پاره راغلې ده او غواړې څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږې.

دنیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله اونیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځاي راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې دهغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ما سره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.دهغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایي چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

دغه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ما سره وینئ ددې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لورده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځاي پیدا کړې اودلته راغلې ، دا غواړې دلته څو ورځې له ما سره و اوسيږي، دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې : دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل !ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به دخپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یوځاي اوسم ، شیرشاه سوری زمونږد اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم دخپل میړه سره یو ځاې وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګنه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یواځې والې نه احساسوي او کله چې خواص خان دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره يو ځاې کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره يم او ته به هم زمونږ سره يو ځاې کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خيمې له پاره انتظام کيږی. که چيرې ته غواړې نو کملاوتي پيغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نيغه توګه وويل چې : ستاسې د راتللو څخه دمخه نيرمل له ما سره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستاسره په ليدلو باندې زه ډيره زياته خوشحاله شوم او ماته نيرمل ويلي و چې ته د رهتاس د راجه شهزادګی يې، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وايم، بيا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ستا د راتلو تر مخه نيرمل ماته ستا ډيره ستاينه کړې ده. هسې خو هم ما ستا په اړه ډيرې زياتې قصې اوريدلې دي ، د شيرشاه سوری د سپه سالار په څير خلک ستا ډيره ستاينه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د ميړانې او بهادرۍ ډيرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهيچا له لاسه يې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې يوړ ، د مهارت ملګرې او خپلوان پالامو چې دپرتګاليانو سره يې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او ووژل شو ددې نه علاوه ، تا د شيرشاه سوری په مشرۍ کې ډيرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړې دي. زه به په دې خبره کې هيڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووايم چې زه ستا د زړه ورتيا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډيره ستاينه کونکې يم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرۍ شانته اواز سره وويل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډيره مننه کوم چې تا په دا سې ټکو کې زما ستاينه وکړه او زما د بهادريو او ميړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه يو ځل بيا ستا ممنون يم ، دخواص خان ددې خبرو څخه دا سې معلوميده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستې په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: د شيرشاه سوری ستر جرنيله ، محترمه او پياوړې خواص خانه !که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او دګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ايا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ويې ويل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاې ته راتللې شې . ستا تر مخه به هيڅ ډول خنډ اوځنډ نه وي. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغوړيده ، اوپه ځواب کې يې هيڅ هم ونه ويل ، ګنګا يو ځل بيا د نيرپه لور وکتل او ورته يې وويل چې :

نيرملې ! زه او وما خپل څه ضروري شيان ستا دخيمې څخه اخلو ،که چيرې تاته دکوم څيز اړتيا وي نو وو ايه. نيرمل ورته وويل چې په خيمې کې هر څه شته. ما ته هيڅ نه دې په کار. تاسې دواړه خويندې خپل شيان را ټول کړئ اودخپلو نوو ځايو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامياب اوبرياليې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شيان راټول کړل اودخواص خان سره يوځاې دهغه ځايه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ اود خپل ميړه سره يو ځاې روانه شوه.

۵۴

شيرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قيام وکړ ، دهغې وروسته يې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه او هغه يې دهمايون اودهغې ددوستانو دتعقيبولو پسې واستوه. د خواص خان سره يې يوځاې برهم جيت دهغه د نايب په څير ورو ليږه. تر دې وخته پورې شيرشاه سوري ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړې و او د دهلي په لور خوزيدلې و ، په دهلي يې هم ولکه کړې وه. شيرشاه سوری ددې خبرې د اوريدو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې يې د اګرې له پاره ډيره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه د اګرې څخه ولاړ. هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لرې او د بد معاشو او مجرمو خلکو ځاي دي ، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او د هلي تر منځه ډيره نژدې او کږندۍ لاره وه. دد ې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سوری مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې او دهلي تر منځه خطرناکه نه ده . همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده. او د ګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو .

دبرسات د موسم د پيليدو دمخه شيرشاه سوری دهلی ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ، خو پنجاب ته د تللو دمخه شيرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ اوفکر وکړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخواني سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې د خپل بل قدم د اخستو له پاره د پښو لاندې زمکه و تلي ، په دې اساس شيرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه يو ځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي. ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسيدو ځاي و . او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې وروړګلوۍ ريښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج ددرياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو . ځکه هغه ويريده چې د هغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شی. د هغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و ، ددې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و ، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه ،خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يوډول کورنې جنګ پيل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمد ستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې پښه کيږدي ،ځکه که شيرشاه سمدستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړې وې اود شيرشاه سوری پر خلاف به يې داسې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري دډير صبر او زغم څخه کار اخست ،هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم ترډيره نه پاته کيږي اود هغې وروسته هغوې يو ځل بيا د نفاق او اختلاف ښکار ګرځي .

د هندوستان د حکمران په څير دهلي ته د هغه ورننوتل شيرشاه سوری د کوچينوالي د خوبونو تعبير و . دهلي چې په سهسرام کې د هغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس د هغه د قدمونو لاندې و ، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و . حال دا چې د هغه د سياسي ژوند له پاره دکمال وخت و . هغه وخت چې شيرشاه سوری دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې د هغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو .

هغه وخت چې شيرشاه سوری د خپل لښکر سره يو ځاي دهلي ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ويلو سره ددهلي دهر وګړي ترجمانی وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو »

دغې زړې ښځې د شيرشاه سوری په اړه دا خبرې د هغه تر شا کړې وې ، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه « خاوند» انځور د کوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه د منځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و ، داسې ميړه چې د خپلې ښځې ساتنه وکړاي شي ، د هغې پالنه وکړي او تر څنګ يې د ځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د داسې يوه ميړه انځور و ، دا چې هغه ځوان وی يا عمر تيرې ، د ښه صورت او شکل خاوند وي او يا بدشکله ،خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د هلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د بیا رغونې او ښایست او تر څنګ یې د دې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، دا سې معلومیږي چې د جائیسي په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایي چې: (پادشاه تو جګت ګڼے، جګت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلي شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکي وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو. په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته. پایلې یې دا شوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځاې دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندې ساتلو په خاطر د تیښتې په لور روانې وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. اویو شمیر نور بې د همایون د وورور هندال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې د مغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بدمعاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال دهغوې سره دا سې مقابله وکړه اودا سې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل. ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره د لاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یوځاې ریواړي ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل وړور مرزا هندال پسې وروسته د لاهور په لور ولاړشي، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل وړور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون رهتک ته د ورسیدو سره دا هیله درلوده چې ځرنګه چې دا سیمه دهغه د وروړ مرزا کامران پورې اړونده ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه د روند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حیران شو چې د رهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنیوی وکړ او دهغه تر مخه یې د شهرپناه دروازه وتړله. همایون د خپل لښکر سره یو ځای د رهتک د ښاره نه بیرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمایون وروړ مرزا هنډال هم د الور څخه رهتک ته را ورسید. د رهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همایون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې یې و نیولې او ښار یې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همایون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ.

په رهتک کې دځو ورځو د تمکیدو وروسته همایون ددې ځایه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همایون به هره ورځ شل یا پنځه ویشت میله واټن سفرکاوه. په دې لړ کې سرهند ته ورسید ، سرهند ته د ورسیدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټیالې څخه تیریده. همایون د خپل لښکر سره یو ځای ځو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبیا یې ددې ځایه هم کوچ وکړ ،خپل وروړ مرزا هنډال یې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددریاب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همایون ته خبر ورغلې و چې شیرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې یواځې او یواځې همایون تعقیب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل وروړ مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همایون په ډیره ارامۍ سره د ستلج ددریاب څخه تیر شو او جالندهر ته ورسید .دلته یې قیام وکړ او د بیاس ددریاب په غاړه یې دخپل وروړ مرزا هنډال انتظار پیل کړ.

اوس نو شیرشاه سوری هم دخپل لښکر سره دپرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسیدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډیر عجیبه کیفیت کې پروت و. مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې لپډ کونکو له پاره یو ډول کیمپ ګر زیدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، لیونې او سپلنې ټول د لاهور په لور را تښتیدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تیرو وختو کې دهمایون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د همایون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمایون او دهغه د لښکر د رارسیدو سره یوځای د لاهور دښار فضا هم ډیره بدله معلومیده. همایون او دهغه وروڼه چې پخوا له دې یو دبل څخه خفه معلومیدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه یووالې او اتحاد را پیدا کړې و. لاهور ته په را رسیدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همایون د رارسیدو نه یوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را یوځای کیدو او ددوې تر منځ د اتحاد اویووالې له پاره د همایون تر مشرۍ لاندې یوه ستره غونډه جوړه شوه. په دې غونډه کې همایون خپل شاهی اختیارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جریان هم ډیر عجیب اوغریب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څیر نه وه چې پریکړه یې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پریکړې سره موافق وی اویا مخالف. ددې غونډې دپیل دمخه یوه اعلامیه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې ولیکل شوه ،په دې اعلامیه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمایون او دهمایون د ورونو لاسلیکونه شوي وو. ددې نه وروسته همایون دغې غونډې ته خپل وینا وکړه. ددې وینا لنډیز دا سې دې چې مغلو ته د شیرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق باید له لاسه ورنکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همايون خپله وينا پاى ته ورسوله نو د همايون د ورونو او نورو سالارانو ترمنځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بيرته راوګرزيده . دهغوي ژبې خلاصې شوې اوهر يوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوي وړانديزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوي ته دې اهميت ورکړل شي اودهمدوي خبرې دې ومنل شي . کله چې د همايون ورور مرزا کامران دا وړانديز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدي اوبيرته تر به د يوه لښکر سره يو ځاى راستونيږي ،نو تر هغې دې همايون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره يوځاى دغرونو په پناه ځايو کې دهغه د بيرته راستنيدو پورې انتظار وکړي. ټولو د مرزا کامران ددې وړانديز مخالفت وکړ ،هيڅوا نه غوښتل چې ښځې دې يې د نارينه و څخه جدا و اوسي . په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بيرته سوبې کولو له پاره يو ډير ښه وړانديز وکړ ، هغه وويل چې شيرشاه سورى د جنګيدو اراده شاته کړې ده . تر ټولو دمخه د سيند يو شمير سيمې دې و نيول شي اوڅه لښکرې دې په ګجرات باندې ولکه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شي.

د همايون يو بل ښې لاسې دوست مرزا حيدا وړانديز وکړ چې هغه خلک چې په کشمير کې ددوې سره ديو ځاى کيدو له پاره تيار دي او پخپله کشميريان يې غداران ګڼي دهغوي په واسطه هم کشمير فتحه کيداې شي ترڅو د اړتياو په وخت کې د مغلو ټولو ګړي هملته پناه يوسي . هغه وويل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نيولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنيو سيمو باندې ولکه کول په کار دي .او هملته سکونت بايد اختيار کړل شي. شيرشاه سوري ته به ددې غرنيو سيمو په لور د راتلو له پاره څلور مياشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانيږي چې دې سيمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شيرشاه سوري په مقابله کې دځان دتيارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شي.

دهمايون ورور مرزا کامران دهغه دا وړانديز ناکاره و ګڼه او ويې ويل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شي. دبله اړخه مرزا هنډال د سيند د سوبې کولو خوبونه کتل . تر څنګ يې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران دآند سره موافقت و ښود ، په داسې حال کې چې همايون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حيدري وړانديز ډير خوښ شوې و . بلاخره د ډيرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پاى ته ورسيده . دغونډې وروسته دمغلو اودهغوي د سردارانو ترمنځ کشمکش د پخوا څخه زيادښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپيدا کولو هڅې پيل کړې . په همدې دوران کې د همايون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډيرغمژن او ناښاده وګرزيد.

په همدې حالاتو کې همايون د شيرشاه سورى داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کيدو هلې ځلې کولې . هغه ددې کار د تعقيبولو له پاره مظفربيګ ترکمان او قاضى عبدالله و ټاکل ، همايون دوې دواړه د شيرشاه سورى په لور ور واستول ، او هغه ته يې دا پيغام ور وليږه چې شيرشاه سوري دې د همايون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سيمه پريږدي.

شيرشاه سورى د دهمايون د راليږونکو خبرې په ډير غور او درنښت سره واوريدې ، او تر يوه وخته پورې يې دهغوي سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې يې خپله پريکړه همايون ته داسې و ليږله .

« ما ستا له پاره کابل پرې ايښې دې هملته ولاړ شه.»

د شيرشاه سوري له اړخه دې ځواب همايون ډير زيات ناهيلې کړ نو په دې خاطر يې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همايون دا پريکړه وکړه نو دهرې لورې يوتوپان را پورته شو او دقيامت ورځ جوړه شوه . خلکو خپل کورونه او ملکيتونه چيرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول يې چې کولې شو خپله نغدي پيسې او زيورات يې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په مياشت کې د مغلو دډوولکو کسانو يوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي د درياب څخه تيره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمايون ناسکه ورور مرزا کامران بيا هم دخپلو بدکاريو او ناروان کړچار څخه وانه وښت . هغه ددې ټولو هرڅه د بايليدو وروسته هم دخپل حماقتونو څرګندونه کوله . دچناب د درياب غاړې ته د ورسيدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره يو ځاې د همايون څخه جدا شو او په ډيره بيړه د بهيرې په لور وخوزيد.

بهيره په دې ورځو کې ډير مهم ښار ګڼل کېده ، ددې ځايه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل. يو د پيښور څخه تيريده او کابل ته رسيده . بل يې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تيريده ، او دريم يې دکشمير جنوبي پولو ته وررسيده .

ددې سفر په دوران کې همايون لا تراوسه پورې خپله اخري پريکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه يو ځل نيم ويلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همايون دهغه ځايه په کابل باندې ولکه وکړې دهغه ددې وړانديز سخت مخالفت وکړ. همايون دخپل ورور په شک باندې وپوهيده . بيا هغه هيڅکله هم دخپلې دغې خبرې يادونه ونه کړه. هغه د بابر داسې يو نيک طبيعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی ورورته ورکړي و و دهغه څخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه څه يې چې يو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبيا بيرته اخستلو په اړه يې فکر هم نه کاوه. خو دهمايون په مقابل کې کامران په ډيره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همايون څخه څو ورځې مخته بهيرې ته ورسيد ، همايون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمير په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمير ته وليږل تر څو دهغه ځاې حالات و څيړي او ددوه له پاره يې مناسب وګرځوي .هغوې ته يې دا هم وويل چې هغوې دې د پونچهـ په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمايون ورور کامران مرزا د همايون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه يې دکشمير په لور د همايون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همايون ته دخپلو ملګرو د وژل کيدو خبر ور ورسيد نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار يې خپل سپکاوې وګاڼه. په دې وخت کې دهمايون څو ملګري په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده يې وکړه. نو که چيرې همايون د خپل دغه ناسکه ورور سره د وروروګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمايون حالات دغسې ناوړه نه ګرزيدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمايون همت نور ځواب وايه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمايون نرمې رويې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمايون بل ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا صبر تر پوزې راغلې و ، بلاخره همايون دهغوې وړانديز په مات زړه و مانه او د سيند په لورد تللو له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همايون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تيريدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هندال هم تر يوه واټنه پورې دهغه دسفر ملګري وو خو وروسته دواړو د بې وفايې څرګندونه وکړه اودهغه څخه بيل شول. په همدې وخت کې همايون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاه سوری يو لښکر دهغوې په تعقيب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمايون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لورو تښتي او دجهلم د درياب څخه تيرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه دخوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او ددې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن اوسکون ساه واخلي خو دهغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلې و او دلته يې په ناځاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خودهغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده اودکامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نودهغه په دې کار باندې دکامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړی او دکابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل او قندهار دکامران په حاکميت کې وو.

دهمدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دهغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې کانونو ترمنځ پرته وه.

ددې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل، يو جنوب لورې دملتان په لور او بل دکوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه ددې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي اوبيا شونې ده چې همايون به دکابل په لور د تللو اراده وکړي اوکوهاټ د سيمې څخه دتيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو دهمايون په وهم اوګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم ددې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړۍ درې ته ورسيږي اوترې تير دې شي ، ددواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو ددواړو خوا او له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و اوبيا پادشاه هم و اوداېي غوښتل چې درې ته دکامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و ، او په خپلو مصيبتونو کې يې دپوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و ، نوپه اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، ددې ډول بې ادبۍ سزا قتل و.خو همايون دضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې دومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره ددې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه . دې دواړو فقيرانو ددې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خودې فقير انسان دهمايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په ځرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه دکامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. اودځو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي،هلته دواړه ورونه يو د بل څخه جدا شول . کامران دکابل په لور ولاړ اوهمايون د جهلم ددرياب په غربي څنډه و باندې سفر کاوه.هغه دملتان هغې برخې ته ورسيد چيرې چې جهلم اوچناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره يوځاې کيږي ،هغه به دلته په کوم ځاې کې د دریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تير شوي وي،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړ شي ، ځکه هغه انديښمن و چې هسې نه چې شيرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همايون روغ رمټ د شعبان په مياشت کې (اچ) ته ورسيد .

شيرشاه سوری د همايون د تعقيبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمايون لښکرې تعقيب کړې ، خواص خان ته شيرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمايون په تعقيب پسې دې ولاړ شي خوپر هغې دې حمله نه کوي. شيرشاه سوری غوښتل په دې ترتيب همايون د سلطنت څخه بيرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصيبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقيبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره يوځاې پړاو وکړ.او دشيرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کيناست .

په دا بل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زيږديز کال د برسات په موسم کې) شيرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځاې دحالاتو په اړه تفصيلي خبرونه ور ليږل. دهمدې خبرونو په اساس شيرشاه سوری دبياس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځايو باندې يرغلونه پيل کړل ، تر څنګ يې يو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته يې حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځې او دهمايون په تعقيب پسې ولاړ شي. دهمدې قاصدانو په خوله يې خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سيمې د تحفې په ډول وروبښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه يو ناظم و ټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره يو ځاې دهمايون په تعقيب پسې ووت . خواص خان سرهند کې خپل يو ډير نژدې ملګرې اودوست دهغه ځاې د ناظم په توګه ټاکلې و .

په حقيقت کې شيرشاه سوری نه غوښتل دهمايون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سيند په لور د تللو په وخت کې همايون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پيدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ويريده چې هسې نه چې همايون سيند يا کشمير ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هنډال اومرزا حيدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شيرشاه سوری دتعقيبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سيند يا کشمير کې د تم کيدو ټول امکانات له منځه تلل.

شيرشاه د همدې انديښنو په لړ کې د اکتوبر په دريمه اونۍ کې د ستلج ددریاب څخه تيراو د لاهور په لور وخوزيد. دبله اړخه خواص خان دسرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو .

شيرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره يو ځاې په لاهورکې يو ځاې شول ، هغوې دلته خپل وخت ضايع نه کړ بلکه سمدستي يې د تيښتې په حال کې د همايون اودهغه دملګرو تعقيب پيل کړ . په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره يو ځاې د مغلو دتعقيبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسيدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همايون دخپلوورونو څخه جدا شوي دي ،شيرشاه سوری دخپل لښکر يوه برخه د ملتان په لور دمرزا هنډال اوناصر مرزا د تعقيبولو له پاره واستوله اوپه خپله يې د بهيړې په لور مخه کړه.

د بهيړې په لور شيرشاه سورې ډير په احتياط سره قدم واخست ، هغه ويريده چې هسې نه چې همايون د مالګې دغرونو څخه تير او دکشمير په لور مخه کړي ، شيرشاه سوری د بهيړې څخه خوشاب ته ورسيد ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شيرشاه ته معلومه شوه چې همايون اوکامران يو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شيرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته یې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې یوځاې د جهلم ددریاب په غربی برخه کې د همایون د لښکرو تعقیب پسې ولاړ شی.

د شیرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همایون اودهغه د لښکرو پسې ووت ، یوشمیر تاریخپوهان دا هم لیکي چې خواص خان په همایون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خیالي ده ، دا دهغو تاریخپوهانو آند دې چې دشیرشاه سوری خلاف اودهمایون په حق کی یی لیکنې کړې دي، هغوې دهمایون په خاطر د تورونه سپین او د سپینو څخه تور جوړول. اوکه نه خواص خان دشیرشاه سوري هغه بهادر او میړنې قوماندان و چې دوه ځلې یی په چوسه او لګرام کې دهمایون د فوځونو جرړې راویستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه یی دوه ځلې شیرشاه سورې ته په همایون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمایون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا دشیرشاه سوری د اوسپنیز نظم اونظام یو ډول ثبوت و. شیرشاه سوری په لرې کیناستو سره هم ددې وړتیا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څیر زړه ور ، نومیالي او جنګیدلي قوماندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې .

همایون تر یوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هنډال اوکاکا ناصر مرزا سره یوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سیمه دیوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاسو کې وه چې بخشولنګاه نومیده ، دا دلنګا دقبیلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همایون دې سیمې ته راورسید نو بخشو لنګاه دهمایون سره ډیر ښه سلوک وکړ اوهمایون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمایون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی اوخلکو ته اعزازونه او لقبونه وربښي.

بخشولنګا په دې خاطر دهمایون سره مرسته نه وه کړې چې همایون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سیند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همایون ځو ورځې دلته قیام وکړي اودهغې وروسته سیند ته ور ننوځي او د سیند ارغون حکمران ته زیان ور واړوي. د بخشو لنګا په سیمه کې د څو ورځو د قیام نه وروسته همایون د سیند شګلوړې زمکې ته ور ننوت. خواص خان دهمایون په تعقیب پسې روان و او ان د سیند تر غاړو پورې رسیدلي و . او د اچ څخه درویشت میله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستلیج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره یو ځاې کیږي ، دخپل لښکر سره یو ځاې تم شو ، ددې ځایه وروسته خواص خان ته دهمایون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لورې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې نیغ سرک پری ایښې و او د جنوب شرق په لور ګرزیدلي و ،همایون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هنډال او کاکا مراز ناصر سره یو ځاې (روړي) ته ورسید ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دمینې ډک ښه راغلاست ووایه . مګر مغرور همایون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتیا باندې حساب کړ اوسمدستي یې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسلیم کړي .

په دې توګه بهکر ته د ورننوتلو وروسته اوهملته په پاته کیدو سره همایون د خپل ورور مرزا هنډال اوکاکا ناصر مرزا سره یو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسید چې همایون دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځاې (روهړي) ته رسیدلې دي نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شیرشاه سوری ته هم ور رسیدلي و ، په دې اساس شیرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې ملتان کې دخواص خان سره یو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قیام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سیدو په وخت کې یوه ورځ نیرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خیمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه په ډیره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه یادوم چې په ځو تیرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او دیوه ځایه بل ته اودهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه یم چې تاته به د دې پرلپسې سفر او ستړتیا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د ځو ورځو راهیسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هیله مې چې له تا کړې وه د هغې په اړه ستا پریکړه څه ډول شوه ؟

نیرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بیا یې په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورته په ډیره پټه توګه وویل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې ! هغه کار چې ته یې له مانه کول غواړې زه د هغې دکولو له پاره تیاره یم ،که چیرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې یې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کیږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډیر ستر خطر او ګواښ متوجه کیږي. د نیرمل د دې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات ؟ نیرمل ورته یوځل بیا په ډیره پټه او راز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو یاد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي ! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کیدو دمخه باید ته خپل داسې یوپلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانیږم له دې ځایه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځای ته ورسوی.

دنیرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او وې ویل چې: نیرمل !تا خو زه ډیره وویرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهمیت وړ نه دي. ګوره نیرمل ! زه به په خواص خان باندې په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان اونه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سیمو کې اویا ددې سیمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. اوبیا به دهمغوې په کومک باندی خواص خان ته سزا ورکوم.بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځای ته یوسم. داسې ځای ته چې هلته دشیرشاه سوری هیڅ جاسوس او یو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په دې خبرو باندې نیرمل خوشحاله شوه او وې ویل چې: که چیرې ته همداسې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډیر احسان کړې دې. دنیرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او وې ویل چې:

ګوره نیرمل !اوس چې تا پر ما باندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې یوې بلې داسې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي د دې خبرې سره نیرمل هغې ته په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟کملاوتي په ځواب کې ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او دیوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او د شهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه. مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان وګټه. بیا مهارت د زیارت دلنګر ځاې څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو د هغې سره مینه کوله. بیا بدې دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم ور ورسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پاې ته ورساوه. زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځاې یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او د هغوې هغه متحده لښکر یې هم د نشت سره مخ کړ. او زما ورور یې هم له منځه یوړ. زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم. په دې خاطر چې هغې خپل دهرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما د دې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې:

نه ! ماته ستا د دې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته. کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې: نیرمل ! ما اوریدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې. او ستا د خبرو څخه هم همداسې ډاګیزیږي. نیرمل ورته وویل چې: ته سهي خبره کوې. خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي. خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم. او په همدې باندې عمل کوم. د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه، د خپله ځایه راپورته شوه او وویې وویل چې:

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځاې کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم. د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم. د هغوې خیمه به پاکوم او د هغوې د کالیو د پاکوالي خیال به ساتم. تر څنګ به یې د خیمې د هر څه په اړه خیال کوم. دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم. په دې توګه به زه د خواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم. کله چې دا خلک بیرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوري وګړي هملته را وبولم او د همغوې په کومک سره به د ګنګا او خواص خان کار پاې ته ورسوم. د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله.

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې. په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله. د هغې په کتلو سره ګنګا د خپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې: کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ د ننه راځه ! کملاوتي کرار کرار د ننه راغله او د ګنګا تر مخه ودریده. ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه دلته کینه. ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې داسې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډېر ادب سره وویل چې:

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ. خواص خان په ډېر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې: څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا وواېم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم. او بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکې او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې را ویستلې

خواص خان غوښتل څه ووايي چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم اوکله کله نیرمل هم له ما سره په دې کار کې مرسته کوي ،کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري ، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځای ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم اودهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا تر مخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. او زه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د څه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځای د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتی دخیمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خیمې ته راتله او دخیمې دپاکوالي خیال به یې ساته. هغه وتوانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیر و. هغه له یوه اړخه دهمایون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و ،کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي اوپه پنجاب او یا دهلی باندې یرغل راوړي. ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به دوراندې تګ پالیسي خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې هملته یې مصروف و ساتي اوپرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شي.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي اوبیا به دشیرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. اود سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وې. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډېره اسانۍ سره پېښور ته راشي او د خپل متحده لښکر سره يوځای شي. ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران تر ولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سوری پر خلاف دخپل ځان سره را يوځای کړي.

په دې خاطر د وخت او حالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره د مقابلې له پاره ځان تيار کړي ، او ددې کار له پاره بايد بلوچان او پښتانه هم له ځانه سره يو ځای کړي او په دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سوری ددې څخه هم ويريده چې کيدې شی مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځای د کشمير څخه را ووځي او د پنجاب ميدانو ته را ننوځي او دهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځی. نو په دې خاطر دهغه مخنيوی هم اړين دې. ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځای په ځای کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شی.

په ملتان کې د قيام په وخت کې شيرشاه سوری په همدې خيالاتو کې او ښت را او ښت چې د ملتان څخه ورته يو ډېر بد خبر را ورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سوری د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال د پخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې. دې خبرې شير شاه سوری په ډېره ويره کې واچاوه. هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سوری ملګرتيا پريږدي او بيرته د سلطان محمود سره يو ځاې شی. او په دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سوری د ملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول او لاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې.

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری لمړی دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. تر څو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي او دلته د ګرنډ ټرانک د سړک سره يو ځاې شی. ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سوری د کشمير په لور توجه وکړه. ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سوری د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو. په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه د مخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سوری ته د پنجاب په لر کې د کابل څخه د کامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات د کشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره د کامران د حملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو د کشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده. ځکه چې د کشمير په غربي واديو کې اباد قومونه افغانان نه و. په هغوې کې ډيرکې يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږ ويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، او خيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډېر ګواښ متوجه و. په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړی د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

د کشمير له اړخه د کومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سوری تر هر څه د مخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه. دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيريږي. د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډیر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوې کولې شو چې د کشمیر له لورې دحمله کونکو سره ملګرتیا وکړي اوشیرشاه سوری له پاره کړاوونه را پیدا کړي. نو په دې خاطر دکشمیر له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شیرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پریکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپیلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارین) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دمیدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسیدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقیقت کې د شورش نه ډک یو نیم واکه مسلط حکومت و ،چې ددهلي حکومت یې په لور هیڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوې پخوا د خوشاب په سیمه کې د سیند دبلې غاړې اوسیدونکې و . چې دوې دپخوانیو داړه مارانو څخه ګڼل کیدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روایتي مشر (راې سال) سره ترله، وروسته بیا د کوکهرانو یوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځایه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبایلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پیل کړې اوخپل ځانونه یې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنیو سیمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه یاد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځیدل او د ککهرو سیمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په اباد و نورو قبایلو باندې خپله ولکه و غځوله . خو یو شمیر راجپوتان د قبایلو په څیر په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د یوچې او سهینن قبایلو پورې اړوند وو. تو پییر یې یوا ځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنیو سیمو کې د اوسیدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذیب تبلیغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوې کې همغه پخوانې نامانوسه وحشیانه سلوک او عجیب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول .ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبایلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د دیارلسمې پیړۍ څخه مخته په دې سیمه کې د ککهرو او جنجوعه قبیلو تر منځه ډیر وینه تویونکې جنګونه شوي و چې موخې یې په دې سیمې باندې د خپلو ولکو قایمول وو. کله کله به ددهلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سیمو ته ور لیږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سیمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل یې ددې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سیمو کې سیاسي بدلون راته. بیا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به یې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به یې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزیدنو بابر خپله پالیسي بدله کړه. دشیرشاه سوری تر وخته پورې ککهر په یوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شیرشاه سوری د خپل سیاسې دریځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپیلید و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهمیت درلود چې د یونانیانو ، یوچې ، غزنی ، او غورې حمله کونکو څخه نیولې تر بابر اوشیرشاه سورې پورې هیڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پریوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکې هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته داسې راوړلای شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم ږږېږي. همدا علت و چې شیرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطر تر هر څه لمړی دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه.

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لوري ته یې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړی ته د ورسیدو مخکې یې خپل فوځ ته پړاو ورکړ ،بیا یې د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه او هغوې یې خپل ځان ته را وبلل. دککهر سرداران ډیر سرکشه ، ډیر جنګجویه ، او ډیر زړه وروو. هغوې د شیرشاه دربار ته د راتلو څخه ډډه وکړه. او هغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یې شیرشاه سوری ته ځو غشي ، او زمري دوه بچیان ور ولیږل.

دککهروددې ځواب څخه شیرشاه سوري دا و پتییله چې ککهر د بسپني له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشۍ اوبغاوت له پاره یې ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پری ایښې وو او تر ټولو لمړی یې دککهرو سره اړیکې ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنستیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را یوځای کړي ، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړیکې پریکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نو شیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځي یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالۍ سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یې دشیرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود.د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوری یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یې هیبت خان نیازې و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځای دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي ، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوری له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازی دخپل لښکرسره یو ځای د مالګې د غرونو دې لړۍ ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نو داسې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. اوپه کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده اومخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو داسې یرغل راوست چې دهغې څخه یې شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازې د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مرداري خوړونکي حیواناتو او ټپوسانو په څیر را توې شوي و او دهیبت خان فوځ یې د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سیلاب د توپان په څیر دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت ، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و. هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکي او میړنې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې داسې وبریښید لکه په تیارو کې چې د رڼا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډېر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډېره بېړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږې.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یې پرې ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شیرشاه سوری دربار ته ورسید نو شیرشاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډېر زیات خواشیني شو، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډېر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یو بل سالار جلال الدین جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې ولیږه او په دې توګه خواص خان، هیبت خان نیازی، او جلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې دغرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته یې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړشي چې څو ورځې ترمخه د ککهرو او هیبت خان نیازي ترمنځ په کې جنګ شوې و، خواص خان هغوې ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې دې سفر وکړي اود شپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي، او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان د هغوې پسې وروسته روان شو هغه به یوازې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځاې د جنګ هغه ډګر ته ورننژدې شو چې څو ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څو ورځې تر مخه په کې د ککهرو د قبیلې سره جنګیدلې و، نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوړو لیوانو په ځیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډېره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و، تر ډېره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرنې پټنځاې څخه لکه د زمري په ځیر په ککهرو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلۍ په ځیر د ککهرو جنګیالي تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهرو د جنګیالیو حالت دخرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اودخواص خان په ځیر د ککهرو په مخکینو لیکو باندې ځپوونکې ګذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې د ککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تيښته پيل وکړ او هر يوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځايو ته ورسوي. تر لږه وخته پورې د ککهرو عامه وژنه روانه وه ، دهغوې د لښکرو ډيره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو په لاسو د تيغه تير شوي وو . په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه يواځې دککهرو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوې لښکر يو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک يې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهرو ماتې وخوړه او و تښتيدل بيا خواص خان بيرته دخپل پړاو په لور روان شو ،پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شيرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسيدلې و ،نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو ته ورسيد نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږيدل. شيرشاه سورې دخواص خان څخه په ډيره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شيرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خيمې ته ولاړ نو ويې کتل چې هلته ښکلې اوښايسته کملاوتي د خيمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخيمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار يې پريښود او په يوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بيا ورته ګنګا په ډيره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وويل چې خواص خانه ، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنيو لړيو د ککهريو سره دمقابلې دبرياليتوب په اړه مبارکي وايم. دغو غرنيو ککهرو خپل ځآنونه نه تسخيريدونکې ګڼل او په ځانګړې توګه يې کله چې هيبت خان نيازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې يې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوې ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګيزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مينې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووايي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته يې وويل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وايم. ته يقينا دهغو ځوانانو څخه يې چې په تيارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهيږې. خواص خان په ډير دقت سره د کملاوتي په لور وکتل او بيا يې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هيڅ نه يم ، دغه زما ټولې برياوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې او ملاتړې دې. بيا هم تا چې زما له پاره د ستاينې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا يوځل بيا وويل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسيدلې و خو زه پوهيدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشيرشاه سوري سره کينې. دخيمې د پاکوالي کار پاې ته رسيدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ايښې ده، لمړۍ ډوډۍ وخوره بيا به په تفصيل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وويل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره يوځاې کيني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې ورانديز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې يو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بيا دواړو يوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډيره خوشحاله ماحول کې يې سره يو ځاې ډوډۍ وخوړه .

دمالګې دکانونو په غرنيو سيمو کې دککهرو د ماتې وروسته شيرشاه سورې د جنجوعه قبيلې خلک ښه و نازول ،دهغوې په قوت اوځواک کې يې ډيرښت راوست ترڅو هغوې په راتلونکې ورځو کې د شيرشاه سورې ملاتړې واوسي اودمالګې د غرنيو لړيو په لمنو کې ککهرو ته يوځل بيا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. ددې کار د تر سره کولو وروسته شيرشاه سورې دخوشاب او بهيرې په لور متوجه شو ترڅو دا سيمې هم په خپل خواکې و دروي. اوپه راتلونکو ورځو کې ددې دلښکرو له پاره خوندي ځايونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهیرې کې ډوډې بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ د هغې سیمې حکمرانان وو. شیرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ویره وه چې هغه خلک به بیا د هغه مخالفت کې ودرېږي او یو ستر لښکر به جوړ او د شیرشاه سوری په مقابل کې به و جنګیږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعیل خان او غازي خان د همایون د تعقیبولو په لاره کې نه یوا ځې د خواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شیرشاه سوری د خوشاب سیمې ته راغې نو هغوې د شیرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او د خپل تعاون او ملاتړ ډاډ یې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نیولې ان د بهیرې د غرنیو سیمو پورې خپاره پراته و. چې سردار یې اسماعیل خان بلوچ نومیده. شیرشاه سوری په دې پوهیده چې ددوې پرته په دې سیمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شیرشاه سوری اسماعیل خان بلوچ هم د خپل فوځ په نوم لیک کې شامل کړ. او هغه ته یې هم د شاهي فوځ په څیر د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچیانې ژوند درلود. بیا وروسته په دې سیمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تیمور لنګ په هندوستان باندې یرغل راوست نو د هغه د بیرته ستنیدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پیړۍ د بلوچو ډوډا او هوت قبایل د شمال څخه د سنید د دریاب په غاړه غاړه د کوچیانو په څیر ګرزیدل را ګرزیدل. د هغې وروسته بیا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سلیمان د غرونو د لړۍ جنوبې لورې ته پرته ده. ددې کوچې ډوله بلوچو د ابادیو په کتلوسره نور بلوچان هم په حرکت راغلل او هغوې هم په پنجاب کې اباد شول. د نمونې په توګه د بلوچو د رند قبیله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ویرې څخه د چناب راوي او ستیج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبیلې د خلکو دنده په کرایه عسکري کول و ، تر څنګ یې په ازادانه توګه غلا او لوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې د ډوډ او هوت د قبیلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاې ځیګې د لټون په خاطر د جهلم او سیند د وادیانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته میشته شول. دلته په دې سیمو کې مخته پښتانه هم اباد وو . په دې خاطر د بلوچو او پښتنو تر منځ ټکر لازمي ګرزیده .د بابر نه وروسته شیرشاه سوری او د هغه نه مخته همایون او د هغه وړور کامران مرزا په دې سیمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دي. هغوې به د پښتنو او بلوچو د خپل منځې تربګنیو څخه ګټه پورته کوله او په خپله به یې ارام حکومت کاوه. په دې سیمې کې د کامران بریالیتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خو شیرشاه سوری دا پالیسې ترک کړه او د پښتنو او بلوچو تر منځ یې یووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچ چې په تیرو وختو کې یې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سیمې شیرشاه سوري د بلوچو څخه بیرته واخستې او پښتنو ته یې تسلیم کړې ،خو بلوچانو ته یې د هغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنیو لړیو د نندنا او ګرجهک په نامه سیمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې د غه دواړه سیمې د جنګې موقعیت له نظره ډیرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شیرشاه سوري دا سیمې د بلوچو سردار اسماعیل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهیرې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سیمو کې هم اباد شول. شیرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوې ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټینګښت له پاره شیرشاه سوری دا دویمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې د خپل حکومت د ټینګښت له پاره دریمه مرحله پیلوله.

د شیرشاه سوری دریمه مرحله په کشمیر پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمیر کې د همایون سپه سالار مرزا حیدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او هغه ددې توان درلود چې په یوه مناسب وخت کې د هغه ځایه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنی جنګجو او تجربه لرونکي جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاي د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوځید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې د قیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره د مینې او خلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوی ته یې مالي کومک هم ورکړ او هغوی ته یې دا هم وویل چې هغوی دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سوری دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو. ځکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول او د هغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه. کله چې د چک قبایل او مرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوی مرزا حیدر بیګ ووا ژه او یو چک سردار غازي خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو د مخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې هم دلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازي یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه هم دلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي .ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پرې ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اځنې سالار او دشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سوری ته تر اوسه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللي همایون څخه ګواښ احساسیده نو په دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي . په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس ځنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله . کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل او بیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور او دقت سره وکتل او بیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې او په دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! ریښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم . او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دي راته وويلي نوله يوه اړخه به دخپل ضمير او ا ز تر پښو لاندي کړي او د بله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زيان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه انديښمنه شانته شوه ، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا د شخصيت څارنه کړې ده د هغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې درواغ به نه وايې نو که چيرې ته رښتيا وو ايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير ګټور ثابت شي . کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: ګنګا خورې ! ښه دې وکړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه د دې پوښتنې ځواب په نفې کې وو ايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو وو ايم نو بيا به ستا ګنهګاره و ګرځم.

د کملاوتي د دې ځواب څخه ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا وو ايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم وو ايي چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! څرنګه چې تا له ما څخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا وو ايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا وويل اوس نو د دې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلو ته تياره يم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ويلې شول ، او دخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا وويل ، ځکه د خواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه د هغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کړې ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوازې اويوازې ته حق لرې او له تاسره په دې حق کې هيڅوک نه شې را شريکيدې .

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يو ځل بيا و پوښتل:

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه او دا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې او هغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلي دي ؟ چې د هغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لرې اويا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. د دې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره وويل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که زه ستا د محبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا وو ايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وويل چې: زه د هغې وخته راهيسې چې له تاسره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر او درنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وي. ګنګا ورته وويل چې: که چيرې خبره همداسې وي ، نوبيا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم. اولکه څنګه چې زه دخواص خان ښځه يم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه و ګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو د حال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. او بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخرې پريکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خيمې څخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لا تر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې. تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندانه او خوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل. نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی به غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی ! ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه درپيښ شوې دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نيرمل تر څنګ کيناسته او بيا يې ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهی ده. نن رښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم. ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. تر څو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمدستي ووايم. نيرمل په ډير غور سره کملاوتی ته وکتل او بيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې :

ګوره نيرمل ! دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوری لښکر ته راغلې يم او ستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکې دې ، ګوره نيرمل ! نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ماڅخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څو مره مهمه او ستره پريکړه وکړه. نيرمل په ډيره انديښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې:

ګوره نيرمل: ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي اوسبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نو بيا هغې دا ډول پريکړه وکړه. ګوره نيرمل: زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي.

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې: ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بله اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې. کملاوتي ورته وويل چې: واوره نيرمل ! خواص خان خو به زه ووژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يوځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا او خواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يوځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لا تر اوسه د لته نه دي را رسيدلي ،ګوره نيرمل ! په تيرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان. ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده. داسې فرصتونه هم راغلی چې زه به د خيمې په پاکوالي کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و .او کله به ګنګا هم ورسره وده وه. که چيرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدارشوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو يوځوان نارينه دې. د زور او ځواک خاوند دې اوزه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ښپيره هم نه شم زغملې ، هو ! که چيرې په دې وخت کې زما ملګرې دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په ريښتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې بريښي چې زما کار د اسان ښخه اسانتر شوې دې ، که چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې ښخه دا ښرګنده شوه چې زه به شپه او ورځ د خواص او ګنګا په خيمه کې اوسيږم. اوکله چې ګنګا او خواص خان د ډهلي په لور کوچ وکړی نو زه به ددې ځايه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم د خواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه يوسې نو بيا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت او عفت په داو کې ږدې ، کملاوتی د لږ څه فکر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته. او نه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهيږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې يوه ځانګړې تجربه وي، بيا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړو ژوند پای ته ورسوم. نوکه چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب کې څه وواييی چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي د کار له پاره دخواص خان خيمې ته ورغل نو ويې کتل چې په خيمه کې خواص خان او ګنګا دواړه ميړه او ښځه ناست دې او په خپلو منځو کې خبرې اترې کوې ، د کملاوتي د کتلو سره سم ګنګا دخپله ځآيه پورته شوه او په خندانه خوله يې وويل چې: راځه کملاوتي زما ښنګ ته راشه ، مونږ دواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار يو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن ښخه وروسته ته هم ددې خيمې مالکه ګرزيدلې يې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تيره شپه او نن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته او سيږې او دماښام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ډولې چارې تر سره شي. اوله دې وروسته به ته هم زما په څير دخواص خان دښځې په څير دلته او په همدې خيمې کې اوسيږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته اوښکلې پيغله کملاوتي دخوشحاليو اورفاقتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده . په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پيغام ليکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو کې ډوبه وه . معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خيالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله او په خيمه کې يې دخپل ځان سره کينوله ،بيا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتی يې د خواص خان په نکاح کې ورکړه .

۵۹

دپنجاب دپريښودلو وروسته شيرشاه سوری د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره کړه . او هلته يې د يوې کلا په جوړولو پيل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونکې جوړه کړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ . په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدو اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د مالې امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډړ مل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت یې د هغه په څارنه کې پرېښود.

د رهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کیږي ، دا کلا د جهلم څخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځای کې پرته ده د کومه ځایه چې دغرنو لړۍ د کشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یې دیرش فټه پلنوالې او اته دیرش فټه ستروالې لري ، د هغې ستره دروازه د شیرشاه سوری د وخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه د کوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، د هندوستا د تاریخ د پیلامې څخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې څومره د هندوانو د وختو څخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ څخه هم ډاګیزه کیږي .

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د اریایانو د تهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال د خپلې سیاسې ازادۍ د ساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ د هندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسې یې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه د ې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې د بنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یې ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او د دولت بې شمیره خزانو یې ، د جنوب ځان ځارونکې او د قسمت ازمیښت کونکې تل د خپل ځآن په لور را کش کړې دې .

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به د همدې ځای کیده . د هغوې له انده ددې ځای په خاورو کې په ریښتونې توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یې ددې خبرې د کولو څخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشي او په بله کومه سیمه کې د ې په داسې حال کې میشت شې چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او د ګرمیو او یخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغمونو مشقت او مزدورې وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي او بغاوت جوړیده ،ددې ستر علت دا و چې دا ولایت د هندوستا ن د مرکز دهلي څخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله . ددې ځای حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې او سیدل نه خوښیدل . او تل به یې هڅه کوله چې د دهلي دغلامی کړۍ د خپل ښټ څخه وکاږي . د بله اړخه د هندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې د دومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپارې ترڅو د هغه ځآې د نظام خاوند اوسي . په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و او که وو هم ډیر کم و چې د دهلي څخه د دومره لرې سیمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې د ګوډ ښار ستر مرکز و او د هغه ځای او سیدونکو به د ګوډ د ښار حکمران خپل سلطان ګڼانه . د همغې د حکم تعمیل به یې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سروکار نه درلود چې د ګوډ سلطان په دهلی کې د خپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه وژل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خوکله به چې کوم نیک صوبدار دبنګال څخه لرې کړل شو نویوا ځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید اودبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ. ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړي و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکي ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري د مغلو سره د جنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والی په څیر و ټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې د هغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې داشوې چې د بنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

د همدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهي لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دهغه د ځپلو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست ووایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را ښرګند اوه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ، په دې اساس ګوډ ته د رسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو اوسالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان.

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ، هلته یې د پرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړی کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپریښودې اوپه هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار داو چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ، پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړاې شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شیرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره یې یوه ډېره قوي بحري بیړۍ تیاره کړه. ترڅنګ یې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سیاسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کار یې دا وکړ چې په بنګال کې یې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودریا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. د همدې نظام د نشتوالي په اساس نه یوازې په بنګال کې سیمه ایز عصبیت ځواکمن کیده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړیدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بندیدل.

هغه لارې چې د مسافرینو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزیاد بنت په خاطر د تګ نه لویدلې وې اودا حال د شیرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شیرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې یوه لویه شاهراه جوړه کړه اوحکم یې وکړ چې د دهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال د کورني تجارت له پاره ډېره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونارګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت یې ډېر زیات اهمیت درلود. دغه ځای د شیرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو د دې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډېر مهم ګڼل کیده.

سونارګاو د لکهیا او میګنا ددریابونو تر منځه د اوسني ډ کې څخه نیغ په نیغه شپاړس میله واټن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره یوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه د همدې بندرګاه څخه د چین په لور تللې و. شیرشاه سوری چې د اټک څخه نیولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شیرشاه سوري د سرایونو په جوړولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرینو له پاره د تګ راتګ اسانتیاوې پیدا شي. همدا راز یې په لویو لویو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د بنګال د ولایت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولایت غربي پوله د کوسي ددریاب د غاړې په هغه ځای پورې رسیده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددریاب سره یو ځای کیده ، بیا دا لیکه د ګنګا څخه تیریده او د ګړهي د غربې څنډې څخه راتاویده اودجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تیریده او دبیربهوم او شیرګړهـ پورې رسیدله.

شمالي پوله یې د شیرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټي شیرګړهـ پورې رسیدله ، شرق او جنوب شرق یې د کوسي دویالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولایت په چنګاوو کې پروت د ماتاموري ددریاب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولایت کې د اوسیدو په وخت کې د ترقۍ د کارونو تر څنګ شیرشاه سورې ددې ولایت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته یې دخپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضي فضیلت تر نامه لاندې ددې ولایت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته راغې ،دهلی ته یې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندې قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځاې وځپوي اوهغوې ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۶۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله . او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالۍ نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالۍ نښا او په شونډو باندې ښایسته اوزړه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسې یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کاږه واږه کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زماپه آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځاې کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل ! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځاې د مشرانو څخه دې اونرود سنګهـ نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوې دې چې مهاکوي نومیږی. زما د وړور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځاې کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپای ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې ما یې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسیږي چې ته دخواص خان ښځه کر زیدلې یې نو ایا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي یو ځل بیا وخندل او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! هیڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ښځه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته رالیږلم نو ماته یې نصیحت کړې و چې که چیرې د ښو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځی نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نوکله چې هغه ته دا خبرور سیږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزیدلې یم نو هغه ته به په د ې کار هیڅ اعتراض نه وي . تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره شوه بیا نیرمل په ډیره را ز دانه توګه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسیدو سره به ته ماته ستا د پیژندګلوي نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چیرې هلته په لښکر کې زما اوستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر څخه و تښتیږم او دنرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سینه ورته وویل چې : دهلي ته د ورسیدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته اندیښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هیڅ ګوته کینښوول شي . اوکه چیرې کله هم داسې وخت راشي نو بیا به هرو مرو ددې ځایه وځي او دنرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخیمې څخه ووتله اوپه بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسیدو سره سم شیرشاه سوری سلا مشورې پیل کړې ، اوبیا دې پایلو ته ورسید چې اوس باید ددهلي څخه ووځې او دباغي ځواکونو پر خلاف تصفیوي عملیات پیل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفیې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سیمه ده چې په غربې برخو کې یې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې یې بندیل کنډ او ګوډانه ، شمال ته یې د چنبل دریاب او جنوب ته یې د نرباد سیمه پرته ده . دمالوه منځنې میدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دریابونو په واسطه په برابره توګه سره ویشلې دي. ددې دریابونو نومونه دادي : ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او دیدوا . ددې څلورو دریابونو ددې سیمې نوم مالوه دې . په پخوانیو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ویشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ویل کیده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو یادیدلې.

دپخوانۍ زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاریخ اوتمدن باندې ډیر ستر اغیز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د یوې کړۍ کار ورکوي .که چیرې دتاریخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت یوه برخه نه وې ګرزیدلې نو دپخوانیو او منځنیو پیړیو په تاریخي کې به د تنوع په ځاې یو شانته والي راپیدا کیده . اودا یوه تاریخې پیښه ده چې هغه وخت چې پایلې پتر ، قنوج اویا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نوهغه حکومت ته یې هندوستاني حکومت نه وایه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذیب او تمدن په ډګر کې کوم امتیا زور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سیمه ده چې د تاریخ ستر ستر ویاړلی یې زیږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتیه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سیمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسیدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځای راجپوتانو تر دوو پیړیو پورې دغیرملکې حمله کونکو په ډېره میړانه مقابله کړې اوپه زړه ورتیا سره يې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سیمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بیا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سیمه چې اوس ورته مالوه ویل کیږي دملو دقوم سکونت ځای و . ملو قوم په دوو برخو ویشل شوې یوه ته یې ملو وایه اوبل ته یې مانجو. ویل کیږي چې د سکندر اعظم د یرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د راوي ددریاب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاریخپوهان دا هم وایي چې دا خلک د سیند ددریاب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سیمه کې د دیدک د قبایلو سره یو ځای اوسیدل . په څرګنده توګه مالو یو قوم و چې د زیات شمیر قبیلو او قبایلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسیدل نو په دې اساس یې نوم د سنسکرت په ژبه مالو یاد کړل شو اودا سیمه دمالوهي په نامه یاده کړل شوه.

په پیل کې دا خلک په پنجاب کې اوسیدل اوس هم دستلج ددریاب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پیدا کیږي . مالو او ماج دستلج په شمالي برخو کې اوسیږي . نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شیانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شیان ولټول شي . په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ایښې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارین دې ، یا یونانیان ، برهمن دې یا ترکان ، منګولیان دې یا تاتاریان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفرادیت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هر څومره هڅې یې چې کړې دی خو بیا هم په هندوستانې تهذیب کې مدغم شوي دي ، دشپږمې پیړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او میواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بیا وروسته دوی د مانجهراولې د غرونو په لور ولاړې. هلته یې په میواړ کې ځانته خپل یو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبیلو تر منځه خپل منځ اړیکې داسې جوړ کړل شوې لکه دتاریخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو . هغوې ډېر ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سیمه کې اباد شوې یو ځای شول او خپل ځانته والې يې له منځه یوړ . په دې اساس دا ټوله سیمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجه څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بندیل کهنډ له لارې د کچوا خلک دې سیمې ته را ننوتل اوتر یوه وخته پورې به دلته اوسیدل ، په دې خاطر دغو سیمو ته یې بیا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسې د ورانیدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نومیده چې یو وخت یې په ګوالیار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به یو ډول شربت جوړاوه چې دمرګ شربت به یې ورته وایه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دی توګه به یې هغوې له منځه وړل . دې شربت ته یې په راجپوتې ژبه کې (کهینچ څکول) ویل ،په دې خاطر دارا جپوتان بیا د کهینچ په نامه یادیدل . دا راجپوتان بیا شرقي مالوه ته راغلل او هلته یې د هغه ځآې د پخوانیو اوسیدونکو سره نښتې پیل کړې اوهغوې یې د جنګونو په واسطه د خپلو ځایو څخه وشړل او دهغوې په ملکیتونو یې ولکې وکړې ، دای راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې . همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پالیسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګیر په ډول پریږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغيز لاندې و نيسي. ددې پايلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغليو خلکو کهينچې راجپوتان په اقتصادي، سياسي او نورو ساحو کې په ډېره زياته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت يې دې خلکو ته (مرکهه) ويلې. په پنځلسمه پيړۍ کې دا خلک د ګواليار ځخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بيا يې د سلطان ابراهيم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بيا د تور قوم خلک دجنوب په لور وخوزيدل او د راې سين د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې يې په چندريري او راې سين باندې ولکه وکړه او هلته يې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاريخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ ځخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کيښود. دهغې وروسته دهغه زوې سلطان هوتک غوري دخپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګواليار او کالتي پورې وغځولې.

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ ځخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په څير پاته شو، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و، دهغه دحکومت په څلور دير ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاريخ د منځنيو پيړيو د تاريخ يو طلاې باب ګڼل کيږي. دهغه وروسته دهغه زوې عياث الدين د مالوه حکمران شو، هغه تر يوه وخته پورې د خپل پلار په څير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشۍ کې ورډوب شو، په عياشۍ کې د ورپريوتو وروسته هغه ته يو اځې يو شوق را پيدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښايسته لوڼې به يې په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پريښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښايست کې ډوب و.

دهغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و. خو دخپل سلطنت چارې يې په ډېره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته دهغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپيدا شوې چې دهغوې ځخه يې يوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کيناستو بريالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راې لقب ورکړ. ميګني راې ډير پوه، عاقل او تکړه سپاهي و. که ځه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډېر کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګڼل کيږي. پايلې يې دا شوې چې ميګني راې دهغه ځخه مسلمانان سرداران يو يو لرې کړ او له منځه يې يوړل او د خپل ځان ځخه يې يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه ځخه کومک و غوښت. دبله اړخه ميګني راې د ميواړ د راجه رانا سانکا ځخه دبسپني غوښتنه وکړه. په پايلو کې يې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره يې بندي وساته، وروسته راناسانګا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يې د سلطنت په يوې خاصې سيمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سيمه يې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زيات ډېرښت په هندوستاني سياست کې ډير خلل راپيدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې، ميواړ او ګجرات درې واړه رياستونه په خپل ځواک او پراختيا کې يو دبله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن او برابري موجوده وه او دخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډه و ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يو والې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده. ځکه چې ددا سې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالي او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هوارول.

په دې خاطر رانا سانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتيا وکې د سلطان لودهي د زماني لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده. او دا ګواښ دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې رانا سانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم د مالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن و نه شو ساتلې، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې رانا سانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې او په دې توګه د مالوه ميدان بلکل صاف پاته شو، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسي ګټې پورته کړه، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجي حکمران غلام و او بيا د سيمې امير وګزيد. هغه وخت چې د لړې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو، دګجرات دحکمران بهادرشاه د مړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب د مالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندرېرې باندې ولکه وکړه او ددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې د مالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له ستر ګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سوری په دهلی کې قيام کاوه او بيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سوري له پاره ګواښ ګڼل کيده. دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و. اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سوری د دهلي څخه روان شوې و. هغه دخپل سفر په لمړي پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والی بهار شجاعت له اړخه يو ليک ور ورسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والي ابو القاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و، دده سره سوله کړې ده. او دابو القاسم په مطابق کله چې شيرشاه سوری په خپله ګواليار ته را ورسيږي نو دا کلا به شيرشاه سوری ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښځه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری دخواص خان په نامه يو قاصد ليږلی و او هغه ته يې حکم کړی و چې هغه دې د هلي په ځای د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لوري شيرشاه سوري ته ليک ور رسيدلی و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښځه روان شو . لاهور ته يې بل قاصد ور وليږه تر څو خواص خان ته وو ايي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښځه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه د هغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شيرشاه سوری د شجاعت خان د پيغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته داګرې ښځه روان شو اوخپل فوځ ته يې حکم وکړ چې دګواليار دلارې دې دمالوې مرکزي ښار مانډو په لور ولاړ شي. داګرې ښځه دګواليار په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری د اناوه او بهيڼه په لور کوچ کړی و . کابې ته د رسيد و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران ښځه راتښتيدونکي اخري مغل سردار بيرم خان هم شيرشاه سوری ته ورحواله کړ. بيرم خان يې د شيرشاه سوری په وړاندې راوست. خو شيرشاه يې په اړه کومه پريکړه و نه کړه. او هغه هم د يوه بندي په څير دشيرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شيرشاه سوری د اګرې ښځه ګواليار ته ورسيد او د ګواليار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق دکلا ولکه دشيرشاه سوری په لاسو کې ورکړه. ابو القاسم چې دهمايون له اړخه د ګواليار والی ټاکل شوی و ، ديوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسايلو کمښت په اساس د شيرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و. شيرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې يې وساته . دهغه راتلونکې هم دبيرم خان په څير تياره معلوميده . دشيرشاه سوري لښکر د ګواليار ښځه روان شو او دمالوې شمالې پولو ته ورسيد. په همدې وخت کې شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او دشمال له لورې يې په مالوه باندې دحملې په ځای د جنوب غرب په لور د ګاګرو په خوا ور وګرزيد. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسيد نو هغوی دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوی دا فکر کاوه چې شيرشاه سوری دمالوه ښځه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شيرشاه سوري په جنګونو کې ډيره پراخه تجربه درلوده اوبيا هغه دا ټولې سيمې پخوا هم ليدلې کتلې وې. ګاګرو د مکندره نومې غرنيو لړيو اخري شرقي پوله باندې پرته سيمه ده . ددې غرنو ښځه نيولې دمالوه تر شرقي راجپوتانه سيمو پورې لاره سميږې په مالوه باندې ديرغل کولو له پاره چې شيرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه دهغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهيده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې دهغه اقا شيرشاه سوري دخپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډير ميړنې و .

په دې توګه د ګاګرو په غرنيو سيمو کې د ورننوتلو وروسته ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره دمالوه ښځه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې دولکې کولو ښځه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې دمالوه د ډيرې برخې حکمران قادرشاه ته دراجپوتانه يا بلې کومې لورې ښځه کومک را ونه رسيږي. او که څوک د اړتياو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بيا شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پورته ور وګرزيد . دا سيمه د ګاګرو ښځه يوسلو شل ميله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجين کې و چې د سارنګ پور ښځه يې جنوب غرب لورې نژدې سل ميله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجين څخه نه وررا وتلې چې شيرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ويره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو به لورولاړ. دابنار د اجين څخه نژدې سل ميله جنوب ته پروت دې. دشيرشاه سوری ددې ناڅاپې يرغل څخه هغه په ويره کې لويدلې و او له دې ځايه په تيښته وتلې و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګيدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشيرشاه سوري په څير ددښمن دغلولو اويادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې وروغورزوي.

که چيرې په دې وخت کې قادرشاه دهميت او ميړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله يې کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلړه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنيو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځاې سرداران او حاکمان يو لاس شوې او د يوه بيرغ ترسيوري لاندې به يې د شيرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چيرې دا سې يې کړې وای نو د شيرشاه سوری په شاتګ هم شونې و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شيرشاه سوری هملته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قيام وکړ چې هلته يې د يوه حمله کونکې په څيرنه بلکه د يوه قانونې حکمران په څير حيثيت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسيدو له پاره شيرشاه سوری نه د وينې يو څاڅکې توې کړ او نه يې خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه يې د رعاياو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه يې کوم ډول تباهي او بربادې منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشيرشاه سوری په انسانيت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شيرشاه سوري په سارنګ پور کې قيام کاوه او د مالوه حکمران د اجين څخه خپل مرکز ماندو ته تښتيدلې و. په ماندو کې د اوسيدو په وخت کې دقادرشاه سفير سيف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشيرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي اودهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفير سيف خان دا مشوره ډيره غوره ښکاره شوه په دې خاطر يې څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو څخه ووت او دبيرته اجين ته ورسيد. دهمدې ځايه هغه سارنګ پور ته خپل يو سفير و استاوه اود هغه په لاس يې خپل د اطاعت اوفرمانبرداری پيغام وليږه. اوبيا دخپل همدې سفير تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره يو ځاې سارنګ پور ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره يو ځاې سارنګ پورته ورسيد نوشيرشاه سوري يې ډير ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډيره ښه توګه د شيرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته يې دمالوه رياست دشيرشاه سوری په وړاندې کيښود. شيرشاه سوری د قادرشاه ددې رويې په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خيمه او نور قيمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسيد و سره سم شيرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی او د اجين په لور دې کوچ وکړل شي. دشيرشاه سوری دحکم د اوريدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجين په لور وخوزيد ، دا ډير اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله يې درلودل. په دې سفر کې دشير شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړيکې د ډيرو ښو دوستانو په څير شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره يود بل په څنګ څنګ کې د اجين په لور روان وو. هغوې د خپلو لمړنيو انقلابي ژوندونو راز يو بل ته سره ووايه. ملوخان چې په قادرشاه باندې يې شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې يې دا سې فوځونو قوماندانې کړې وه چې دشيرشاه سوری ددې او سني لښکر څخه، چې د اجين په لور روان و ، ډېر زيات و . نو په دې خاطر هغه هم په ډېر خوند خوند سره دشيرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې او دخپلو پخوانيو تجربو په اړه يې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په دوران کې شيرشاه سوری او قادرشاه يو د بل ډېر ښه ملګري او دوستان و ګرزيدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشيرشاه سوري دفوځ د نظم و دسپلين څخه ډېر اغيزمن شو ، هغه په خپل ژوند کې دا سې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شيرشاه سوری لښکر د ساعت په شميرلو سره سفر کوي ، بيا مابنام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو ځلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه يې چې د دښمن د حملې څخه ويره وي . او بيا لوټمار او چور وچپاول په ځاې په خپلو خيمو کې ارام پاته کيږي.

د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په وخت کې ، کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو و کړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزيده را ګرزيده ، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بيلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه يو سپاهي ته وويل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شيرشاه سوری ډېر زيات کار اخلي او ددوې حالت ډېر خراب شوې دې ، دشيرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوريدې او د هغه خبرې يې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې . په همدې وخت کې دشيرشاه يو عسکر ورته دا سې ځواب ورکړ:

«مونږ ددې کار د کولو څخه ډېر خوند اخلو . ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څير ډېر محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوريدو سره ډېر حيران شو . چې دشيرشاه سپاهيان ولې د هغه سره دومره زياته مينه کوي. په دا سې حال کې چې هغه له دوې څخه ډېر سخت کار اخلی.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفريح له پاره هيڅ ډول سازو سامان نه شته . ددې لښکر سره نه باندۍ و او نه نورځه . نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې د هغوې په ژوندونو کې رنګيني را پيدا کړي . په هر صورت ، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سوری او دهغه دلښکر څخه ډېر اغيزمن شو. دمالوه حکمران شيرشاه ته په تسليميدو سره سياسي زهر ځکلې و . ځکه شيرشاه سوري ته اوس حالات ډېر نازکه تر سترګو کيدل . دمانډو په رياست باندې ولکه کول او قادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول د هغه په سترګو کې يو کرکجنه او ذليله کار معلوميده . خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوه درياست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کيده ، ځکه په تيرو وختو کې همدا قادرشاه ډېر زيات خطرناک ثابتيدا ې شو .

شيرشاه سوری ته دقادرشاه سره دا وسيد و په وخت کې دا احساس را پيدا شوې و چې بې له شکه ، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې ورتيا لري نو په دې خاطر هغه بايد لږ تر لږه د يوه ولايت والی و ټاکل شي . اجين ته د رسيد و سره سمدستي شيرشاه سوری تر ټولو لمړۍ دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه يې يو فرمان وليکه . اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شيرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځاې د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې د دوی څخه ډیر ځواکمن دی او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوی هم د شیرشاه سوری په لور راغلل. د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله همله په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یی وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یی و مانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یی د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوی د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او د خپل ځان سره یی ورته پناه ورکړه او هغوی یی د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول او د هغوی د وخت د تیرولو له پاره یی معقوله تنخوا وټاکله. هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې او سیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یی هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوی ته د هغوی ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران و ټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری د دې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د څلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتي و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یی هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصو ن له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه همله په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځای کې یی ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله. او حکم یی ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوی د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتی په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یی د دې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې:

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یی ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلی دی. او باغي شوی دی.

شیرشاه سورې د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یی حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ترلې دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلی و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلی و . او شوني وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و اودهغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لاتر اوسه په خپل ځای کې د روند ناست و. دهغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و ، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي اوخپلې سیمې به دهغه دولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې دمالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل اوخپل اطاعت یې څرګند کړ او دراې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ورورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او دمالوه د مرکزي ښار ماندوه څخه را ووزی اودراې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې دهغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. اوکه چیرې مقابله وکړي نوماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې دمالوه دنورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او دخپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه دخپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي اودمالوه د نورو حکمرانانو په څیر دهغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځای دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوج

دشیرشاه سوري سره دیرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سوري هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري ترمخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر دمالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خو بیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې دمالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته دراجپوتانه درن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر ناز کاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر ځنګ دهمایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه دمړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان دمالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځان د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او د کمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي . په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندي پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همداسې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و . هغوی ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې اوکلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولي .

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه . دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درلوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همداسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. ترڅو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو .

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالې ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړي دي ؟دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې :

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهر داس دي. مونږدلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږته ویلی دی چې مونږولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې : زما ورور مهاکویی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست ؟ په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهر داس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو اوبیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ، کملاوتي لمړۍ ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکویي مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو تر څو مونږ له تاسره ووینو او دخواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهر داس ددې خبرې سره کملاوتي ډېره زیاته خوشحاله شوه او بیا یې په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان تر څنګ دهغه ښځه ګنګا او دهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما له راز ه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډېر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ د دغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي ددې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا یې وویل چې: تاسو ډېر ښه کار کړې دې او په ډېر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما او خواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راځي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډېر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه ددې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان ددې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به د خواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ او په نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ، ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او دهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. تر څو دخواص نوم اخستونکې یو څوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دادې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوندۍ وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کید و درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې ددې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچني ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وي نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست، په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه، را وايې خستله او ملوک چند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډيره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ، اوس ولاړشئ اود اګرې په سراي کې واوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلې څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشيرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړي ته ورسيد، د روهړي حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي، د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو اودهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نو هغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته وليږه او هغه ته يې حکم وليږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي.

همايون هغه ته دا ګواښ هم کړی و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي، دسيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را وليږه او په ځو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل، له منځه يوړل. پايلې يې داشوې چې دهمايون اودسيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحري بيړۍ اوکشتۍ، خوبيايي هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ، دهمايون ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربي برخې لاړکانې ته رسيدلي و او هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړی و، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شي اوپه سيهون دې حمله وکړي. خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هندال او کاکايي ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمايون ملګرتيايي پريښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړې څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کې يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لورې ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هندال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتۍ خبره هم راپيدا شوه اوهغه دا چې همايون د هندال مرزا د استاد بابا دوست په يوې ځوارلس کلنۍ لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې را ګيرشوه خو همايون د ډيرصبر او سکون نه کار و اخست او د حميده بانوسره يې نکاح وکړه اوهغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه، دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هندال ډير خفه شو، په دې خاطر يې همايون پريښود اودخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو. په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډيره کلکه هيله درلوده چې ډير ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، د ناصر مرزا سره د دې ژمنې وروسته پخپله همایون د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې ،هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل وراره سره لاره جدا کړي. نو نه یوازې د پادشاه په څیر به یې ومني بلکه د هغه په نوم به خطبه هم وو ایي. تر څنګ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځای د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

د دې خبرې په اوریدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه تر څو همایون د دریابه تیر نه شی. هغه نه یوازې دا قدم واخست بلکه د دې نه اخوا یې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. د دې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او د همایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه او د هغه د ملګرو ښځې او کوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې د شیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس د همایون د لاسو څخه ووتل. د دې پیښې وروسته همایون د دوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوې شیان واخستل او روهړۍ ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه د خپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و . د هغه د دې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وې د بابر د دغه بد قسمت زوي همایون تر څنګ د ریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ور ولیږه او د هغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې د خپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځای ماروړا ته راشی. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون ماروړا ته را ننوځي نو د هغه سره به یو ځای هغه سیمې چې شیرشاه سوری ولکه کړې دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون تر اوسه پورې په تذبذب کې را ښښتې و ، په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون د هغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو د همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې د هغه د ندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

د خپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی او د خپلو ورونو مرزا هندال او مرا زعسکري سره سوله وکړي،ځکه چې هغه ته د هغه د ورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې دهغوې په خلاف د دښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخیده ،خو همایون ډیره ژر خپله دغه اراده بدله کړه او دهغې وروسته یې د شرق په لور ماروا ړ ته د راجه مالدیو سیمې ته د سفر کولو پریکړه وکړه.

دروهړي څخه د وتلو وروسته همایون دخپلو ملګرو سره یو ځای د جیسلمیر په لور وخوزید ، په دشتو اوبیابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توکو ذخیره پای ته ورسیده، هغه بیچاره تر دې حده پورې ورسید چې هم یې په خپله اوهم یې ملګرو د بیر اوبیرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به یې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالدیو تر ټولو ځواکمن و. خو کله چې همایون د ډیرو ستونزو ګاللو وروسته جیسلمیر ته ورسید نو د ماروا ړ راجه مالدیو ورسره بې وفایي وکړه او دیوه لښکر په رالیږلو سره یې دهمایون مخه ونیوله. خو همایون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه یې په تیښته مجبور کړ. په دې توګه همایون دمالدیو پولو ته ورسید.

کله چې همایون د مالدیو رالیږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو را جه مالدیو اندیښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر یې وکړ چې اوس خو شیرشاه سوري په هندوستان کې ډیر ځواکمن قوت ګرزیدلی دی اوداسې یو وخت هم راتلونکی دی چې شیرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبیا به مالدیو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سیمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دماروا ړ راجه مالدیو دهمایون له ویرې دشیرشاه سوری سره د اړیکو د ټینګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همایون به ژوندې نیسي اوشیرشاه سوری ته به یې حواله کوي ترڅو ددې لارې دشیرشاه سوری باور تر لاسه کړی.او بیا په راتلونکې کې شیرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پریکړې وروسته دماروا ړ راجه یو ستر لښکر ترتیب کړ تر څو په همایون باندې حمله وکړي او هغه ژوندې ونیسي اوشیرشاه سوری ته یې ډالۍ کړي. خو د همایون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملازمینو کې یوداسې هم و چې یو وخت دهمایون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمایون په دغه بدحالۍ باندې ډیره خفه و نو په دې اساس یې د یوه لیک په ذریعه همایون ته پیغام ولیږه اوهغه یې دماروا ړ د راجه د بدنیتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبریدو سره سم همایون دجیسلمیر څخه کوچ وکړ او په ډیر ه بیړه یې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جیسلمیر څخه تر عمر کوټه پورې همایون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته یې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د ماروا ړ د راجه د لښکرو دتعقیب څخه هم ویریده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنیوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته یو کوچنې لښکر ورکړ او تر شایي د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالدیو لښکرې پرې حمله ونه کړای شي. اوهمایون دخپل اهل وعیال او سامانونو سره یوځای په خیر و عافیت دخپل منزل په لور ورسیږي.

اتفاقا چې دهمایون دغه سردارانو دشپې په تیاره کې خپله لاره هیره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو وي کتل چې یولښکر هغوې تعقیبوي او ددوې تر شا را روان دي ،کیدې شي چې دا د مالدیو دلښکر کومه برخه وي چې دهمایون د لښکرو پسې یې را استولې وي ، دهمایون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبیر او ازونه پورته کړل اوپه هغوې یې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشي وورول چې لمړۍ غشي د مالدیو دلښکرو په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپریوت او له منځه ولاړ .دهغې اغیز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالديو دغه لښکر بيرته شاته وتښتيد. هغوې ته داويره پيدا شوه چې دهمايون سره ډير ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشي ورولې دي اونور عسکر يې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر يې په دې صحرا کې بيرته په تيښته پيل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره يوځاې دهمايون سره يوځاې شول اوهغه ته يې دا ټوله قصه وکړه. همايون دخداې شکر ادا کړ چې دمالديو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تيښته تښتيدلي دي. ددې وروسته همايون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې ديوه کوهي تر څنگ يې خيمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډيرې کمې وې بيا هم همايون اودهغه ملگرو دلږو لږو اوبو په څکلو گذاره وکړه اوشپه يې هملته تيره کړه.

بله ورځ يې بيا کوچ وکړ، تر درې منزلو پورې ورته اوبه پيدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بيا يوه کوهي ته ورسيده، داکوهي ډير ژور وه خو بيا هم دهمايون ملگري په حرکت راغلل اود کوهي څخه يې اوبه راويستلې خپل لښکريې پرې موړ کړ، په دې توگه همايون د ډيرو ستونزو سره مخ و. او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسيد. دعمر کوټ راجه دهمايون ډير ښه استقبال وکړ، همايون دلته دخپلو پاته شوو ملگرو سره دڅو ورځو له پاره ميشت شو، په همدې وخت کې دهمايون د نوې ناوې حميده بيگم د گيډې څخه داکبر په نامه يو کوچنې راپيدا شو، داکبر په پيداکيدو باندې همايون ډير زيات خوشحاله شو، ددې وروسته يې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه را ووت او د سيستان سيمې ته ورداخل شو، په سيستان کې په دې ورځوکې دايران دپادشاه طهماسپ له اړخه يو وگړې حکمران و، هغه په ډيره ښه توگه دهمايون استقبال وکړ، بيا همايون دسيستان څخه هرات ته ورغې اوبيا يې د ايران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته يې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حويلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبيلې ته يوړ، يو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس يې ونيوه، خواص خان هم دآس واگې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله، خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسيده نو د گيلو او شکوو نه ډک اواز سره يې وويل چې:

خواص خانه وروره ته چيرې تللې وې، زه خو دسهاره راهيسې ستا انتظار کوم. ته په هماغه تياره کې له دې ځايه وتلې وې نه دې ډوډۍ خوړلې وه او نه بيرته حويلۍ ته را ستون شوې، نه دې خپل درک ښوولې و. زه خو تاته ډير زيات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشيرشاه سورې تر څنگ اوسې، بيا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښۍ دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډير غور سره کتل اوبيا يې ورته وويل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا کې وويل چې: خواص خانه وروره، الله درته زوې درکړې دې، گنکا د زوې مور گرزيدلې ده. اوهغه په ډيره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې خو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډيره په انديښنه کې ده. د اوما ددې زيرې په اساس خواص خان هم ډير زيات خوشحاله شوې و اوپه يوه منډه يې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه، اوما يې هم ترشا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ويې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ يې يو ډېر ښکلې اوښايسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نيرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې ولګيدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحاليو نڅا پيل کړه خپلې ښايسته شونډې يې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډېره بيړه سره ور مخته شو ، ګنګا ته په ورنژدې کيدو سره يې لمړۍ ګنګا په تندی ښکل کړه اوبيا يې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نژدې کړه اوپه ډېره راز دانه توګه يې ورته وويل چې : « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپيدا کيدو په خاطر مبارکي وايم » ، کې خونه ،ولې ولاړ يې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کيناست اوبيا يې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چيرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپيدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بيرته راستنيږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو .

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشيرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې ديرغل له پاره تياري نيول کيده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالديو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زيات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شيرشاه سوری غواړې چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې يرغل وکړو ،اوس خو دا پريکړه وشوه چې په يوه اونۍ کې به لښکر ددې ځايه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شيرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وويل چې اوس خو زما د کوچنې دپيدا کيدو هيله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپيدا کيدو وروسته له دې ځايه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډېر زيات شکر اداکوم چې له دې ځايه زما دکوچ نه څو ورځې مخته يې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځايه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بيا يې دګنګا په لور وکتل اور څخه يې وپوښتل چې :

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تياره شې.ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبيا يې په ډېره مينه ورته وويل چې :

ماخو اوس همدلته پريږده . له تاسره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځايو کې په خيمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو مياشتو شي نوبيا به له تاسره ګرزيدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوريدو سره خواص خان هغې ته په عجيبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډېر عجيبه ډول اغيز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په يوه درنګ سره ورته وويل چې: ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پيداکيدو نه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خيمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتيا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کيدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو مياشتو نه شی نوهغه ته په خيمه کې اوسيدل نه دي په کار. زه دګنګا ددې خيالاتو سره پوره پوره موافقه يم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به يوه ګړۍ هم غفلت نه کوم .

د کملا ددې ځواب په اوريدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بيا يې وويل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهيږم چې ته به زما په خدمت کې هيڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپريکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې همدلته اوسيږي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته يوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې هملته راوست اوټولو يوځاې هملته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سوری اوخواص خان دخپلو لښکروسره يوځاې داګرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۲۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات اوسيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه . او يا به يې ددې ځاې دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښنو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريګستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې ښوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډير زيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي .

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستاني سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را تنوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل .

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يوازې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچې ډوله کورنيئ هم د بلوچستان د ريګستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې . همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکي وه . دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګي را پيدا شي .

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه . ددې ريګستان د ايرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنګونو کې اخته و . که څه هم ددې ځاې اوسيدونکي دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته رابنکل .

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کيږی او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي . ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځی ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې مارواړ ، بيکانز ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و. دا سيمې د لارلوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل اوخپل ژوند به يې پرې تيراوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې دې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ور په برخه شوې دې. دا ددې هیواد د ډیرو ښو جانبا زانو زانګو وه. ددې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاوخوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتي هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و. ددې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې او سیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

ددې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا ددریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې او سیدل ،بیا دې خلکو دیوه ډیر خوندې ځاې په تکل کې اوسني مارواړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و. دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولي و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او دخوندي ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا ددریاب څخه راپورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول.

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود. د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یوښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځاې دراټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړی راجه یې پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه اود بیکانیر په نامه یې و نوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جودپور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د مارواړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمدغې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې دسروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوربی تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچنۍ والي په وخت کې د مارواړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضدی توب په اړه ډیر اندیښمن و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوا یا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالدیو د رانا سنګا د خالي ځاې د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزورې پلار درانا سنګا د ځاې د ډکولو توان او وړتیا نه لری په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راو ګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو دکتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. د دې کار سره راو ګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په ۱۵۱۳ کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوې وا وهمایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلې و. په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یوا ځې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې، د دې تر څنګ د راټهور د قبیلې ځواکمن سردار د دې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و. خودوې په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکې وو. مالدیو لمړۍ د همدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوې په سیمو یې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یې وغځولې. د دې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و. دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښنتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه. په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډې ځلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي، په دې ډله کې جیسلمیر، میواړ، بیکانیز، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې دورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړۍ د جیسلمیر په لور مخه کړه، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایی قوم حکمران و او حاکم یې د بهایی قوم راجه لون کرن و. چې د مالدیو همعصره و.

د بهایی قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و. اودوې په دې خبره باندې ویاړل چې هغوې د راجپوتانه د شرقي دروازو څارونکې دې خو د وسایلو د کمښت او د خپلمنځې حسد اوکینې په اساس د هغوې په شمالې اوشرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوې نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره راووت او د دې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه د خپل ځان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالديو داسې يو بد کرچاره اوعياش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره ديوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه يې ناپاکه کړه . پايلې يې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادې په دې خبره دهغه سره اړيکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزادۍ امادې دمالديو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسيده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل مېړه سره تير کړ ، په هرصورت مالديو په جيسلمير باندې ولکه وکړه اودغه سيمه يې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالديو دميواړ په لور مخه کړه ، په دې رياست يې حمله وکړه، تر هرڅه لمړی يې ددې رياست دبهدارجن په سيمه ولکه وکړه اودهغې وروسته يې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهيم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې يې د ميواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاي کې حملې وکړی او دميواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې رياست په ولکه کولو کې ورته اسانتياوې را پيداشي . ددې تر څنگ هغه د ميواړ يو سردار راوجيت سينگ هم را مات کړ اودخپل ځان سره يې يو ځاي کړ ، دميواړ دهغې سيمې له پاره يې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جيت سنگ حاکم و ټاکه . هغه د راې جيت سنگ د لور « سروپ ديوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنگه چې مخکې مو وويل مالديو ډير بدکرداره او عياش انسان و . هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرگنۍ ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خينې (دښځې په خور) باندې مين شو ، اوخپل خسر راوجيت سنگ ته يې ګواښ وکړ چې يا لور ورته په خپله خوښه ورکړي اويا دا چې دکوره به يې په زوروکاږي.

راوې جيت سنگ د واده له پاره يو مياشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلير ته د راجه اودهی سنگ ځای ته ورسول اودهغه سره يې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جيت سنگ په دې توګه دمالديو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عياش مالديو د سرو سکروټو په څير و ګرزيد ،هغه د څلورو خواو څخه په ميواړ باندې حمله وکړه او رياست يې تر پښنو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلير په راجه باندې هم يرغل وروست اود هغه څخه يې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نيوله. په دې توګه مالديو په ميواړ باندې خپله ولکه تکميله کړه

دميواړ نه وروسته مالديو د کچهوارد قبايلې رياست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبيلو څخه جوړه شوې وه چې ديوه نوم يې ناروکا او دبل نوم يې خانګروټ و . ددې دواړو قبيلو شميره د راټهورانو څخه ډيره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لويه برخه لکه سانبر اوشيخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه . ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه يوځاي کيدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې يې د تل له پاره ديوې زورندې توري حيثيت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې وو چې دبهادری دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه بايد کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شيرشاه سوری همايون ته ماته ورکړه اوبيا يې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالديو دشيرشاه سوری ددې مصروفيت او دهمايون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې يې يرغل راوست اودا سيمه يې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا د همغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راواودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راواوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو د حکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، د هغه د مړینې په وخت کې د هغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د مړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسې مانسینګ د دې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهي سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه . او اعلان یې وکړ چې د دې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث د هغه د رانې د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوی دی.

د هغې د دې اعلان د څخه د سروهي نوي راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پیېلي توګه د اودهي سینګ ښځه د خپل اته میاشتنې زوي سره یو ځای ووژله . مان سنګ خو دوی ووژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې د دې وژلو بدله به مالدیو اخلي . په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او د همغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو ترړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوې چندرسین ته واده کړه . په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ ایښودي و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده . دوی به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله . خو د دې ټولو ښګنو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست . او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځي نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یواځې د خپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او د هغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری اوخواص خان د مالدیو د راجه په خلاف د خپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، د دې بغاوتونو سرپورې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه او د هغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه د لاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې د هغه د ظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل .

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده . دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل د شمال له اړخه د قصور ښخه شو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور او دهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې د همدې لکهي ځنګل ښخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیرې ښخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې د ملتان ډوډانی بلوچو پر هغوی یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل او د فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې د هغه سره ورګډ شول . وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم د هغوی سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول او په پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړهـ کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره ښخه ۷۵ میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران د دویمې پولې تر ځنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډانې چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و او په خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ او به دې توګه یې په پنجاب کې د لوټماری او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

د دې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور ښخه فوځ واخست او په ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ورورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته د هیبت خان نیازی د را رسیدو خبر ورورسید نو هغه د خپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای و تښتید. د سیند د دریاب ښخه تیر شو او د سبي په لور و تیښتید. هیبت خان نیازي د خبل لښکر سره مخته ولاړ او په پاکټین کې یې پړاو وکړ ، اوس نو د هیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټماری کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ د خپل منځې یو والي ښخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی د خپل لښکر سره یو ځای په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید او په یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ. هیبت خان نیازي ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوی هڅه وکړه چې د هیبت خان نیازی د لاسو ښخه یوې لورې ته وتښتي ، خو د هیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ او په همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل او په بنجاب کې یې امن و امان راوست ، د دې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او د رند بلوچو سردار چکران د ملتان د حاکم فتح خان ډوډانې په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نو په دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي د ډیرې میړانې او بهادری ځرګندونه وکړه او په ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب ښخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه او هغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجپوتانه راجه مالدیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری د خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د یوه غښتلي لښکر سره د هغه په لور د حملي کولو له پاره را روان دي. نو هغه په دې خبره ډیر زیات اندیښمن شو خو هغه یوه ډول داډ هم درلود چې د هغه د خیال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شیرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دې لورې ته را ونه رسیږي، هغه به د خپل لښکر سره یو ځاې هلته ځاې په ځاې تم کیږي ترڅو ځانته خوراک او نور ضروري سامانونه ترلاسه کړي، په دې وخت کې به مالدیو په هغوې باندې شپینۍ حملې پیل کړي او په دې توګه به هغوې بیرته تیښتې ته اړ کړي.

بیا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالدیو یو ډیر مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړۍ ملوخان ته یو ګړندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې یې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پیغام ولیږه چې شیرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چیرې هغه خپل لښکر بیرته منظم کړي او د ګجراته را ووځي او په مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شي لمړۍ دا چې مالدیو به د شیرشاه سوری د حملې څخه خوندي پاته شي او بل دا چې په مالوه به ملوخان بیرته ولکه وکړي.

مالدیو همدا ډول یو پیغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ور ولیږه. دا سړې د شیرشاه سوري سره سخت مخالف و او د هغه د ډیر ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سیوني کې د خپل لښکر سره یو ځاې اوسیده. او د شیرشاه سوری پر خلاف یې په یوه مناسب وخت کې د حملې کولو نیت درلود. را جه مالدیو ناصر خان هم د شیرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالدیو خپل د ریم ګړندې قاصد د اریل د راجه بیربهان په لور ور ولیږه. د اریل راجه بیربهان همغه کس و چې په چوسه کې شیرشاه سوری همایون ته ماتې ورکړه او بیا د هغه وروسته بیربهان همایون ته په خپل ځاې کې څو اونۍ میلمستیا ورکړې وه. او بیا یې همایون په ډیر درنښت سره د هغه ځایه رخصت کړې و. کله چې مالدیو دغو دریو لوریو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډیرې ښې پایلې تر لاسه شوې.

ناصر خان هملته په سیوني کې د شیرشاه سوري پر خلاف بغاوت وکړ او د مالوې په لور وخوزید. د بله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزید او د خپل ځان سره یې یو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او د دریمې لورې د اریل راجه بیربهان هم متحرک شو او د مالوه د راجه به وینا یې په خبل شاو خوا کې د شیرشاه سوری په سیمو کې لوټمار او بغاوتونه پیل کړل.

کوم وخت چې شیرشاه سوري د راجپوتانه د پولو سره نژدې د خپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ او لښکرو خپلې خیمې و درولې نو شیرشاه سوری یوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډیره خوشحالۍ سره خپلې خیمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان یې ډیر زیات خوشحاله او خندانه کړ. او د خپل غږ به پوره خوږلني سره یې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډیر زیات خوشحاله ښکارې. د هغې په دې خبره خواص خان وخندل او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله او سم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوړو ویاړلی یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ما ته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ما ته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې د کملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښي را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي !دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تا ته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم ، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تا سره یو ځاې یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. او که نه خداې خبر ، چې اوس به مې چیرې او په کومو ځایو کې سر لګیده. او یا به مې وختې خپل ژوند پاې ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایی چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې د پیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا را ته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه د انصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تا سره به خپل ژوند نیکبخت ګڼم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيمې منځته يې له ځانه سره يوړ او هلته يې له ځانه کيناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووايي چې خواص خان د دروازې په لور وکتل چې دشيرشاه سورى يو ساتونکې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو اوکملاته يې وويل چې:

ګوره کملا ! د شيرشاه سورى يو ساتونکې دخيمې د دروازې په لور را روان دې ، داسې معلوميږي چې شيرشاه سورى ورغوښتې يم . کملا ورته په ګيلې سره وويل چې: همدا اوس خو خيمې ته راغلې او اوس يې سمدستې بيرته ورغوښتې يې . دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوويې ويل چې: که چيرې دا ساتونکې رېښتاى هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بيا خو به کومه ډيره مهمه خبره وي. چې شيرشاه سورى ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې انديښنه مه کوه.

زه خو با انديښنه کوم. ځکه زه وينم چې ته ټوله ورځ د خيمې څخه بيرون يې. يواځې دشپې له اړخه زما ځنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته يم او ستا لارې څارم. کملا ورته دا خبرې په ډيره مينه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووايي چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسيد اوخواص خان ته يې وويل چې: امير خواص خانه ! اقا شيرشاه سوري دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې يې. خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره يې وويل چې: ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شيرشاه سورى په لور ورځم او ډير ژر به بيرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځايه ووت اودشيرشاه سورى په لور ور روان شو.

کله چې خواص خان دشيرشاه سورى خيمې ته ورغې نو ويې کتل چې شيرشاه سورى په خيمه کې ځانته او په فکرونوکې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل ځنګ کې د کيناستو اشاره وکړه. .خواص خا ن د شيرشاه سورى تر ځنګ کيناست، تر لږه وخته پورې په خيمه کې چپه چپتياوه.ددې وروسته شيرشاه سورى په خبرو پيل وکړاو خواص خان ته يې وويل چې:

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالديو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډير پريشانه کونکې خبر يې له ځانه سره راوړې دې. په دې وخت کې خواص خان دشيرشاه سورى لورې ته وکتل او ورته يې وويل چې: څه ډول خبر ؟ شيرشاه سورى ورته وويل چې:

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالديو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې. په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ويشلو او بيا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه يو ډيره خطرناکه لوبه لوبولې ده. ګوره خواص خانه زويه ! په دې وخت کې مونږ د مخلفو لوريو څخه تر ګواښ لاندې يو او هغه دا ډ .ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتيدلې و د يوه ستر لښکرسره يوځاې غواړي پر مالوه حمله وکړي ، يو بل وګړې ناصر خان نومې هم يو ستر لښکر تيار کړې او هڅه کوي چې په سيوني کې بغاوت ته لاره همواره کړي. ددوې تر ځنګ د اريل راجه بيربهان ، چې يو وخت يې همايون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه، هم د راجه مالديو په اشارې سره زمونږ په سيمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړي هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشيرشاه سورى په دې خبرو باندې خواص خان تر يوه وخته پورې خپل سر ټيټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بيايې سر را پورته کړ او دشيرشاه سورى څخه يې وپوښتل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وو ایه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یوځل بیا فکر وکړ او بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خو داده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپلو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه ! د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمد ستې وویل چې: وو ایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمد ستی وویل چې:

دروندہ شیرشاہ ! زما اشاره د چندریرې او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم درا جپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشۍ له پاره یې تیار کړې دې نو ایا هغه به د چندریرې او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وې لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وې تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه ! د کومې اخرې پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او د اریل دراجه بیربهان په څیر په چندریرې او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستایونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږ دنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک اوسو باید په چندریرې او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. و اوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي يې کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږدداړو سره دې هغه په دوو برخو وويشئ، نيمايي به له تاسره وی او نيمايي به له ماسره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځاې کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړې دې. او ته به دخپل لښکر سره د اريل دراجه بيربهان په لور کوچ وکړې او هغه به وځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهيږې چې حاجي خان بيټني او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره همله په مالوه کې پړاو کړې دې ، زه غواړم چې حاجي خان بيټنې د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مختـه ولاړشي . په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چيرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالديو د ناصرخان ، ملوخان اويا بل کوم راجه سره دکومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به يې په لاره کې تم کړم. اودهغه سره به و جنګيږم او بيرته به يې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه !که ددې بغاوتو په دوران کې چندريری او د راې سين راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بيا به هم زه دمالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغيانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره يو ځاې د راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف يوه ستره حمله کوو.

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : دروندده شيرشاه !هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق يم. زه هيلمن يم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پرواګرام ته اخري شکل ورکړو . شيرشاه سوری دخواص خان ددې وړانديز سره توافق وکړ . په همدې ورځ يې دمالوه په لور قاصد وليږه .دهمدې قاصد په واسطه يې حاجي خان بيټنی ته د ملوخان په لاره کې د دريدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د راجه بيربهان د ځپلو له پاره د اريل په لور کوچ وکړ.

دشيرشاه سوری دحکم سره سم حاجي خان بيټني او شجاعت خان دواړو دخپلو ځايو څخه کوچ وکړ او مختـه ولاړل . ناصرخان د سيهونې څخه روان شو او د خپل لښکر سره يو ځاې يې د نيلګړ په سيمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نيلګړ ته و ورسيد او همله يې خيمې ووهلې ، دشجاعت خان د ورسيدو سره سم ددواړو لښکرو ترمنځه ټکر پيل شو ،څرنګه چې ناصرخان لا دپخوا څخه د نيلګړ په سيمه کې ځاې په ځاې شوې و نوپه دې خاطر يې عسکرو پوره ارام کړې و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسيد نو ناصرخان هغوې ارام ته پری نښول اود توپانې ملخانو په څير يې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شميره کمه وه،نو دشمير ددې زياتوالې په اساس ناصرخان هره شيبه او هره ګړۍ په شجاعت خان باندې فشار زياتوو. ان تردې چې د ماښام تيارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان اودهغه ملګرې لښکر له منځه يوسي اوپه دې توګه خپله بريا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصرخان ددې توپاني يرغل په مقابل کې کلک ودريد او په پوره ميړانه يې خپله دفاع کوله خو کله يې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانيد چې مونږ شاته و تمبوی نو بيا يې دخپلې دفاع کار پرېښود اوپه جارحيت يې لاس پورې کړ اوپه دې توګه دهرې لورې يې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه يې داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړۍ په ګړۍ ځواکمن کيده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير اندېښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو . هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په ښه کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د ويښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ کې بې مثاله شخصت و . سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکې عسکر هم دې لورې ته متوجه شوی و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکې هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شيبې ددوام وروسته ناصرخان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجي خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نريدا د جنوب څخه راځي اودناصرخان سره به يو ځای کيږي بيا به دواړه يو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږ ي او هغه ته به ماتې ورکوي . بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيره وکړي نو ناصرخان دی يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وی رايوځای شوې .خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيره وکړه او سمدستي يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيااو بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجي خان بيټنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان(قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده . او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجي خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني د پيغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او ښټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې او بهادرۍ ښخه کار واخست او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې د حاجي خان بيټني مرستې ته وررسيد.

د بله اړخه د مالوه پخوانې حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات ښخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددې ځاېه د ماهي ندې په څنډو ښنډو ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره دعامې لارې ښخه يوې خواته د ګجرات ښخه د دوهدر ترڅنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه د مخه د بنسواړه ښار دخپل لښکر له پاره مرکزي قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ او پوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځاې کړل. تر څنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم دخپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان ښخه يوه غلطي وشوه ، که په هم هغه وخت کې ملوخان د بنسواړه ښخه وتلې وې او به اجين يې ولکه کړې وې او بيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلې وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزي ښار ماندوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بريښي چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. هم دا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجي خان بيټني کومک ته وررسيد.

په بنسواړه کې دخپلې طبعي په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان د هغه ځاېه کوچ وکړ او د بهوپال د سيمې ښخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

د بله اړخه د شيرشاه سورى سالار حاجى خان بيټني هم دجيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخې ته وررسيد .

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټني د هغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، او هلته د شيرشاه سورى او خواص خان درک خرک نه شته ، تر څنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر ښخه څو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني د لښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سورى د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب او ضرب د ټولو هنرونو ښخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې د ملوخان په خير هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې د هرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو د ملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان وړونکې وه چې د جاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې د ناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجې خان بټنې دخپله اړخه ډېره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکېنۍ لیکې ماتې کړي او پرې نړدې چې هغوې مخته راشي. خو د ملوخان حملې هم په خپل وار ډېرې حیرانونکې وې ، هغه دخپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجې خان بیټنې په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پریوتې و.

د نربدا د دریاب او جاجېګړ تر منځه د حاجې خان بیټنې او ملوخان تر منځه وینه تویونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخیو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند د مرګ په پیغامونو کې ډوب شوي و . تر ډېره وخته پورې دحاجې خان بیټنې او ملوخان د لښکرو تر منځه د وینو سیلابونه روان وو . خو کله چې حاجې خان بیټنې ته ډاګیزه شوه چې که چیرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه یوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به یې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطریې په همدې وخت کې دډېرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې یې ومنله .دجنګ د میدان څخه وتښتید ، بیرته راستون شو او په یوه مستحکمه کلا کې یې ځان کلابند کړ ،ملوخان یې هم په تعقیب راغې او دګهرګاو کلا یې محاصره کړه . حاجې خان دهمدې ګهرګاو د کلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پیغام استولې و.

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته یو آس سپور په ډېره بیړه راورسید او دکلا شمالې دروازې ته راغې او دروازه یې ور وټکوله. ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه یوه دروازه لږ څه پرانسته اود یوه روښانه مشال په واسطه یې هغه سپور ته وکتل ، سمدستې یې دروازه پرانسته او هغه سپور دخپل آس سره یو ځای دننه ورننوت. ددروازې ترڅنګ چې کوم نژدې ځای و ، دهمدې ځایه حاجې خان بیټنې په خندا سره بیرون راغې اودې سپور ته یې وویل چې : زما دوسته. ما د ډېره وخته راهیسې په همدې ځای ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هیله درلوده چې نن شپه به ته ماته د یوه ښه پیغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجې خان بیټنې هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لورد مرستې له پاره ور استولې و. هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وویل چې :

زما محترمه حاجې خانه ! ما ستا له پاره ډېر خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسیږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پیغام راکړې دې چې سمدستې دخپل لښکر سره یو ځای دشمالې دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کې ورته حاجې خان بیټنې وویل چې :

ګرانه دوسته !ته ماته ویلې شې چې شجاعت خان به او س په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وویل چې :شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره یوځای د شپې په تیاره کې تر دې ځایه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا یې سنګر نیولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شیبه وروسته لمر را خیژی او روښنایی خپریږي بیا به زمونږ کار ستونزمن شی. تر او سه په فضا کې تیاره ده او دهمدې تیارو څخه باید ګټه واخستل شی ، سمدستې دخپل لښکر سره یو ځای د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وایې چې که چیرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجې خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په یوه منډه د کلا دننه ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه کې حاجي خان بیټني دخپل لښکر سره یو ځای د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت ،څرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بیټني دخپل لښکر سره یو ځای په اسانۍ سره راووت. بیا یې دکلا د دیوالونو تر څنګ یو اوږود شانته سفر وکړ اوبیا یې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې یرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې یرغل وروستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ، د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پریوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې یې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکیوتې و اودخپل لښکر تر منځه یې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بیرون د جنګ میدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تیارو ، بهار او خزان او روښنایی اوتیاره چې یو دبل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دغه دوه اړخیزه حمله دملوخان له پاره غیر متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په میدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه یې په هر ځای کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تیښته وتښتید خو حاجي خان بیټني اوشجاعت خان دهغه په تعقیب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې یې هغه تعقیب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تیښته بریالي شو. ملوخان بیرته د وجیګړ د لارې د خاندیش سیمې ته روسید او مالوه ته یې د تل له پاره خداې پاماني وویله. دمالوه په تاریخ کې بیا دملوخان یادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د اریل دراجه بیربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې یوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ یې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډیره حیرانه شانته شوه ، ځکه وې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډیره بې صبرۍ سره اخوا دیخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نیرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا دیخوا ګرزیدلو کملاوتي ته یو پیغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهیده چې هغوې د کومې خبر ې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر یې دخپل اس په تګ کی سوړوالې راوست او دخواص خان شاته یې ځآن پریښود ، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه یې ډیر ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول یوې یې ښې اړخ ته او بل یې چپ اړخ ته روان شول ،بیا منوهر داس په ډیر راز سره کملاوتي ته وویل چې :

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نیرمل دواړه له منځه وړي دی اوس وو ایه چې څه حکم دې ؟ ددې خبرې په اوریدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړید. اوپه ډیر راز سره یې ملوکچند ته وویل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډیره ستره دنده تر سره کړیده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړیکې ساتئ ، اخوا دیخوا ګرځئ بیا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نیرمل په خیر سزا ورکړو . زه بیرته خپل اس ګرندې کوم تر څو دخواص خان سره یو ځاې شم. دکملاوتي د حکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستي اخوادیخوا شول او کملاوتي بیرته خپل اس ګرندې کړ اودخواص خان څنګ ته ورورسیده . د ورسیدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه او خپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي او دهغوی لاره یې بنده کړې ده.

۶۹

د دې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې د آس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوی په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته ، دغه دواړه اس سپاره ، یو فدایي خان و او بل د فداې خان زوی اسماعیل و. دا همغه فدایي خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوی و . ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایي خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوی کتلو سره سم د آسه را ښکته شو، هغه پلار او زوی هم خواص خان ته په رانژدې کیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بیا فدایي خان نژدې په یوه منډه راغې او خواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ یې بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغاړه یوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پای ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوی له لاسو و نیول او د کملاوتي لورې ته یې بوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا ، دا فدایي خان دې او د دې تر څنګ دهغې زوی اسماعیل خان دې ،ما پخوا د دې سره د یوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدایي خان خبرې غوږ کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه ! هغه وخت چې ته دخپل پلار او ورور سره یو ځای له ماسره و است نو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فدای خانه ، ستا خبره سهي ده ، او په هغې کې هیڅ ډول شک او شبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما د پلار سره دې هم د ورور په څیر اړیکې درلودل. خو د دې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنسټیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایي خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه ! او س هغه خبره مه کوه چې ته غلام وې ، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. د دې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویې ویل چې: بس فداې خان او اسماعیل خانه ! دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په د ې خبره فدایي خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوی اسماعیل خان خور و ګرزیدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوی په څیر را لوې کړې د ې. په خدا ې سوګند ، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه او ډیره ښه توګه د فدایي خان مننه وکړه او بیا دهغې وروسته فدایي خان وویل چې:

خواص خانه زویه ! زه د اصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته د اریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې . خو ګوره زویه ! ماښا م کیدونکې دې ، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې تر څنګ پړاو وکړه. دقبیلې هر وګړې تا ډیر ښه پیژني ، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ او تاسې سره یو ځل بیا یو ځاې کیږو . د دې وروسته به زویه ! زه هم سبا سهار وختې له تا سره یو ځاې د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبیلې سره یو ځاې ، تریوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږ د قبیلې تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایی خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا دقبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته یې د فدایی خان دقبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و اوکملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایی خان او اسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یې یوړ. اوبیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایی خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: درونده فدایی خانه !ته او اسماعیل خان همدلته و دریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو اود کملا لورې ته راغې او کملا ته یې وویل چې:

کملا ! له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د ورښوولو وروسته به زه یو ځل بیا دفدایی خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه دشپې له اوږخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه.کملا !فدایی خان د کوچیانو دقبیلې سردار دې او یو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خوا ته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اوږخه زه رانغلم نو کملا جانې ته به اندیښمنه کیږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یې وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون او سیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې. دخیمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی،زه خو ددې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډیرې پر اخې سینې څرګندونه وکړه او وېې ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هرصورت که چیرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه اوهملته یې پریښوده اوبیرته ترې د فدایی خان په لور راستون شواو هغوې ته یې په خندا کې وویل چې:

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځاې دکوچیانو دقبیلې په لور رولاړل.

هلته د وررسیدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل.دا خیمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه.دخیمې نه بیرون فدایی خان تم شو او د دروازې په لور یې کتل ،بیا یې خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زویه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم درننوځو.دفدایی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا خندا دغې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالینو باندې د څو توشکونو دپاسه ښایسته او حسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. اوتر څنګ یې د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهي هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودلید و څخه یې خوند اخلې. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستې دخپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او ډېرو زیاتو خوشحالیو په ځپو کې یې لوځې پښې رامنډې کړې او په پوره ځواک او زور سره یې خواص خان په غېږ کې ونیوه او ترې راتاوه شوه.

تر یوه وخته پورې خواص خان او ګنګا یو د بل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و. ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه اېښودې و او بیا بیا یې دهغه غاړه ښکلوله. بیا یو دبله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه یې؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډېرې زیاتې مینې په ځپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وایه ، څنګه یې؟ ګنګا ورته وویل چې زه بلکل روغه رمټه یم ، بس ستا د روغتیا اندېښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وویل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بیا خواص خان مخته ورغې او دلرګې د زانګو تر څنګ یې ګونډې ووهلې او تر ډېره پورې یې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې یې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کیناست ، خواص خان ورته وویل چې: فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې بیرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وویلې چې هو ، دهغوې بیرون دریدل ښه نه بریښي ، فدایی خان زما دپلار په ځیر او اسماعیل خان زما د ورور په ځیر زما خدمت کړې دي. خواص خان دخپله ځایه پورته شو او فدایی خان او اسماعیل خان یې له ځانه سره دننه خیمې ته راوړل. په همدې وخت کې نیرمل هم خیمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډېره خوشحاله شو او ورڅخه یې وپوښتل چې نیرمل ته څنګه یې؟ نیرمل مخته راغله او دخواص خان په سر یې خپل د شفقت او مینې ډک لاس راښکود او ویې ویل چې بس زویه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نیرمل ډېره خوشحاله ده. بیا نیرمل دګنګا تر څنګ کیناسته. خواص خان دخیمې دروازې ته راغې او س نو تاسو دواړه پلار او زوې دننه راشئ ،تر څو به بیرون ولاړ یاست. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان د خواص خان تر شا شا خیمې ته ور ننوتل. بیا درې واړه په قالینو خپور یو توشک باندې کیناستل. تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدایی خان په خبرو پیل وکړ.

خواص خانه زویه ! زه خو دیوه کار څخه فارغه شوې یم یعنې ته او ګنګا مې یو دبل سره یو ځاې کړئ ،خو اوس زه یوه ګیله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدایی خان ته په عجیبه توګه وکتل او ور ته یې وویل چې څه ډول کار فدایی خانه ؟ په ځواب کې ورته فدایی خان وویل چې:

ګوره خواص خانه !لمړی مهارت په څو سیمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو او تر ټولو نژدې خپل پالامو را پورته شو ،هغه دپرتګالیانو سره یو ځاې په بنګال کې شورش او بغاوتونه راپیدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پایلو ته ورسیږي تا له منځه یوړ ،اوس یو ځوان مهاکویی راپورته شوې دي او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری یې سره راټول کړې دی ،هغوې د بنګال د خلیج تر څنګ خپل یو مرکز جوړ کړې دي او دپرتګالیانو څخه یې هم کومک غوښتې دي. بلکه یو څو کسان پرتګالیان په لښکر کې هم شامل شوي دي ،اوس دوې د بنګال د خلیج څخه راوتلي او د کراکړ په ښارونو او کلیو یې حملې کړې دي او هلته یې دلوټمار بازار ګرم کړې دي. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې یم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کلیو څخه د خپلې قبیلې دخلکو سره یو ځاې راتیریدم نو مهاکوي دخپل لښکر سره یو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډېره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بیا هم مهاکوي زمونږ دقبیلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبیلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یې لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډیر زیات زیان را اړولی دی ،زه یې د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړ م او زمونږ سامانونه یې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولري نو دخپل لښکر سره یو ځای دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لوري ته ولاړ شه اوکه نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي . او مونږ ته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي . دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ځنډله او ویې ویل چې : ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه . زه به ډیر ژر دبنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: خواص خانه وروره !ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویې ویل چې خواص خانه !ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم.ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دخیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل اوبیا یې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا دزوې تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به دڅه پوښتنه له ما وکړي ؟ما ورته دمخه ویلې دی چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره یې لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ اورا ویې غوښتله . بیا درې واړو یو ځای خوراک اوڅښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځای تیره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدایی خان دواړه دخپل لښکر اوقبیلي سره یو ځای د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلی و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته را رسیدلی و . او هملته یې دخپل لښکر سره یو ځای خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان هملته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچینانو دقبیلی سره یو ځای هغه سیمی ته ور ورسید په کومه کې چې داریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځای پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره یې پرې یرغل راوست.

داریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپې نه وه ،خوبیا هم ډیره ځواکمنه وه . د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړي دهغوې لمړۍ لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتوکې پرې هم باور کیدای شو . په دې اساس د اریل راجه بیربهان د ځپلو هڅو په پوره کولو بریالی نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر ناري پورته کولې او هغوې یې دحملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډیر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یوناڅاپه دجنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایي خان او خواص خان د پخوا څخه دبیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو ترشا د فدایي خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایي خان او دهغه زوې اسماعیل خان دخپلې قبیلې سره یوځای د شاله اړخه را څرګند شول او بیا یې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل اوبیا دواړو پلار او زوې دخپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایي خان او اسماعیل خان ددې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګي راپیدا شوه، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر او سه پورې په دفاع کې مصروف اوس یې دفاع پریښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. ددغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان اوفدایي خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ.د راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدایي خان دپخوا څخه زیات په ډیره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډیره بده ماتې وخوړه اود جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایي خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبیلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځای او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږیدو هڅه و نه کړي . خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شمیره نوره ډیره را ولویده اوپاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا دخواص خان اوبیر بهان تر منځ نښته وشوه اویو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځای د ښار دبلې دروازې څخه بیرون ووت او دخپل ځان دخوندې ساتلو په خاطر دبندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم ونسق د په لاس کې اخیستو وروسته دخپل فوځ سره یو ځای د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداي خان هم دخپلې قبیلې ، دخواص خان دلښکرو دښځینه و او نورو سامانونو سره یوځای د هلته بیرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره یوځای شو. هغه هم دخپلې قبیلې سره یوځای همهلته دخواص خان د لښکرو سره یو ځای پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په دیره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتنلو سره هغې یو ناڅاپه رامنډه کړه او دخواص خان څخه یې غېږه را چاپېره کړه ، بیا یې په ډېره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته دبیربهان پر خلاف ددې غټې شانداره بري په اړه مبارکي وایم ، او تر څنګ یې داریل دښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وایم.» دکملاوتي په دې خبرو خواص خان ډېره خوشحالي وښوده ، بیا یې کملاوتي په شا وټپوله او ورته یې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خیمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ یې د فدایي خان د قبیلې دخلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. ددې وروسته به زه داریل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخری انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره وکړم ، کملاوتی ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل دښاره بیرون دخپل لښکر تر منځ دڅو ورځو له پاره پاته کیږم، په همدې وخت کې به زه داریل دښار نظم ونسق برابروم اوپه ښار کې به خپل حاکم ټاکم اودهغې وروسته به دمالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډېره اړتیا لري ، خو زه دلښکر هیڅه ښځینه له ځانه سره هغه لوري ته نه شم وړلاې. ځکه چې دمالوې حالات سهي نه دې ، هر هر ځاې بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځایه کوچ کوم نو زما ډیر دروند دوست فداې خان به دخپلې کوچې قبیلې سره یو ځاې د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، دلښکر ټولې ښځینه او ټول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بیربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دې، هغه به هم فدایي خان له ځانه سره هلته دراجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به یې شیرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ یې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم دفدایي خان سره ځي اوهلته به دشیرشاه سوری په لښکر کې اوسیږي. ددې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کیدې شي چې زه دمالوه څخه دخلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شیرشاه سوری سره هم ووینم. کله چې خواص خان خاموشه شو نوکملاوتي سر ټیټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه اوبیا یې سر راپورته کړ او ویې ویل چې:

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته دحکم معنې لري. که چیرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تاسره د ښځو تګ ضروري نه دې نوبیا به زه هم د لښکر دنورو ښځو په څیر د فدایي خان د قبیلې سره یو ځاې دشیرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډېره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به یوه ورځ هم زیاته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: کملاوتي ! همداسې به کیږي لکه ته یې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه دحالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به دراجپوتانه په لور در وخوزیږم اوهملته به له تاسره یوځاې شم ،ته اوس په خپله خیمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې دخپل لښکر او د فدایي خان دقبیلې د اړتیاو په اړه ځان پوه کړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دخیمې څخه بیرون شو.

لږه شیبه وروسته خواص خان د فدایي خان دقبیلې په خیمو کې ور ننوت اوپه ډېره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غیږ کې نیولې و او په خیمې کې اخوا دیخوا ګرزیدله .د کوچنې دخوشحالۍ په خاطر یې دهغه سره ډیره مینه کوله او دهمغه په ژبه یې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خیمې ته ورننوت نو ګنګا دخپل کوچنې سره یو ځاې ورمنډه کړه اودهغه استقبال یې وکړ. اوخواص خان ته یې دهغه په دې فتوحاتو باندې مبارکي ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی یې دګنګا سره یوځاې په خپله غیږ کې و نیول.تر ډیره پورې یې هغوې ښکلول او مینه یې ورسره کوله ، بیا ګنګا هغه دلاسه و نیوه او د خیمې منځ ته یې یوړ ، کوچنې یې په ځانګو کې واچاوه اوپخپله دخواص خان سره کیناسته. په همدې وخت کې د خیمې دبلې خونې څخه نیرمل هم را بیرون شوه ، هغې هم ددغو بریاو په اړه خواص خان ته مبارکي وویله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه ووایي چې دخیمې دروازې ته فدایي خان اودهغه زوی اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدایي خان هملته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلای شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغی او فدایي خان یې له لاسه ونیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدایي خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوی په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان ددې خبرو په واسطه فدایي خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول اوبیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یوځای کیناستل.

په همدې وخت کې فدایي خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوی یې. یو کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یو اځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوې دواړه یو له بله سره نه شې یو ځای کولې، ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځای کیږې نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدایي خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ورننوتې دې ، حالات چې هرڅومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هرڅه د خاصو مجبوریتونو په اساس ترسره کیږي او ډیر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وګرځیږي ، فدایي خان په ډیرغور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. اوډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې. په خدای سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه ترلاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې اوکومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدایي خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکرسره یوځای دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوی به له ما سره ملګري وي، ګوره فدایي خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللای ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اوډ ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته ترلاسه شوې ، سره یوځای ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځای هلته ورځي دوې به ټول هملته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځای هملته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله ګټه را وګرځوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځای دراجپوتانه په لور دروخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه ترپښو پورې خوشحاله شوه اوفدایي خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمدستي یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه ! دا خو یو ډیر ښه پلان دې اوپه دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یې ولیدل او ویې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدايي خان او اسماعيل خان سره يو ځاې وځم ، خپل لښکر او دهغوې د قبيلې داړتياو اندازه اخلم او دهغې د تياريدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بيا زه داريل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره يو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټوليده. بياټول و دريدل او دخيمې څخه راووتل.

راې سين او دچندريري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره يوځاې په خپلې ماڼۍ کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه يو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالديو د سالار کوپا د راتلو خبر يې ورکړ. پورن مل دخپله ځآيه راپورته شو او ورته يې وويل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بيرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکې بيرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډيرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و ، هغه د راجپوتانه د راجه مالديو سپه سالار و ، دغه ساتونکې کوپا ته وويل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوريدو سره سم د مالديو دراجه سپه سالار ځان تيار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسيد ،مخته ورغې اوکوپا ته يې غيږ ورکړه او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره کوپا !ته د پرديو په خير ولې بيرون دريږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم ليدنې کتنې شوې دي ، ته ما پيژنې او زه هم تا له شکله ښه پيژنم. بيا ته ولې داسې د پرديوالي څرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ويلې واې اوپرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمينې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ويلاې ، خو پورن مل ته يې په ډيره مينه کتل ،بيا پورن مل کوپا د لاسه و نيوه او دماڼۍ همغې خونې ته يوړ او هلته يې په شاه نشين باندې کيناوه. دهغه ښي لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته يې په ترتيب سره کوپا او پرتاب کيناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بيا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وويل چې:

کوپا !وايه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ويستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وويل چې:

دچندريري او راې سين راجه پورن مل به خبر شوې وې چې په دې ورځو کې شيرشاه سورى خپله لمن خپره کړې ده،هغه دخپل شاوخوا رياستونه او سلطنتونه نيولې اوپه خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شيرشاه سورى همدا اوس دخپل لښکر د يوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې اوخپل ترټولو ستر سالار خواص خان يې د اريل د راجه بيربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بيټنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کيدې شي چې تر اوسه پورې دا خبر هم را رسيدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بيټنې هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې او دهغه لښکر يې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخواني حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې اودشيرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتيدلې و اوس د حاجي خان بيټنې سره د جنګ له پاره دخپل يوه غښتلي لښکر سره يو ځاې د مالوه په لور خوزيدلې دې.نو که چيرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کينو ، نو بايد ياد وساتو چې بيا به دا حالات زمونږ له پاره دپيښمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وويل چې: کوپا ! ته څه ويل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجي خان بیټني او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجي خان بیټني او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتي اوملوخان به بریمند را وګرځي. ملوخان زمونږسره پخوا هم نیک اړیکي درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکي کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالي پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړې دي د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږغواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالي سیمو په لور یې ورولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځاې په کار پیل وکړي ، زمونږدواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې اودهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلولښکرو سره یو ځاې دنابودی کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا اوسنې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکي کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دي چې هغوې به زمونږ اوستالښکرې د غنمو ددانو په څیر تر پښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې ترڅنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم د ه ، یعنې په د ې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره اوسیږي ،ددې برخې قومنداني به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومنداني به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تاسره یو ځاې ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځاې له ماسره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو . هسې نه چې زمونږد وررسیدو نه مخته حاجي خان بیټني او شجاعت خان دملوخان په خلاف یرغل وکړي اوهغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ماسره ولاړشه زه به پرتاب همدا اګرۍ له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښي څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود ماڼۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایی برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځاې د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوې ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته دکوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما درونده ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه برېښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکرته بیرته راستانه شوي او هغوې له ځانه سره خبر راوړې دې چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجې بیټنې خان او شجاعت خان یو ځاې ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلې دې. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې واې نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجې خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ماسره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوې دا نه دې ویلې چې حاجې خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !هغوې ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دملو خان دماتې وروسته حاجې خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوې اوس دمالوه په جنوبې برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوې همهلته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځاې شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجې خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوې دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځاې شي خو هغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپینې عملیات پیل کړو ،په کوم ځاې کې چې اوس هغوې پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږد لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایی کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ به دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې ددې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندېز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یواځې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمدستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووایه چې مونږ به څه وخت ددې ځآیه کوچ کوو ؟که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمدستي ددې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږد وررسیدو دمخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شي. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټني او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټني او شجاعت خان دملوخان تعقیب پرې ایښې و اوهملته یې دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځای پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړه سمدستي متحرک شول او ددې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل.

حاجې خان بیټني او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځای دهغوې پړاو ته نږدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټني دخپل لښکر سره پړاو کړې و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نږدې کړ. ددې شبخون پیل مالدیو د راجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجې خان بیټني په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته وررسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټني او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې ددې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و . په دې اساس ددې شبخون په واسطه حاجې خان بیټني او شجاعت خان ته پوره زیان وررسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، ددې وروسته لمړی حاجې خان بیټني خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه . د وېرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټني او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې ددې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر ددوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټني او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه . او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځای د میدانه وتښتیدل . کوپا اوپرتاب ترلږه وخته پوري دهغوې پسې شاته ولاړل اوبیا یې د حاجې خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هرڅه باندې ولکه وکړه . په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجې خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هرشي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیراوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې :

پرتابه !هغه څه چې مونږ د حاجې خان بیټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږته تر لاسه شوي دي. ډیرزیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او.. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړي دې. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې : کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو ؟

کوپا ورته وویل چې !ګوره پرتابه ! اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجې خان بیټني او شجاعت خان نه وروسته اوس دې ستر ځواکونه زمونږ تر مخه دې چې مونږ راجپوتانو ته خطرناکه ثابتیدای شی . یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیازي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیر بهان د ټکولو پسې تللې د ي ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځای شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیازي پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي اوبیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې وګرځوي.

ګوره پرتابه !مونږ باید اوس یواځې اویواځې په شیرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د ښارني لاندې و نیسو ،زما په آند چې مونږ باید داټول شیان راټول کړو اوستاسې دمرکز راې سین په لور یې یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږ تر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکې توکې اوحربي سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږ دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دواړه یوځای ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین دراجه پورن مل منته به وکړم اوبیا به دراجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راځی هغه به داسې وي چې د اریل دراجه بیربهان ته دماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یوځای کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوي. پرتاب دکوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبیا ؟کوپا ورته په اندیښنې سره وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکري ځواک زمونږ په نسبت ډير کم دي. کيدي شي چې شيرشاه سوري لمړی د کوچني ځواک سره ټکر وکړي او هغوي له منځه يوسي او بيا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره ځان برابر کړي. خو پرتابه ! تاسې انديښنه مه کوئ که چيرې شيرشاه سوري په راجپوتانه باندې حمله وکړي نو بيا تاسې په خپل ځاې باندې خوندی او سئ . زمونږ دبسپنې له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتيا لرو چې په خپله دشيرشاه سوری مقابله وکړاې شو . او هغه دراجپوتانه څخه بيرته وځغلو . خوکه چيرې شيرشاه سوري لمړی په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به ديوه لښکرسره يو ځاې ستاسې دکومک له پاره رامنډه کړم. او په هيڅ توګه به پری نه ږدم چې شيرشاه سوری په رای سن او چندريرې باندې ولکه وکړی. کوپا غلې شو نو پرتاب يوځل بيا دلږ څه فکر وورسته وويل چې :

کوپا ! ته په ريښتونې توګه يو مهربانه او ستر شخصيت يې . کوپا ورته وويل چې : راځه چې شيان ټول راټول کړو او بيا دراې سين په لور روان و خوزيږو .

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره يوځاې دبرياو اوکاميابيو په خوشحاليو کې د بندياچل د غرنيو لمنو څخه د تيرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سين په لور روان وو. شپه په ختميدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګيزه شوې وې د افوقونو په تندی وينه را ښرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په ښرګنده او واضحه توګه تر سترګو کيده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره يو ځاې په ډيره مستۍ او بې فکرۍ کې په دې لويه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لويه لاره د غرنيو لړيو په يوې وادي کې ورننوته نو کوپا په ډيرې انديښنې سره خپل فوځ ته د دريدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندياچل په دې وادی کې يوه لښکر دهغوي مخه نيولې ده . دلښکرو دتم کيدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ور وليږل ترڅو هغوی دا ډاګيزه کړي چې ددوې تر مخه ولاړ لښکر د چا دې. دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډيره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بيرته سپره مخونه راستانه شول،هغوې ډير انديښمنه او غمژن ښکاريدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ايا تاسې ښرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه يوه وسلوال کس ورته وويل چې : لاره تم کونکې لښکر د شيرشاه سوری دسالار خواص خان لښکر دې.

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دمابنام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکي باندې دغه سفر په سترګو داسې درنيږي لکه چا يې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي. دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تيارې تيارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزيد لکه يو ځوک چې د جنازې د ميدان څخه راستنيږي. کوپا تر يوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بيا يې په خپل ځنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته يې وويل چې :

ګوره پرتابه ! دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافۍ څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پيدا کيږي. که چيرې د وندياچل د کوهستان په دې واديو کې دشيرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو او بيا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږ وروسته یې بیا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دې. یوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوې لورې ته ورغلو نو دهغوې څو کسو مونږه و نیولو اوخپل ستر سالار خواص خان ته یې یوړو ، په دې اساس مونږ و پوهیدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دې . مونږ هغه ته وویلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي یو . تر څو مونږ وپوهیږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دې ؟ هغه زمونږ دریښتیا ویلو څخه ډیره زیات خوشحاله شو اومونږ ته یې دبیرته تللو اجازه راکړه . خو د بیرته را ستنیدو په وخت کې یې چې کومې خبرې مونږ ته کړې دي دهغې څخه دهغه خونخوارۍ ډاګیزیږي. کوپا ترې په لړزیدلې اواز و پوښتل چې : هغه تاسو ته څه ویلي دي؟ وسلوال ورته وویل چې :

دشیرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وویل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته وواېو چې زما نوم خواص خان دې ، زه دخپلو له پاره د ځپانده تیز لمر څخه د خلاصون سیورې او ددښمنانو له پاره دیخو سیورو ګرم اوسوزیدونکې لمر ګرځم. هغه وویل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګیزه کړه چې په دې کوهستاني وادی کې به دهغوې دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم.

پرتاب ددې ویریدونکې خبرو په اوریدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډیرې حوصلې سره وویل چې: خواص خان هسې چټیات وایی . زه به په دې جنګ کې په یقیني توګه دهغه حرمتونه له منځه یوسم. هغه تر اوسه پورې زما سره د ټکر کولو انداز نه دده اخستې. زما نوم کوپا دې د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي. ټول پوهیږي چې کوپا ناقابل تسخیر دې. تراوسه هیچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بند یاچل په وادي کې به دشیرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وینو کې لمبیږي او مرګ به یې په برخه کیږي.

کوپا تریوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته یې یو ځل بیا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ایا ته ویلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به یې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه او بیا یې ځواب کې وویل چې :

دشمیرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چیرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زیات نه وی نو دوه هومره خو هرو مرو زیات دې.ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوریدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ یې خوښې راپیدا شوه،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نوپه دې خاطر یې د پرتاب په لوروکتل اوورته یې وویل چې:ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دې چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره یو پلان ترتیب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذ هن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کیږدم. که چیر ته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او یا په کې کومه خامي وینې نو راته یې ووایه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته یوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا یو ځل بیا ورته یې وویل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځایه به دخپلو لښکرو د لیکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو. په کوم ځاې چې مونږ ولاړ یو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سیمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسیږي. هغه مال چې دمخه له مونږه سره دې اویا مو د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دې هغه به هم په همدې پړاو کې پریږدو. اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو لیکې سمې کړو. او بیا به یوځاې او په متحده توګه مخته ورځو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتابه! په هغه ځاي کې چې خواص خان دخپل فوځ سره یو ځاي پړاو کړې دي، نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته. چې دجنوب شرق لورې ته بهیږي او راې سین ته رسیږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره یو ځاې د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره یو ځاې ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم. په اوسنې حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو. په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښې لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي. یوه برخه به یې زما لورې ته اوبله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی. په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وویشل شی او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه وغورزو، اوکله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د میدان څخه و تښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا ځو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده. د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور او اعتماد کاوه. هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و. باران کتلې او ازموېل شوې جرنیل و. دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې اودضرب دوهلو همت اوجرءت یې کړې دې. هغه په دې پوهیده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوې دې، دیوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې، په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته اوبله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره دکوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیټ کړې و اوپه دیره عاجزۍ سره یې دخپل خداې نه دبرې او موفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعایه کلماتو دخلاصون وروسته، خواص خان خپل سر را پورته کړ، وېی کتل چې دښمن نور را نژدې شوې دې، دهغوې په کتلو سره دخواص خان تندره وغوړیده، په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ، دهغه د تکبیر دغږ سره سم، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبیر غږ پورته کړ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه ددې خبرې نښه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تیار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډیرې کینې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله یې پیل کړه. دحملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبیا یې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پیل کړه، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت کې راغې ،ددفاع څخه یې ځان وویست اودپرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لږه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لورو تښتید. خواص خان دهغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع وګڼله اودهغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ور زیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یې دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب اودهغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې.او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې ده نو بیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډیر ټینګ نه شول او دماتې خوړلووروسته یې دراپسین په لوی لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجي خان بیټنې او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادی ته را ننوتل.او دهغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجي خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپی راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجي خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې اودراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یې دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجي خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای دراې سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو اوپر هغوې یې دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یې وار په وار را کموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندی توګه د راې سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالوته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډېره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګي تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په څېر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړې وي او ځغلې داسې ځغلیده .

خواص خان تر ډېره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته څرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بېرته د راې سین په لور راستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډېره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین د ښاره لرې څه بیرون د خپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان د پړاو د ښځینه و سره یوځای هلته را ورسیدل . خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې د خپل لښکر له پاره د خیمو یو کلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه ښار باندې د ولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځای د خواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډېره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډېر ستاینکې سترګو باندې د خواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او رېښتیا دي. امیره ! حقیقت دادې چې ته د هغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه د خپل ځان له پاره ډېر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډېره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې د شیرشاه سورې سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي او نا قابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایي چې خواص خان یې خوله ورټپه کړه او ورته یې وویل چې: ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. دداسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه دد ښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشي نو بیا به یې هم زه مرۍ ورپرېکړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډېره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته دارام او سهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسۍ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړي ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا د راې سین څخه را ووځي او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سورې ته یو قاصد استوم ترڅو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډېره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډېره لوږه احساسوم. د دې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل . خواص خان هم شیرشاه سورې ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوکورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیا ده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه اوپه پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه اوورغاړې وتله. اوپه خپل ډیره خوږغږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دې ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دې.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو اود ځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، اوپه خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوې وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول د داسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یوآځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي درید ې بلکه خلک به دا هم وایې چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول اوپه قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه اوښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې اودواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځای، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو د قبیلې سردار فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغغلل. فدایی خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سوري ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم. د فدایی خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلوسره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایی خان ته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ریښتیا هم چې ته مارا بللې یې. خو ته باید د پردیو په څیر په دروازه کې و نه دریږې ، سمدستې د ننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یې. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یې بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته دننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما د کومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ماسره کومک کړې دې، له ماسره یې بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانۍ قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شوني نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یې نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهې ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یې ارزښت د یوه کانړي په څیر و . اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیدا کیدونکې هیرا ده . د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یې وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهې ده . دجنګ په دوران کې فتح او بریا همدا اسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یې چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیا و په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم بریې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یې چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یې درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یې. په دې خاطر ستا سره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یواځې او یواځې دممنونیت په سترګو وکتل او بیا یې ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یې دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،ځومره سامان چې د اریل ځخه راغلي دې دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو ځخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یې سر ښکته کړاو بیا یې په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راښسین د مرکز ځخه د خواص خان یو قاصد راغلې اوغواړي له تاسره ووینې . دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نوکه ته یې حکم کوې زه به یې دننه را و لیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستې دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو ځخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستې دننه راولیږه . هغه قهرجنې شو او ورته یې وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یې هغه قاصد له ځانه سره یو ځاې خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویې پوښتل چې : اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان ځخه ځه ډول پیغام راوړې دې اوهم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او ځه کوې ؟ قاصد لږ ځه فکر وکړاو بیا یې شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو یوځاې د ناصرخان بغاوت او دملوخان سرکشئ و ځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور و تښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوې یاست چې داریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم دمالوه په لور را روان و. خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه ترمخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټنې او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه اوپه مالوه کې یې په یوه ځاې کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخونې حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان اوملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ اوخپل یو نائب یې دهغه قومندان وټاکه ، اوپخپله د راې سین مرکزته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړاو هغه ته یې لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي اوپه دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیربښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړاو بیا یې خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځاې راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب ترګډې قومندې لاندې را یوځاې شوې و د شجاعت او حاجې خان پر خلاف شبخون وکړ. خو دهغوې شبخون ډیر وینه تویونکې و او حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته یې ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په ځیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستانې سیمه کې یې خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا او پرتاب تښتيدل نو حاجي خان او شجاعت خان هم هلته را ورسيدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتيد خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره يوځاې په راې سين کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره يو ځاې دپورن مل دمرکزي ښار څخه بيرون پړاو کړې دې او اراده لري چې راې سين ښار کلا بند کړي او بيا پرې حمله وکړي او په مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي او دهغې ټولې سيمې د خپلې ولکې لاندې راوړي او بيا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تيار کړي.

د قاصد ددې پيغام د اوريدو سره سم د شيرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کې يې دخوشحالۍ عجيبه شانته منظر ځليده ،تر ډيره پورې خاموشه ناست و بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: خواص خانه زويه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړۍ به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو اودهغې وروسته به دراجپوتانه په لور ور خوزيږو .

شيرشاه سوری يو ځل بيا خاموشه شو داسې څرګنديدل چې هغه د ويلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بيا يې په خيمه کې په لوړ غږ سره وويل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې يې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او د اسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهيږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا داسې يو ستر جنګجو او نه ماتيدونکې تصور کيږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخير ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو ليوانو په څير وځغلاوه اوثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخير ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوې دې .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه خاموشه شو او بيا يې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته يې وويل چې: عادله زويه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بيا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شيرشاه سوری يو ځل بيا وويل:

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قيام وکړه ،مونږ به يوځاې ددې ځايه د راې سين دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شيرشاه سوری يوځل بيا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته يې وويل چې:

عادله زويه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زياتې سامانونه راټول کړئ،سبا به لښکر ددې ځايه دراې سين په لور کوچ کوي ، دشيرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جيت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخيمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سين په لور وخوزيد.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شيبه وروسته شير شاه سوری د راې سين دښاره بيرون دخواص پړاو ته ورسيد. کله چې خو اص خان ته دشيرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شيرشاه د خپل لښکر سره يو ځاې دلته را رسيدلې دې نو سمدستي يې حاجي خان بيټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره يو ځاې کړل او دشيرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تيارو کې بيرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هر ځای اورونه بل و، مشالونه را څورند شوې و، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ او بیایې ورته وویل چې: خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلې دې،تا هغه کار کړې دې چې د عام انسان د وسه نه و پوره. تا ګوپا ته ماتې ورکړې او په یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سورې لاس و نیوه اود پړاو په لور ورسره روان شو. شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یوسه ، ګنګا او نیرما به د فدایی خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایی خان هم را نژدې شو او د شیرشاه سوری په لوریې دکتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې دخواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سورې ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوې د خوراک څښاک له پاره تیارې وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایی خان ګنګا او نیرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړه اودخپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې دخپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یو ځاې ورسره وخوړل او بیا راووت او دشیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځاې د راې سین د ښار په لور ولاړ. دهغوې سره په دې وخت کې دهغوې ساتونکې ډلې هم وې. هغوې لمړۍ دښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د راې سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دې. نن هم ددې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیود په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږي.

دا کلا او ښار دبیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو دبل څخه جدا کوي . په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د راې سین دشاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا یې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږ ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځاې دراې سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وواياست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شي ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې دراې سین دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دې په هغوې باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، ځرنګه چې د راې سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوې دي ، نو په دې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دې چې دکوم لوړ ځاې څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې :

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دې او مناسب هم دې. مونږ ته په کار دې چې خپله توپخانه دښار په کوم ستر او پورته ځاې کې نصب کړو ، په دې توګه مونږ څه تر لاسه کولې شو خو تر څنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولې شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه ، ته وو ایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته. تر څو عملې کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سوري ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي ، یو یې رای سین او بل یې چندریري دې. دپاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوې ددې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي ، که مونږ یواځې راې سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رار سیږې او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شی ،او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دا دې چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي ،نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به ددې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی ور رسیدلې. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږڅه فکر کولو وروسته بیا دخبرو لړۍ پیل کړه اوویې ویل چې: دچندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځاې کې نصب کړو او بیا د راې سین د کلا په بیروني دیوالونو باندې ګوله باري وکړو ، ددې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو ، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار ددیوالو دهغو برخو سره نژدې پټ کینی کومه برخه چې زمونږد توپخانې د ضربې لاندې راځي

دښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځې او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي اوبیا دښار فوځونه دهغې دبیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي اوپه دې توګه به دښار دننه د ننوتلو له پاره لاره همواره شي، ځکه چې ما اوریدلي دي چې د راې سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه !کوم وړاندیز چې تا وکړ په خداې سوګند چې زما په زړه کې هم دا سې تیریدل ، ماته خو ددې نه غوره اوښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز اوپلان ته اخري شکل ورکړو ، واورئ !چې زه به دلږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوې جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي تر څنګ به یې جلال خان جالو هم دهغه سره دهغه د نائب په څیر ولاړ شي. دوې دواړه به د چندریري د کلابندۍ اودهغې د فتحې کولو هڅې وکړي، دلښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قومندې لاندې ، اوحاجې خان بیټنې به یې نائب وي ، دلښکرو دریمه برخه به زماد زوې عادل تر قومندې لاندې وي اوشجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځې چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان اوعادل خان دواړه به دخپلو لښکرو سره دکلا ددیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځایو کې سنګرونه نیسي چیرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره یوځای د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د دیوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نیولې دي.

ددې خبرې سره سم شیرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پای ته ورسوله ، بیا د شیرشاه سوری زوی جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د چندریري په لور وخوزید. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په څیر ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه درای سین سره نژدې یوه لوړ ځای ته وخیژوله اوشیرشاه سوری یی تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار ددیوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګولیو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

درای سین راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره یوځای د رای سین دکلا په یوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې یی په یوه لوړ غر دشیرشاه سوری د توپخانې د نصبولو ځارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه یو جاسوس په ډیره منډه ځان ورورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل یی څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وویل :

مهاراجه ! ما تاته د شیرشاه سوری دلښکر په اړوند ډیر مهم خبرونه راوړي دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د یوې برخې سره همتله رسیدلې دې ، اوس د شیرشاه سوری د جنګ پلان دا دی چې : هغه به دهمغه ځایه دښار بیروني دیوالونه ترضربې لاندې نیسي او ددیوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوی هغه ځای د مخه په نښه کړی دی. دهمدې دیوال شاوخوا کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوی عادل خان پټ سنګرونه نیولې دي ، دهغوی آند دا دی چې کله ګوله باري پیل شی اود رای سین ددیوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبیا به د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوی عادل ددوو مختلفو سیمو څخه دکلاد دغه راپریوتې دیوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ دا چې هغوی به ددیوال ددې برخې دبیا جوړولو کارنه پریږدي چې تر سره شي اودهغې په بیا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به یی هغوی د ښار ددیوالونو هغه ډیره نازکه برخه هم ویني تر څو دهغې لارې شیرشاه را ننوځي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته یی یوځل بیا په خبرو پیل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا یوبل مهم خبر دا دی چې شیرشاه سوری خپل یو زوی جلال خان د چندریري په لور دخپل لښکر سره یو ځای استولې دی. شیرشاه سوری دهغوی څخه غوښتي دي چې چندریري سوبه کړي او یا یی دا سې کلک کلابند کړي چې دهغه ځایه رای سین ته کومک و نه رسیږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بیا یی دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ویل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بیا پورن مل په ټیټ اواز سره وویل چې ، ته نور ور تلای شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځایه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پیل وکړ.

اوس تاسو دواړه ووایاست چې څه کول په کار دي ؟ دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر یی کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته یی په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا دپوښتنې په اړه چې ما اوپاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا ددیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله بارئ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه اوپاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې د شیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولواو دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم . نو که چیرې دښمن ددیوال په راپرزولو باندې بریالې شی نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دخواص خان اوعادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي اوکه را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته ټیل وهلو باندې بریمنده شو . خوته به هغه وخت دديوال دپاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان اوعادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړی څو ګولئ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې. بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین دښار د دیوالونو بیروني لورې یې خپل هد ف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولی پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان اوعادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوږده شول. لمړی خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې د مخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په څیر حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د همدې مات دیوال څخه ورتیر شو او کلا ته ورننوت. په عادل خان هم د پاروتي په څیر پرتاب د خپل لښکر سره یو ځای یرغل راوست.

پاروتي د نارینه و په کالیو کې وه ، په دې خاطر هیچا نه پیژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ یې د خپلو لښکریانو سره یو ځای د «کن فیکون» د نغمو او د تکبیر د اوازونو سره یو ځای د پاروتي په لښکرو باندې یرغل وروست او د پاروتي په لښکرکې یې داسې یو توپان جوړ کړ چې د هغوی حالت یې د بد نه د بدتر په لور یوړ. د خواص خان په لور د کتلو سره سم د شیرشاه سوری زوی عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر او غضب لاندې راوست او په هغوی داسې ګذارونه پیل کړل چې شین اسمان یې پرې تور وګرځاوه.

پرتاب او پاروتي تر ډیره پورې د خواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دریدل، هغوی د خپلو ځانو او د خپلو لښکرو د خوندی ساتلو په خاطر یو بل ته اشاره وکړه او وتښتیدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل د پرتاب تر شا ولاړل نو د کلا د داخلي برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په څیر را وورېدل. هلته پورن مل د خپل لښکر سره یو ځای ولاړ و. د غې غشو د خواص خان او عادل خان لښکرو ته پوره زیان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د مات دیوال د برخې څخه بیرته بیرون ولاړ ، عادل خان هم د خواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه یې د هغه ځایه را وویستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان او عادل خان څخه د تیښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا د دروازې څخه دننه راغلل نو هلته یې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی او پرتاب یو د بل سره مشوره وکړه او خپلو فوځونو یې د دیوال تر څنګ په پراخه میدان کې د پراو کولو حکم وکړ. خو هغوی دواړو خپل اسونه را وځغلولو او د پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسیدو سره د پورن مل مخکې و دریدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه وواېي خو پورن مل پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې :

پاروتي او پرتاب ! کله چې ما ستاسو د ماتې په اړه واوریدل ډیره زیات خفه شوم. ما خو هیله درلوده چې د شیرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځایه وځغلوئ او مونږ ته به دا فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د دیوال هغه لویدلې برخه به بیرته جوړه کړو. خو ستاسو د دواړو ماتې زه د اندېښنو سره مخ کړې یم.

پلارجانه ! فتحه او ناکامي دواړه خو د یو چا نه یو چا په لمن کې راپریوځي. که نن مو ماتې وخوړه سبا به بیا بریمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډیره مینه خپل پلار ته کولې. هغې یو ځل بیا خپل پلار پورن مل ته په وینا کې وویل :

پلارجانه ! ما د شیرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب د شیرشاه د زوی عادل خان په مقابله کې ولاړ و. په دې کې شک نه شته چې د هغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو د دې سره بیا هم زه تاته ویلې شم چې په خپله شیرشاه او د هغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي. مونږ باید خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هیلمنه یم چې که چیرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو او دا کلابندې اوږده کړو نو شیرشاه سوری به د کلابندۍ څخه په تنګ شي او د دې ځایه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وي ، خو ماته دا سې څه نه تر ستر ګو کيږي ، او س خو شيرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به دد ې ښارونو د نيولو پرته شاته ولاړ نه شي، اوبيا لږ څه مخته ديوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شيرشاه سوری زوي جلال خان د خپل لښکر ديوې برخې سره زمونږ دويم ښار چندريري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبيرون نه مونږ ته کومک رارسيدل هم بند شوي دي .نو که چيرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډير ژر به د شيرشاه سوری زوې جلال خان چندريري په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شيرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره يوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې او مونږ ته دهيڅ لورې دکومک د رارسيدو هيله نه شته . زمونږ سره خو يوآځې د چندريري ښار و چې د کومک د راتلو هيله ترې کيده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې ياره اومددګاره پاته شوي يو. دا خبرې پورن مل په ډيرې عاجزۍ اوبيچارګۍ سره وکړي اوبيا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډيره حيرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بيا پرتاب دپورن مل د انديښنو د لرې کولو له پاره څه ويل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پيل وکړ.

واورئ زما بچيانو ! هغه توپونه چې شيرشاه سوری د دې غره په څوکه ايښودې دي، دهمغې په کومک سره يې دراې سين دکلا بيروني ديوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا يوه خبره له ځانه سره وليکئ چې دد ې ديوال دماتولو وروسته به شيرشاه سوری همدا سې غلې کښيني. دد ې ديوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډيرې سترې شوې دي ، اوس به هغه په نورو ديوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا ديوالونه دډيرو ګوليو دورولو زور نه لرې. رالويږي اوبيا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بيرون دې.

پلار جانه ! که چيرې ستا په ذهن کې همدا سې انديښنې وي نو ايا دد ې انديښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلار ه دغه پوښتنه په ډيره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبيا يې وويل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې د سخت ګذار کولو له پاره له ماسره يو وړانديز شته . اوهغه دا چې ، مونږ بايد دد ې خبرې انتظار و نه کړو چې شيرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نورو ديوالو باندې ګوله باري پيلوي ، زماپه آند چې مونږ بايد په خپل اخري تدبير باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ بايد دخپل ټول لښکر سره يو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چيرې مونږ دهغوې دواړو په مقابل کې بريا وې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځايه مو و شړل نوبيا خو به په همد ې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. دد ې وروسته به مونږ د ديوال د رالويدلې برخې په جوړيدو هم پيل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چيرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره يوځاې واخلو او د بيتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبيتواندې په ځنګلونو کې پناه واخلو ، ځرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړيو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شيرشاه سوری زمونږ سره د بيتواندې څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځايه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړاندېز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بيا پاروتي څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل ترمخه ودريده اوويې ويل چې :

پلار جانه ! زه اوپرتاب دواړه دې پايلو ته ورسيدو چې ستا په دې وړاندېز باندې بايدعمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او ترټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د ديوال دهغه ماتې برخې ترڅنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ بايد دبيرون څخه دهغوې ترشا پرهغوې باندې يرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه برياوې راپه برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړاندېز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وويل. واورئ بچيانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځايه کړو . يوه برخه به يې زما تر قومندې لاندې وي ترڅنګ به يې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به يو ځای د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشيرشاه سوري په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې مونږ بريمنده شو نو زه به وپوهيږم چې تقدير زمونږ ملګرې دې اوکه چيرې دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به د پلان په مطابق دبيتواندې څخه تيريږو او دګونډانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته يې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې ترڅنګ د راټوليدو حکم وکړ دکومې ترڅنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و ليږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ يې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځايه ولاړل ، لږه شيبه وروسته دپوره تيارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې ترڅنګ راټول کړ اوبيا يې په دوو برخو وويشه.

يوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه يې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بيا د لښکر دا دواړه برخې د شهرپنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډيره بيړه دخپل منزل په لور ور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څير د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پريوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپې حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپې يرغلونه په شاتمبولی ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تيار شوي و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځای دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګيد ، هغه دخپلو تيزو حملو په واسطه په ډيره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څير ورغلې و ، لږه شيبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل څواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتيدل. خو په تيښته تيښته کې يې خپل فوځونه بيرته سره را يوځای کړل اودپخوانې پلان له مخې د بيتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور يې د تيښتې له پاره ځآنونه تيار کړل. خوکله چې دوې د راې سين څخه ووتل او د بيتواندي په لارې باندې سرشول نوپه همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شيرشاه سوري يې دخپل توانمند لښکر سره يوځای په مخکې ولاړو ، کيدې شي چې شيرشاه سوري ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتيښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شيرشاه سوري د لښکر مخې ته راورسيد نو دشيرشاه سوري لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې ترشا رارسيدلی و اودپورن مل لښکر يې تر شا د ضربې لاندې نيولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ، پخپله پورن مل او پرتاب دواړه په دې جنگ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سوری مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته د شيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او څو کسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډېر غور سره د شهزادگۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډېره حسينه ، او ډېنه شکل او صورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره د کتلو وروسته خواص خان شيرشاه سوری ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه را کړئ نو زه د پورن مل د لور شهزادگۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې وو ايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تا ته له ما څخه د اجازې د غوښتلو اړتيا نه شته. پر ته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زما درونده شيرشاه ! زه د دې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډېر غور د کتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سوری غلې وکوت نو ويې ويل چې :

زه غواړم چې دا پاروتي د خپل مهربان فدايي خان کوچياني قبيلې ته وسپارم او هغه يې د خپل زوي اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سوری په خندا شو او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتا ته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړې چې همدا سې وشی ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې د دې پاروتي رضا او خوشحالی هم شامله وي. تر څو نوموړې د خپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. د دې خبرې سره سم خواص خان را پورته شو او د پاروتي مخې ته ودريد.

پاروتي ! زه د شيرشاه سوری اعلې سپه سالار خواص خان يم. گوره خورې ! ما د شيرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به د دې پريکړې په اړه له تا سره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نو بيا به زه پرې د عمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا د خوشحالۍ او رضا پرته نه کيږي .

خواص خان د دې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډېره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې: گوره پاروتي خورې ! ما خو کومه دا سې خبره نه ده کړې چې ستا د مزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې :گوره خواص خانه ! زه د دې خبرې په اوريدو سره ډېره حيرانه او پريشانه يم چې د شيرشاه سوری دا سې يو سالار چې د هندوستان په زمکو کې ناقابل تسخير گڼل کيږي، هغه په ډېره نرمه لهجه او شفقت سره ما ته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا د خپل ځان له پاره يو جال وگڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

گوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نو بيا به دې د ورور په څير د خوروليۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه گڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستا په اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده د هغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل يوه دوست او ملگري زوې ته واده کړم. په دې توگه به ته خپل پاته ژوند به خوشحاليو کې تير کړې ، وو ايه چې ته دې کار ته تياره يې ؟

د خواص خان په دې خبرو پاروتې په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو د خپل ځان له پاره د کومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه د خوشحاليو نه په کاليو کې نه ځاييده ،د هغې د شکل څخه دا سې را څرگنديده چې هغه په خپلو خيالونو کې د فعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بيا يې وويل چې: خواص خانه !هغه څه چې تا وويل ،که چيرې هغه له ماسره بدترينه تو که نه وي نو زه به درته وو ايم چې زما د خوشحاليو اخري حد به نه وي چې زه د يوه دا سې چا چې د زړه ورتيا او شجاعت کيسې يې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وويلې خبره شاته و غورزوم. گوره خواص خانه ! هغه څه چې تاوويل سهي دي نو بيا به زه وو ايم چې تا د خپلې رويې په اساس زما د دعاگانو ، ارزوگانو او هيلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه د غمونو اوښکې لرې کړې او زما ذهن دې د خوشحاليو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وويلې که چيرې هغه زما د قتل او وژلو د حکم څخه د مخه زما سره مذاقې نه وي نو د ژوند د تيرولو له پاره چې هره لايحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. د پاروتې د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل يو عسکر ته يې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وويل چې : په منډه ولاړ شه او فدايي خان او د هغه زوې اسماعيل خان تر دې ځايه راورسوه . هغه عسکر په يوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شيبه وروسته يې فدايي خان او اسماعيل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنگ کيناستل . خواص خان هغوې ته په کتلو سره وويل چې . زما د رونده فدايي خانه او زما د رونده وروره اسماعيل خانه ! دې پيغلې ته ووينئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادگۍ پاروتې ده . ما هغې ته د خور غږ کړې دې، گوره اسماعيله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده . ايا ته زما د دې پريکړې سره موافق يې ؟ اسماعيل په ډير ممنونيت سره خواص خان ته وکتل .

خواص خانه وروره ! زه خو ستا د هيڅ پريکړې د ردولو صلاحيت او ورتيا نه لرم. که چيرې تا شهزادگۍ پاروتې زما د ژوند د ملگرې په څير زما له پاره انتخاب کړې وي نو زه به دا سې وگڼم چې تا زما لمن د دنيا د ټولو خوشحاليو څخه ډکه کړې ده. د اسماعيل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان د پاروتې په لور وکتل او ورته يې وويل:

پاروتې ! دا فدايي خان زما ډير محترم او زما ډير زيات دوست دې.اودا د هغه زوې دې. اسماعيل خان نوميږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، ايا ته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ د پاروتې څټ ښکته شو او ويې ويل چې نه. ماته هيڅ اعتراض نه شته. د پاروتې د ځواب په اوريدو سره خواص خان ډير خوشحاله شو او بيا يې په همدې ورځ د شيرشاه سورى سره د سلا مشورې وروسته پاروتې د اسماعيل سره واده کړه.(يو شمير تاريخ پوهان ليکي چې هغه د راې سين د راجه لور شهزاگۍ د کوچيانو د قبيلې د مشر په واک کې ورکړې وه).

راجه پورن مل ته د ماتې ورکولو او په راې سين باندې د ولکې کولو وروسته ،شيرشاه سورى هملته په راې سين کې قيام وکړ. د همدې قيام په وخت کې د چند ريرې څخه قاصد راغې او شيرشاه سورى ته يې دا خبر ورکړ چې د هغه زوې جلال خان په چند ريري باندې ولکه کړې ده، د دې خبر په اوريدو سره د شيرشاه سورې خوشحالۍ څو هومره زياتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندی توګه خپلې خیمې ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ور منډې کړې ، هغه یې په غیږ کې ونیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیتاستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډېره حیرانتیا سره ترې وپوښتل چې:

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو د هغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه د هغې او د هغې د کوچنی د کتلو له پاره ډېره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډېره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې: ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم د ګنګا او د هغې د کوچني په اړه اندیښمن یم،تر اوسه پورې د دواړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل:

ګوره کملاوتي ! زه د بهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو د هغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یوځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنیدو تر وخته پورې همدلته په لښکر کې او سیږې. ته په دې اړه اندیښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډیرتکلیف او اندیښنې وړ ګرځي ، لمړی چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډیر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډیره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډیر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک د هغه پر خلاف بغاوت او سرکشی کوې نو بیا هغه دا کار ماته راسپارې. نو په دې خاطر زه د هغې باور او اعتماد ته د وکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې که چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تا سره ژمنه کوم چې ډیر ژر به بیرته را ستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و او سیږې چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږپر خلاف نه وي ګرځیدلي . کله چې زه د بهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیاروو. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه دداسې بیا بیا جدا والي څخه د مینې او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډیره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل:

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي د هغه په خبرو باندې تر ډیره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا د خپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تيارۍ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځايه کوچ کوم .اوکوچ له پاره چې دکومو شيانو د را ټولولو اړتيا ده هغه به پوره کړم. همدا راز به يوځل بيا دشيرشاه سوری سره مشوره کوم ،کيدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شيرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتې دې اوهملته په خپله خيمه کې يې ورته دعوت ورکړې. نوپه دې خاطربه زه هم نن ماښامې همله دشيرشاه په خيمه کې کوم. بيا دکملاوتی له اړخه دځواب داوريدو پرته خواص خان د خيمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاې باندې ډاډمنه او مطمئنه کيناسته.

خواص خان دخيمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدايي خان دقبيلې په خيمو کې ور ننوت. اوبيا دهغې خيمې ترمخه ودريد چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خيمې ته ور ننوت ، ويې کتل چې ګنګا او نيرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نيرمل دخپله ځايه راپورته شوه او خواص خان ته يې مخ کړ او و يې ويل :

خواص خانه ! ګنګا په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کيناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې :

نيرمل ته کينه ! هغه خبرې چې زه يې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهيږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړين دي. دخواص خان دوينا سره سم نيرمل دګنګا ترڅنګ بيرته کيناسته. خواص خان لمړۍ دخپل کوچنې سره مينه وکړه اوبيا د ګنګا تر څنګ کيناست ، ګنګا تر يوه وخته پورې په ډيره مينه خپل خاوند ته کتل اوبيا يې ورته وويل :

ستا کالي خيرن شوي دي او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبيا نوي کالي واغوندې اوبيا له ما سره خبرې وکړې.

که چيرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بيا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبيا به له ما سره هيڅ ځواب نه وي ، او که چيرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمدستې دخواص خان خبره پرې کړه او وويې ويل :

که چيرې هغه درڅخه وپوښتي نو ته ورته وويلې شې چې دراې سين د فتحې په خوشحالۍ کې شيرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبيا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه يې درته وايم. ګنګا او نيرمل دواړو هغه ته غوږ کيښود ،بيا ورته ګنګا وويل چې: ډيره ښه. هغه څه چې ته وايې اوس يې وو ايه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شيبه مخته د شيرشاه سوري سره په تفصيل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځايه د خپل لښکر سره يوځاې دبنګال په لور روانيږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندی تر لاسه کړم ،هغه فدايي خان ته هم زيان وراړولی دې ، زه غواړم دهغه ټول ملکرې له منځه يوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره يو ځاې دکوچ کولو له پاره تياره اوسه. فدايي خان به دخپلې ټولې قبيلې سره يو ځاې له مونږسره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تيزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړې دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ویلي واي چې هغه یواځې په لښکر کې پرېږدې او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! د شیرشاه سوري سره د تفصیلي خبرو وروسته اودلته ستا څخه لورې ته درا تلو دمخه زه کملاوتي ته ورغلی وم . ما هغې ته ویلي دي چې زه د بهار په سیمه کې دځو باغیانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار ددې ځایه دخپل فوځ سره یوځاې کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجودیت کې به هغه څو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سیږي. اوس راته ووایه چې ته نور څه ویل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوریدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه او بیا یې وویل :

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګوري . که چیرې لږه موده نوره هم همداسې حال وا وسی نومعلومه نه ده چې بیا به ده ته څه پیښیږي . خواص خان په ډیر غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،ریښتیا هم هغه په پرانستو سترګو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغې اودخپل زوې سره یې د زړه داخلاصه مینه وکړه او بیا یې وویل: وا روه ګنګا ! دا حالت به ډیر ژر پاې ته ورسیږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې یو شین انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنیدو وروسته را مخته کیږي. وا وره ګنګا ! زه به د ماښام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډیره به همدلته وا وسم. دخواص خان ددې خبرو څخه ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه اود خواص خان ګنډلې کالی یې ورته ورکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره یې هغه له لاسه و نیوه ، بیا دهغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بیا دا نوې کالي واغونده ،بیا زما څنګ ته راشه او راسره کینه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره یو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان یې پریمنځه او نوي کالي یې واغوستل بیرون راووت او ګمنځه یې راواخسته ، ویښتان یې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخواني کالی یې بیرته ګنګا ته ورکړل ،بیا راغې او دخیمې په منځنې برخه کې درې واړه کیناستل ، په خپلو منځو کې یې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان دقبیلې اوخپل لښکر سره یو ځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم دخپل زوې او نیرمل سره یو ځاې دهغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدایی خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدایی خان خپل اس ورمخته کړ اوخواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څیر دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدایی خان د خواص خان څنګ ته د رارسیدو سره سم هغه ته وویل :

خواص خانه زویه ! اوس خو دادې مونږ دمهاکوې سیمې اومرکز ته ور نژدې کیدونکې یو ، خو اوس داسې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟ خواص خان ورته په مسکا شو او ورته یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پيل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتيکې را وويسته اوپه فضا کې يې پورته کړه ،خپل شاته لښکر يې و دراوه . دهغه د لښکر ددريدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه !اوس را ته ووايه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل :

فدايي خان ورته وويل :ګوره خواص خانه زويه !په کومه توګه چې مونږ روان يو ، نوکه همداسې ولاړ شو نو تر سبا ماسپښينه پورې به دمهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوريدو وروسته خواص خان خپل سرټيټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخري پريکړه وکړه اوبيا يې فدايي خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

فدايي خانه ! پرمهاکويي چې ما دحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښي لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل پـه لور دخپلې قبيلي سره يوځاې ولاړشې ، داسيمې ما کتلي دی او زه هيلمن يم چې دا لاره به نيغه دمهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وويل :

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې : نوکه زما خبره سهي وی نو فدايي خانه واوره !ځومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وويشم، يوه برخه به يې له ما سره پاته شي اوبله به يې دجلال خان جالو سره يوځاې ولاړ شی. جلال خاه جالو به ستا دقبيلی سره يوځاې اوسې ، مګر دوې به ستا دقبيلی ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدايي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخيال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان يو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وويل چې : زويه !ته بلکل سهی وايی.

که چيرې داهم سهي وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره يوځاې دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان تری تم کړم اوستا دقبيلې تر ځنګ ځنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې يم اوستا د قبيلی تر ځنګ ځنګ روان يم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبيلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چيرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبيلي ته به کوم زيان و نه رسيږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې يم اوخپله حمله به مې پيل کړې وي په دې ترتيب به مونږ مهاکويی ته دتيښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونيسم.

تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يې خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته يې وويل: جلال خانه وروره !ايا ته زما ددې پلان سره موافق يې ؟جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ويې ويل : امير خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق يم ، زه هيلمن يم چې مونږ به په عملي توګه دا پلې کړو . نو که چيرې ددې مهاکوې په ځای سل نور مهاکويان هم راشی نوبيا يی هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډير خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، ديوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدايی خان دقبيلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لويه لاره باندې فدايی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښين نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدايی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوي پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوې دډير سترا و ويريدونکې لښکر سره يوځاې د تورو تيارو او د اورد سکروټو په څير دفدايی خان اوجلال خان په لښکرو راپريوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدايی خان دخپلې قبيلی د ځوانانو په مټ د مهاکويی دا يرغل تم کړ اوتر ډيره پورې يی دمهاکويی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدايی خان د مهاکوې دلښکرو سره په ډيره وينه تويونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تيارو ماتونکې خواص خان بيرون راووت . او د مهاکويی دلښکرو تر شا يی پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډيرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکويی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه .د مخې له لورې جلال خان اوفدايی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکويی دلښکرو حالات ډير خراب شوي و . په دې خاطر مهاکويی د جنګ دميدان څخه د تيښتې پريکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته برياوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډيره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې يی بندې کړې و ، بيا خواص خان د جلال خان په لور يو ګړندې قاصد ور وليږه او ورته يی حکم وکړ چې دغرب په لورد مهاکويی د تيښتې لارې بندې کړې اودمهاکويی د ژوندي نيولو هڅه وکړې.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدايی خان په پرليسې توګه په مهاکويی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره يو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکويی لاره يی و نيوله . اوس نو د څلورو خواو څخه دمهاکويی دلښکرو عامه وژنه پيل شوې وه ، بيا داسې يو وخت راغې چې دمهاکويی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکويی دخواص خا ن په لاسو ژوندې نيول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په ميدان کې د فدايی خان قبيلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبيا په بل سهار په تيارو تيارو کې دراې سين په لور بيرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدايی خان دقبيلې سره يوځاې د راې سين سيمې ته را نژدې شو نوسمدستی يی خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په يوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې يی تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډيره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډيره بې قرارۍ سره يی دخپل پلار مينې ته انتظار ويست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نژدې شو نوګنګا خپل آس کرار کړ، خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنۍ ته یې مینه ورکړه او بیا یې ګنګا ته وویل چې:

ګوره ګنګا! ته اوس اندېښنه مه کوه، زما او ستا د جدا او سیدو لارې نورې پای ته ورسیدې، ګنګا ورته په ډېره مینه وویل چې:

خواص خانه! زما حبیبه! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره یم. زه پوهیږم چې هغه جدا ئې چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډېره عارضي او ډېره ژر له منځه تلونکې ده. بیا به د تل له پاره مونږ یو ځان او دوه قالبه واوسو. ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې

ګوره ګنګا! ته د څه وخت له پاره د فدایي خان په همدې قبیلې کې اوسیږه. راپې سین ته د رسید و سره سم به زه یو ځل هلته کملاوتي ته ورشم، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د هغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ، خواص خان هم پرې خوشحاله شو، بیا یې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدایي خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدایي خان د قبیلې سره یو ځای راپې سین ته ورسید، شیرشاه سوری او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدایي خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بیا د شیرشاه سوری په حکم فدایي خان د شیرشاه سوری د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبیلې سره پړاو وکړ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځای د فدایي خان د قبیلې په لور ورغلل. هغه خپل لښکر ته د شیرشاه سورې د برخې د لښکر سره یو ځای د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۶

کملاوتي په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې د خیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را ښکاره شول. بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه د کملاوتي نژدې خپلوان دي او د هغې خیمې ته کله کله راځي، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته یې ښه راغلاست وواېه. او بیا چې کله هغوې دواړه د کملاوتي څنګ ته ورغلل او کیناستل نو کملاوتي د احتیاط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بیا یې په ډېره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې! ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي یو چې تا ته وواېو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دا دې ستا میړه خواص خان بیرته راپې سین ته راستون شوې دې، اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خوا ته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کوم اخري خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډېره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده، ستا خبره سهی ده، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي، وواېه چې ته په دې اړه څه فکر کوې؟ کملاوتي ورته په ډېره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خیالاتو د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي او که نه دا معامله به نوره هم اوږده شي. او څومره چې اوږدیږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زیاتیږي. کملاوتي په ډیر غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

منوهرداسه او ملوکچنده. واورئ ! نن به نیمه شپه تاسو د خیمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ویده شوی وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګیډې ددرد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوایي راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دوبی راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی او دهمدې دروازې څخه به ووزئ او وبه تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خیمه کې چې زه او سیږم او په کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قیام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه یوې لورې ته ده ، نو په دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تیښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان داخیمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم یاد ساتئ چې که چیرې همدا نن شپه هغه دا خیمه دلښکرو منځته یوړه نو بیا به تاسو نه راځئ ، که چیر ې دا خیمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زما په اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نو په دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بیرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوریدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خیمې د شا د دروازې څخه بیرون ووتل.

شپه پښه شوې وه ، او خواص خان په خپله خیمه کې په ژور خوب ویده و ، شپه د نیمایی څخه اوښتې وه خو کملاوتي په ډیره بې قرارئ سره ویښه پاته وه. خو کله یې چې دخیمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په یوه منډه دخیمې هغه دروازې ته ورغله ، ویې کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند او منوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وویل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې او هغه به دلږ څه ځنډ وروسته را ستنیږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ویده دې ، رانوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پیدا کیږي. ما د دې ځایه دتیښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ او خواص خان ووژنئ. اودهغه د وژلو وروسته بیرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بیرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وینا سره سم منوهرداس او ملوکچند خیمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه یې د خیمې هغه خونې ته یوړل کومې کې چې خواص خان ویده شوې و ،بیا کملاوتي په خوله څه ونه ویل خو په اشارې سره یې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډیره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شیبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځاې ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه. کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وینو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګیرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بیا ملوکچند کملاوتي ته وویل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وینا دادې خواص خان له منځه یوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي اندیښنه څرګنده کړه. تاسې دواړه دا په وینو ککړې تورې همدلته په خیمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځایه و تښتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وينا سره سم منوهر داس او ملوکچند خپلې تورې هملته په خيمه کې ښخې کړې او بيا درې واړه دخيمې دشا ددروازې څخه ووتل او په تيښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخيمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو. داسې ګذار چې توره يې ملا څخه بيرون ووتله. او کملاوتي يو ناڅاپه چغې او سورې جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په برېړو سره راپورته شوه، ژر ژر يې په خپله ملايي لاس وواهه. او بيا په عجيبو فکرونو کې ډوبه شوه. بيا يې خپل ځان ته وکتل او ويې ويل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننويستلې، ايا منوهرداس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي؟ دا چې حقيقت څه دي، زه نه پوهيږم خو ما خوب کوت. بيا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نيوه او په ډيره انديښنه کې خپل ځان ته وويل:

اه.دا څه ډول ظلم او تيرې وشو، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي، خو دا خوب دحقيقت سره هيڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننويستې او نه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خيمې ته را ننوتې دي. دا زما ويريدونکې خوب و. کملاوتي په همدې انديښنو کې پاته شوه څکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ويده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه و موجود. دخواص خان د نه موجوديت له امله کملاوتي نوره هم انديښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخيمې په دروازه کې دولاړ ساتونکي څخه څه وپوښتي چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خيمې ته راننوتلې، هغوې په وسلو سمبال وې، هغوې کملاوتي و نيوله او په رسيو کې را تاو کړه، کملاوتي دهغوې څخه بيا بيا پوښتل چې تاسې څوک ياست او ولې ما په دې رسيو کې را نغاړئ؟ ايا تاسو نه پوهيږئ چې زه دشيرشاه سوری داعلي سالار خواص خان ښځه يم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ، داسې څرګنديده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي، څکه يوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه. بس په ډيره بيړه يې کملاوتي په رسيو کې و تړله او بيا يې را ښکودله او دخيمې څخه يې بيرون وويستله.

هغوې کملاوتي يوې بلې خيمې ته يوړه، په هغه خيمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و، چې خيمه يې پوره پوره رڼا کړې وه. په خيمې کې يوه خالي بستره هم وه، چې کملاوتي يې پرې ور وغورځوله.

بيا په تحکمانه توګه يوې ښځې کملاوتي ته وويل چې ستا اصل ځای دا دې، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځايه به د تيښتې هڅه نه کوې او که نه ځته به دې در پرې کړل شي. ته خپل ښې لورې ته ووينه چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوې به ځنځيرونو کې تړلې پروت و. ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډيره حيرانه دريانه وه، نه پوهيده چې څه وکړي، په دې هم نه پوهيده چې دشپې په دې تياره کې دا انقلاب څه ډول راپيدا شو. هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښته وکړی، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خيمې څخه بيرون ووتلې.

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندیري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل او بیا د خپل لښکر سره یوځا د اګرې په لور روان شو. فدایي خان هم د خپلې قبیلې سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو . بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې . هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل ، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایي خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د مارواړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو اودلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه ستړې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي . اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو . ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځاې د دجودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې د هغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو دلښکر سره یو ځاې ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي ، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې . اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو دلښکر سره یو ځاې زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تو یونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې ، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب دغوښتلو منتظر پاته شو . تریوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې او بیا خواص خان د ټولو په نمایندګۍ وویل :

زمونږ درونده اقا ، شیرشاه !د حرب دفنونو او سیاسي اړخه چې تا د کوم دوو لارو یادونه وکړه ،هغه دواړه ډیرې مهمې دي ، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي او خبر تیا نه لري.او بیا دا چې د مارواړ د راجه مالدیو عسکري تو ان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او تر څنګ به یې پوره ګرندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درونده شیرشاه ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوې ددې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوې زمونږ تر مخ خپل ځآنونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګي پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړی هدف دې . ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوې د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوې به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف ودریږي .اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

درونده شیرشاه !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه دا هیله لري چې مونږ به دا جمیر په لور خوزیږو . او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو. څکه کوپا او جیتا چې په کوم ځاې کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګندیږي چې هغوې په دې تمه دي چې مونږ به دا جمیر په لور کوچ کوو . او څه وخت چې مونږ داسې وکړو نو کوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په داسې حال کې چې د مالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځاې زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اودداسې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یوځاې به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي. اوپه دې توګه زمونږ جنګي پلان د ناکامۍ سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نو راجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي. که چیرې داسې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته داسې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوې ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړی کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه . هغه سمدستي دغه جنګې غونډه پاې ته ورسوله او خپل فوځ ته یې دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې د سفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې د سامانونو ا وخوراکې توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې د سفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه یې سړک جوړ کړ اوبیا یې په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکي په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډېره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه. په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو د کومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

چې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر هم دلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شي نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شي نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته .نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه او په ناڅاپي توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم دلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځاې پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې.

په کوم ځاي کې چې د مالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یوبل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو ترمنځ کوچنې کوچنې جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځاې پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځاې شوي وړ. دد ې نه علاوه د راټورانو قومندا اکهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې دلته رارسیدلي و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندېښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې ترا وسه پورې اړیکې نه و جوړ شوې.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قومندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټينګ کړم ،اوس دا اړيکې ټينګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زيات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زيان تماميږي. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کيدې شی په داسې حال کې چې د مالديو ترشا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتياوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالديو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل :

درونده شيرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې يو وړانديز کول غواړم ،شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه اوشفقت سره وويل: وو ايه زويه ! ستا آند څه دی ؟خواص خان ورته وويل چې زما محترمه !لکه څنګه چې ليدل کيږي د راجه مالديو دلښکرو شميره زمونږ څخه څو واري زياته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ويشي. يوه برخه به له ځانه سره پريږدي ،بله به کوپا اودريمه به جيتا ته ورکوی اوځلورمه به کهيراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنيل کهيمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به يې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې يرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالديو سره د جنګ له پاره داسې يو تدبير جوړ کړو تر څو راجه مالديو دخپل لښکر ډيره برخه له ځانه سره واخلی اوددې ځايه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړانديز د شيرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپيدا کړه. هغه وويل: خواص خانه زويه !دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پيل کړو نو ددې پيلامې دمخه مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه يو سی اوددې ځايه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وويل چې :

زما مشره !دا کار شونې دې. ته همدا نن عادل خان ته يو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور وليږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمير باندې حمله وکړي.شيرشاه سوری سمد ستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ويې ويل :

خواص خانه زويه !دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اودداسې کولو په اساس به ولې مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځايه به ولاړ شی.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دې درکړې. ما داويل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمير باندې حمله کول غواړي. درونده شيرشاه !همدا اوس د اجمير په ښار کې د راجه مالديو راني (اوما ديوي) اوسيږي ، کله چې مالديو ته دا خبر ورسيږي چې عادل خان په اجمير باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې راني اوما ديوي د راويستلو او د اجمير د دفاع له پاره پخپله ديوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالديو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاي کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کيني. ترڅو بل ځوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسيږی چې راجه مالديو د جنګ دميدان څخه وتلې او د اجمير په لور روان دې نو هغه دې هم بيرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو د شيرشاه سوري سر ښکته و ، څه فکر يې کاوه ، بيا يې سر راپورته کړ مسکې مسکې و بيا يې په زوره وخندل او په ډير شفقت سره يې خواص خان ته وکتل او بيا يې و ويل:

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصيبت کې زما په کار راغلې يې. اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهيږم چې دد ې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همداسې وکړو نو په يقين سره به راجه مالديو د اجمير په لور د تيښتې منډه وکړي. ګوره زويه ! زه به همدا اوس او همدا ګړۍ عادل خان د يوه کوچني لښکر سره وليږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمير باندې حمله کوي. نو ددې خبر په اوريدو سره که راجه مالديو د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به يې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالديو سره د لښکر د تللو وروسته به بيا هم د هغه دومره لښکر دلته پاته وي چې زمونږ څخه به يې شميره ډيره وي خو داند يښنې کولو له پاره اړتيا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته داسې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و. دشيرشاه سوري د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو او بيا يې په ويلو پيل وکړ.

زما درونده شيرشاه ! زه لږ څه نور هم ويل غواړم. شيرشاه ورته وکتل او ورته يې و ويل چې ته څه غواړې؟ ته ولې انتظار کوې او تا ته د اجازې اخستو څه اړتيا ده؟ خواص خان مسکې شو او ويې ويل:

سبا چې ته د جنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چيرې ددې نه مخته راجه مالديو د اجمير په لور روان شوې و نو بيا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به يقينا په څلورو برخو ويشل کيږي،يوه برخه به يې د راجه مالديو د سالار کوپا او بله به يې د جيتا او دريمه به يې د اکهيراج او څلورمه به يې کهيم کرن تر قومندو لاندې وي

د هغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وويشه. يوه برخه يې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا د شګو په غونډيو کې سنګر و نيسم. بله برخه يې د خپل ځان سره وساته ،دريمه يې جلال خان جالو ته او څلورمه يې برهم جيت ته او پنځمه يې خپل زوې جلال خان ته ورکړه. تاسې د خپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بيا به زه خپل کردار ادا کړم.د سنګر څخه به را ووځم او د دښمن هغه لورې ته چې پر تاسې يې فشار زيات وي د حملې کولو هڅه وکړم. او زه هيله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به د دښمن ليکې يو په بل پسې ماتې شي.

شيرشاه سوري په ډيره ستاينه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته يې و ويل:

خواص خانه زويه ! زه ستا ددې وړانديز ډير قدر کوم ، ګوره زويه ! زه به ستا د وينا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وويشم او ته د همدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه. عادل خان به هم د يوه کوچني لښکر سره يو ځاې ددې ځايه روان شي. اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړي د خيمې څخه را ووتل ، د لږ ځنډ وروسته عادل خان د يو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو او خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې هلته په سنګرونو کې کيناست.

بيا يې څلورو خواو ته دا خبر خپور کړ چې د شيرشاه سوري زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمير باندې د حملې له پاره ولاړ. دا خبر د دښمن کمپ ته هم ورسيد. د خبر د اوريدو سره سم راجه مالديو په لړزه شو نو په نيمايې شپه کې يې د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته اود جنګ دميدانه څخه ووت اود اجمير په لورولاړ. په دې ترتيب هغه پلان چې خواص خان د شيرشاسوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ دپيلامى له پاره شيرشاه سورى په خپل فوځ کې د جنګ ډول وواهه. اودخپل لښکر ليکې يې جوړه ولې ، نوراجپوتانو چې کله وکتل چې شيرشاه سورى د جنګ پيلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. اوپه ډيره بيړه يې دخپلو لښکرو ليکې جوړې کړې.

دخواص خان اندازه سهي وخته ، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وويشه ،يوه برخه يې کوپا ، بله يې جيتا او دريمه يې اکهيراج اوڅلورمه يې کهيم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهيم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجيتا په ترتيب سره ښې او چپ اړخ ته شول ، په دې توګه د راجه مالديو جنرالان ښې اوچپ لورې ته شول ترڅو په شيرشاه سورى باندې دحملې له پاره ځان جوړ کړي.

دبله اړخه شيرشاه سورى هم خپل لښکر په همغسې ترتيب سره منظم کړ ، دلښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو اوخپل زوې جلال خان يې دخپل ځان سره و ساته پهداسې حال کې د لښکر په ښې اړخه کې يې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جيت و ساته. اوس نو د جنګ په ميدان کې د اکهيراج او کهيم کر ن په مقابل کې شيرشاه سورى اودهغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالديو دجنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جيتا په مقابل کې د شيرشاه سورى قومندان برهم جيت و درېد.

جنګ شيرشاه سورى دخپل زوې جلال خان په متهو پيل کړ. هغه د مالديو د لښکر په زړه باندې چيرې چې اکهيراج او کهيم کرن دهغه په مقابل کې ولاړ و ، حمله وکړه. اکهيراج او کهيم کرن دواړو د شيرشاه سورى او دهغه د زوې مقابله وکړه ، دهغه حمله يې و تمبوله او بيا يې په خپله ځوابي حمله پيل کړه.

په همغه وخت کې چې شيرشاه سورى د راجپوتانو دلښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جيتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جيت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې دراجپوتانو يو مشهور او منلي قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته ، اوپه لمړيو کې دهغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې اوبيا په ډيره بيړه دجلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او ميړانې سره د کوپا مقابله وکړه ، په دې و توانيد چې دهغه دا وينه تويونکې حمله په يوه ډول و تمبوي
.

په همدې وخت يو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې دخپلو پټنځايو څخه را ووت ، مخته راغې او تر ټولو لومړې يې کوپا اودهغه لښکرې تر بريد لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او دهغه لښکرې بې وسه کړې اودماتې سره يې مخ کړې ، دهغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په ليکو کې ور ننوتې وې اود هغوې ليکې يې له منځه وړې وې اودمخکې تللو هڅې يې کولې اوس يې د تيښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نودخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت داسې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړي او نیمایی د جلال خان جالو او نیمایی د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو برې یې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمایی لښکر سره یو ځاې دخواص خا ن دمخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او دهغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یواځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځاې ته وکاږی ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شی خو خواص خان او جلال خان جالو دهغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې دهغه ددې کار سره سم خواص خان دهغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیرښت راوست او دهغه دپاته کسانو په وژلو یې لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکرې یې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او دهغه لښکریانو ته څرګنده شوه چې خواص خان دهغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو دهغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان دهغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او دهغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان دهغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتا لښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و. ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او دشا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څیر را پریوتې و. اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه ،ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خا ن په مقابل کې جنګیده هغوې کرار کرار دمیدانه په وتلو شول او دهغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلی د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددښمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان دهغوې په لیکو کې ور ننوت او دهغوې ډیره کې یې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان دهغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او دهغه څټ یې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا دمړینې وروسته دهغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میږو وزو په څیر یې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت دهغوې دواړو لورو ته روان و او دهغوې عسکر یې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوي جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و او ددښمن سره یې د ویني او او ر وحشتناکه جنګ پیل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کهیم کرن د جنګ د میدانه په تیښته بریالي شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری هملته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو دبرخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه نښه څرګندیده . خلکو به ویل چې د مارواړ ان راټور راجپوتان د سرد پرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې د راجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دڅو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. اوهغه یې د جودپور په لور ولیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو دلښکر بله برخه یې دخپل زوي جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب وټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوي سره د شیرشاه سوری بل ځوي عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

پخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتید لې و او د اجمیر په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اومادیوی هملته اوسیده.

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوي زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځاې غوره کړې و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلې و اودخپله راني اومادیوي یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللې دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلې دي. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایي لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلې دي. ددې خبر د رسیدو سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو ویې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې تر څنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپیته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلا ته ورتګ ډیر ستونزمن دی ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزی ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډیره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یی همدلته د جودپور د دفاع له پاره پریښوده او بله نیمایی برخه یی سیوان ته منتقل کړه.

په هرصورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار دمخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کیږي او دخواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به د کلا څخه دننه دخپله ځانه دفاع کوي. تر څنګ به یی په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پاې ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړې و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه دښار د دیوالونو تر څنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ وورو ي او دیوالونه یی را پرباسي تر څو په ښار باندې دحملې کولو له پاره لاره برابره شی.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د ښار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نو ټولو یو ځاې دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ وورو ي او د کلا دیوالونه مات کړی او کلاته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به دا وي چې د جودپور څخه ووزی او دښاره بیرون مقابله وکړي. ددې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یی د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو. چې یو یی تلوکسي ، بل یی بیمل بهاې او دریم یی برجنګ وو. دخواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو دخپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یی په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهاې او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم دخپلو عسکرو مخې ته راغې او دجلال خان جالو تر څنګ و درید. او په ډیر راز سره یی ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره !ته خو خپلې مخې ته ددښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په درې برخو ویشلې دي.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې د دښمن دلښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ دد واړو په مقابله کې دهغوې جنرلان هم درې کسان دي ، وروره !ته خو پوهیږې چې دد ې نه مخته مونږ د ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خداې کول نن ورځ به هم مونږ ته بریا او زیرې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایی سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او داړخونو له لارې دهغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهاې او برجنګ پر تا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ،زه به تریوه وخته پورې دفا ع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او د دښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندېښنه نه کوم، او نه د اندیښنې کولو له پاره اړتیا شته، زه خو غواړم چې د هغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه! لکه څنګه چې تا وویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې د دښمن درې واړو جنرالانو د خپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وڅنډل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډېره بېړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

د ټولو د مخه جنګ تلوکسی پیل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

د خواص خان د وینا له مخې د هغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابي حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله را پیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسي په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډېر مهارت، جرائتندئ، او زړه ورتیا سره د خپلو جنګي تجربو څخه د کار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه د خپل لښکر یوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او د تکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او د همدې تکبیرونو په اورېدو سره د بیمل بهایي د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان دا حمله دومره تیره او تنده وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بریالی شوې و چې دواړه جنرالان سره را یوځای کړي او د هغوی په مقابل کې ودریږي.

خواص خان د دواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرالانو د ډېرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې ټم شي، خواص خان په پرلپسې توګه د هغوی په فوځونو ګذارونه کول او هغوی یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموار میداني سیمه کې د غه وینه تویونکې جنګ تر ډېره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهایي، د خپلو اړخو څخه ډېرې هڅې وکړې تر څو د خواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوی د ناکامۍ سره مخ شو ي او س نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوی و او په هره لمحه کې د هغه د په شا تمبولو په موډ کې و. په دا سې حال کې چې خواص خان بیمل بهایي او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه د تیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایي او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې و منله او دخپل منځې مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوی ترشا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو وژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلې و ، له منځه ولاړ ، تر څنګ یې دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نو په دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس دا پریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزې. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل او په ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان څوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ اود هلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه دسیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړې نو راجه مالدیو به دسیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي او په دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي او خواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلي شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغي ، اوپه دې توګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. او هملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، تر څو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلي او د سیوان په لور راخوزیدلي نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې ترڅنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول او په ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسې بانتط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایي هم د جنریل بینیداس سره یو ځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت

راجه مالدیو خپلو ګاونډیو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوې ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایي و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د پهلوي حاکم دهنـا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوګل وو. د خپل منځې سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنابهايي دې د خپل لښکر سره يو ځای د پهلووی ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګو ګل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځای پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځای دهغه ځايه تيريږي نو دوی دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره داډيرښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځای چې هغه پاته ځلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و.

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ځملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګوني تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو.

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنابهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنابهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواږه خوب ويده شوي وو. خواص خان دهغوی دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوی يو توپاني ملاماتونکې مرګوني حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنابهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه. دهنابهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودې دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و تړله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځای په ځای کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځای شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې. ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځای ځای کې له منځه يوړ او پخپله دهنابهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې ځوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه.

د دهنابهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځای دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست و و. هغوی تمه دلوده چې هغوی به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوی په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅاپي لاره بدلوي او دهنابهايي به دخپل ټول لښکر سره يو ځای له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ. اوبيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتيغه تيرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سيوان په لور په ګړندی توګه ور روان وو.

کله چې راجه مالديو ته خبر ورسيد چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکر ي له منځه وړی دي نو هغه ډېر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ويره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سيوان څخه د راوتلو په ځاي يې د تيښتې لاره ونيوله. دهغه د تښتيدو وروسته خواص خان د سيوان کلا دکوم مزاحمت نړ پرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاي د ساميل څخه د اجمير په لور روان شوې و . په لاره کې يې د سوجت او پالي ښار ګوتې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمير ته ورسيد.

د اجمير کلا هم ډيره پښه او مستحکمه وه. ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زيات شمير عسکر او خوراکي توکي موجود وو. دکلا قومندان شنکر بهايی نوميده چې يو راجپوت وو ، اوپه راجپوتانو کې د خپلې ميړانې په خاطر ډېر مشهور شوې هم و. شيرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سيوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالديو يې دهغه ځاېه تيښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالديو ته هم د سيوان څخه د تيښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شيرشاه سوري د اجمير دنيولو له پاره هغه لورې ته ورخوزيدلې دې نوپريکړه يې وکړه چې دشپې له اړخه به په شيرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو دا اجمير دښار څخه د هغه کلابندي پاې ته ورسوي اوپه خپله د اجمير ښار ته ور ننوځي او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي اود شيرشاه مقابله وکړي.

دشيرشاه سوری مخبرانو هم شيرشاه دراجه مالديو ددې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شيرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وويشه ، دهغې يوه برخه يې خپل زوي عادل خان ته ورکړه او هغه ته يې دا جمير دښار کلابندی ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه يې د راجه مالديو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالديو خوش قمستي وه چې هغه وچې شيرشاه سوری دهغه په لور دخپلو لښکرو سره وخوزيد نو د مالديو ماما ديوارچوهان هم دخپل ستر لښکر سره يوځا ي د مالديو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسيد. دواړه ماما او خورين په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبيا دهغه لارې څخه چې شيرشاه سوری پرې را روان وځلور ځلور ميله لرې شاته ولاړشي، او کله چې شيرشاه سوری دهغې لارې څخه تيرېږي نو مالديو او ماما يې ددواړو خواو څخه پرې ډيره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالديو به هڅه وکړي ترڅو شيرشاه سوری و نيسي او ژوندي ترې ولاړ نه شي.

خو شيرشاه سوری هم ډیر پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې څخه چې هغه تيريږي دهغې څخه څو ميله واټن کې راجه مالديو او ماما يې ديوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شيرشاه سوری د خپل احتياط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځآې ته راورسيد چې ماما اوخورين دواړه په کې پټ شوي وو ،بيا دشپې په همدې تيارو کې شيرشاه سوری د خپل لښکر يوه برخه هملته په سنګر کې کينوله اوپه خپل د بلې برخې لښکر سره يوځاې يې د راجه مالديو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه . چوهان هم په خپل وار د شيرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشيرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د ديوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په ليکو کې يې زړه بداوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخنګ یې راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یې په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړې دې ، نو هوډ یې وکړ چې د شاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

ځرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې ځخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یې پرې حملې کولې او په دې توګه یې د مالدیو د لښکرو مخه ونیوله او هغه یې په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږې دخپل ماما کومک ته ور ورسیږي اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترخنګ یې هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او د مالدیو په لښکرو یې د مخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملای ، نوپه دې خاطر د میدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یې پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یې د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خو شیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږې نو دخپل دغه سنګر ځخه هم وتښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یو سل او شل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ابوان ځخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو ځخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځاې شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالور ته ولاړ، دا ښار د جودپور ځخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، ترخنګ یې خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځاې دې سیوان ځخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشیرشاه سوری دپیغام د ور رسیدو سره سم خواص خان د سیوان ځخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه. هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر ځخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربها یې په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربها یې دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د دې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځاې کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم یو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهایی د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهایی دغه ناڅاپی یرغل هملته تم کړ او بیا یې پرې ځوابې حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمیر دښاره بیرون ددې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسیده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهایی ته ډیره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلو وروسته شنګربهایی غوښتل بیرته و تښتې او د اجمیر په کلا کې یو ځل بیا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه یې پسې واخست ، ان تر دې چې هغه یې له تیغه تیر کړ او د هغه لښکر یې هم یو په بل پسې له منځه یوړ. او دشیرشاه سوری په غیاب کې یې د اجمیر کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شیرشاه سوری د مالدیو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لور ولاړ. په جالور کې راجه مالدیو ښایسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوی ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری پرې حمله کوي نو هغوی د خپله اړخه د ډیرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بیرون راووتل اود شیرشاه سوری مقابله یې وکړه. خو په هغوی کې دشیرشاه سوری او دهغه دلښکر په څیر میړانه نه تر سترګو کیده. دجالور دښاره بیرون شیرشاه سوری پر هغوی یوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شیبې جنګ وروسته یې هغوی دنشت سره مخ کړل او پخپله یې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره یوځای سانچوته رسیدلې و. راجه مالدیو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قیام کړې و . کله چې راجه مالدیو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقیب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتیښتې اراده وکړه او په بل کوم ځای کې یې دپنا اخستو لټون پیل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشیرشاه سوری تر مخه ځغلې ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې یو ځل په ډاګه د شیرشاه دسالار خواص خان په مقابله کې و جنګیږي ،نو که چیرې په دې جنګ کې مالدیو دماتې سره مخ شي نو د مالدیو د لاسه هیڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چیرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډیرې زیاتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شی چې دشیرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اودې فتحې بله ګټه به داوې چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالدیو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بیرته ځواکمنې شی. راجه مالدیو د خپلو سالارانو دغه وړاندیزو مانه اود سانچور دښاره بیرون یې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالدیو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نو بیا هغه د سانچور دکلا څخه بیرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و درید. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پیښو سره ډیر ډیر مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالدیو دښاره راووت اودهغه لاره یې و نیوله نوهغه ته په دې اړه کومه حیرانتیا پیدا نه شوه ، مالدیو دخواص عسکرو ته د دمې اوارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډیر ځواک سره یې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالدیو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه یې وهلي دي نو د هغوی د ستومانتیا په اساس به هغوی ددې مقابلې توان و نه لری او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالدیو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل یرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر اوازونه کول او لښکریې هم ورسره دا غږ را غبرګاوه. د لړې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه. دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دي. او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځای کوي. اوس نو شیرشاه سوري د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد ې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه.

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو. شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ دکلا د نیولو په لور مخه کړه.

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیز و مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهي سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یوازې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مختته کچوراهه ته راغي او همدلته یې قیام وکړ. او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه. همدلته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمختته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ دا سې سیمه ده چې اوربښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله . او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولای شول . په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شوکولای . ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړې هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو د مخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و . شاوخوا ته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودې شکله و چې پورته والې یې۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خوا و ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و .

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي. جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سورې ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر د دیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کې یې پټاکۍ کیښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې ایښوول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر وړ پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدې او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبڅرکو په څیر کلا ته ورغورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبد قسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې دديوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړو هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لوپه شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یې په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یې خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغی ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تاڅخه یې د کولو هیله کیده . داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټونې کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تاڅخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. ځرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یې په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې ددېوالو سره تړ څنګ یې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یې ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستي وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یې پرانسته خپل لښکریې ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یې په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنکدن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یې لوستله. هغه په سجده پریوت اود خپل خداې شکر یې ادا کړ اوپه همدې وخت کې یې روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوې دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوې ېې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلي وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ور ننوتل.دهغوې څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده. دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل. په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي او له ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تيرمل ته دې دا ټول حقيقت وواېه او هغه دې د خپل ځان سره دملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نيرمل د باوری کيدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نيرمل سره خبرې وکړې نو نيرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پيښنه وويله. او د همغې ورځې وروسته زه او زما ميړه به دورځې له اړخه ويده کيدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خو ته خپل ميړه ته راواده کړې او دهغې ښځه مې کړې او په دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې راپاريدونکې دغه توپان په يوه ډول په مينه بدل کړم ، زما آند داو چې ته به زما دميړه دښځې کيدو وروسته دهغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې او دهغې دښځې په څير دهغه خدمت وکړې. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مينه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د ميړه دمړينې پروګرام تر لاس لاندې نيولې و. زما د ميړه پر خلاف دې د بدلې داخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ايرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښنه ګرځولم.

ګنګا ورته بيا وويل:

ګوره کملاوتي ! ته به خامخا غمژنه شوې يې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نيرمل دواړه وژلې يو او دهغې قتل په اړه يې تاته خبر هم درکړې و. خو ستا د معلوماتو په خاطر بايد ووايم چې زما او دخواص خان نه علاوه چې دنيرمل د وژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان دمهاکوبيي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او دهغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در وليږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونيسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وويل چې ګنګا و نيرمل دواړه يې وژلی دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بيرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شيرشاه سوری شهيد شوې دې او مونږ دهغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکوبيي دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځيرونو کې تيروئ، او په همدې قبيلي کی به يې تيروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپيره کړل او په ډيره مينه يې ورته وويل چې : راځه چې نور ددې ځايه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته يې وويل چې:

ګنګا خوري لږه شيبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ويل غواړم. دهغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به يې و منم

خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته يې وويل چې:څه ويل غواړې همدا اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ته يوه ډيره ستره ښځه يې. زه ستا په پرتله هيڅ هم نه يم. بيا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه دهغې په اړه ستاسو دواړو څخه بښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د يوه مخلصه ښځې په څير دنده تر سره کوم.او دخواص خان په خدمت کې به يم. په دې اساس ماته ببښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وويل چې : تاته په هيڅ صورت ببنښه نه شي کيدې . دبښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وخت ومومې په ما او زما په مېړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته يو ځل بيا وويل چې : ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کيږم. په دې خاطر له ماسره ظلم اوتيرې مه کوئ. ګنګا ورته يوځل بيا په ډېره قهر سره وويل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهرى چبچونکې مار جوړيږي . خو زه تاته دا هم ډاګيزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدايى خان په دې خيمه کې په زنځيرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه ، اوس نو ستا زما د مېړه خواص خان سره هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته ازاده يې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټيټ کړ اوپه زوره زوره يې په ژړا پيل وکړ ، خواص خان ،ګنګا او نيرمل ټول دهغې دخيمې څخه ووتل ، د لږځنډ وروسته فدايى خان د خپلې قبيلې سره يو ځاې د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې د سهسرام په لور دشيرشاه سورى مړې په ډېره درنښت سره روان کړ.

(دشيرشاه سورى وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره يې په داسې حال کې شهيد کړچې د قران کريم تلاوت يې کاوه . د وژلو وروسته يې هغه د دهلي دلال دروازې تر څنګ خاورو ته وسپاره. خوپه دې وخت کې داسې توره سيلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه،ددې سيلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلي زيات شمير کورونه يې له منځه يوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نيکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د« خان ولي» په نامه ياد کړ. (انا لله و انا اليه راجعون)

پاې.

نېټه: ۴/ ۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سیاست.(مولانا گوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پایۍ. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. د صلاح الدین یوبي رېښتنې پیښې (د ایمان پلورونکو داستان) (التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد ګیلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نو مونه یې زما په لیکنو کې کتلای شئ.
10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شیرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول اللهﷺ له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې (تر چاپ لاندې دې)
14. په هیواد کې د سولې د پایښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه(د چاپ لاندې)
16. زیات شمیر پښتو مضامین او د انګلیسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګلیسي ژبه سیاسې شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نګلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي (په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library